

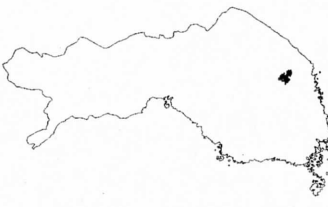
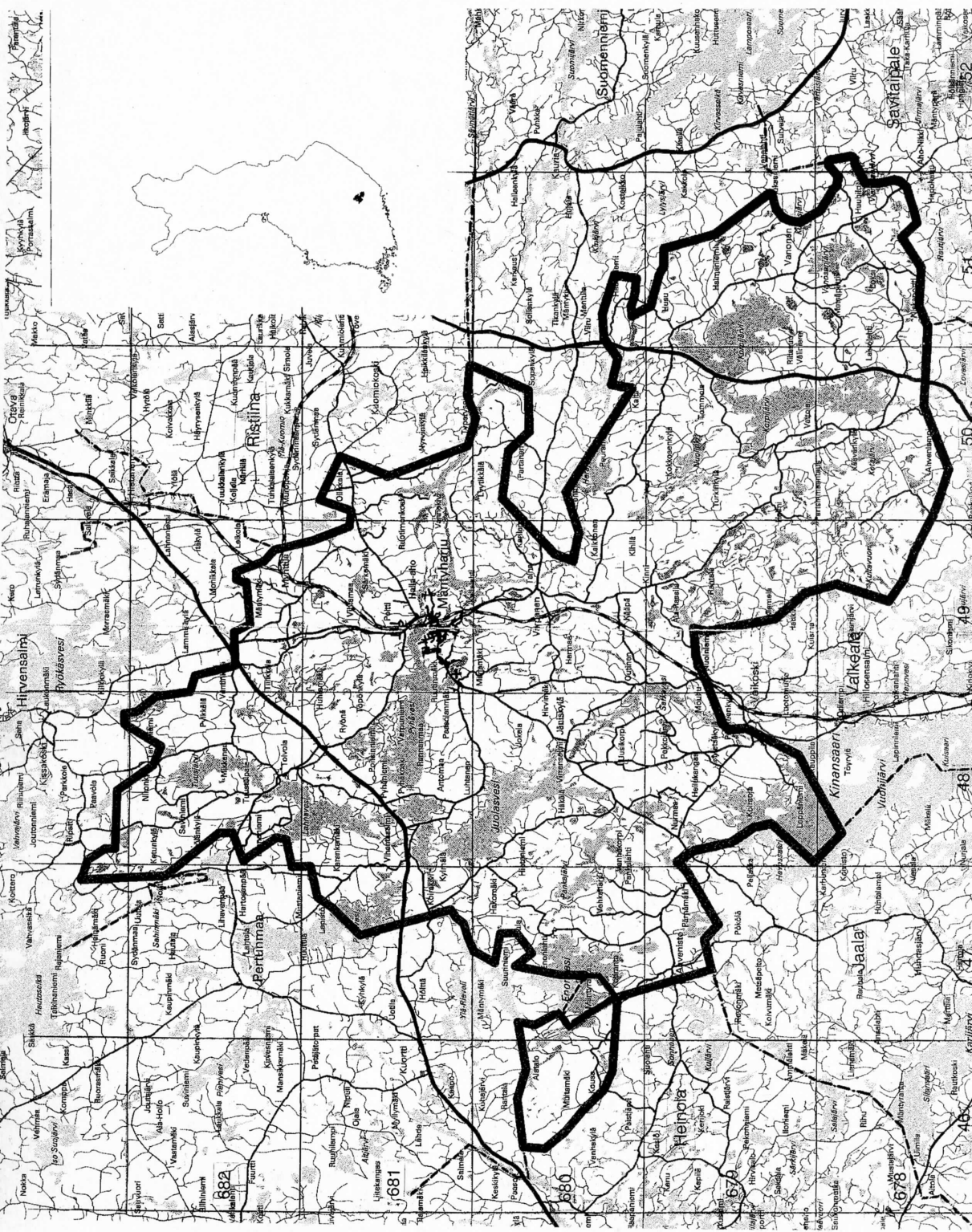


Osmo K. Peltonen

**Mäntyharjun
suurperhoset**

baptria
vol 25 2000 N:o 2a

SUOMEN PERHOSTUTKIJAIN SEURA ry
LEPIDOPTEROLOGISKA SÄLLSKAPET I FINLAND rf.



MÄNTYHARJUN SUURPERHOSET

Osmo K. Peltonen

The Macrolepidoptera of Mäntyharju, southeastern Central Finland

The study treats all the observations of Macrolepidoptera available from the commune of Mäntyharju (biogeographical province of Etelä-Savo, ES/Sa) from a period of a century, i.e. from the year 1900 to 1999. The author made some collecting in the 1930s, while his continuous collecting covers the period 1945-1999. The total number of species from Mäntyharju is 610, constituting 86 per cent of the total for the province ES. For species lacking or very rare at Mäntyharju, records from the neighbouring communes have been included. In addition, 35 microlepidopteran species formerly considered as macrolepidopterans have been included. Special attention has been paid to the population fluctuations, with at least the yearly lowest and highest values given, to the flight periods, to the sex ratios and to the morph frequencies for some polymorphic species. Special concern has been given to second generations as well as to vanishing and expansive species. The distributions are shown as 10 x 10 km squares (Grid 27°E).

Kirjoittajan osoite – Author's address
Putousrinne 1 C 18, FIN-01600 Vantaa

Mäntyharjun sijainti ja historia

Mäntyharjun pitäjä sijaitsee Etelä-Savon (ES) luonnontieteellisen maakunnan länsiosassa, leveyspiirien 61°09' ja 61°36' sekä pituuspiirien 26°20' ja 27°23' välissä. Sen rajanaapurina ovat etelässä Valkeala, lounaassa Etelä-Hämeen (EH) maakuntaan kuuluvat Jaala ja Heinolan maalaiskunta (yhdistyi vuoden 1997 alusta Heinolan kaupunkiin), lännessä Pertunmaa, pohjoisessa Hirvensalmi, idässä Ristiina ja Suomenniemi sekä kaakossa Savitaipale (kuva 1 viereisellä sivulla). Pitäjän pinta-ala on 1175 neliökilometriä, josta vesistöjen osuus on varsin suuri (17 %).

Pitäjä on muodoltaan erikoinen. Luodekaakko-suunnassa sillä on pituutta noin 60 kilometriä, mutta keskelle aluetta työntyy sekä etelästä Valkealan puolelta että idästä Suomenniemeltä pitkä kiila niin, että keski-kohta on kapeimmillaan vain kahdeksan kilometriä. Lisäksi pitäjän länsiosassa Kou-sankylä muodostaa erillisen alueen, joka on kiinni muussa pitäjässä vain yhdessä pisteessä; saman pisteen kautta Heinolasta puolestaan työntyy erillinen osa pohjoiseen. Olenkin "Mäntyharjun alueeseen" ottanut tässä kirjoituksessa mukaan kaikki ne yhtenäiskoordinaatiston (Grid 27°E) neliöpeninkulmaruudut, yhteensä 24 ruutua, joista ainakin osa kuuluu itse Mäntyharjun pitäjään.

Kansatieteellisesti Mäntyharju on kolmen heimon yhtymäkohdassa. Länsiosa on hämäläistä, koillinen puoli savolaista ja kaakkoisosa karjalaista aluetta. Kirjoituksessani käytän Mäntyharju-nimen taivutuksessa sukuni perintönä karjalaista muotoa "Mäntyharjulla", vaikka enemmistö asukkaista sanookin "Mäntyharjussa".

Mäntyharju on ollut itsenäinen kunta vuodesta 1595. Siihen kuului aikaisemmin myös Pertunmaa, joka kuitenkin erosi omaksi kunnakseen vuonna 1926. Mainittakoon, että Ruotsi-Suomen ja Venäjän raja kulki vuosina 1743-1812 Mäntyharjun halki etelästä Voikoskelta vesistöjä pitkin ensin pohjoiseen Tarhaveden Naulasaareen (lähellä nykyistä Vihantasalmea) ja sieltä Pyhävettä pitkin itään niin, että koko Karjalan puoli, kirkonkylä siinä mukana, jäi Venäjän puolelle. Vakinaisia asukkaita on nykyään noin 7500, mutta suosittuna lomanviettopaikkakuntana väkiluku nousee kesällä yli kaksinkertaiseksi.

Nykyinen viitostie Heinolasta Mikkeliin kulkee Mäntyharjun läpi lounaasta koilliseen, ja Kouvola-Mikkeli -rautatie halkaisee alueen etelästä pohjoiseen. Mäntyharjun aseman ympärille onkin muodostunut varsinainen keskustaaajama, Asemankylä. Siitä nelisen kilometriä länteen sijaitseva kirkonkylä on jäänyt sivuun.

Maaperä ja kasvillisuus

Geologisen tutkimuslaitoksen julkaisemien karttojen mukaan Mäntyharjun kallioperä on enimmäkseen graniittia ja gneissia. Toinen Salpausselkä kulkee pitäjän eteläosien kautta ja sitä reunustaa rapakivivyöhyke. Hietaniemestä Kousankylän pohjoisosiin ulottuvalla gabro-anortosiitti -alueella esiintyy korukivenä tunnettua spektroliittia, ja Käävänkylässä lähellä Valkealan rajaa on diabaasialue oliiviniakaivoksineen. Peruveden rannalta läheltä nykyistä Mäntymotellia on louhittu grafiittia.

Maaperä on yleisesti ottaen karua. Mäntymetsät ovat vallitsevia, mutta kaskenpoltton jäljiltä on myös paljon koivikoita ja koivuvaltaisia sekametsiä, joukossa haapaa ja harmaaleppää, jonkin verran tervaleppäkin. Kuusikot ovat suurelta osin verraten nuoria istutusmetsiä. Vanhoja kuusikoitakin on hiukan, varsinkin pitäjän kaakkoisosissa. Erityisesti kannattaa mainita Kolmikannan rauhoitettu aarnialue (ruudussa 6788:512) sekä siitä pari kilometriä luoteeseen oleva Mäyrämäen aarnikuusikko. Kesäpaikkani ympäristössä kirkonkylän liepeillä kuuset ovat enimmäkseen yksittäisiä pihapuita, ja vasta viime aikoina on läheisyyteen ilmestynyt istutuskuusikoita. Niinpä kuusella elävät tai kuusikoissa viihtyvät perhoslajit ovat pihapiirini ympäristössä varsin vähälukuisia.

Metsälehmäksi lienee aikaisemmin kasvanut Mäntyharjulla enemmältikin, siihen viittaavat kylännimet Niinimäki ja Pärnämäki. Yksittäisiä lehmäksi näkee vieläkin monin paikoin ja varsinaisia lehmusmetsiköitäkin on tiedossani pari. Toinen sijaitsee Rannamaalla, kolmisen kilometriä kesäpaikastani länteen; sieltä on taimia aikoinaan siirretty naapuristossani olevan Kivelän talon pihaan. Toinen lehmusmetsikkö taas on lähellä Kouvola-Mikkeli -valtatieä, nelisen kilometriä Tommolansalmesta pohjoiseen Tohiskonlammen länsipuolella (ruudussa 6799:508). Siellä kasvaa runsaasti myös nuorta taimikkoa. Paikka vain on kovin louhikkoinen ja siten vaikeakulkuinen. Karankamäessä Kurkivuoren juurella (6816:481) kasvoi vielä kymmenisen vuotta sitten komeita lehmäksi, mutta ne raivattiin avohakuun mukana pois eikä uutta vesaa ole päässyt syntymään. – Mahtavia, suunnilleen satavuotiaita lehtikuusia kasvaa kesäpaikkani läheisyydessä Iso-Pappilan alueella; lisäksi Kivelän vieressä on parikymmentä vuotta vanha istutusmetsikkö lehtikuusta.

Lehtomaisia puronotkoja, missä puulajeina koivun lisäksi ovat tuomi, raita sekä harmaa-

tai tervaleppä ja aluskasvillisuutena mm. sudenmarjaa (*Paris quadrifolia*), on alueella melko runsaastikin. Perhoskeräilijä kuitenkin yhdistää lehto-käsitteeseen mielellään vaatealain aluskasvillisuuden kuusama (*Lonicera*)-, koiranheisi (*Viburnum*)- ja näsiä (*Daphne*)-kasvustoineen, ja sellaisia lehtoja on alueella todella vähän; maaperässä on selvästikin hyvin vähän kalkkia. Kurkivuoren lähellä Lahnaveden rannalla on sentään yksi tällainen lehto (ruudussa 68160:4815), ja sen onkin Mäntyharjun kunnanvaltuusto päätöksellään suojellut. Siellä kasvaa myös kahta alueella harvinaista kasvia, mustakonnamarjaa (*Actaea spicata*) ja kevätlinnunnherttä (*Lathyrus vernus*). Yhtä rehevä alue samoine kasveineen on myös Käävänkylässä oliivinielouksen ympärillä. Tohiskolammen lehmusmetsiköissäkin kasvaa runsaasti kuusamaa, mutta muuten kuusamaa tapaa enemmän tai vähemmän yksittäisinä pensaina. Lehtopalsamia (*Impatiens noli-tangere*) ei monista etsiskelyistä huolimatta ole löytynyt. Sitä kuitenkin täytyy kasvaa jossakin, vieläpä melko lähellä kesäasuntoani, koska lampuilleni on jo vuodesta 1964 lähtien silloin tällöin tullut lehtopalsamilla elävää *Xanthorhoe biriviata* -mittariperhosta.

Mäntyharjun kasvistosta olen saanut tietoni vain yhden julkaisun (Paasonen 1963), joka sekin käsittelee lähinnä Toivolan kylän kasveja. Ylempänä mainitut samoin kuin jäljempänä seuraavat kasvihavainnot ovatkin lähes yksinomaan paikkakuntalaisen biologipariskunnan Arja ja Raimo Olanderin sekä itseni tekemä.

Kukkakedot ovat käyneet vähiin niin Mäntyharjulla kuin muuallakin Suomessa. Kalliorannassa (6815:488) oli aikanaan perhosten kannalta todella hieno, mäkitervakkoa (*Lychnis viscaria*) ja ketokaunokkia (*Centaurea scabiosa*) kasvava rinneniitty; paikalle kuitenkin rakennettiin 1970-luvulla loma-asunto ja niitty tuhoutui. Jäniskylässä (6804:486) oli myös komea mäkitervakkokasvusto pellonreunassa olevalla kumpareella, mutta se on kovasti pienentynyt, ainakin osaksi rikkaruohomyrkytysten seurauksena. Erikoisuutena mainittakoon, että paikalle ilmestyi vuonna 1993 mahtava jänönpila (*Trifolium arvense*) -kasvusto, joka kuitenkin saman tien hävisi. – Hyvä perhospaikka on pitkään ollut Iso-Pappilasta länteen viettävä rinneniitty; paikka tunnetaan nykyään paremmin nimellä Museomäki, vanha pappila kun muutettiin museoksi. Tällä varsin rehevällä kedolla kasvaa mataroiden (*Galium*), pukinjuuren (*Pimpinella saxifraga*) ynnä muiden tavallisten niittykas-

vien ohella mm. ketoneilikkää (*Dianthus deltoides*), valkoailakkia (*Silene latifolia alba*) ja tummatulikukkaa (*Verbascum nigrum*). Tämäkin paikka huononi perhosten kannalta, kun rinteen alaosa vallattiin autojen pysäköintialueeksi.

Edellä mainitun kaltaisia perhosten suosimia ketoja on kyllä vieläkin jäljellä, mutta ne ovat nykyisen maankäytön seurauksena herkästi tuhoutuvia. Lisäksi ne ovat niin hajallaan, että usein vain sattumoisin olen osunut paikalle tai saanut niistä vihiä. Esimerkiksi vain muutama vuosi sitten sain tietooni Varpasen aseman läheltä (6804:494) radanvarsiiniityn, joka on osoittautunut hyväksi päiväperhospaikaksi.

Niitty- ja pellonreunakasveista kannattanee vielä mainita kannusruoho (*Linaria vulgaris*), kesämaitaainen (*Leontodon hispidus*), metsäruusu (*Rosa majalis*), kenttätyräkki (*Euphorbia esula*), nurmikohokki (*Silene vulgaris*) sekä puna-ailakki (*Silene dioica*), joka on viime aikoina selvästi yleistynyt alueella; kelta-apila (*Trifolium aureum*) puolestaan on käynyt harvinaiseksi.

Lähinnä pitäjän eteläosien harjualueilla sekä tienpientareilla tai kallioilla tavataan harvakseltaan kangasvuokkoa (*Pulsatilla vernalis*), ajuruohoa (*Thymus serpyllum*), keltamaitetta (*Lotus corniculatus*), häränsilmää (*Hypochoeris maculata*), metsänätkelmää (*Lathyrus sylvestris*), metsävirnaa (*Vicia sylvatica*), tunturikurjenhernettä (*Astragalus alpinus*), kalliokohokkia (*Silene rupestris*) ja isomaksaruohoa (*Sedum telephium*). Ketomarunaa (*Artemisia campestris*) esiintyy vain satunnaisesti ratapenkereillä.

Rannoilla kasvaa järviruokoa (*Phragmites australis*), suomyrttiä (*Myrica gale*), suoputkea (*Peucedanum palustre*) ja kurjenjalkaa (*Potentilla palustris*); myös isosorsimo (*Glyceria maxima*) on ilmestynyt ainakin Kirkkolahden rannoille. Leveäosmankäämiä (*Typha latifolia*) kasvaa siellä täällä lampareissa ja ojanpohjilla; laajin esiintymä lienee lähes umpeenkasvaneella Laijärvellä (6802:494). Jonkin verran tavataan myös kapeaosmankäämiä (*Typha angustifolia*). Erikoiisuutena mainittakoon, että Ruotimonkosken varrella (6814:500) on laaja punalattva (*Eupatorium cannabinum*)-kasvusto.

Soita oli aikaisemmin Mäntyharjulla kuten muuallakin melko paljon, mutta kun saa eteensä 1980-luvulla painetut peruskartat, on lähes jokainen suo saanut sinisen vinovii-voituksen: ojitettu. Lähimpänä kesäasuntoani, noin kilometrin päässä, oli keräilyni alkuaikoina Pyhäsuu (6810:489). Se ojitettiin 1960-luvulla ja metsittyi pian. Siitä hiukan

etelään oleva Sutelansuo (6809:489) sai pitkään olla rauhassa, mutta keväällä 1985 sekin ojitettiin, ilmeisesti väärin perustein, sillä kuivuminen on tapahtunut hyvin hitaasti. Vasta nyt, yli kymmenen vuoden kuluuttua, se on alkanut kuivua, ja edelleen kasvillisuus on lähes ennallaan. Herajärven Lakiasuo (6802:500) ja viereinen Rahkasuo (6802:499), joilla jonkin verran keräilin, ojitettiin 1970-luvulla.

Muutamia perhosten kannalta hyviäkkin soita on sentään jäljellä, monet vain varsin kaukana kesäasunnostani. Pärnämässä Vehkosuon itäosa on jätetty ojitamatta. Se sijaitsee Iihonmäen alla, josta syystä olen ristinyt sen Iihoonsuoksi (6799:475); se mainitaan monesti tämän kirjoituksen lajikohtaisessa osassa. Kirjoituksessani usein toistuvia ovat lisäksi Natura-ohjelmaan sisältyvä Lyytikälän Suursuo (6807:505), Laivolahden Kasakkasuo (6787:508) sekä Hirvensalmen puolella sijaitseva Suurisuo (6828:493-494). Muutaman kerran olen käväissyt Jäniskylän Majaluhdassa (6806:486). Pärnämäen Enonrannansuo (6804:476) sekä Vanosen kylässä sijaitsevat Merransijansuo (6791:511-512) ja Keminsuo (6790:516) ovat myös mainitsemisen arvoisia. Pienialainen, mutta mielenkiintoinen on Mäyrämäen kapeitten harjujen väliin jäävä nimetön suojuotti (6789:509-510). Vasta muutama vuosi sitten tuli tietooni, että vain parin kilometrin päässä kesäasunnostani, Myllyjojan suulla (6810:491), on pieni räme, jolla suoperhosia on jäljellä ainakin jonkin verran.

Kaikki edellä mainitut suot ovat melko pieniä, suurimmatkin vain yhden neliökilometrin suuruusluokkaa. Kasvillisuuden puolesta ne ovat lähes yksinomaan isovarapurämeitä, joiden valtakasveina männynkääkköröiden ohella ovat juolukka (*Vaccinium uliginosum*), vaivaiskoivu (*Betula nana*), suopursu (*Ledum palustre*), vaivero (*Chamaedaphne calyculata*) ja suomuurain (*Rubus chamaemorus*). Nevamaisilla kohdilla on saralajeja (*Carex* spp.) ja vähäisillä lettomaisilla paikoilla mm. järviruokoa (*Phragmites australis*), raatetta (*Menyanthes trifoliata*) ja maariankämmeikkää (*Dactylorhiza maculata*). Punäkämmeikkään (*D. incarnata*) esiintyy hiukan, Hirvensalmen Suurisuoilla jopa runsaasti.

Kesäasuntoni ympäristö

Koskapa lajikohtaisessa osassa perhosten esiintymiset ja nimenomaan niiden runsauden vaihtelut perustuvat pääosin kesäpaikal-

lani ja sen lähiympäristössä tekemiini havaintoihin, lienee paikallaan kuvata tätä aluetta hiukan tarkemmin.

Vuoden 1936 syksyllä isäni osti Pyhäveden rannalta Kirkkolahden suulta Sikovuorinimisen jyrkkäkallioisen niemen (koordinaatit 68117:4903) huvilapaikakseen antaen sille nimeksi Huippula. Rakennus valmistui parin vuoden kuluttua (kuva 2). Kävin siellä aluksi vain pistäytymässä, mutta heti sotien jälkeen vuodesta 1945 vietin siellä oman perheeni kanssa kesälomani. Syksyllä 1952 ostimme Huippulaan rajoittuvan pienen tontin, ja seuraavana kesänä valmistui oma kesämökkipiikki Nyppylä (kuva 3). Vanhempieni kuoltua vuonna 1973 myös Huippula siirtyi haltuuni.

Pyhäveden pinnasta Huippulan kuistin lattialle on korkeuseroa 11 metriä. Puusto on melko vanhaa, useita noin 150 vuotiaita peltäjiä sekä isoja haapoja ja koivuja. Kalliorinteille on istutettu maksaruohoja (*Sedum spurium*, *aizoon* ja *ewersi*), tunturikurjenhernetä (tuotu Mäntyharjun Nurmaalta, mistä se siirtoistutusta seuraavana vuonna tienvierimyrkytysten johdosta tuhoutui), keltamaitetta sekä pari yksilöä idänkeulankärkeä (*Oxytropis campestris*) (Heinolan kirkonkylästä). Vieressä on entinen räme, jolla nykyään kasvaa järeeää puustoa, mutta jossa vieläkin aluskasvillisuutena on suopursu, juolukka ja vaivero, jopa muutama suomuurainkin. Nyppylän tontilla on elinvoimainen kasvusto syyliälinnunhernetä (*Lathyrus linifolius*), joka Naantalista tuotujen, maahan heitettyjen palkojen siemenistä yllättäen juurtui paikalle. Mäkitervakkoa on vain pari vartta.

Alueen lounaispuolella on naapuritilan pakkettipelto (viljely loppunut 1970-luvun puolivälissä), jonka suurelta osin ovat vallanneet koiranheinä (*Dactylis glomerata*), maitohorsma (*Epilobium angustifolium*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), nokkonen (*Urtica dioica*) ja vadelma (*Rubus idaeus*), joukossa hiukan ruusuruohoa (*Knautia arvensis*) ja nurmikohokkia (*Silene vulgaris*). Metsäkurjenpolvi (*Geranium silvaticum*) on viime vuosina voimakkaasti levinnyt alueella, samoin kullero (*Trollius europaeus*) pellon vetisessä rantaosassa. Tohmajärveltä siirtämäni lehtoukonhattu (*Aconitum septentrionale*) samoin kuin Kiteeltä tuotu lehtoängelmä (*Thalictrum aquilegiifolium*) ja Pälkäneeltä peräisin oleva lehtovirmajuuri (*Valeiana sambucifolia*) ovat myös lisääntyneet paikalla; rohtovirmajuurtakin (*V. officinalis*) kasvaa lähistöllä luonnonvaraisesti jonkin



Kuva 2. Huippula kallion laella. Perhosrysä näkyy valkoisena täplänä syksyngelkaisen *Amelanchier*-pensaan oikealla puolella.



Kuva 3. Nyppylä kevättalvella 1990. Etualalla pakkettipeltoa.

verran. Pieni purtojuuri (*Succisa pratensis*) -kasvusto on syntynyt rannalle tien viereen.

Länteenpäin Pyhäveden rantaa pitkin on pari kilometriä asumatonta, melko huonosti hoidettua – siis hyönteiskeräilijän kannalta erinomaista – sekametsää lahopökölöineen, missä valkoselkätikkakin on viihtynyt. Itä- ja eteläsuuntiin aluetta reunustaa kirkonkylän verratan väljästi rakennettu alue omakotitontteineen.

Oma keräilyni Mäntyharjulla

Jo koulupoikana 1920-luvun lopulla vietin monia kesiä Mäntyharjun Toivolon kylässä, ja siltäkin ajalta on joitakin perhoshavaintoja, mm. apolloperhonen. Seuraavat havainnotoni ovat vuosilta 1936-39, mutta keräilyni oli tuolloin varsin satunnaista. Vasta sotien jälkeen vuodesta 1945 on keräilyni ollut tiiviimpää ja muistiinpanoni tarkempia, eri

tyisesti kesältä 1952, jolloin Suomen hyönteistieteellisen seuran stipendiaattina keräsin lähes koko keräilykauden ja ensimmäistä kertaa valolla.

Myös veljeni Erkki Peltonen on viettänyt monia aikoja Mäntyharjulla aina viime vuosiin saakka (kuoli v. 1998). Hän oli usein retkitoverinani keräten erityisesti toukkia.

Vasta vuodesta 1960 ryhdyin tekemään päivittäisiä kvantitatiivisia muistiinpanoja, mutta kun ansiotöitteni vuoksi pääsin useina vuosina yhtenäiselle lomalle vasta juhannuksen tienoilla, eivät nämä vuodet ole kovinkaan vertailukelpoisia ainakaan koko keräilykauden tuloksia ajatellen. Vuonna 1963 hankin kaksi valorysää (malli "Jalas", sekavalolamppu 160 W), joista toinen oli jatkuvasti Huippulan rinteellä, toinen taas muulloin Nyppylän lähellä sekametsän reunassa, paitsi loppukesällä 1964 ja 1965 jonkin aikaa ja vuonna 1967 koko loppukesän puolisen kilometrin päässä Kivelän talon pihalehmusten alla (kuva 4). Vuonna 1968 rakensin kiinteän valorysän Huippulan rinteeseen, missä se toimii edelleen. Keväisin ja syksyisin siinä on palanut 160 watin, mutta suunnilleen kesäkuun alusta elokuun puoliväliin 500 watin sekavalolamppu. Jalas-mallinen rysä 160 watin lamppuineen on samasta ajankohdasta lähtien ollut Nyppylästä noin 50 metrin päässä pellonreunaan jääneessä tuomipöheikössä. Nyppylän seinustalla on alusta saakka palanut valvontalamppu, jonka kuitenkin olen käynyt "kokemassa" yleensä vasta aamunkoitteessa tai usein sammuttanut sen jo keskiyöllä nukkumaan mennessäni.

Vuoden 1967 jälkeen on (kolmas) rysälamppu palanut Kivelässä vuosien 1968, 1975, 1979 ja 1980 loppukesän sekä kolmi-voituskautena 1970-72 kesäkuun alkupuolelta elokuun loppuun. Toistakymmentä vuotta kestäneen tauon jälkeen rysä oli jälleen toiminnassa kolmi-voituskautena 1993-95 touko-kesäkuun vaihteesta koko keräilykauden loppuun. – Museomäellä olen valorysällä pyydystänyt pari viikkoa loppukesällä 1983.

Rysään tulleet perhoset olen tarkastanut päivittäin. Vain poissaoloni vuoksi on tarkastusjakso venynyt muutaman päivän tai pisimmillään joskus harvoin kymmenisen päivän mittaiseksi. Kivelässä olleen rysän havainnot on vuodesta 1979 lähtien pidetty erillään.

Vuosien 1968-78 havainnot ovat jo varsin vertailukelpoisia keskenään, mutta syksyhavainnot ovat tältäkin ajanjaksolta vielä vajaavaiset. Vasta eläkkeelle jäätyäni, vuodesta 1979 lähtien, perhosten lukumäärähavainnot



Kuva 4. Valorysä Kivelän pihalehmusten alla.

käsittävät koko keräilykauden varhaiskeväästä lumentuloon saakka.

Valopyyntini on tapahtunut miltei yksinomaan kesäasuntoni välittömässä läheisyydessä, mutta olen myös kohtalaisen paljon liikkunut haavi kädessä eri puolilla pitäjää, alkuajoina polkupyörällä, mutta vuodesta 1963 lähtien autolla. Syöttöpyyntiä olen harrastanut melko vähän ja vain harvoin muualla kuin kesämökkini ympäristössä. Syöttöirsyitä olen käyttänyt vain satunnaisesti.

Muu keräily sekä keräilijät

Ensimmäinen Mäntyharjun hyönteisiä käsittelevä julkaisu on vuonna 1814 ilmestynyt J. Fr. Walleniuksen latinankielinen väitöskirja (Kaisila 1959). Siinä mainitaan parikymmentä perhoslajia, mm. *Strymon pruni*, minkä olen ottanut mukaan luettelooni lajin (toistaiseksi?) ainoana havaintona Mäntyharjulta. Sen sijaan samassa kirjoituksessa mainittua pikkuapollaa, *Parnassius mnemosyne*, en ole hyväksynyt mukaan, koska toukan ravintokasvia, kiurunkannusta, ei kasva lähimaillakaan.

Muita perhosjulkaisuja ei sitten olekaan esitettävänä. Yksittäisten perhoshavaintojenkin suhteen on mentävä aina vuoteen 1900, jolloin V. Kantele on tallentanut *Hyponephele lycaonin*. Adolf Nordman, jonka nykyään elävät vanhemman polven keräilijät hyvin muistavat, keräili kesällä 1914 Mäntyharjun kirkonkylässä. Hänen löytönsä lajeista *Calophasia lunula* ja *Zygaena loniceræ* ovat edelleenkin ainoat pitäjistä tavatut. E. Kolehmainen Nurmaan kylästä vuonna 1931 tallentama *Zygaena filipendulae* on samoin ainoa löytö alueelta. Teuvo Äyräpään, silloisen lukiolaisen, muistiinpanot vuosilta 1934-35 Nironkylästä läheltä Hirvensalmen rajaa ovat olleet käytettävissäni.

Hän löysi mm. *Lemonia dumi* -toukan. Sotavuosia edeltäneeltä ajalta on tiedossa vielä muutama V. Oksasen vuonna 1936 ja T. Rönnholmin vuonna 1937 tekemä havainto.

Sotien jälkeen sain keräilyseuraa vasta vuodesta 1961 lähtien biologiparikunnasta Arja ja Raimo Olander. He ovat omilla perhoshavainnoillaan sekä kasvituntemuksellaan olleet jatkuvasti suurena apuna tutkimustyölleni. Arto Vainio keräili vuosina 1966-71 kirkonkylässä, ja 1970-luvulta mainittakoon joukko Mäntyharjun yhteiskoulun oppilaita, jotka toivat perhosiaan määritettäväkseni: Kerkko Koponen, Arto Kurittu, Timo Paukku ja Tapio Tiirikainen kirkonkylän ympäristöstä, Yrjö Marttila Pärnämäestä sekä Tuomo Piira Vanosen kylästä.

Aarne Petrell, Mäntyharjun kirkkoherran poika, tallensi jo lukiolaisena vuonna 1917 jonkin verran perhosia, mm. *Rhyaria purpuratan*. Hän innostui – eläkkeelle jäätyään ja siirryttyään takaisin Mäntyharjulle – vuonna 1962 uudelleen keräämään perhosia, nyt nimenomaan valopyynnillä, ja jatkoi keräilyään aina poismenoonsa vuoteen 1969.

Kuusankoskelainen Matti Vesterinen on jo vuodesta 1965 alkaen ottanut Mäntyharjulle ulottuvilla retkillään talteen perhosia etenkin Turkinkylästä Nuolingin järven ympäristöstä sekä Honkataipaleesta Ristiinan ja Suomenniemen rajan tuntumassa, aluksi haavilla ja syötilillä, vuodesta 1977 lähtien myös valolla. Hänen kauttaan sain myös Kari Mäkisen perhosmuistiinpanot Pienlahdesta läntisen Korpjärven pohjoispäästä vuosilta 1974-79.

Jorma Kyrki, eräs eturivin pikkuperhostutkijoitamme, oleskeli Naakaniemessä, Mäntyharjun asemalta kaksi kilometriä kaakkoon, 1970-luvulta saakka useina kesinä viikon pari. Itse opastin häntä aluksi, mutta vain muutaman vuoden kuluttua osat vaihtuivat: hän neuvoi minulle erityisesti pikkuperhosten elintapoja sekä määrittä hankalia lajeja genitaalipreparaatein. Hänen varhainen kuolemansa vuonna 1986 oli menetys myös Mäntyharjun perhosfaunan selvittelylle.

Kalervo Nurmi on vuodesta 1984 eteenpäin antanut minulle vuosittain kaikki valorysät, ynnä muut havaintonsa kesämökiltään Laivolahdesta. Karl-Erik Lundsten on jo vuonna 1968 tallentanut joitakin perhosia kirkonkylän liepeiltä, ja hänen viime vuosien lukuisten, joskin melko satunnaisten käyntiensä havainnot olen saanut käyttööni; muutamana kerran olemme retkeilleet yhdessäkin. Petri Klaus on vuodesta 1981 lähtien useana kesänä pyydystänyt perhosia Varpasen aseman lähellä. Mikael Englund on parinkymmenen viime vuoden aikana keräillyt silloin

tällöin Nurmaalla; hänen kanssaan olen tehnyt joitakin keräilyretkiä. Ari ja Katri Suominen ovat monena viime vuotena havainnoineet erityisesti päiväperhosten runsautta Halmeniemellä. Jarmo Parkkisen keräämät perhoset, nekin Halmeniemeltä, olen käynyt läpi, samoin Antti ja Mikko Mustosen tallentamat perhoset Jäniskylästä. Kirkonkylässä asuva Juhani Koponen sekä siellä kesänsä viettävät Marjatta ja Reino Honkanen ovat luonnosta kiinnostuneina ilmoittaneet minulle monia havaintoja etenkin päiväperhosista.

Timo Nikki alkoi jo kouluopikana perhosharrastuksensa keräten vuodesta 1985 innokkaasti sekä kesäasuntonsa ympäristössä Valkealan Nuolninessä että myös Mäntyharjun puolella Mouhulla. Hänen runsas aineistonsa etenkin vuosilta 1986-89 ja 1994-95 on ollut merkittävä lisä Mäntyharjun seudun perhoslajiston kartoituksessa kuin myös lajien runsaussuhteiden selvityksessä. Rysiinsä tulleet pikkuperhoset hän säännöllisesti luovutti minulle.

Naapurikuntien faunasta olen ottanut mukaan lajeja, jotka Mäntyharjun alueelta joko kokonaan puuttuvat tai ovat vain muutaman löydön varassa. Ristiinasta on tietoja Hannu Suomalaiselta vuosilta 1935-36 sekä Heikki Virkkuselta vuodelta 1987. Mikkelin havainnot olen saanut lähinnä Matti Aroselta, Kari Vaalamolta ja Juha Pöyryltä, Savitaiपालeen tiedot puolestaan Jukka Svahnilta. Taipalsaaren ja Lappeenrannan perhoshavainnot ovat antaneet Hannu Koski ja Markku Liljebad, Joutsenon havainnot taas Olli Marttila.

Kouvolan ympäristön (Kouvola, Kuusankoski ja Valkeala) perhosista vuoteen 1982 saakka on ollut käytettävissä Kymenlaakson Luonnossa ilmestyneet monet julkaisut (Ulvinen 1974, 1976, Halme 1979, 1980, 1983) sekä Jussi Halmeen kirjeellisesti antamat lisätiedot. Vuosina 1984-88 Matti Vesterinen kokosi yhteen ruutuhavainnot koko alueelta (monisteita), ja Heikki Kronholm puolestaan on tehnyt yhteenvedon alueen lajeista ruuduittain vuosilta 1984-98 (nekin monisteenä). Lisäksi olen Heikki Kronholmilta saanut tiedot hänen Jaalan Nisuksen kylästä tapamistaan perhosista. Iitin ja Heinolan maalaiskunnan havainnot on antanut Jorma Kuusinen.

Valtakunnallisen yöperhosseurannan vuosiraporteista 1-3 (vuosilta 1993-95) olen poiminut Jukka Tabellin antamat tiedot Pertunmaalta sekä Jouni Laaksosen havainnot Mikkelistä; joitakin tietoja vuoden 1996 raportista olen myös ottanut huomioon.

Sääolot

Tehoisan lämpösunnan (oikeammin lämpötilasunnan) käsite on viime aikoina nousut yhä enemmän esille arvioitaessa kesän suotuisuutta perhosten kannalta. Sehän tarkoittaa vuorokauden keskilämpötilojen yli 5°C olevien osien yhteenlaskettua summaa; sen laskeminen alkaa keväällä, kun keskilämpötila on viitenä päivänä peräkkäin ollut vähintään +5°C, ja vastaavasti päättyy syksyllä, kun keskilämpötila viitenä päivänä peräkkäin on ollut korkeintaan +5°C. Mäntyharjulta ei ole käytettävissä tätä koskevaa tilastoa; itse olen merkinnyt muistiin vain vuorokauden minimi- ja maksimilämpötilat ja nekin luonnollisesti vain paikalla ollessani. Onneksi Mikkelistä (linnuntietä noin 40 kilometrin päästä), jonka lämpötilojen olen havainnut käyvän hyvin yksiin Mäntyharjun arvojen kanssa, on saatavissa Maatalouden tutkimuskeskuksen Etelä-Savon tutkimuskeskuksen julkaisu sääoloista vuosilta 1926-1993 (Häkkinen 1994). Vuosien 1994-99 havainnot olen saanut suoraan Seppo Häkkieltä.

Tehoisan lämpösunnan kuvaaja ajanjaksolta 1931-1999 on esitetty kuvassa 5 (ylempi kuvaaja). Vuosien 1931-1960 lämpösunnat on laskettu vain touko-syyskuulta, mutta vuodesta 1961 lähtien mukana ovat myös huhti- ja lokakuu. Kuten kuvasta näkyy, lämpimin kesä koko ajanjaksolta on ollut vuonna 1937 (lämpösunnalla 1446). Itse keräilin sinä kesänä kyllä ahkerasti, mutta valitettavasti en Mäntyharjulla. Sodanjälkeisistä vuosista lämpimimmät ovat olleet vuodet 1972 ja 1988 (lämpösunnat 1425 ja 1430). Yli 1300:n lämpösunniin ovat ylittäneet myös vuodet 1963, 1967, 1975, 1983, 1989, 1995 ja 1999. Kylmin kesä puolestaan on ollut vuonna 1962 (lämpösunnalla 937 ja syyskuun lopussa vain 893). Kylmiä kesä

(lämpösunnat alle 1050) ovat olleet lisäksi vuodet 1935, 1952, 1956, 1958, 1965, 1976, 1977 ja 1987.

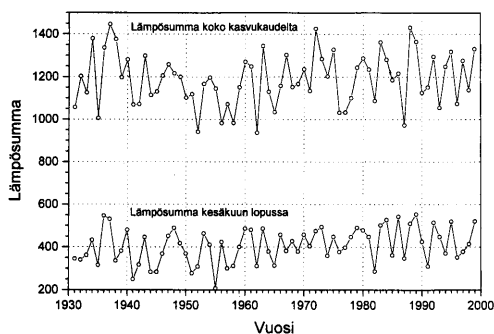
Alkukesän lämpimyyden vaikutusta usein ratkaisevasti toisen sukupolven kehittymisedellytyksiin. Tässä mielessä suotuisia alkukesiä useimpien edellä mainittujen lämpimien vuosien ohella on ollut vuosina 1984, 1986 ja 1992 (kuva 5, alempi kuvaaja). Todella kylmä kevät oli vuorostaan vuonna 1955: lämpösunnalla toukokuun lopussa vain 6 ja vielä kesäkuun lopussakin ennätyskellisen alhainen 207.

Viime aikoina on puhuttu paljon ilmaston lämpenemisestä. Lämpösunnatilaston valossa asia näyttää seuraavalta. Lämpösunnien keskiarvo syyskuun lopussa ajanjaksolta 1931-1960 on 1167 ja jaksolta 1961-1990 1178, siis vain hiukan suurempi. Sen sijaan keskiarvo kesäkuun lopussa on ajanjaksolta 1931-1960 378, mutta jaksolta 1961-1990 431 (Häkkinen 1994), siis selvästi suurempi. Keskiarvoluvut eivät ole aivan vertailukelpoisia keskenään, koska vuoteen 1960 saakka lämpösunnissa ei ole mukana huhtikuuta. Jos jätetään huhtikuun lämpösunnat pois myös jälkimmäiseltä jaksolta 1961-1990, ei asia kuitenkaan paljoa muutu: korjatuksi keskiarvoksi tulee syyskuun lopussa 1171 ja kesäkuun lopussa 424. Näyttää siis siltä, että koko keräilykauden lämpimyydessä ei ole tapahtunut muutosta, mutta kesät ovat tulleet keskimäärin varhaisemmiksi.

Kevään aikaisuutta tai myöhäisyyttä kuvaa jossakin määrin myös jäidenlähtö Pyhävedestä kesäsuontoni edustalta. Siitä minulla on vuodesta 1951 lähtien tilasto, jonka mukaan keskiarvo ajanjaksolta 1951-1999 on toukokuun 5. päivä. Aikaisimmat jäidenlähdöt ovat olleet 21.4. vuonna 1990, 24.4. vuonna 1989 sekä 27.4. vuosina 1968 ja 1983, myöhäisimmät vuorostaan 18.5.1955, 15.5.1981 sekä 14.5. vuosina 1956 ja 1958.

Mitä sademääriin tulee, vuosien 1931-90 touko-syyskuulta mitattu keskiarvo on Mikkelistä ollut 310 mm (Häkkinen 1994) eli 62 mm kuukautta kohti. Mäntyharjulla on pihallani ollut sademittari vuodesta 1971 ja sen mukaan vuosilta 1971-96 vastaavaksi keskiarvoksi tuli 328 mm. Suurin sademäärä touko-syyskuulta Mikkelistä on ollut 449 mm vuonna 1987 ja Mäntyharjulla 481 mm samana vuonna. Runsaita sademääriä ovat lisäksi: Mikkelistä vuonna 1962 393 mm, Mäntyharjulla vuonna 1974 390 mm, vuonna 1979 430 mm ja vuonna 1981 429 mm.

Jatkuva liika kosteus on tunnetusti haitallista perhostoukkien kehitykselle. Kesän



Kuva 5. Tehoisat lämpösunnat Mikkelistä vuosina 1931-1999.

kokonaissademäärä ei kuitenkaan, ainakaan yksin, välttämättä kuvasta sitä, kuinka kostea kesä on ollut, sillä rajun ukkoskuuron mukana voi kerralla tulla alas jopa yhden kuukauden normaali sademäärä. Itse sademäärien ohella muodostuukin tärkeäksi seikaksi myös sadepäivien lukuisuus. Mikkelin tilaston mukaan touko-syyskuun aikana on ollut keskimäärin 75 sadepäivää lukumäärän vaihdellessa yleensä välillä 60-90. Ennätysmäiset 108 sadepäivää osuivat samaan vuoteen 1962, jolloin kokonaissademääräkin oli huomattavan korkea ja tehoisa lämpösumma kaikista alhaisin. Mainittu kesä oli siis todella surkea, ja seurauksena olikin monen perhoslajin kannan katastrofaalinen romahdaminen. Valitettavasti keräilyni tuona ja monena seuraavanakin vuotena oli melko katkonaista, joten seurausvaikutusten tarkempaa arviointia en ole voinut suorittaa.

Kuivuudesta ei perhosten kehitys niinkään kärsi, ja toisaalta koko Etelä-Savossa vesistöistä haihtuvasta runsaasta kosteudesta ilmeisesti aiheutuu, että kuivimpinakin kesinä kasvillisuuden kiihtymistä näkee yleensä vain kallioilla ja etelänpuoleisilla rinteillä.

Lajiluettelo

Lajiluettelo noudattaa Suomen perhosten luettelon (Varis ym. 1995) järjestystä ja nimitystä muutamin nimitykseen jälkeensä tulleet muutokset. Mäntyharjun alueelta tavatuista suurperhosista on lajinimen edessä juokseva numero 1-602 ja lisäksi sulkeissa edellä mainitussa luettelossa mainittu "järjestysnumero". Koska systeemi on etenkin yökkösten osalta viime vuosina rajusti muuttunut, ei jälkimmäisellä numerolla ole tiettyä lajia haettaessa paljoakaan merkitystä. Sen takia olenkin julkaisun loppuun liittänyt aakkosellisen lajihakemiston.

Suurperhosten jälkeen olen ottanut mukaan myös ne pikkuperhosheimot (Hepialidae, Psychidae, Cossidae, Sesiidae ja Zygaenidae), jotka aikaisemmin liitettiin suurperhosiin. Niihin kuuluvilla lajeilla on juokseva numero 603-635.

Julkaisun loppuun on liitetty kartat, joista selviää kunkin lajin levinneisyys alueella yhtenäiskoordinaatistossa (Grid 27°E) neliöpeninkulmaruuduttain. Mäntyharjun pitäjältä tehty havainto on kuvattu mustalla ympyrällä, sen sijaan havainto pitäjän rajalla olevasta ruudusta, mutta naapuripitäjän puolelta, on merkitty avoimella ympyrällä.

Koska lähipitäjien perhosista ei ole julkaistu ainakaan ajan tasalla olevaa luetteloa, olen maininnut löytötietoja myös noin sa-

dasta sellaisesta lajista, joita ei ole tavattu Mäntyharjun alueelta, mutta kylläkin verraten läheltä, suunnilleen kehän Mikkelin - Taipalsaari - Lappeenranta - Kouvola - Heinola - Joutsa - Mikkelin sisäpuolelta. Ne on sijoitettu systeemin mukaisille paikoilleen muun tekstin joukkoon ja painettu petiitillä.

Etelä-Savon luonnontieteellisestä maakunnasta tehtyihin havaintoihin en ole paikannimen eteen kirjoittanut maakuntalyhennettä ES muuten kuin poikkeustapauksessa. Sen sijaan Etelä-Hämeen puolelta (Jaala, Kuu-sankoski, Iitti ja Heinola) ilmoitettuihin löytöihin olen asian korostamiseksi liittänyt maakuntamerkin EH.

Muutamien havainnontekijöiden nimet esiintyvät tekstissä sen verran usein, että olen käyttänyt niille lyhenteitä seuraavasti:

AKS = Ari & Katri Suominen

EP = Erkki Peltonen

HK = Heikki Kronholm

KL = Karl-Erik Lundsten

KN = Kalervo Nurmi

MV = Matti Vesterinen

OP = Osmo Peltonen

RO = Raimo Olander

TN = Timo Nikki

Hesperiidae

1 (001). *Pyrgus malvae* (L.)

15.5.71,75,93 – 2.7.73

Jokseenkin vähälukuinen, enimmillään vv. 1979-80 n. 20 yks. V:sta 1982 lähtien taantunut (ei omia havaintoja vuosilta 1983, -85, -88, -89, -90, -94, -95 ja -99). – Muutamia kertoja ab. taras.

Pari toukkahavaintoa kurjenjalan (*Potentilla palustris*) ja poemulehden (*Alchemilla*) lehtikääröstä.

2 (002). *P. alveus* (Hb.)

21.6.84 – 15.8.85

Hyvin vähälukuinen. Havaintoja koko alueelta yht. n. 25 yksilöstä jakautuen 17 vuodelle: 1934-35, 1947-48, -50, -68, -72, 1976-77, 1983-86, -89, -91, -95 ja -97.

– (004). *P. centaureae* (Rambur)

Mikkelin mlk. (685:50) 7.-8.6.80 5 yks. (K. Vaalamo) ja v. 1991 (M. Aronen).

3 (005). *Carterocephalus palaemon* (Pallas)

7.6.96 – 3.7.87

Pohjois-Valkealasta (679:49) löytyi v. 1987 yllättäen rehevä, joskin varsin pienialainen niitty, jolla perhosia lenteli kurjenpolven kukilla (TN). V.1990 havaittiin vähän etelämpää (678:49) entiselle pellolle muodos-

tuneelta niityltä toinen esiintymä. Se on tuhoutumassa paikalle istutettujen koivujen johdosta, ja edellinenkin paikka on kasvamaassa umpeen. Lähistöltä on kuitenkin löytynyt pari uutta esiintymää (TN).

4 (006). *C. silvicola* (Meigen)

24.5.93 – 5.7.85

Vähälukuinen, viime aikoina enimmäkseen yksitellen.

5 (008). *Thymelicus lineola* (Ochs.)

27.6.92 – 23.8.96

Runsaslukuinen, usein n. 50 yks./v. V:lta 1988 vain yksi havainto koko alueelta (kesän 1987 kylmyyden seurauksena), mutta sen jälkeen kanta on elpynyt ennalleen.

6 (009). *Hesperia comma* (L.)

Oulun Yliopiston kokoelmissa on yksilö, joka on ilmoitettu saaduksi Mäntyharjulta 2.7.1936 (V. Oksanen leg.; O. Sotavalta on tarkistanut määrittäksen). Aikainen ottopäivämäärä selittynee sillä, että vuosi 1936 oli poikkeuksellisen aikainen ja lämmin (lämpösumma kesäkuun lopussa 546).

Mikkelistä n. v. 1890 (Nordqvist), samoihin aikoihin myös Taipalsaarelta (K. J. Ehnberg); EH: Iitti (676:47) 3.7.72 (J. Kuusinen).

7 (010). *Ochlodes faunus* (Turati) (*venatus* auct.)

3.6.84 – 30.7.91

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-30 yks./v, mutta vv. 1985-88 niukalti.

Papilionidae

8 (011). *Parnassius apollo* (L.)

Lajista on maininta jo v:lta 1814 (J. Fr. Wallenius, sec. Kaisila 1959). Vanhimmat tiedossani olevat yksilöt ovat Mäntyharjun kirkonkylästä vv:lta 1907 (isäni V. Peltonen leg.) ja 1917 (A. Petrell). Itselläni on näköhavainto Toivolan kylästä (682:48) v:lta 1928. Toivolasta Pienen Pyhäveden rannalta (681:48) ovat myös viimeiset tallennetut yksilöt v:lta 1936 (R. Honkanen). – Lajilla on ilmeisesti edelleenkin vähäinen kanta alueella, sillä vv:lta 1989, -95 ja -97 on näköhavainto pitäjän kaakkoisosasta, viimeinen havainto vain parin metrin päästä (Leo Kohonen, suullinen ilmoitus). – Toukan ravintokasvia, isomaksaruohoa (*Sedum telephium*), on jäljellä enää muutamain paikoin. Lähialueilta kokoelmassani on kaksi yksilöä: ES: Ristiina (682:51?) 27.7.36 (H. Suomalainen) sekä itse keräämäni EH: Heinolan mik. (678:46) 28.7.49.

9 (013). *Papilio machaon* L.

15.5.93; 25.5.81 – 9.7.54; 22.7.87,98

Vähälukuinen, ± yksitellen.

Toukkalöytöjä heinä-elokuussa melko usein, eniten suoputkelta (*Peucedanum palustre*), usein myös karhunputkelta (*Angelica sylvestris*); v. 1995 yli 20 toukkaa *Dictamnus*-pensaasta, v. 1996 samoin, joskin eri paikasta.

Pieridae

10 (014). *Leptidea sinapis* (L.)

12.5.75 – 13.7.55; 24.7.96

Melko vähälukuinen, enimmäkseen 3-10 yks./v, eniten vv. 1978 ja -79 n. 40 yks.

11 (015). *Aporia crataegi* (L.)

3.6.90 – 9.7.54; 26.7.87

Runsauden vaihtelut suuria sekä ajallisesti että paikallisesti. Havaintoja vv. 1934-37 sekä 1946-59 silloin tällöin, myös toukkalöytöjä. Kesäasuntoni ympäristössä kokonaan kateissa vv. 1960-72, sen jälkeen muutamia yksilöitä lähes vuosittain. Pohjois-Valkealassa (678-679:49) vv. 1985-95 vahva kanta (monena vuotena satoja yksilöitä) (TN & OP). Mäntyharjun Turkinkylässä (679:50) lenteli pienellä niityllä vv. 1987-88 kymmenkunta yksilöä yhtäikaa (OP), runsaslukuinen esiintymä myös Nurmaalla (679:48) v. 1992 (M. Englund) sekä Halmeniemellä (679:51) vv. 1992 ja -95 (AKS). Laji on selvästi runsastunut 1980-luvun alkuvuosista lähtien.

12 (016). *Pieris brassicae* (L.)

I 15.5.75 – 27.7.76

II 18.7.75 – 30.9.81

Havaintoja useimmilta vuosilta, mutta yksilöitä tavallisesti vain muutamia. Todella runsaasti olen tätä (yleensä) vaeltajalajia todennut ainoastaan v. 1975, jolloin 15.5. klo 14-15 perhosia oli yhtäkkiä kaikkialla (lämpötila +25°C, tuuli eteläkaakosta), illalla niitä istui tuomen ja vuohenjuuren (*Doronicum*) kukilla vieressä; viimeinen yksilö tätä sukupolvea näkyi 9.7. ja jo 18.7. alkoi lentonsa uusi sukupolvi.

13 (017). *P. rapae* (L.)

I 18.5.83 – 12.7.92; 27.7.76

II 15.7.75 – 13.9.75

Yksilöitä vielä vähemmän kuin kaaliperhosella, joskin havaintovuosia lähes yhtä paljon. Monena vuotena laji on todettu vain loppukesällä ja silloinkin ± yksitellen. Runsasluokuisena laji on esiintynyt ainoastaan v:n 1975 loppukesällä; kevätpolvea totesin sil-

loin vain yhden yksilön, 19.5. (vrt. *brassicae*).

14 (018). *P. napi* (L.)

I 26.4.90 – 29.7.62

II 3.7.88 – 22.9.65 (III 25.8.-11.9.88)

Runsaslukuinen. Erityisen lämpimänä vuotena 1988 lensi mielestäni jopa kolmas polvi (ks. yllä). Löysin nimittäin 20.8. porsaakaalilta muutamia täysikasvuisia toukkia sekä yhden kotolon, josta 25.8. kuoriutuneen koiraan tallensin; se on yhtä iso kuin toisen polven yksilöt, mutta siipien alapuolen tummat alueet ovat yhtä laajat kuin ensimmäisellä polvella.

15 (019). *Pontia daplidice* (L.)

Tästä vaeltajasta on havaintoja vain kahdelta vuodelta: v. 1934 Nironkylästä (682:48) 15.7. 1 ♀ (T. Äyräpää) sekä v. 1972 kesäpaikkani vierestä 11.7. 1 ♀ (+ 1 näköhav.) ja Pärnämäestä (679:47) 20.7. 1 ♀ (Y. Marttila).

16 (021). *Anthocharis cardamines* (L.)

24.4.90; 11.5.94 – 5.7.87

Jokseenkin runsaslukuinen, koiraita useina vuosina 20-30 yks., naaras vähälukuisempi (vaikeammin havaittavissa), kuitenkin muutamia vuosittain.

Toukkia monilta ristikkaisilta: peltoukonauris (*Erysimum cheiranthoides*), peltokanankaali (*Barbarea vulgaris*), piparjuuri (*Armoracia rusticana*), pölkkyruoho (*Arabis glabra*), tunturipitkäpalko (*A. alpina*, cult.) ja kevätkynsimö (*Erophila verna*).

17 (022). *Colias palaeno* (L.)

9.6.92 – 30.7.79

Jokseenkin runsaslukuinen jäljellä olevilla soilla. Tulee toimeen myös pienten lampareitten juolukkaa kasvavilla reunamilla. Lentelee joskus melko kauaksi elinympäristöstään, pihamaaltanikin useita havaintoja. Toukkia ennen talvehtimista vain kerran (13.8.64), talvehtimisen jälkeen useastikin (2.5.84 – 21.6.55), kaikki juolukalta (*Vaccinium uliginosum*) haavimalla.

– (023). *C. hyale* (L.)

Ristiina (683:50) 27.7.-3.8.73 7 yks. (J. Jantunen); Mikkeli (684:51) v. 1943 (Regnell) ja 9.6.96 (T. Suomela); Juva (684:54) 29.7.89 (P. Martikainen); EH: Kuusankoski (676:48) 5.7.60 (H. Hermunen).

18 (027). *Gonepteryx rhamni* (L.)

9.7.73 – 7.10.91 sekä talvehtimisen jälkeen 21.3.90; 7.4.91 – 6.7.54; 20.7.87

Ainoita päiväperhosia, joiden kanta on pysynyt runsaslukuisena koko ajan. Havaintoja kevätkesältä keskimäärin 50 yks. ja uudesta polvesta n. 100 yks./v. Vain kylminä kesinä ja seuraavina keväinä vähälukuinen (vv. 1962-63 sekä 1965-66 vain muutamia yks. ja v:n 1988 keväällä 10 yks.).

Lycaenidae

– (028). *Thecla betulae* (L.)

Mikkeli n. 1890 (K. J. Ehnberg); Taipalsaari (678:55) v:sta 1973 vakituinen kanta (H. Koski); EH: Kuusankoski (675:47) 15.8.77 (S. Turkkila) sekä monesta paikasta lähistöltä (675-676:47) vv. 1986-88 munia (MV ym.)

19 (031). *Fixsenia pruni* (L.)

Vain ikivanha tieto: Mäntyharju (681:49?) v. 1814 (J. Fr. Wallenius) (ks. Kaisila 1959). Lajille suotuisia elinympäristöjä, aurinkoisia tuomirykelmiä, on Mäntyharjulla monin paikoin (mm. Museomäen ympärillä), mutta enempää perhosta kuin sen muniakaan ei ole etsinnöistä huolimatta löytynyt.

Lähialueilta tavattu Ristiinasta (682:51?) v. 1938 (H. Suomalainen), Mikkelistä (684:51-52) vv. 1961, -68 ja -73 (K. Vaalamo), EH: Jaalasta (678:47) vv. 1986 ja -88 (HK), lisäksi Kouvolan ympäristöstä muna- ja imago-havaintoja vv. 1984-93 (sec. HK & MV).

20 (032). *Callophrys rubi* (L.)

18.4.90; 27.4.89 – 3.7.51,87; 14.7.55

Usein runsaslukuinen, varsinkin rämeitten kuivahkoilla reunamilla.

Toukkia kesäkuun alkupuolelta heinäkuun loppuun useimmiten mustikan (*Vaccinium myrtillus*) lehdtä tai marjanraakileista, myös hiirenvirnalta (*Vicia cracca*).

21 (033). *Lycaena phlaeas* (L.)

I 21.5.93; 31.5.79 – 26.6.51

II 25.7.73 – 5.9.86

Ihmeen vähälukuinen (keräilyni alkuajoista lähtien), aivan yksitellen, monina vuosina kateissa. Havaintoja kuitenkin eri puolilta pitääjää. Halmeniemellä (679:51) ilmeisesti runsaampi kanta: v:n 1995 elokuussa n. 15 yks. (AKS).

22 (034). *L. helle* (D.& S.) (*amphidamas* Esp.)

4.6.50 – 14.7.34

V:lta 1934 havainto Nironkylästä (682:48) (T. Äyräpää). Omat havaintoni, yht. n. 10 yks., ovat vv:lta 1946-54 kesäpaikkani vierestä, missä laji esiintyi muutamana aarin koksella kostealla rantaniityllä. Elinympäristö hävisi umpeenkasvun seurauksena.

EH: Jaalasta (678:47) viimeinen havainto v:lta 1968 (sec. J. Kuusinen); Heinolasta näköhavainto (valokuva) v. 1999 (O. Blomster).

23 (036). *Heodes virgaureae* (L.)

29.6.53 – 27.8.80; 3.9.98

Jokseenkin runsaslukuinen, pitäjän kaakkoisosissa (Halmeniemellä) viime vuosina jopa runsaslukuinen.

Albinistinen (?koiras-)yksilö Nurmaalta (679:48) 5.8.58 (L. Tiensuu).

Toukkia kesäkuussa ahosuolaheinältä (*Rumex acetosella*).

24 (037). *Palaeochrysophanus hippothoe* (L.)

11.6.89; 17.6.70 – 25.7.92

Vähälukuinen. Esiintyi aikaisemmin säännöllisesti, joskin melko yksitellen. Viime aikoina taantunut, joinakin vuosina kateissa-kin.

Muutama toukka kesäkuussa aho- ja niittysuolaheinältä (*Rumex acetosella* ja *R. acetosa*).

– (038). *Cupido minimus* (Fuessly)

Lähimmät esiintymät Heinolassa ja Savitaipaleella; Jaalasta viimeinen havainto v:lta 1972.

– (039). *Everes argiades* (Pallas)

Taipalsaari (678:55) 7.8.73 (J. Inananen); Mikkeli (683:51) 24.7.99 (J. Pöyry); Kouvola (674:48) 20.-22.7.99 4 yks. (TN); EH: Kuusankoski (675:48) 20.-21.7.99 10 yks. (HK).

25 (040). *Celastrina argiolus* (L.)

I 25.4.90; 1.5.89,93 – 4.7.85; 24.7.96, 26.7.62, 5.8.68

II 7.7.99; 21.7.80 – 11.8.80; 19.9.92(!)

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-30, vv. 1978-81 ja 1996 jopa 50-100 yks./v.

Toista sukupolvea vv:lta 1935, -72, -80, -92 ja -99, yht. 6 yks. (yllämainitut vuosien 1962, -68 ja -96 kuluneet yksilöt ovat mielestäni vain kylmien kesien myöhästelijöitä). Toukkia kesäkuun lopulta elokuun alkuun kanervalta (*Calluna*), punaherukalta (*Ribes rubrum*) ja paatsamalta (*Rhamnus frangula*).

– (041). *Pseudophilotes baton* (Bergsträsser)

EH: Jaala toukka ajuruoholta (*Thymus*) 23.7.45 sekä imagoita vv. 1951, -52, -54 ja -59 (OP); Jaalasta lisäksi havainto v:lta 1968 (sec. J. Kuusinen).

26 (042). *Scolitantides orion* (Pallas)

Toukkia elokuussa 1939 pihakallioni puutarhamaksaruohoilla (*Sedum aizoon* ja *S. eversii*); kuoriutui 1 ♀ v. 1940 (EP) (kasvit istutettu v. 1938, joten laji on todennäköisesti kulkeutunut paikalle kasvien mukana joko munana tai toukkana; kasvien alkuperä

ei ole tiedossani). Sotien jälkeen v. 1945 löysin itse vielä parikymmentä toukkaa, mutta ne kaikki olivat jonkin karpästoukan loismia. Sen jälkeen laji hävisi. Toukan pääravintokasvia, isomaksaruohoa (*Sedum telephium*), kasvaa Mäntyharjun seudulla niukalti, mutta lajin paikallinenkin kanta on ollut mahdollinen.

Lähimmät tunnetut esiintymät Heinolassa, Jaalassa ja Mikkelissä.

27 (043). *Glaucopsyche alexis* (Poda)

29.5.67 – 29.6.87; 17.7.66

Viime aikoina vähälukuinen, taantunut. Havaintoja yhteensä koko alueelta vv:lta 1954 (11 yks.), -57, -62, -64, -66 (4), -67 (4), -68, -69, -70 (3), -71 (8), -72 (2), -73 (5), -74 (3), -80, -84, -87 (7), -89, -91 ja -95.

– (044). *Maculinea arion* (L.)

EH: Jaala vv. 1952, -54, -59 ja -60 (OP); Jaalasta havainto myös v:lta 1971 (sec. J. Kuusinen).

28 (045). *Plebejus argus* (L.)

20.6.79 – 25.8.77

Yl. runsaslukuinen, varsinkin kanervaa kasvavilla rämeillä ja tienvierillä. Vuosilta 1980-82 ja -87 vain kymmenkunta yks.

29 (046). *Lycaeides idas* (L.)

17.6.83; 24.6.68 – 31.7.78; 23.8.51

Selvästi vähälukuisempi kuin *argus*, joskin sekoittuu (lennossa) helposti siihen ja jää siten havaitsematta.

30 (047). *Aricia artaxerxes* (Fabr.) ssp. *allos* (Geyer)

17.6.89 – 28.7.95

Vähälukuinen; lajille sopivia kurjenpolvi- niittyjäkin on löytynyt varsin vähän. Havaintoja ainoastaan 11 vuodelta, yl. yksitellen, mutta v. 1966 aseman radanvarsiniityltä 12 yks. Kesäasuntoni viereiselle pakettipel- lölle on kurjenpolvi viime vuosina levittä- tynyt voimakkaasti; v. 1995 näkyi jo muu- tamia lehtosiniisiipyskilöitä.

– (048). *Pseudoaricia nicias* (Meigen)

EH: Jaala (678:46) 20.6.68 (J. Kuusinen & Salminen).

31 (049). *Eumedonia eumedon* (Esper)

9.6.75 – 7.7.87

Vielä harvinaisempi kuin *artaxerxes*, havain- toja koko alueelta ainoastaan 9 vuodelta, yht. 17 yks. Tämäkin laji ilmestyi v. 1995 vie- reiselle pakettipelölle, myös v. 1996 totesin pari yks.

32 (050). *Vacciniina optilete* (Knoch)
16.6.83 – 10.8.74

Jokseenkin runsaslukuinen rämeillä. Pihaluueellani viime vuosina vähentynyt, ilmeisesti juolukan vähenemisen myötä.

33 (052). *Cyaniris semiargus* (Rott.)

6.6.81; 11.6.84 – 24.7.51,81

Jokseenkin vähälukuinen, ± yksitellen, parhaimmillaan kymmenkunta yks./v. Viime aikoina taantunut, joinakin vuosina kateissaakin (1986, -88, -90, -94 ja -96).

Olen muutaman kerran nähnyt naaraan munivan puna-apilan (*Trifolium pratense*) kukkaan.

34 (053). *Agrodiaetus amandus* (Schneider)

12.6.79 – 7.8.96

Jokseenkin runsaslukuinen, usein 10-20 yks./v, mutta (lämpimänä vuotena!) 1989 kateissa ja vv. 1990-91 kumpanakin vain 1 yks. Viime vuosina kanta on vahvistunut ennalleen, v. 1995 totesin itse n. 30 yks. ja Halmeniemellä havaittiin yli 100 yks. (AKS).

Toukkia touko-kesäkuun vaihteessa hiirenvirnalta (*Vicia cracca*) ja niittyänkelmältä (*Lathyrus pratensis*).

35 (054). *Polyommatus icarus* (Rott.)

17.6.70 – 7.8.76

Aikaisemmin jokseenkin runsaslukuinen, usein 5-20 yks./v, mutta 1980-luvun alusta vähentynyt voimakkaasti, erityisesti pitäjän keskiosissa (viimeinen oma havaintoni v. 1987, sitä edellinen v. 1982). Kaakkoisosassa pitääjää (Halmeniemellä) kuitenkin vielä selvä kanta (AKS).

Nymphalidae

– (055). *Apatura iris* (L.)

Mikkeli (684:52) 4.7.73 (K. Vaalamo).

36 (056). *Limenitis populi* (L.)

18.6.95 – 4.8.52

Lajia tavattiin aikaisemmin (varhaisimmat tiedot vv:lta 1914 ja -26) varsin säännöllisesti, joskin melko yksitellen. V:n 1960 jälkeen laji hävisi, kunnes v. 1981 saatiin jälleen yksi yksilö (kirkonkylästä) ja v:sta 1986 lähtien vuosittain, ensin lähinnä alueen kaakkoisosista (Nuolniemen ympäristöstä jopa melko lukuisasti), mutta v:sta 1990 lähtien eri puolilta pitääjää. V:lta 1992 on havaintoja yhdeksästä neliöpeninkulmaruudusta aina Pertunmaata (682:47) myöten, yht. yli 30 yks.

37 (057). *Nymphalis polychloros* (L.) (tai 058 *xanthomelas* D.& S.)

Näköhavainto omalta pihalta 20.5.75 (haavinlyönti ohi).

Savitaipaleelta (678:53) 2.8.73 (J. Svahn).

38 (059). *N. vaualbum* (D.& S.)

Valkeala, Hillosensalmi (678:48) 23.8.25 (O. Wartiovaara).

Lähialueelta tieto Kouvolasta (675:48) 31.3.85 (sec. HK) sekä EH: Kuusankoskelta (675:47) 8.8.60 (H. Hermunen; sec. Ulvinen 1974).

39 (060). *N. antiopa* (L.)

25.7.80 – 5.10.81,85; 24.10.98 sekä talvehtimisen jälkeen

31.3.68; 12.4.80,91 – 21.6.87; 29.6.54

Lajia tapaa yleensä vain harvakseltaan, mutta syötille se tulee hanakasti, usein 5-15 yks. yhtäikaa. On herkkä epäedullisille säille: kateissa syksystä 1962 kevääseen 1965, vain pari yks. vv. 1976-78 ja uudelleen kateissa syksystä 1987 kevääseen 1989. Kanta elpynyt kuitenkin nopeasti, mm. v. 1992 yli 100 yks. (yht. koko alueelta).

Aberratiivinen yksilö (siipien keltainen reunus levinnyt ilman rajaa sisäänpäin) kirkonkylästä 24.8.68 (KL).

40 (061). *Inachis io* (L.)

17.7.88; 3.8.86 – 6.10.74 sekä talvehtimisen jälkeen

15.4.85 – 15.6.98

Ensi havainnot v:lta 1974 Luhtasenkylästä (681:48) 20.9. (V. Salmenkivi) sekä Asemankylästä 24.9. ja 6.10. (RO), sitten v. 1976 näköhavainto Voikoskelta (679:48); v:n 1982 syksystä lähtien selvä paikallinen kanta. – Pari toukkapesyettä heinäkuussa 1985 kesäpaikkani vierestä nokkosella (*Urtica dioica*).

Lähiseudulta Valkealan koilliskulmasta (677:50) havainto jo v:lta 1959 (H. Valtari).

41 (062). *Vanessa atalanta* (L.)

10.6.98 – 12.7.52 sekä jälkeläispolvea

23.7.83 – 5.10.96

Lajista on maininta jo v:lta 1814 (Kaisila 1959). Havaintoja 18 vuodelta: 1952-54, -64, -72, -76, -81, -83, -84, -86, -88, -89, -91, 1994-96 ja 1998-99. Enimmillään v. 1983 8 yks., v. 1994 n. 15 yks. sekä v:n 1998 suurvaelluksen seurauksena alkukesällä 10.6.-1.7. kylläkin vain 3 yks., mutta loppukesällä 11.8.-4.10. uutta sukupolvea n. 60 yks.

42 (063). *V. cardui* (L.)

28.5.95 – 16.7.96 sekä jälkeläispolvea
3.8.81 – 22.9.95

Havainnot 12 vuodelta: 1946, -64, -72, -78, -81, -87, -88, -91, -92, -95, -96 ja -98, kaikkiaan n. 30 yks. – Suurvaellusvuonna 1998 alkukesällä 15.6.-26.6. 6 yks., mutta loppukesällä 1.9.-13.9. vain 4 yks.

43 (064). *Aglais urticae* (L.)

19.6.89 – 7.10.82,91 (ks. alla) sekä talvehtimisen jälkeen
19.3.90 – 17.6.57; 26.6.65

Jokseenkin runsaslukuinen. Epäedullisten kesien jälkeen joskus hyvinkin vähälukuinen (vv. 1968-70, syksy 1987 – kevät 1988), huippukylmän kesän 1962 seurauksena jopa kateissa v. 1963. – V:n 1997 loppukesällä havainnot vain 3 yksilöstä ja v. 1998 täysin kateissa! (V. 1999 muutamia yksilöitä.)

Aikaisina kesinä esiintyy usein ylimääräinen "syyspolvi": 9.8.72 – 6.10.86. Tällaisia vuosia ovat mielestäni olleet 1966 (e.p. 12.8.; 22.-24.8.), 1971 (25.8. toukka, joka riippui koteloitumista varten), 1972 (9.8. cp -2.9.), 1984 (19.8.-2.9. 4 yks.), 1986 (2.9.-6.10. 12 yks.), 1988 (22.8.-1.10. 17 yks.), 1989 (6.9.-5.10. n. 20 yks.) ja 1990 (5.8. elävä kotelo).

44 (065). *Polygona c-album* (L.)

11.7.72; 18.7.48 – 5.10.98 sekä talvehtimisen jälkeen
13.4.90,91 – 8.7.70,94

Jokseenkin vähälukuinen, mutta loppukesällä syötillä joskus kymmenkunta yksilöä yhtäikää.

Toukkia juhannuksesta heinäkuun puoli-väliin punaherukalta (*Ribes rubrum*) ja nokkoselta (*Urtica dioica*).

– (066). *Araschnia levana* (L.)

Lappeenranta (677:56) 30.5.73 (J. Hokka).

45 (067). *Argynnis paphia* (L.)

Vain neljä havaintoa: Jäniskylä (680:48) 24.8.51 1 ♂ (OP), Nironkylä (682:48) 21.7.56 (K. Mikkola), Asemankylä (681:49) 8.8.75 1 ♀ (T. Tiirikainen) ja Kirkonkylä 11.8.99 1 ♀ (J. Koponen). Lajilla tuskin on, ainakaan tällä hetkellä, vakituista kantaa Mäntyharjulla.

Mikkelistä (684:51) on tieto jokseenkin runsaasta esiintymisestä 24.7.61 (K. Vaalamo), ja itse totesin EH: Heinolan mlk:n Taipaleen kylässä (678:45) lajin lentelevän melko lukuisana 23.7.-7.8.49.

– (068). *Argyronome laodice* (Pallas)

EH: Kuusankoski (676:48) 18.7.73 (M. Pellava); ES: Lappeenranta 27.7.99 (J. Svahn).

46 (069). *Speyeria aglaja* (L.)

22.6.79 – 13.8.85; 24.8.66

Jokseenkin vähälukuinen, yl. 5-10 yks./v, joinakin vuosina kateissakin. Halmeniemellä (679:51) vv. 1992 ja -95 jokseenkin runsaslukuinen (AKS), myös omia havainnot v. 1995 tavallista enemmän, n. 20 yks. – Muutamia toukkia kesäkuun alkupuolella maasta kotoitumaan menossa, kerran aho-orvokilta (*Viola canina*).

47 (070). *Fabriciana niobe* (L.)

20.6.78 – 9.8.79

Hyvin vähälukuinen. Vanhoja havainnot vv:lta 1914, -34 ja -36. Sotien jälkeen vasta v:sta 1973, muttei läheskään joka vuosi, ± yksitellen.

48 (071). *F. adippe* (D.& S.)

17.6.84; 25.6.92,95 – 17.8.83; 26.8.91, 27.8.85

Jokseenkin vähälukuinen, mutta havainnot lähes joka vuodelta, enimmillään 10-20 yks./v.

49 (072). *Issoria lathonia* (L.)

I 30.5.54 – 4.7.48

II 21.7.47 – 27.8.49

Vanha tieto v:lta 1914 (A. Nordman). Sotien jälkeen tavattu yhtäjaksoisesti vv. 1946-54 (± yksitellen), sen jälkeen v. 1959 (toista sukupolvea useita yks.) ja viimeinen havainto 17.8.60. Laji hävinnyt.

Mikkelistä havainto 25.5.65 (K. Vaalamo), EH: Jaalasta (678:47) 29.6.78 (OP) ja (677:47) 18.7.80 (HK) sekä Kouvolan ympäristöstä vv. 1993-94 (sec. HK).

50 (073). *Brenthis ino* (Rott.)

17.6.95 – 25.8.77

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-30 yks./v, v. 1995 n. 60 yks.

Lähes täysikasvuinen toukka 28.5.67 mesi-angervolta (*Filipendula ulmaria*).

51 (075). *Boloria aquilonaris* (Stichel)

17.6.84 – 20.7.48,87; 3.8.51

Lajia tapasi 1950-luvulla monin paikoin ja melko runsaslukuisena, mutta soiden ojitamisen myötä laji on taantunut, joskin sitä voi vieläkin omassa elinympäristössään tavata kohtalaisesti.

52 (076). *Procllossiana eunomia* (Esper)

1.6.84 – 20.7.85

Voi olla paikallisesti rämeillä jokseenkin runsaslukuinen, mutta jäänee monesti havaitsematta samaan aikaan ja samoilla paikoilla lukuisana lentelevän *C. euphrosynen* takia.

53 (077). *Clossiana selene* (D.& S.)

I 2.6.84 – 4.8.76

II Nuolnemi 16.8. ja 4.9.86 (TN) sekä Halmeniemi 20.8.95 (AKS)

Runsaslukuinen ja monilla biotoopeilla esiintyvä. Aberratiivinen yksilö (keskellä etusiipiä valkoinen täplä) 3.7.47. – Toukka 5.6.79 metsäorvokilta (*Viola riviniana*).

54 (078). *C. freija* (Thnbg.)

3.5.90; 11.5.93,94 – 12.6.72,77; 21.6.87

Paikallisesti jokseenkin runsaslukuinen. Ensimmäiset havaintoni ovat 1950-luvun alusta kesäpaikkani läheltä Pyhäsuolta (681:48) ja Sutelansuolta (680:48), joilta molemmilta laji hävisi, kun suot ojitettiin (Pyhäsuo jo 1960-luvun alussa ja Sutelansuo v. 1985). Myös Herajärven Rahkasuo (680:49), missä perhosta lenteli v. 1970, ojitettiin muutamaa vuotta myöhemmin. Iihoonsuolla (679:47) ja Lyytikkälän Suursuolla (680:50) olen lajia tavannut 1970-luvun alkuvuosista saakka; Iihoonsuolla on jatkuvasti (vielä v. 1998) vahva kanta, mutta Lyytikkälän suolla laji lienee taantunut (viimeinen havainto v:lta 1989). Hirvensalmen Suurusuolla (682:49) on myös selvä kanta (havaintoja vv:lta 1986, -90, -93 ja -96). Laivolahden Kasakkasuolta (678:50) laji on todettu vain v. 1993.

Ex ovo -kasvatus v. 1978: Iihoonsuolta 28.5. pyydystämäni ♀ muni n. 30 munaa, joista toukat kuoriutuivat 11.-12.6. Toukille kelpasivat sekä muuraimen (*Rubus chamaemorus*) että juolukan (*Vaccinium uliginosum*) lehdet suunnilleen yhtä hyvin (söivät kumpaakin vuorotellen). Täysikasvuiseksi sain vain kolme toukkaa, jotka preparoin (elokuussa). – Iihoonsuolta löytyi 9.5.81 täysikasvuinen toukka, joka piilotteli jonkin kovakuoriaistoukan männynkeloon tekemässä reiässä (koteloitumista varten?).

55 (081). *C. frigga* (Thnbg.)

31.5.79 – 11.7.58

Taantunut. Havaintoja Pyhäsuolta ja Sutelansuolta monina vuosina 1950-luvulla (ks. *freija*). Iihoonsuolla tavattu v:sta 1971, mutta vähälukuisena, viimeinen havainto v:lta 1986 (tuskin kuitenkaan hävinnyt). Lyytikkälän Suursuolla v. 1972 melko runsaslukuinen, sen jälkeen havaintoja niukalti, viimeksi v. 1989. Kasakkasuolla todettu v. 1979 (J.Halme) sekä vv. 1984 -85, -87 ja -91 (KN). Keräily kyseisillä soilla ± satunnaista.

56 (084). *C. euphrosyne* (L.)

18.5.90 – 9.7.85; 20.7.85

Yl. runsaslukuinen, erityisesti rämeillä. – Muutamia toukkia toukokuun keskivaiheilla ryömimässä koteloitumaan.

57 (088). *Mellicta athalia* (Rott.)

1.6.84 – 3.8.98

Vähälukuinen, vain harvoin yli 10 yks./v. Lajin kanta on pysynyt jokseenkin vakaana, mutta laji on sen verran paikoittainen, että se on joinakin vuosina jäänyt havaitsematta. – Muutama toukka toukokuun lopulla maasta ryömimässä koteloitumaan.

58 (089). *Hypodryas matura* (L.)

1.6.84,90 – 14.7.51; 22.7.87

Vähälukuinen, mutta säännöllisesti esiintyvä. – Viimeaikaisten tutkimusten mukaan (Eliasson 1991, Wahlberg 1999) toukan kehitys on usein kaksivuotinen. Yksittäisiä toukkia olen tavannut monesti toukokuun vaihteessa, ja muutama niistä on jäänytkin jonkinlaiseen diapausiin ilmeisesti talvehtiäkseen vielä toisen kerran. Syksyisen toukkapesyeen olen löytänyt vain kerran, elokuussa 1971 maitikalta (*Melampyrum* sp.). Lajin kanta on pysynyt jokseenkin samanlaisena; niitään vuorovuotisuteen viittaavaa en ole havainnut.

59 (091). *Eurodryas aurinia* (Rott.)

Pekkojärvellä (679:48) todettiin vv. 1998-99 paikallinen kanta (M. Roitto). – Pohjois-Valkealasta lajia löytyi v. 1996 paristakin paikasta (TN).

Kouvolan ympäristöstä on havaintoja 1930- ja 1970-luvulta (Ulvinen 1974), myös vv:lta 1984-96 (sec. HK); EH: Heinolan mlk. (678:45) 6.6.37 (V. A. Seppälä & OP).

Satyridae

60 (093). *Erebia ligea* (L.)

30.6.53 – 30.8.77

Runsaslukuinen, mutta esiintyy Mäntyharjulla lähes yksinomaan parittomina vuosina. Parillisilta vuosilta on pihapiiristäni vain kaksi yksilöä, 20.7.72 ja 2.8.84; lisäksi havaitsin Hirvensalmella (682:49) 8.8.96 2 yks. – Valkealan Nuolninessä kanta näyttää kuitenkin olevan jokavuotinen: runsaslukuinen perättäisinä vuosina 1984-87 (TN).

61 (096). *E. embla* (Thnbg.)

Harhautunut yksilö omalta pihalta 26.6.51. Ainoan itse havaitsemani paikallisen esiintymän totesin 24.6.81 Lyytikkälän Suursuon korpimaisella reuna-alueella, missä lenteli n.

10 yks. (jälkeenpäin olen useasti käynyt paikalla etsimässä lajia, mutta tuloksetta). Tutkimusalueeni kaakkoisosista on kuitenkin enemmän havaintoja: Nuolingista (679:50) 9.6.75 (MV), Laivolahdesta (678:50) vv. 1981 ja -83 (KN) sekä samasta ruudusta Valkealan puolelta vv. 1969, -71 ja -73 (J. Halme). Kaikki havainnot ovat siis parittomilta vuosilta. Laji on selvästi taantunut, jollei ju suorastaan kadonnut.

62 (100). *Oeneis jutta* (Hb.)
30.5.90 – 13.7.76

Jokseenkin runsaslukuinen. Havaintoja (v:sta 1946 lähtien) monilta, varsin pienialaisiltakin rämeiltä. Ojituksen seurauksena laji on hävinnyt eräiltä entisiltä paikoiltaan (Pyhäsuu, Sutelansuo, Rahkasuo), mutta sillä on edelleenkin elinvoimainen kanta ainakin lihoonsuolla, Kasakkasuolla sekä Lyytikälän Suursuolla ja Hirvensalmen Suurusuolla. Kaikki havainnot ovat parillisilta vuosilta Ristiinasta (682:51?) on kuitenkin tieto parittomalta vuodelta 1935 (H. Suomalainen).

63 (101). *Maniola jurtina* (L.)
23.6.36 – 9.8.59

Vv. 1945-61 tapasin lajia varsin säännöllisesti rinneriityillä parinsadan metrin päässä kesäasunnostani, enimmäkseen vähälukuiseen (v:lta 1952 kuitenkin merkintä *st cp*). Viimeinen havainto v:lta 1961.

Lajin häviämiseen vaikutti ilmeisesti kesän 1962 poikkeuksellinen kylmyys ja loppukesän runsassateisuus (samaa aikaan hävisi haapaperhonen). Kyseinen niitty säilyi vielä pitkään muuttumattomana, vasta viime vuosina se on pensoittunut.

Mikkelistä (684:51) viimeinen havainto v:lta 1963 (K.Vaalamo).

64 (102). *Hyponephele lycaon* (Kühn)
Kuopion museossa on yksilö, joka on tallennettu Mäntyharjulta (ilmeisesti ruudusta 681:49) elok. 1900 (V. Kantele).

65 (103). *Aphantopus hyperantus* (L.)
18.6.83 – 12.8.87; 17.8.74

Säännöllisesti runsaslukuinen, viime vuosina jopa entisestään runsastunut, usein n. 100 yks./v.

66 (104). *Coenonympha pamphilus* (L.)
3.6.80,84 – 26.7.58

Aikaisemmin jokseenkin runsaslukuinen, kuivilla niityillä ja hakkuuaukeilla. V:sta 1980 lähtien taantunut, kateissa vv. 1987-89, sen jälkeen havaintoja lähes vuosittain, mutta niukanlaisesti.

67 (105). *C. tullia* (Müller) ssp. *isis* (Thnbg.)
8.6.89 – 20.7.87

Jokseenkin vähälukuinen. Enimmäkseen soiden nevamaisilla kohdilla.

Omia havaintoja vasta v:sta 1963.

68 (107). *C. glycerion* (Bkh.) (*iphis* D. & S.)
14.6.37 – 23.7.65,74

Aikaisemmin melko runsaslukuinen, mutta v:sta 1982 lähtien monilta entisiltä esiintymispaikoiltaan hävinnyt tai voimakkaasti vähentynyt. Kateissa vv. 1984, 1988-90, -94 ja -99.

69 (108). *Pararge aegeria* (L.) ssp. *tircis* (Butler)

6.6.92 – 24.6.93

Hyvin vähälukuinen. Tavattu vain alueen kaakkoisosista: Lovaskoski (678:50) v. 1972 (J. Halme), Nuolinki (679:50) 9.6.74 ja 10.6.80 (MV), Laivolahti (678:50) 22.6.91 (KN) ja Halmeniemä (679:51) 6.6.92 (AKS); ainoa oma havaintoni on Mäyrämäestä (6789:509) aarnikuusikon keskellä olevalta aukiolta 24.6.93 kaksi kulunutta yksilöä.

70 (110). *Lasiommata maera* (L.)

12.6.83,89 – 1.8.82

Aikaisemmin jokseenkin vähälukuinen, 1990-luvulla selvästi runsastunut. V. 1995 omia havaintoja n. 50 yksilöstä; Halmeniemellä tavattiin n. 100 yks. (AKS).

71 (111). *L. petropolitana* (Fabr.) (*hiera* F.)
15.5.93 – 6.7.82

Aikaisemmin melko runsaslukuinen, viime vuosina taantunut, vv. 1994-95 ei omia havaintoja ja v:lta 1996 vain 1 yks. (vrt. *maera*).

71A (112). *Lopinga achine* (Scop.)

Mäntyharjun kaakkoisosasta (678:50) on 1980-luvulta havaintoja muutamana vuotena (KN).

Läheltä Mäntyharjun aluetta tavattu Pohjois-Valkealasta vv. 1958-59 (H. Valtari).

Drepanidae

72 (113). *Falcaria lacertinaria* (L.)

I 5.5.90, 11.5.75; 16.5.84 – 25.8.55

II 17.7.88 – 26.8.85

Jokseenkin runsaslukuinen, usein 30-60, enimmillään vv. 1968 ja -72 n. 95 yks./v; naaraita 5,0 % (67/1341; 31 v). Tummanharmaata muotoa (alkukesällä) harvoin, yht. alle 10 yks.

Toista sukupolvea melko usein, mutta monesti vaikeasti erotettavissa I polvesta; osa (suurin osa?) toisen polven koirasyksilöistä harmahtavia.

73 (114). *Drepana falcataria* (L.)

I 16.5.75 – 29.8.63,65,87

II 16.7.88 – 15.9.67

Jokseenkin vähälukuinen, yl. 10-20 yks./v, enimmillään vv. 1968, -83 ja -99 40-50 yks., toisaalta v. 1994 kateissa ja vv. 1995-96 vain 1 yks. Naaraita 3,7 % (17/462; 31 v).

Toista polvea verraten usein, eniten v. 1988 19 ♂♂ ja 1 ♀ sekä lisäksi Nuolniemestä 33 ♂♂ (TN). Toisen polven yksilöt ovat (ainakin suurimmaksi osaksi) lähes yhtä ruskeita kuin *curvatula* ja erottuvat siten helposti. Olen vv. 1952-95 merkinnyt muistiin loppukesältä 63 tummaa ja 51 vaaleaa yksilöä, joista vaaleat ovat keskittyneet nimenomaan kylmille kesille (ovat siis myöhästelijöitä). Kaksi kertaa on tumma yksilö tullut jo alkukesällä: 21.6.67 ja 1.7.70.

74 (115). *D. curvatula* (Borkh.)

I 1.6.84 – 26.8.85; 30.8.96

II 7.8.88 – 8.9.80

Jokseenkin vähälukuinen, yl. 10-20 yks./v, eniten v. 1968 77 yks. (siis sama runsausvuosi kuin lajeilla 72-73). Naaraita 9,0 % (34/379; 31 v) eli suhteellisesti eniten lajeista 72-74.

Toista sukupolvea huomattavasti vähemmän kuin kahdesta edellisestä lajista, kaikkiaan vain 11 vuotena, yht. 18 yks. Kylminä kesinä ensimmäisen polven yksilöitä kuoriutuu sirotellusti aina elokuun lopulle, kun taas aikaisina ja lämpiminä kesinä sukupolvien välille jää selvä, usein kuukauden mittainen tauko.

75 (117). *Thyatira batis* (L.)

I 26.5.83, 27.5.84; 4.6.90 – 27.7.93; 2.8.96, 4.8.87

II 1.8.88,89 – 23.9.88

Jokseenkin vähälukuinen valolla, tulee tunnetusti paremmin syötille. Toista sukupolvea vv. 1972, -83, -84, -86, -88, -89, -95 ja -99, yleensä yksitellen, mutta suotuisana vuotena

1988 valolta ja syötiltä yht. 59 yks. (I polvea vain 1 yks!).

– (119). *Tethea ocularis* (L.)

Vanha tieto Mikkelistä n. v. 1890 (K. J. Ehnberg); Kouvolan ympäristöstä useita havaintoja 1960- ja 1970-luvuilta (Halme 1980) sekä havainto vv:lta 1985, -93 ja -98 (sec. HK).

76 (120). *Tethea or* (D.& S.)

I 20.5.75, 27.5.84; 3.6.89 – 3.8.52,77,78; 18.8.55

II 2.8.89 Nuolniemi (TN), 4.8.73, 6.8.80 (ks. alla)

Aikaisemmin melko runsaslukuinen, usein 10-25 yks./v, v. 1968 jopa n. 60 yks. (osa syötillä), mutta v:sta 1981 lähtien vähälukuinen. Laji kuoriutuu, etenkin kylminä kesinä, varsin pitkän ajan kuluessa. Yllämainitut kolme yksilöä lienevät kuitenkin toista polvea.

77 (121). *Tetheella fluctuosa* (Hb.)

14.6.92 – 11.8.77; 17.8.55, 28.8.87

Vähälukuinen, ± yksitellen, enimmillään n. 10 yks./v. Lentoaika venyy pitkäksi, varsinkin kylminä kesinä.

Pari koteloitumaan menossa olevaa toukkaa löytynyt 6.9.58 ja 7.10.90, ja kylmänä vuotena 1987 tapasin 6.10. aivan keskenkasvuisen nälkiintyneen toukan.

78 (122). *Ochropacha duplaris* (L.)

I 24.5.63, 27.5.84; 2.6.79 – 21.8.98; 26.8.55, 30.8.76

II 5.8.89 – 12.9.75; 30.9.99

Runsaslukuinen, useimmiten 50-150, vv. 1975-80 jopa 200-550 yks./v, v. 1985 kuitenkin vain 9 ja v. 1994 4 yks.

Toisen sukupolven havaintoja vv. 1952, -64, -73, -75, -88 (10), -89 ja -99 (4 yks.).

Toukkia elokuun lopulla ja syyskuussa leppältä ja koivulta.

79 (123). *Achlya flavicornis* (L.)

1.4.90; 6.4.83 – 27.5.85

Hyvin runsaslukuinen, usein 100-250 yks./v, eniten v. 1987 390 yks. Naaraita parhaiten lentoajan loppupuolella.

Tilastojeni mukaan varhaisin keväällä kuoriutuvista yöperhosista, kuitenkin 468 *Brachionycha nubeculosan* kanssa jokseenkin ta-soissa.

Toukkia heinä-elokuussa koivulta. Munasta juuri kuoriutunut toukka 16.6.85.

Geometridae

80 (124). *Archiearis parthenias* (L.)

21.3.90; 2.4.99 – 17.5.74

Jokseenkin vähälukuinen. Havaintoja lähes kaikilta vuosilta, mutta ± yksitellen, enimmillään hieman yli 10 yks./v. Kevään ensimmäisenä kuoriutuva suurperhonen (vrt. 79 *flavicornis*). Lentelee ainoastaan aurin-
gonpaisteessa.

Toukkia kesäkuun lopulla ja heinäkuun alku-
puoliskolla koivulta.

– (125). *A. notha* (Hb.)

EH: Iitti (676:47) 2.5.69 (J. Kuusinen).

81 (126). *Geometra papilionaria* (L.)

17.6.84; 26.6.60,92 – 29.8.76; 6.9.87

Runsaslukuinen, useimmiten 50-150 yks./v, eniten v. 1983 233 yks. Naaraita 1,8 % (48/2642; 27 v).

Toukkia touko-kesäkuussa koivulta.

82 (128). *Thetidia smaragdaria* (Fabr.)

I 6.6.84; 15.6.83,86,89 – 27.7.58,87

II '20.-'25.'8.72 I ♂

Vähälukuinen, omia havaintoja vain 1-8 yks./v. Nuolnien lämpimältä kedolta vv. 1987-89 ja 1995 20-30 yks./v (TN). Naaraita lähinnä iltalennosta.

83 (130). *Chlorissa viridata* (L.)

1.6.84 – 14.7.73

Melko vähälukuinen, elinympäristössään rämeillä kuitenkin kymmenkunta yksilöä sopivana päivänä. Lentelee sekä päiväsaikaan että iltahämärissä; kolme yksilöä on tullut pihapiirini valoille.

– (131). *Thalera fimbrialis* (Scop.)

Valkeala (675:49) 19.7.97 (P. Sundell) sekä v. 1998 (HK ym.).

84 (132). *Jodis lactearia* (L.)

2.6.86 – 15.7.52

Vähälukuinen, 1-9 yks./v.

Muutama toukka elokuussa koivulta ja omenapuulta.

85 (133). *J. putata* (L.)

15.5.90 – 28.7.55

Runsaslukuinen, erityisesti mustikkaa kasvavissa kuusimetsissä. Havaittujen yksilöiden määrä vaihtelee 5-100 yks./v riippuen paljolti omasta liikkumisestani. Valolle lajia on tullut niukanlaisesti.

Toukkia elokuussa mustikalta (*Vaccinium myrtillus*) ja juolukalta (*V. uliginosum*).

86 (134). *Cyclophora pendularia* (Cl.)

I 31.5.84 – 26.7.76

II 10.8.53, '1.-5.'8.72

Vähälukuinen, havaintoja aikavälillä 1946-80 kuitenkin lähes vuosittain, yl. 1-4 yks./v, eniten v. 1975 7 yks. V:n 1980 jälkeen taantunut, havaintoja vain vv:lta 1984 (4 yks.), -86 ja -89.

– (135). *C. annulata* (Schulze)

EH: Kuusankoski (676:48) '18.-'22.'8.99 (V. Lehtonen).

87 (136). *C. albipunctata* (Hfn.)

I 15.5.93 – 8.8.80

II 23.7.88 – 26.9.89

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 20-35 yks./v, eniten v. 1984 55 yks. Toista sukupolvea tavattu varsin usein, kaikkiaan 17 vuotena, eniten v. 1972 16 yks. ja v. 1989 10 yks.

Toukkia elokuussa koivulta, myös vaivaiskoivulta (*Betula nana*).

88 (944). *Timandra griseata* W.Petersen

(amata auct.)

I 2.6.90 – 6.8.87; 10.8.96

II 26.7.89 – 7.9.88

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-20 yks./v. Toisen sukupolven havaintoja kaikkiaan 14 vuodelta, eniten v. 1999 14 yks. – Nuolnienmessä pihakedolla hyvin runsaslukuinen: v. 1987 54 yks. (kaikki I polvea), v. 1988 I 105 ja II 42, v. 1989 I 135 ja II 47 sekä v. 1995 I 54 ja II 4 yks. (joukossa on voinut olla myös lajia 89 *comai*).

89 (911). *T. comai* Schmidt

I 14.6.83

II 26.7.73 – 19.9.65 (tallennettu materiaali)

Tämä ja edellinen laji erotettu meillä toisistaan vasta äskettäin (Kaila & Albrecht 1994). Alkukesältä on kokoelmassani vain yllämainittu ♀-yksilö (samanaikaisesti haavittua koirasta en ole ottanut talteen). Loppukesällä olen lajia tavannut verraten usein, joskin ± yksitellen. Tallennettuna on tosin vain 4 ♂♂ ja 5 ♀♀ yhteensä kuudelta vuodelta (1951, -64, -65, -67, -73 ja -86) (L. Kaila det.), mutta epävarmatkin tapaukset mukaanlukien – muistiinpanoissani on silloin tällöin merkintä, onko yksilö ollut "harmaa" vai "punainen" – olen havainnut n. 20 yks. kaikkiaan 10 vuotena (yllämainittujen lisäksi 1970, -74, -80 ja -81). Viime vuosina en ole lajia tavannut. Olisiko v:n 1987 kylmyys hävittänyt vähäisen kannan?

Laji on Mäntyharjulla levinneisyysalueensa rajoilla, vähän pohjoisempaa on vielä havainto Juvalta (684:54) v:lta 1992 (P. Martikainen).

90 (140). *Scopula ternata* (Schrank)
10.6.92 – 1.8.52; 9.8.62

Runsaslukuinen, yleensä 40-70, mutta monesti yli 100 yks./v.

91 (141). *S. immorata* (L.)

I 24.5.93 – 28.7.71; 4.8.76

II 6.8.88 Nuolnieniemi (TN)

Usein 20-50 yks./v, eniten v. 1985 70 yks. Nuolnienemestä vv. 1988-89 n. 120 yks.

– (142). *S. rubiginata* (Hfn.)

Valkeala (675:49) 19.7.97 (P. Sundell) sekä 16.6.-5.7.98 (18 yks.) ja 17.-22.8.98 (2 yks.) (HK ym.).

92 (143). *S. incanata* (L.)

14.6.92 – 17.8.74,85,87

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-20 yks./v, eniten v. 1971 38 yks.; v. 1988 kateissa. Nuolnienemestä v. 1994 50 yks.

93 (145). *S. floslactata* (Hw.)

14.5.90; 21.5.93 – 13.7.55,85

Runsaslukuinen, useimmiten 30-70, monesti 130-180 yks./v.

94 (146). *S. immutata* (L.)

I 22.6.89 – 9.8.82; 15.8.85, 18.8.76, 31.8.96

II Ks. alla

Runsaslukuinen, yl. 30-75, joskus 100-115 yks./v (1976, -78, -85).

Toisesta sukupolvesta oma havainto 23.8.72 sekä Nuolnienemestä v. 1988 '14.-17.'8. 1 ♂ ja '2.-7.'9. 2 ♂♂.

– (148). *S. virgulata* (D. & S.)

EH: Kuusankoski (676:48) 19.7.92 (V. Lehtonen, sec. HK); Taipalsaari (678:55) 16.6.79 (H. Koski); Valkeala (674:49) 4.7.-8.7.98 (HK).

95 (151). *Idaea serpentata* (Hfn.)

15.6.84; 23.6.83 – 30.7.93; 10.8.50

Jokseenkin vähälukuinen, havaintoja yl. vain 5-15 yksilöstä kesässä, v. 1986 25 yks., joinakin vuosina jäänyt havaitsematta.

Vaikka laji yleensä lentelee kuivilla kedoilla, olen tavannut sitä monta kertaa rämeitten kuivahkoilla reunamilla (lämmiin mikroilmasto!).

96 (153). *I. pallidata* (D. & S.)

19.5.93; 27.5.84 – 3.7.85

Jokseenkin runsaslukuinen, useimmiten 10-20 yks./v.

Toista sukupolvea en ole luonnossa tavannut, mutta kun v. 1967 munitin naaraan (11.6.), toukat kehittyivät huonetilassa ilman taukoa ja imagot kuoriutuivat 1.9.-26.9. Toukkia ruokin voikukan (*Taraxacum*) ja

keltanon (*Hieracium* sp.) lakastuneilla lehdistä.

97 (154). *I. sylvestraria* (Hb.)

6.7.95 – 4.8.77

Hyvin vähälukuinen. Omia havaintoja vain 6 ♂♂ (vv. 1971, -73, -77, -87, -91 ja -95), kaikki kesäasuntoni luota valolla. Lisäksi tieto Honkataipaleesta (681:50) v. 1980 (MV) ja Laivolahdesta (678:50) v. 1991 (KN) sekä Nuolnienemestä v. 1987 8 yks. ja v. 1994 1 yks. (TN). – Pertunmaalta (682:47) v. 1996 4 yks. (K. Laasonen).

98 (155). *I. biselata* (Hfn.)

2.7.99 – 1.9.85; 6.9.92, 11.9.98

Hyvin runsaslukuinen, useimmiten 50-150, vv. 1982-85 ja 1995-96 200-400 yks./v.

– (932). *I. seriata* (Schrank) (*virgularia* Hb.)

Kouvola (675:48) v. 1997 (sec. HK).

99 (158). *I. dimidiata* (Hfn.)

I 22.6.88; 29.6.86 – 28.8.87

II '8.-10.'9.88 Nuolnieniemi 1 ♂ (TN)

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-20 yks./v, enimmillään v. 1976 42 ja v. 1996 54 yks. Naaraita 7,0 % (26/372; 24 v).

100 (159). *I. emarginata* (L.)

25.6.86; 5.7.53 – 17.8.62,85; 26.8.65

Jokseenkin vähälukuinen, useimmiten 5-15, eniten v. 1975 27 yks., vv:lta 1981-82 ei havaintoa. Naaraita n. 12 % (25/205; 30 v).

101 (160). *I. aversata* (L.)

21.6.84,89 – 31.8.96; 8.9.87

Runsaslukuinen, yl. 80-150 yks./v, eniten v. 1996 370 yks.; v. 1988 vain 5 yks. (edellinen kesä erittäin kylmä).

Vv. 1960-96 tavatuista 3637 yksilöstä on nimimuotoa ollut 410 yks. eli n. 11 %. Osuus on vaihdellut melkoisesti (aineistokin joskus pienehkö), mutta muutosta suuntaan tai toiseen ei ole havaittavissa.

102 (161). *I. straminata* (Borkh.)

20.6.70 – 19.8.76; 27.8.87, 29.8.65

Runsaimmillaan vv. 1967-77 20-100 yks./v, mutta 1980-luvun alusta lähtien pihapiiristäni keskimäärin vain 5 yks./v, vv. 1988-89 jopa kateissa. Läheisellä Kivelän pihalla edelleen runsaslukuinen (mm. v. 1993 55 yks.), samoin Nuolnienemessä.

– (163). *Rhodostrophia vibicaria* (Cl.)

Valkeala (675:49) 29.6.-20.7.98 (HK ym.).

103 (164). *Lythria cruentaria* (Hfn.) (*rotaria* Fabr., *purpurata* L.)

I 24.4.90, 30.4.90; 10.5.93 – 11.6.91
II 19.6.80, 21.6.90; 26.6.95 – 27.7.72; 5.8.88
Vähälukuinen ja erittäin paikoittainen. Nironkylästä (682:48) v. 1935 useita yksilöitä (T. Äyräpää), ensimmäinen oma havaintoni Kirkonkylästä v:lta 1948, seuraava yksilö vasta v. 1972 Pärnämäestä (679:47) (Y. Marttila), mutta v:sta 1979 lähtien esiintymispaikat löydettyinä on havaintoja lähes joka vuodelta.

Toukkia haavimalla kallioilla ja tienvierillä kasvavilta suolaheiniltä (*Rumex acetosella*). Kevätpolven jälkeläistoukkia kesäkuussa varsin usein (kuoriutuminen 20.6.-8.7.), toisen polven vain kerran, 26.7.84 (kuoriutui seur. keväänä).

Ex ovo -kasvatus: 20.5.81 pyydystetty naaras muni 14 munaa. Toukat kuoriutuivat 29.5. Kolme toukkaa koteloitui 23.6.-2.7. (muut kuolivat tai preparoititiin). Kotelot jäivät talvehtimaan ja yhdestä kuoriutui kevätpolven näköinen naaras 20.5.82. Ilmeisesti vain osa kevätpolven jälkeläisistä kehittyi samana kesänä imagoiksi.

104 (166). *Scotopteryx chenopodiata* (L.)

20.6.84,90 – 26.8.65,77

Hyvin runsaslukuinen, 100-350 yks./v.

Toukkia touko-kesäkuun vaihteessa mm. hiirenvirnalta (*Vicia cracca*).

105 (167). *Orthonama vittatum* (Borkh.)

(*lignatum* Hb.)

I 3.7.73 – 7.8.64,76

II 31.8.63, Nuolnieniemi '2.-7.'9.88 (2 ♂♂)

Varsin vähälukuinen, yl. vain muutama yks. kesän aikana, eniten v. 1978 8 yks., viime aikoina monena vuotena kateissa (1980-84, 1989-90, 1993-94 ja 1998-99).

Toisen sukupolven havainnoksi yllämainittujen lisäksi lienee laskettava lämpimän kesän 1988 yksilö '7.-13.'8. Nuolnienestä (TN).

106 (168). *O. obstipatum* (Fabr.)

Vaeltaja. Ainoa havainto 17.8.91, 1 ♂ valolta.

EH: Kuusankoski (675:47) 19.10.80 (MV) ja (676:48) '18.-21.'10.87 (V. Lehtonen); Taipalsaari (677:55) 14.10.74 (H. Koski).

107 (169). *Xanthorhoe biriviata* (Borkh.)

I 20.5.93 – 7.6.77

II 26.7.64, 21.7.70

Hyvin vähälukuinen. Ensi havainnot yllämainitut toisen (!) polven yksilöt. Ensimmäistä polvea 4 yks. vv. 1977, -89, -93 ja -95, kaikki pihapiirini valoilta.

Toukan ravintokasvia, lehtopalsamia (*Impatiens noli-tangere*), ei ole monista etsikelyistä huolimatta löytynyt mistään koko alueelta. Viime vuosina on lähiympäristön puutarhoihin istutettu jättipalsamia (*Impatiens glandulifera*) – omalla tontillakin sitä nykyisin kasvaa – , joten viimeaikaiset havainnot viittaavat siihen, että lajin toukat tulevat toimeen tälläkin kasvilla.

108 (170). *X. designata* (Hfn.)

I 28.5.88; 11.6.92 – 2.8.84; 12.8.85, 17.8.90

II 2.8.89 – 10.9.99

Vähälukuinen, yl. ± yksitellen. Sukupolvien yksilömäärät (vv. 1953-99) ovat tasoissa: molempia 50 yks. (sukupolvien erottelu joskus epävarmaa).

V. 1983 annoin 23.8. pyydystämäni (II polven) naaraan munia. Toukat, joita ruokin kanankaalilla (*Barbarea stricta*), kasvoivat nopeasti (sisällä) ja koteloituiivat syyskuun loppupuolella. Kotelot kehittyivät saman tien ja imagot kuoriutuivat 11.-14.10.

109 (172). *X. decoloraria* (Esper) (*munitata* Hb.)

21.6.88; 6.7.84 – 19.8.96

Jokseenkin vähälukuinen. Ensi havainto v. 1952, seuraava v. 1964, mutta sen jälkeen havaintoja lähes vuosittain, yl. alle 10 yks./v, viime vuosina (1994-98) hiukan runsaammin, 15-30 yks.; Nuolnienessä runsaslukuinen, 50-75 yks./v.

110 (173). *X. spadicearia* (D.& S.)

I 20.5.75 – 12.7.55

II Ks. alla

Jokseenkin runsaslukuinen, tavallisesti 10-30 yks./v, enimmäkseen haavimalla lennosta. Toisesta sukupolvesta havaintoja kolmelta vuodelta: '1.-11.'9.75 1 ♂, 4.9.99 1 ♂ sekä Nuolnienestä 18.7.-24.8.88 7 ♂♂ (TN).

111 (174). *X. ferrugata* (Cl.)

I 29.5.59 – 7.8.71; 22.8.87, 25.8.55, 30.8.96 (II?)

II 31.7.88 – 15.9.94

Jokseenkin vähälukuinen, enimmillään n. 10 yks./v. Siihen nähden toisen polven havainnot verraten usein, kaikkiaan 14 vuotena.

112 (175). *X. quadrifasiata* (Cl.)

16.6.88, 17.6.89; 23.6.83 – 28.8.76

Jokseenkin runsaslukuinen, 10-50 yks./v, koiraita vain 16 % (83/507; 18 v).

Pari aberratiivista yksilöä: 22.7.81 ♀, jonka siivet tasaisen ruskeanharmaat, sekä 21.7.93 melanistinen ♀ (kuva 6). Vajaasiipinen ♀ 23.6.83 (puuttui vasen takasiipi).

113 (176). *X. montanata* (D.& S.)

3.6.84 – 6.8.85

Hyvin runsaslukuinen, yksilömäärät jatkuvasti varsin suuria, usein 300-500 yks./v.

114 (177). *X. fluctuata* (L.)

I 6.5.90,98 – 27.7.85; 5.8.50

II 12.7.84,89 – 20.9.52,91; 1.10.82

Ensimmäinen polvi jokseenkin vähälukuinen, toinen runsaslukuinen, yksilömäärien suhde n. 1 : 7 (233:1720; 32 v) (vain osa sukupolvien suuresta runsauserosta selittyy valoisuuden erilaisuudella); sukupolvien erottelu joskus vaikeaa.

Lajin erikoisen pitkä lentoaika panee epäilemään kolmannenkin polven mahdollisuutta. Suurin osa syyshavainnoista tosin osuu kylmille vuosille, mutta kolmatta polvea voisivat olla: 7.9.-17.9.84 (6), 2.9.-6.9.89 (5) ja 1.9.-9.9.99 (6 yks.) (vrt. 119 *Epirrhoe alternata*).

115 (178). *X. annotinata* (Zett.)

14.5.90; 19.5.93 – 16.6.71

Kuusikoissa viihtyvänä lajina kesäpaikkani ympäristössä niukalti, ensi kerran lampuilleni vasta v. 1970 ja havaintoja vain 10 vuodelta yht. 12 yks. Oikeassakin elinympäristössään, mm. Laivolahdessa, jokseenkin vähälukuinen, joskin säännöllisesti esiintyvä. Muutama toukka syksyllä kultapiiskun (*Solidago virgaurea*) siemenpähkyloistä.

116 (179). *Catarhoe rubidata* (D.& S.)

10.6.79 – 2.8.95

Varsin vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1979. Havaintoja 12 vuodelta (1979-81, -87, -88, -90, 1993-96 ja 1998-99) yht. 16 yks., kaikki valolta; lisäksi Nuolniemestä v. 1995 2 yks. ja Pertunmaalta (682:47) v. 1996 2 yks. (K. Laasonen).

Ex ovo -kasvatus v. 1981. Toukkia ruokin paimenmataralla (*Galium album*) ja perhoset kuoriutuivat seuraavana keväänä. Joukossa oli kolme yksilöä, joiden mustahko keskisarake on voimakkaasti kaventunut, vain 1-2 mm leveä (kuva 6).

117 (180). *C. cuculata* (Hfn.)

Koko alueelta vain kolme yksilöä: kesäpaikkani valorysästä 1.8.82 sekä Nuolniemestä 28.7.87 ja 2.8.95 (TN).

Savitaipaleella (678:53) tavattu v. 1995 (J. Svahn) ja EH: Jaalassa (677:47) vv. 1989, -90 ja -95 (HK).

118 (181). *Epirrhoe tristata* (L.)

26.5.89 – 16.7.90; 22.7.81

Vähälukuinen, enimmillään n. 10 yks./v, joiltakin vuosilta (1984, -91, -93, -97 ja -98) ei lainkaan havaintoa. Päivälentäjä, joskin muutama yksilö valollekin.

– (182). *E. hastulata* (Hb.)

Lähimmät löydöt Valkealasta (677:49) 1970-luvulta (J. Halme) sekä (ruudusta 676:49) v:sta 1984 (sec. HK).

119 (184). *E. alternata* (Müller)

I 24.5.63 – 13.8.82; 24.8.85

II 17.7.72 – 22.9.89

Jokseenkin runsaslukuinen, useimmiten 10-30 yks./v, eniten v. 1980 68 yks. Vaikka sukupolvien erottelu eräinä vuosina on lähes mahdotonta kuluneiden ja tuoreiden yksilöiden lentäessä loppukesällä usein yhtäaikaa, lajilla on joka tapauksessa yleensä kaksi sukupolvea. Sitä osoittaa erikoisen pitkä lentoaika ja eräinä vuosina kaksi selvästi erillään olevaa lentojaksoa, esim.

v. 1980 I 8.6.-18.7. (31 yks.) ja II 25.7.-7.9. (37)

v. 1986 I 2.6.-30.6. (16) ja II 27.7.-31.8. (11)

v. 1988 I 6.6.-16.7. (19) ja II 29.7.-10.9. (29).

Sen sijaan huippukylmänä vuotena 1987 lajilla oli ilmeisesti vain yksi sukupolvi: ilman taukoa 17.6.-1.8. (37). Myös epäsuotuisana vuotena 1982 laji lensi tauotta 3.6.-13.8. (32), toista polvea vain 1 yks., 21.9.

E erityisen lämpimänä vuotena 1988 lentojaksot olivat: I 4.6.-13.7. (55) ja II 19.7.-17.8. (19) sekä erillinen (III polven?) havainto 22.9.

– (186). *E. galiata* (D. & S.)

Kouvola (675:48) 2.8.68 (K. Taina), Valkeala (674:48) 15.8.79 (J. Halme).

120 (188). *Camptogramma bilineatum* (L.)

12.6.89, 14.6.83; 20.6.73,90 – 30.8.68,96; 7.9.94

Aikaisemmin jopa runsaslukuinen, mm. vv. 1964-72 25-80 yks./v, mutta 1980-luvun alusta vähälukuinen, vain 1-10 yks./v. Myös Nuolniemessä vähälukuinen. Parhaiten lajia tapaa päivällä mataraa kasvavilta niityiltä ja pientareilta.

121 (193). *Entephria caesiata* (D.& S.)

9.7.79,88 – 17.8.93

Elinympäristössään ilmeisesti jokseenkin runsaslukuinen, paikoittainen. Kesäpaikkani lähistöllä ei ole lajille sopivaa biotooppia, niinpä laji on eksynyt valoilleni vain 9 vuotena, yht. 15 yks. Sen sijaan Laivolahdesta on K. Nurmella havaintoja lähes jokaiselta

keräilyvuodeltaan, ja läheiseltä Mäyrämäeltä (6789:509) aarnikuusikon laidasta tuli 15.7.94 aggregaatin valolle toistakymmentä juuri kuoriutunutta yksilöä (KL & OP).

122 (194). *Larentia clavaria* (Hw.)
30.7.92 – 19.9.65; 2.10.82, 5.10.87
Vähälukuinen, enimmillään 5-7 yks./v, havaintoja kuitenkin lähes joka vuodelta. Toukkia naapurin puutarhassa tuholaisina salkoruusulla (*Althaea*) useina vuosina (mm. 1945, -76 ja -77).

– (196). *Anticlea derivata* (D. & S.)
EH: Kuusankoski 16.5.79 (J. Haimi; sec. Halme 1980); Iitti (676:47) vv. 1981, -82, -84 ja -91 (J. Kuusinen).

123 (197). *Mesoleuca albicillata* (L.)
I 3.6.84 – 1.8.87
II Ks. alla
Vähälukuinen, yl. ± yksitellen, enimmillään n. 10 yks./v.
Toista sukupolvea kolmena vuotena: 17.8.72, 23.8.88 (myös Laivolahdesta 1 yks.) sekä 27.8.-29.8.99 2 yks.

124 (198). *Pelurga comitata* (L.)
I 17.6.89 – 21.8.96; 26.8.71
II 28.9.89
Aikaisemmin jokseenkin runsaslukuinen, usein n. 20 yks./v, 1980-luvulla vähentynyt (savikat lähes hävinneet, kun viereinen pelto pantiin "pakettiin"), nykyisin ± yksitellen. Nuolnienessä edelleen melko runsaslukuinen, mm. v. 1989 30 yks.

125 (199). *Lampropteryx suffumata* (D. & S.)
26.4.89 – 23.6.55,71
Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-20 yks./v, eniten v. 1979 43 yks.

126 (200). *L. otregiata* (Metcalf)
13.6.92 – 14.7.84,91; 22.7.57, 27.7.95
Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1955, sen jälkeen tavattu keskimäärin joka toinen vuosi, yl. yksitellen, eniten v. 1983 8 yks.

127 (201). *Cosmorhoe ocellata* (L.)
I 12.6.83,88 – 19.8.76,87
II 14.8.88 – 13.9.88
Jokseenkin runsaslukuinen, usein n. 20 yks./v, eniten v. 1996 63 yks.
Toista sukupolvea vv. 1972 (2 yks.), 1980, 1988 (13 ja Nuolnienestä 20 yks.) sekä 1995 (Nuolnienestä 1 yks.).

128 (202). *Eulithis prunata* (L.)
25.6.89 – 23.9.92; 29.9.91, 4.10.82

Hyvin runsaslukuinen, usein 100-200 yks./v, eniten v. 1983 310 yks. Naaraita 5,5 % (132/2388; 19 v).

129 (203). *E. testata* (L.)
19.7.72 – 10.9.84,96; 18.9.82, 22.9.93
Runsaslukuinen rämeillä, myös pihapiirini valoille lukuisasti, yl. 50-150 yks./v, eniten v. 1995 n. 250 yks. Naaraita n. 11 %.

130 (204). *E. populata* (L.)
15.7.89 – 5.9.64; 14.9.87
Erittäin runsaslukuinen, usein 200-500 yks./v, enimmillään vv. 1978-79 ja 1995 n. 1200 yks. (toukan ravintokasveja, mustikkaa ja juolukkaa, runsaasti ympäristössä). Naaraita n. 8 %.

131 (205). *E. mellinata* (Fabr.)
20.6.63 – 12.8.62
Runsaslukuinen, usein 100-200 yks./v, eniten v. 1975 430 yks. Naaraita keskimäärin vain 1,5 % (34/2250; 19 v), monena vuotena ei yhtään.

– (207). *E. pyrallata* (D. & S.)
Valkeala (674:48) 3.8.69 (K. Taina) sekä (675:48) vv. 1993 ja -95 (sec. HK); EH:Iitti (676:47) vv. 1981, -82, -86 ja -92 (J. Kuusinen).

132 (208). *Ecliptopera silaceata* (D. & S.)
I 20.5.93; 26.5.89 – 12.8.96
II 1.8.88 – 23.9.88; 3.10.99
Aikaisemmin jokseenkin vähälukuinen, yl. 3-10 yks./v (v. 1972 kuitenkin 31 yks., joista 11 toista polvea). Kateissa v. 1985, mutta sen jälkeen melko runsaslukuinen, usein 15-20 yks./v. Lämpimänä vuotena 1988 ensimmäistä polvea 28 ja toista jopa 45 yks. (sama vuonna toista polvea Laivolahdesta 10 ja Nuolnienestä 48 yks.). Toisen polven havaintoja kaikkiaan 9 vuodelta: 1959, -72, -73, -86, -88, -89, -92, -94 ja -99.
Melanistinen, lähes yksivärisen "savuttunut" ♀-yksilö Nuolnienestä 7.6.88 (TN).

– (209). *E. capitata* (H.S.)
Kouvolan-Kuusankosken alueelta (675-676:47-48) tavattu v:sta 1981 alkaen lähes vuosittain (Halme 1983; sec. HK & MV); Mikkelä (684:51) 2.8.695 (J. Laaksonen).

133 (210). *Chloroclysta siterata* (Hfn.)
Tuore ♀-yksilö 7.10.84 (ES:lle uusi) sekä kolme kulunutta koirasta 18.10-24.10.95. Laji lienee vähitellen leviämässä Sisä-Suomeen.
Syksyllä 1995 ja -97 havainto myös EH: Kuusankoskelta (675:47) (MV); EH: Jaalasta (677:47) 31.8.-6.9.92 1 ♂ (HK).

134 (211). *Ch. miata* (L.)

♂♂ 5.8.86; 13.8.92 – 3.11.73, ♀♀ 24.8.95 – 31.10.99 sekä talvehtimisen jälkeen ♀♀ 19.4.64 – 24.6.94

Syksyisin hyvin runsaslukuinen, yl. 100-300 yks./v, vv. 1983 ja 1994-96 450-500 yks.; naaraita n. 7 %. Talvehtimisen jälkeen yksinomaan naaraita, yl. 10-40 yks./v, eniten v. 1993 76 yks. – Vuosien 1981-96 tilaston (4237 ♂♂, 327 ♀♀) perusteella näyttää siltä, että naaraat aloittavat syksyllä lentonsa n. 10 päivää myöhemmin kuin koiraat (keskiarvo ♂♂ 24.8. ja ♀♀ 3.9.) ja lopettavat n. 6 päivää aikaisemmin kuin koiraat (k.a. ♂♂ 17.10. ja ♀♀ 11.10.).

135 (212). *Dysstroma citratum* (L.)

17.7.88 – 17.10.64

Erittäin runsaslukuinen, eräinä vuosina (1983, -85 ja -88) runsaslukuisin suurperhonen, monesti 1000-2000 yks./v, eniten v. 1983 n. 3000 yks.

Kaksi voimakkaasti melanistista ♂-yksilöä: 11.8.70 (kuva 6) ja 1.8.79 (kuten Mittarit 1:n *latefasciata* -yks. 102b).

136 (213). *D. infuscatum* (Tengström)

Vain yksi imago: Iihoonsuon reunasta (6799: 475) 28.6.90 1 ♀ päivällä (KL). Olen etsinyt perhosta samalta suolta monesti, mutta tuloksetta (en kuitenkaan iltamyöhällä). – Yllättäen sain 9.6.94 täysikasvuisen toukan lyöntihaavilla Kirkonkylän liepeiltä Myllyojan suulta pieneltä rämeeltä (6810: 491).

Savitaipaleella (678:53) tavattu v. 1995 (J. Svahn). Lajista on koko ES:n alueelta varsin vähän havaintoja.

137 (214). *D. latefasciatum* (Stgr.)

10.7.83 – 6.9.96

Jokseenkin vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1953 (ES:lle uusi), seuraavat vasta vv. 1966-68, mutta v:sta 1972 lähtien joka vuosi, yl. 2-12 yks./v, vv. 1979 ja -91 n. 20 yks., eniten v. 1996 63 yks.

Kolme kertaa, vv. 1987, -97 ja -98, olen tavannut yksilön, jonka keskisarake on vaaleankeltainen. Varsinaisia melanistisia yksilöitä en ole todennut, mutta viisi sellaista, joilla keskisarake on lievästi tummunut: 4.8.66, 28.7.67, 9.8.77, 21.8.87 ja 9.8.98.

138 (215). *D. truncatum* (Hfn.)

I 19.6.83 – 22.8.87

II 3.9.-28.9.88 (6 yks.) sekä 30.9.99 (1 ♀)
Runsaslukuinen, useimmiten 30-80 yks./v, eniten v. 1988 n. 100 yks. Samalta vuodelta toisen polven havaintoja (ks. yllä), yksilöt normaalia tummempia.

Yksilöitä, joilla on keltainen keskisarake (f. *rufescens*), olen tavannut vain harvoin, yht. n. 10. Lievästi melanistinen yksilö (myös keskisarake ja takasiivet tummanharmaat, ad f. *perfumata*) 14.8.82.

139 (216). *Cidaria fulvata* (Forster)

Ainoa havainto 29.7.94, kulunut ♀.

EH: Iitistä (676:47) ensimmäinen yksilö v. 1976 (J. Kuusinen); Kouvolan ympäristöstä v. 1984 (MV), v:sta 1991 havaintoja joka vuodelta; Mikkelistä (684:51) v. 1995 (J. Laaksonen).

140 (217). *Plemyria rubiginata* (D.& S.)

(*bicolorata* Hfn.)

5.7.88 – 5.10.80

Runsaslukuinen, yl. 30-120 yks./v, eniten v. 1994 225 yks. Useita havaintoja vielä syyslokakuun vaihteesta.

141 (218). *Thera firmata* (Hb.)

11.8.83 – 2.10.84

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1952, seuraava vasta v. 1964. Yl. ± yksitellen, vain vv. 1965, -83 ja -84 kohtalaisesti (14, 18 ja 25 yks.). Monina vuosina kateissa, mm. yhtäjaksoisesti vv. 1987-92.

142 (219). *Th. variata* (D.& S.)

I 12.6.89 – 31.7.58; 11.8.93, 19.8.91

II 28.9.99 1 ♂

Kuusella elävänä lajina kesäpaikkani ympäristössä varsin vähälukuinen, useina vuosina kateissa. Laivolahdestakin havaintoja melko niukalti (KN). Elokuun yksilöt myöhästeliöitä.

143 (220). *Th. obeliscata* (Hb.)

I 13.6.89 – 23.9.82,96; 8.10.96

II 1.9.99 – 8.10.95 (ks. alla)

Jokseenkin runsaslukuinen, mutta runsaus vaihtelee melkoisesti. Joinakin vuosina vain n. 10 yks., useimmiten 20-50 yks./v, eniten vv. 1983, -94 ja -95 n. 110 yks. Tummanväinen f. *fasciata* 1.8.93.

Lajin pitkistä lentoajasta huolimatta vuosien 1945-95 havainnot viittaavat siihen, että lajilla on keräilyalueellani normaalisti vain yksi sukupolvi vuodessa. Vuotuinen lentoaika on n. kahden kuukauden mittainen siten, että aikaisina vuosina se on kesäkuun lopulta elokuun loppupuolelle (esim. v. 1988 27.6.-19.8.) ja vastaavasti kylminä kesinä heinäkuun keskipaikkeilta syyskuun loppupuolelle (esim. v. 1987 22.7.-20.9. sekä v. 1996 26.7.-23.9. ja vielä 8.10.). Koko materiaali, yht. 1463 yks., lentoaikojen tilastollinen keskiarvo on 7.8.; havainnoista 90 % osuu välille 11.7.-2.9. Yksipolvisuutta tukee myös

v:n 1983 ex ovo -kasvatus: 7.7. pyydystämäni naaraan jälkeläistoukat jäivät talvehtimaan keskenkasvuisina (3. vaiheessa). Erittäin edullisissa olosuhteissa voi tuki kehittyä joitakin toisen sukupolven yksilöitä. Näin oli mm. v. 1989: ensin pari yksilöä 13.6.-15.6., sitten varsinainen lento 19.7.-18.8. ja lopuksi toista polvea 6.9.-21.9. 4 yks. Myös Nuolniemestä yhdenmukainen tilasto samalta vuodelta: varsinainen lento 17.6.-16.8. sekä toisen polven yksilö 20.9. Muut toisen polven havainnot: '17.-20.'9.73, 21.9.90, 24.9.95 (2 yks.), 8.10.95 sekä 1.9.-10.9.99 (3 yks.).

144 (222). *Th. juniperata* (L.)
29.8.66 – 24.10.76

Jokseenkin runsaslukuinen, mutta runsaus vaihtelee paljon. Useimmiten 10-40 yks./v, v. 1992 jopa 200 yks., mutta joinakin vuosina (1978 ja -87) kateissakin.

145 (223). *Th. serraria* (L. & Z.)
6.6.86,89 – 28.6.69,70

Vähälukuinen. Ensi havainnot vasta v:lta 1968, 4 yks. valolle (kuusikkolaji!). Omia havaintoja vv. 1968-70, -83, -87, -89 ja -95, yht. 16 yks. Laivolahdessa lähes jokavuotinen, mutta sielläkin vähälukuinen (KN).

146 (224). *Eustoma reticulatum* (D. & S.)
Mouhulta (6799:490) 28.7.87 1 ♂ valorysällä (TN). – Lisäksi v. 1998 tuli yllättäen kesäpaikkani valvontavalolle tuore toisen polven koirasyksilö 15.9. Toukan ravintokasvia, lehtopalsamia (*Impatiens noli-tangere*), ei ole löytynyt (ks. 107 *biriviata*).

Kouvolan-Kuusankosken alueella (675:47-48) tavattu v:sta 1981 (sec. MV & HK).

147 (225). *Electrophaes corylata* (Thnbg.)
24.5.63 – 28.7.64

Melko runsaslukuinen. Tavallisesti 10-30 yks./v, v. 1972 jopa 120 ja v. 1974 76 yks.; toisaalta vv. 1991-92 vain muutama yksilö ja v. 1993 kateissa.

148 (226). *Colostygia aptata* (Hb.)
30.6.95 – 14.8.92; 21.8.96

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1980, seuraavat v. 1983, mutta v:sta 1985 lähtien säännöllisesti, aluksi 1-4 yks./v, v. 1995 jo 20 yks., samoin v. 1996. Selvästi vasta nyt vakiintunut paikkakunnalle. – Nuolniemestä ei havaintoa!

149 (227). *C. olivata* (D. & S.)
14.7.95 – 22.8.78

Vähälukuinen. Ensimmäiset kaksi yksilöä v. 1963 (ES:lle uusi), seuraava v. 1968 ja siitä lähtien lähes vuosittain, yl. 5-10 yks./v. – Nuolniemestä ensimmäinen yksilö v. 1995.

150 (228). *C. pectinataria* (Knoch)
7.6.84 – 17.8.96; 3.9.85 (ks. alla)

Runsaslukuinen, yl. 20-50 yks./v, enimmillään vv. 1982 ja -94 n. 100 yks. – V:n 1985 yksilö 3.9. tuskin on toista sukupolvea (alkukesä viileä, laji aloitti lentonsa vasta 26.6.).

151 (230). *Hydriomena furcata* (Thnbg.)
4.7.88 – 11.9.87

Runsaslukuinen, yl. 20-50, monesti n. 100 yks./v, enimmillään vv. 1979 ja -94 n. 250 yks.

Toukkia kesäkuussa juolukalta (*Vaccinium uliginosum*).

152 (231). *H. impluviata* (D. & S.) (*coerulata* Fabr.)
3.5.90; 14.5.83 – 6.8.76

Hyvin runsaslukuinen, useimmiten 50-300, monesti jopa 500-850 yks./v (1971, -72, -75, -76, -83, -84 ja -89), joskus kuitenkin – ja oudosti parin edellämäinitun runsausvuoden jälkeen – varsin niukalti: v. 1977 vain 8 yks. sekä vv. 1978 ja -85 n. 20 yks.

153 (232). *H. ruberata* (Freyer)
30.4.90; 10.5.75 – 10.7.93; 26.7.96 (3 yks.)
Runsaslukuinen, usein n. 100 ja vähimmilläänkin 10-20 yks./v.

154 (233). *Coenocalpe lapidata* (Hb.)
14.8.79 – 14.9.82,87

Jokseenkin vähälukuinen, yl. 2-10 yks./v, enimmillään vv. 1979 ja -80 n. 50 yks. – Nuolniemestä v. 1995 30 yks.

155 (235). *Horisme tersata* (D. & S.)
Vain viisi yksilöä pihapiirini valoilta: 4.7.52 ♂ (ES:lle uusi), 27.6.64 ♀, 12.7.91 ♀ (erittäin kuluneita, harhailijoita?) sekä 1.6.92 (tuore ♂-yks.) ja 6.7.96 ♀.

Valkealasta (677:49) tavattu 17.6.75 (A. Järvinen) sekä EH: Jaalasta (677:47) vv. 1986-93 yht. 9 yks. (HK).

156 (237). *Spargania luctuata* (D. & S.)
4.6.84; 11.6.96 – 31.7.78; 7.8.82

Keräilyn alkuvuosilta vain kaksi yksilöä: vv. 1945 ja -55. Vasta v:sta 1965 havaintoja joka vuodelta, aluksi ± yksitellen, mutta v:sta 1983 lähtien usein n. 10 yks./v, eniten v. 1990 31 yks. Viereiselle pakettipellolle le-

vinnyt horsmakasvusto lienee osaltaan vaikuttanut lajin runsastumiseen.

157 (238). *Rheumaptera hastata* (L.)

23.5.89 – 10.7.93; 20.7.68

Vähälukuinen. Lajista on havaintoja ympäri pitäjää ja lähes joka vuodelta, mutta yl. vain 1-5 yks./v, eniten v. 1989 15 yks., kaikki päiväsaikaan auringonpaisteessa.

Vajaasiipisiä yksilöitä (vain) yksi: 7.7.67 ♀, jolta puuttui vasen takasiipi (vrt. Kaisila 1967).

Toukkia silloin tällöin heinäkuun lopulla ja elokuussa puna- ja mustaherukalta (*Ribes rubrum* ja *R. nigrum*) sekä koivulta.

158 (239). *Rh. subhastata* (Nolcken)

30.5.90 – 13.7.55

Vähälukuinen ja esiintymisessään oikullinen. Ensi havainto v. 1946, seuraavat vv. 1955-58 ja -67, yksitellen paitsi v. 1956 n. 25 yks. (lajilla oli samana vuonna joukkoesiintyminen laajalti Etelä-Suomessa); kaikki nämä yksilöt pihapiiristäni tai läheiseltä Pyhäsuolta. Vasta v. 1987 jälleen 7 yks. neljästä paikasta eri puolilta pitäjää sekä yksittäishavaintoja vv. 1988-90 ja viimeinen v. 1993. Kaikki yksilöt saatu haavimalla lennosta.

Toukka 19.7.88 pihapiiristäni juolukalta (*Vaccinium uliginosum*).

– (240). *Rh. cervinalis* (Scop.)

Kouvola (675:48) ensi kerran jo v. 1927 (U. Marjanen), havaintoja v:sta 1984 (sec. HK); Mikkelistä (684:51) todettu 1980-luvulla (J. Pöyry) ja Taipalsaalrelta v. 1981 (H. Koski).

159 (241). *Rh. undulata* (L.)

11.6.53 – 1.8.52

Nykyään vähälukuinen, yl. 1-5 yks./v, v. 1990 kuitenkin 15 yks. Oli 1950-luvulla runsaslukuisempi, toukkiakin tapasi usein. Kateissa vv. 1977-82.

160 (242). *Triphosa dubitata* (L.)

5.8.83, 9.8.46; 17.8.85 – 14.10.80; 28.10.94 sekä talvehtimisen jälkeen 19.4.65, 20.5.93 ja 31.5.95

Hyvin vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1946 (ES:lle uusi), sen jälkeen tavattu silloin tällöin, kaikkiaan 20 vuotena, ± yksitellen. Keväthavaintoja vain yllämainitut kolme.

161 (246). *Euphyia unangulata* (Hw.)

I 1.6.92 – 8.8.58

II 7.8.63, 88 – 4.9.99

Melko vähälukuinen, tavallisesti 3-10 yks./v, eniten v. 1971 22 yks.

Toisen sukupolven havaintoja vv. 1959, -63, -72, -86, -88, -89 ja -99, eniten v. 1988 pihapiiristäni 2 ♂♂ ja Nuolniemestä 11 ♂♂.

162 (249). *Epirrita autumnata* (Bkh.)

19.8.84 – 30.10.78

Monena vuotena runsaslukuisin suurperhonen, yl. 600-1600 yks./v, vv. 1990-93 ja 1999 jopa 2100-2900 yks., kylmänä vuotena 1987 kuitenkin vain 50 yks. (lukumäärähavaintoja koko syksyiltä vasta v:sta 1979). Naaraita parhaiten lentoajan loppupuolella, niiden osuus 5-15 %.

163 (250). *Operophtera brumata* (L.)

15.9.84 – 2.11.97

Runsaslukuinen, yl. 30-110 yks./v. Erittäin kylmän kesän 1987 seurauksena kateissa vv. 1987-88, mutta kanta toipunut vähitellen ennalleen, v. 1993 n. 90 ja v. 1995 jopa 285 yks.; myös Nuolniemessä v. 1995 runsaslukuinen. Yhtään naarasta en ole etsimisestä huolimatta onnistunut löytämään!

Kolmisiipinen ♂ 14.10.80 (puuttui oikea takasiipi).

164 (251). *O. fagata* (Scharf.)

21.9.79 – 26.10.96

Ihmeen vähälukuinen. Aikaisemmin tavattu vv. 1964, -72 ja -76. Viimeisiltä 21 vuodeltakin (1979-99), jolloin olen voinut keräillä koko syksyn, on havaintoja vain 13 vuodelta (kateissa mm. yhtäjaksoisesti vv. 1987-90). Yleensä 1-4 yks./v, joinakin viime vuosina runsaammin: v. 1993 18, v. 1995 94(!), v. 1996 31 ja v. 1999 24 yks.

165 (253). *Perizoma taeniatum* (Stph.)

22.6.89 – 20.8.58

Runsaslukuinen, useimmiten 30-120 yks./v, eniten vv. 1979 ja -91 n. 200 yks.

166 (254). *P. affinitatum* (Stph.)

23.5.93 – 10.7.96

Ilmeisesti vasta nyt leviämässä (etelästä) Mäntyharjulle. Ensimmäinen yksilö pihapiiristäni v. 1991, mutta jo v:sta 1993 säännöllisesti 2-10 yks./v. Myös hiukan pohjoisempaa (6815:488) tavattu v. 1994 sekä Valtolasta (679:50) v. 1997 (MV). – Nuolniemestä v. 1994 1 yks. ja Pertunmaalta (682:47) v. 1995 1 yks.

Toukan ravintokasvi, puna-ailakki (*Silene rubrum*), on viime aikoina yleistynyt alueella, ja se selittää perhosenkin runsastumisen.

Ensimmäinen havainto Kouvolan ympäristöstä (675:47) v:lta 1982 (J. Jääskeläinen); Valkealan Kirjokivessä

(6781: 489) todettu esiintymä v. 1986 (MV); Mikkelistä (684:51) v. 1995 (J. Laaksonen).

167 (255). *P. alchemillatum* (L.)

I 1.6.53 – 27.8.87,94

II 21.8.75, 7.9.80 ja 4.9.83 (ks. alla)

Runsaslukuinen, yl. 20-100 yks./v, eniten v. 1987 385 ja v. 1990 210 yks.

Vaikka lajista on havaintoja yli kolmelta kuukaudelta, vuotuinen lentoaika rajoittuu noin kahteen kuukauteen. – Loppukesän yksilöt ovat lähes kaikki olleet myöhästelijöitä, vain yllämainitut kolme lämpimien kesien yksilöä ovat mielestäni toista polvea (ensimmäisen polven lento loppunut jo heinäelokuun vaihteessa). Lämpimiltäkään vuosilta 1988, 1989 ja 1999 ei ole yhtään havaintoa loppukesältä (lento päättyi v. 1988 jo 14.7., v. 1989 6.8. ja v. 1999 1.8.).

Toukkia heinäkuun loppupuolella pillikkeen (*Galeopsis* sp.) kukista.

168 (256). *P. hydratum* (Tr.)

31.5.84; 11.6.70 – 10.7.67; 19.7.82

Melko runsaslukuinen mäkitervakkoa kasvavilla kedoilla ja tienpientareilla. Olen saanut muutaman yksilön myös pihapiiristäni, missä ei kasva mäkitervakkoa, mutta kylläkin nurmikohokkia (*Silene vulgaris*), jonka kukkiin olen nähnyt naaraan munivan. Tervakkokedot ovat kovasti vähentyneet, niinpä laji on jäänytkin monelta viime vuodelta havaitsematta.

169 (257). *P. bifaciatum* (Hw.)

Vain kolme omaa havaintoa: 13.8.62, 30.7.67 ja 6.8.69. Lisäksi Nuolniemestä 1.8.86 (TN).

Havainto Juvalta (686:54) 11.8.62 (A. Aalto), Savitaipaleelta (678:53) v. 1996 (J. Svahn) sekä EH: Jaalasta (677:47) v. 1992 (HK).

170 (259). *P. blandiatum* (D. & S.)

26.6.99, 30.6.88; 6.7.73,89 – 22.8.87

Jokseenkin vähälukuinen, mutta säännöllisesti esiintyvä. Yl. 2-10 yks./v, eniten vv. 1978, -98 ja -99 n. 20 yks. Nuolniemessä runsaslukuisempi, v. 1988 70 yks.

171 (260). *P. albulatum* (D. & S.)

I 1.6.53 – 22.8.76; 31.8.96 (II?), 19.9.65 (ks. alla)

II 20.7.72, 30.7.63,73 (I?); 10.8.53 – 21.9.49 Aikaisemmin runsaslukuinen, mm. vv. 1968-73 n. 100 yks./v, viime aikoina selvästi vähemmän, usein vain n. 10 yks./v (korkeat heinäkasvit ja horsmat ovat vallanneet toukan ravintokasvin, pikkulaukun (*Rhinanthus minor*), entisiä kasvupaikkoja).

Sukupolvien erottelu vaikeaa; esim. lämpimänäkin kesänä 1975 laji lensi ilman selvää taukoa 12.6.-8.8., ilmeisesti vain yhtenä polvena. Melko varmoja toisen polven havaintoja on kylläkin monilta vuosilta, mutta useimmiten vasta elokuun puolivälin jälkeen, mm. suotuisana kesänä 1988 18.-24.8. (I polvi lopetti lentonsa jo 17.7.). Kylmältä kesältä 1965 puolestaan on myöhästelijä-havaintoja vielä 29.8., 17.9. ja 19.9.

172 (261). *P. flavofasciatum* (Thnbg.)

5.6.73 – 17.7.76,85; 23.7.94, 1.8.55

Vähälukuinen, toukan ravintokasveja pihapiiriini lähellä niukalti. Ensimmäinen yksilö v. 1955, seuraava v. 1973. Sen jälkeen tavattu eri puolilta pitäjää lähes vuosittain, joskin ± yksitellen. – Nuolniemen puna-ailakkia kasvavalla pihakedolla jokavuotinen, mutta sielläkin harvalukuinen.

Toukkia heinäkuussa valko- ja puna-ailakin (*Silene latifolia alba* ja *S. dioica*) kukista.

173 (262). *P. didymatum* (L.)

11.7.89 – 4.9.96

Runsaslukuinen, mutta runsaus vaihtelee voimakkaasti. Monena vuotena (1952, -79, -80, -82, -90, -94 ja -95) 150-300 yks., v. 1992 jopa 460 yks., mutta joskus vain n. 10 yks. (1973-74, 1984-86, 1997-99).

174 (263). *P. sagittatum* (Fabr.)

Havaintoja vain v:lta 1976: 24.7. 1 ♀ valorysästäni ja 26.8. muutama toukka Aseman kylästä (6813:493) keltaängelmästä (*Thalictrum flavum*).

Savitaipaleella (678:53) tavattu v. 1983 (J. Svahn). Valkealasta (674:48) toukkia vv. 1978 ja -80 (J. Halme), lisäksi Valkealan-Kuusankosken alueelta (676:47) pari havaintoa vv. 1991-92 (sec. HK).

175 (264). *P. parallelolineatum* (Retzius)

27.7.83 – 6.9.52

Melko runsaslukuinen, usein 20-50, enimmillään n. 80 yks./v (vv. 1967, 1979-80, 1990-92), joskus vain muutama (vv. 1977, 1985-87, 1998-99).

– (265). *Baptria tibiale* (Esper)

EH: liitti (676:46-47) useita havaintoja 1970-luvulta asti, viimeksi v. 1995 (J. Lounamaa ja J. Kuusinen).

176 (266). *Eupithecia tenuiata* (Hb.)

14.7.73 – 30.8.76

Melko vähälukuinen, yl. 2-10 yks./v, joinakin viime vuosina (1987-90 ja -93) kateisakin, kuitenkin vv. 1975 ja -96 n. 35 yks. Toukkia toukokuussa raidan (*Salix caprea*) norkoista.

177 (267). *E. inturbata* (Hb.)

2.8.83 – 29.8.74

Erittäin vähälukuinen. Havaintoja vain vv. 1974, -75, -77, -83, -84, -97 ja -98, yht. 11 yks., kaikki valolta kesäpaikkani luota. Lisäksi Nuolniemestä v. 1995 1 yks., samoin Pertunmaalta (682:47).

178 (268). *E. immundata* (Zett.)

Erittäin vähälukuinen. Ainoa tietämäni esiintymispaikka on Karankamäessä Kurki-
vuoren lähellä oleva lehto (6816:481). Toukkien syömiä konnanmarjan (*Actaea spicata*) marjoja oli 6.8.80 runsaasti, mutta enää yksi täysikasvuinen toukka. Samasta paikasta löytyi 12.7.82 1 ♂-yksilö sekä elokuun alussa kymmenkunta keskenkasvuista toukkaa, joista seuraavana vuonna kehittyi kolme imagoa. Käydessäni paikalla loppukesällä 1990 totesin konnanmarjakasvustojen voimakkaasti vähentyneen (metsä kasvanut liian tiheäksi?); yhtään toukkaa tai toukan vioittamaa marjaa en havainnut.

Mikkelistä (684:51) tavattu v. 1995 (J. Laaksonen).

179 (269). *E. plumbeolata* (Hw.)

I 31.5.63 – 3.8.90

II 8.9.81, 16.9.89 ja 17.8.95

Aikaisemmin runsaslukuinen, melko usein 40-65, viime vuosina vain 4-10 yks/v.

180 (270). *E. abietaria* (Goeze) (pini

Retzius)

4.6.89; 19.6.96 – 4.8.95; 20.8.64

Kesäpaikkani ympäristössä vähälukuinen (kuusia vähän), vain silloin tällöin valolta tai haavimalla, yht. n. 30 yks. – V. 1989 elokuussa löysin vihreistä kuusenkävyistä 5 toukkaa, joista kehittyi seuraavana vuonna 2 ♂♂ sekä kahden talvehtimisen jälkeen 1 ♀.

181 (271). *E. analoga* Diakonoff (*bilunulata* auct.)

2.6.63; 12.6.75,77 – 12.7.82; 28.7.80

Nykyään harvalukuisempi kuin *abietaria* (aikaisemmin päinvastoin), yht. n. 25 yks. Taantunut (?), viimeinen havainto v. 1982.

182 (272). *E. linariata* (D.& S.)

I 19.6.88 – 30.8.96; 7.9.87

II 21.8.99 – 1.9.88 (ks. alla)

Aikaisemmin runsaslukuinen, joinakin vuosina 50-100 yks. (1968, -71, -72, -75, -80), mutta samalla kun kannusruohokasvustot ovat pihapiirini ympäristössä vähentyneet, on lajikin käynyt harvalukuiseksi, viime aikoina vain n. 5 yks./v.

Lajilla on pitkä lentoaika, jonka johdosta sukupolvien erottelu on joskus arvailun

varassa. Mielestäni varmoja toisen polven havaintoja ovat seuraavat: 30.8.43, 29.8.73, 30.8.79, 21.8.-28.8.99 5 yks. sekä Nuolniemestä 22.8.-1.9.88 7 yks.

Toukkia heinäkuun lopulta syyskuun loppuun kannusruohon (*Linaria vulgaris*) kukista ja siemenkodista.

183 (274). *E. exigua* (Hb.)

20.5.93 – 14.7.93

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 5-20 yks./v, eniten v. 1984 67 yks.

184 (275). *E. valerianata* (Hb.)

Ainoastaan neljä imagoa: 2.7.70 ♀ (ES:lle uusi), 14.7. ja 17.7.84 sekä 21.7.85; lisäksi toukka virnajuurelta (*Valeriana*) 19.8.84, kaikki pihapiiristäni. (Virmajuuri on viime vuosina hyvää vauhtia levinnyt viereiselle pakettipellolle, mutta enempiä toukkia tai perhosia ei ole etsinnöistä huolimatta löytynyt.)

185 (276). *E. pygmaeata* (Hb.) (*palustraria* Dbl.)

7.6.89 – 20.7.76; 29.7.85

Vähälukuinen, ± yksitellen, joinakin vuosina 5-8 yks., useimmat naaraita munimassa auringonpaisteessa heinätahtimön (*Stellaria graminea*) kukkiin. Nuolniemestä muutama ♂-yksilö myös valolta.

186 (278). *E. venosata* (Fabr.)

16.6.88 – 6.8.68,69

Vähälukuinen, yl. vain muutama yks./v, havaintoja kuitenkin lähes kaikilta vuosilta, eniten v. 1975 10 yks. – Nuolniemestä v. 1987 20 yks.

Toukkia melko usein nurmikohokin (*Silene vulgaris*) siemenkodista.

187 (279). *E. egenaria* H-S.

14.6.72 – 9.7.70

Vv. 1970-72 yht. 5 yksilöä: 9.7.70 (ES:lle uusi), 16.6. ja 30.6.71 sekä 14.6. ja 22.6.72, kaikki Kivelän pihalehmusten alla olleesta valorysästä. Sen jälkeen en ole lajia tavannut, vaikka vv. 1993-95 lamppu paloi samojen lehmusten alla. Tämä populaatio on varmaankin hävinnyt, mutta lajilla voi kyllä olla kanta jossakin muussa lehmüksä kasvavassa paikassa (ks. Maaperä ja kasvillisuus).

188 (280). *E. centaureata* (D.& S.)

I 1.6.84; 8.6.73 – 30.7.87; 29.8.65

II 23.7.72 – 20.8.66

Vähälukuinen, ± yksitellen, eniten v. 1972 9 yks. Viime aikoina tavattu entistä niukemmin (sopivat elinympäristöt vähentyneet).

Sukupolvet erottuvat lentoaikansa puolesta melko selvästi kahteen ryhmään. Toista polvea on lukumääräisesti ollut hiukan enemmän kuin ensimmäistä (valo houkuttelee loppukesällä paremmin).

189 (281). *E. actaeata* (Walderdorff)

21.6.92 – 1.8.87

Hyvin vähälukuinen. Pihapiirini valoille vv. 1952, -87, -92, -95 ja -97 yht. 6 yks.; lähimpään tiedossani olevaan konnanmarjakasvustoon on matkaa n. 2 km, mutta siellä en ole toukkia havainnut.

Kurkivuoren lehdosta (6816:481) löysin elokuussa 1982 konnanmarjan lehdiltä kymmenkunta toukkaa, joista osa kehittyi imagoiksi v. 1983.

190 (282). *E. selinata* H-S.

Pihapiirini valolle 17.6.93 1 ♂.

Juvalta (686:54) havainto 2.8.61 (A. Aalto).

191 (283). *E. trisignaria* H-S.

14.6.84, 19.6.83; 27.6.70 – 24.8.68

Ensi havainto v. 1952 ES:lle uutena. Yl. melko vähälukuinen, 5-10 yks./v, eniten vv. 1983, -85 ja -87 20-25 yks. Koiraita vain n. 8 %.

Toukkia melko usein elo-syyskuussa karhunputken (*Angelica sylvestris*), suoputken (*Peucedanum palustre*) ja pukinjuuren (*Pimpinella saxifraga*) kukinnoista.

192 (284). *E. groenblomi* Urbahn

Imagohavaintoja luonnosta vain 2 ♀♀, 1.8.78 ja 31.7.99, kesäpaikkani valorysistä. Ensimmäiset toukkaölödöt v. 1976, sen jälkeen lähes vuosittain syyskuun puolivälin paikkeilla kultapiiskun (*Solidago virgaurea*) siemenpähkylöistä, yht. n. 40 toukkaa, miltei kaikki pitäjän kaakkoisosista (OP, EP & MV). Parhaiten on toukkia löytynyt paikoista, missä kuusikon laidassa on hiljattain ollut avohakkuu. Kasvattaminen vaikeaa, imagoiksi saatu vain kymmenkunta yksilöä. Kotelo talvehtinut joskus kahdesti.

193 (285). *E. intricata* (Zett.)

2.5.90; 14.5.89 – 24.7.87

Runsaslukuinen, mutta runsaus vaihtelee paljon. Useimmiten 20-90 yks./v, enimmillään v. 1989 425 yks., v. 1990 285 ja v. 1975 250 yks., kun taas vv. 1978-83 laji oli lähes kateissa (näiltä kuudelta vuodelta yht. vain 3 yks.) ja vv. 1994-98 2-6 yks./v; toukan ravintokasvia katajaa kasvaa alueellani runsaasti.

– (286). *E. pernotata* Guenée ssp. *enicata* Pellmyr & Mikkola

Ensimmäinen sisämaan löytö Kouvolasta (675:48) v. 1977: pujolta (*Artemisia vulgaris*) toukka, josta seuraavana keväänä kuoriutui ♂-yksilö (MV, det. K. Mikkola); v:sta 1989 lähtien lajista on tehty uusia havaintoja Kouvolan-Kuusankosken alueelta (sec. MV & HK).

194 (287). *E. satyrata* (Hb.)

14.5.90 – 21.7.59,83

Runsaslukuinen, yl. 20-90 yks./v, eniten v. 1979 140 yks. – Nuolniemen lämpimältä kedolta vv. 1987-89 250-400 yks./v.

195 (288). *E. expallidata* Dbld.

15.7.94 – 10.8.96

Vähälukuinen, paikoittainen. Ensimmäiset (tallennetut) imagot 25.-26.7.75 3 ♀♀, myöhemmin 30.7.85 1 ♂, 15.7.94 1 ♀, 10.8.96 1 ♀ ja 24.7.98, pihapiirini valoilta; lisäksi Nuolniemestä 31.7.87 1 ♀ (TN) ja Laivolahdesta 23.7.88 (KN).

Vv. 1981-97 yht. n. 40 toukkaa kultapiiskun siemenpähkylöistä, samanaikaisesti *E. groenblomin* toukkien kanssa (OP, EP & MV); koteloiden kuolleisuus suuri.

196 (289). *E. absinthiata* (Cl.)

19.6.86; 25.6.61 – 22.8.97

Melko runsaslukuinen, yl. 10-30, eniten vv. 1982-84 n. 85 yks./v.

Toukkia elokuussa ja syyskuun alussa monilta kasveilta, runsaimmin kultapiiskun kukinnoista.

197 (290). *E. goossensiata* Mabilie

29.6.73 – 8.8.82

Vähälukuinen, enimmilläänkin vain n. 10 yks./v (lajin erottamisessa *absinthiata* luotettu pienempään kokoon sekä tasaisen harmaanruskeaan yleisävyyden, rämeiltä vain muutama yks.).

198 (291). *E. assimilata* Dbld.

I 20.5.93 – 13.8.97; 20.8.85, 29.8.82

II 2.8.84 – 23.8.74

Jokseenkin runsaslukuinen, usein 30-70 yks./v, eniten vv. 1984-87 100-140, harvoin alle 10 yks./v.

Toisen sukupolven havaintoja vv. 1971, -72, -74, -84, -86, -88 ja -99 (ihme kyllä, ei v. 1989); sukupolvien erottelu joskus vaikeaa.

199 (292). *E. tripunctaria* H-S.

I 10.6.99 – 8.8.82

II 23.9.88 ♀ ja 24.9.89 ♂

Jokseenkin vähälukuinen. Ensimmäiset yksilöt v. 1960, sen jälkeen havaintoja lähes

vuosittain, kateissa kuitenkin vv. 1977-80 ja 1986. Useimmiten n. 5 yks./v, eniten v. 1983 25 yks. Koiraita vain n. 10 %.

200 (293). *E. vulgata* (Hw.)
6.5.90; 13.5.93 – 26.7.87

Hyvin runsaslukuinen, harvoin alle 50, usein 100-200 yks./v, eniten v. 1984 370 yks. Ei havaintoa toisesta sukupolvesta.

201 (294). *E. denotata* (Hb.)
20.6.89; 26.6.75 – 14.8.58; 19.8.76

Jokseenkin runsaslukuinen, useimmiten 10-25 yks./v, enimmillään v. 1965 35 ja v. 1996 50 yks., kateissa ainoastaan v. 1988 (edellisenä vuonna 29 yks!). Naaraita selvästi enemmän kuin koiraita.

202 (295). *E. subfuscata* (Hw.) (*castigata* Hb.)

25.5.89 – 28.7.68,85; 3.8.96, 4.8.76
Melko runsaslukuinen, yl. 15-40 yks./v, eniten v. 1991 120 yks.

203 (296). *E. icterata* (Villers)
23.6.88; 1.7.95 – 31.8.92; 15.9.91

Jokseenkin runsaslukuinen, useimmiten 15-60 yks./v, v. 1975 jopa 130 yks. – Nuolnienmessä runsaslukuinen, mm. v. 1989 n. 150 yks.

204 (297). *E. succenturiata* (L.)
7.6.88 – 21.8.82

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-40 yks./v, eniten v. 1975 75 yks. – Nuolnienmessä selvästi runsaampi kanta, vv. 1987-89 150-200 yks./v.

205 (299). *E. subumbrata* (D.& S.)
4.6.89 – 13.7.87,91; 21.7.85

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1948 (ES:lle uusi), seuraavat kaksi v. 1952, sitä seuraava vasta v. 1967, mutta sen jälkeen tavattu lähes vuosittain, aina ± yksitellen; vv:lta 1993-97 ei havaintoa, mutta vv. 1998 ja -99 jälleen 1 yks. – Nuolnienmessä vv. 1987-89 n. 10 yks./v.

Muutamia toukkia pukinjuurelta (*Pimpinella saxifraga*), pietaryrtiltä (*Tanacetum vulgare*) ja niittysuolaheinältä (*Rumex acetosa*).

– (301). *E. simpliciatata* (Hw.) (*subnotata* Hb.)
EH: Jaala (6773:479) 4.-7.8.93 1 ♂ (HK).

206 (302). *E. sinuosaria* Ev.
12.6.89 – 23.8.68

Vähälukuinen. Tavattu keräilyni alkuajoista (v:sta 1937) lähtien, mutta yl. ± yksitellen, eniten v. 1967 20 sekä vv. 1970-72 n. 10

yks./v; ei havaintoa vv:lta 1995-99. – Nuolnien viljely-ympäristöstäkin vv. 1987-89 alle 10 yks./v.

207 (303). *E. indigata* (Hb.)
30.4.90; 9.5.93 – 16.6.69

Yl. jokseenkin vähälukuinen, mutta runsaus vaihtelee paljon. Useimmiten n. 10, muutama kerran 25-35 yks./v (vv. 1970, -72 ja -75) ja v. 1989 48 sekä v. 1990 peräti 110 yks., mutta seuraavana vuonna kateissa, samoin v. 1994.

208 (304). *E. pimpinellata* (Hb.)
24.6.89; 4.7.88 – 16.8.58; 22.8.87

Vähälukuinen, enimmilläänkin vain n. 10 yks./v, viime aikoina monesti kateissa (vv. 1977-84, 1990-91 ja 1993-97). – Nuolnienmessä muutama yksilö vv. 1988-89.

209 (305). *E. gelidata* Möschler
30.5.73 – 26.6.55

Vähälukuinen. Ensi havainnot v:lta 1946: alkukesällä imago Pyhäsuolta ja elokuussa pari toukkaa Sutelansuolta suopursulta (*Ledum*). Samoilta paikoilta 1950-luvulla yht. kymmenkunta yksilöä haavimalla, ja vielä vv. 1966, -71 ja -73 Sutelansuolta 1 yks. kunakin vuonna (suot sen jälkeen ojitettu). Havaintoja lisäksi Herajärven Rahkasuolta (6802:498) v. 1970 (sekin suo ojitettu) ja Enonrannansuolta (6804:476) v. 1976 sekä yllättäen pihapiirini valorysästä 14.6.94.

210 (306). *E. nanata* (Hb.)

1.6.84, 7.6.72; 12.6.88 – 3.8.82; 17.8.96, 27.8.87

Vähälukuinen. Enimmilläänkin eri puolilta pitääjää yht. n. 10 yks./v, monilta vuosilta ei lainkaan havaintoa. Valorysiini eksynyt melko harvoin.

– (307). *E. innotata* (Hfn.)

Kouvola (675:48) 7.8.72 1 ♀ (K. Taina) sekä toukkia pujolta (*Artemisia vulgaris*) v. 1977 (kuor. 1978) (MV); EH: Kuusankoski (676:48) useita havaintoja väliltä 1986-94 (sec. HK).

211 (308). *E. virgaureata* Dbl.
5.5.90; 14.5.86 – 25.6.76

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-25 yks./v, enimmillään vv. 1979, -84 ja -90 40-55 yks., mutta kateissa v. 1977 sekä 1994-95; vv. 1996-99 vain 1-7 yks./v.

212 (310). *E. pusillata* (D.& S.) (*sobrinata* Hb.)

10.7.88 – 14.10.90

Rysäsaaliin runsaslukuisimpia perhosia, yl. 200-500 yks./v, vv. 1966, -78, -83, -85, -94 ja -95 1000-2000 yks. ja v. 1979 jopa n. 5150 yks. (+ Kivelän pihassa olleesta valorysästä n. 4000 yks.).

213 (311). *E. lariciata* (Frr.)

I 4.6.83 – 21.7.85

II 18.10.95 ♂

Vähälukuinen. Ensimmäiset kolme yksilöä vv. 1968, -70 ja -71, sitten v:sta 1981 lähtien melkein vuosittain, mutta ± yksitellen (puolen kilometrin päässä on n. 20 vuotta vanha lehtikuusimetsikkö.)

214 (312). *E. tantillaria* Bdv.

24.5.83 – 26.6.91; 7.7.82, 13.7.50

Vähälukuinen. Eksynyt harvoin lampuilleni (kuusia lähitöllä vähän), mutta olen eri paikoista kuusenoksista karistamalla toden-
nut lajin lähes vuosittain.

215 (313). *E. conterminata* (L.& Z.)

13.5.93; 19.5.89 – 9.6.96

Vähälukuinen. Kuusella elävänä lajina tullut harvoin valoilleni. Ensi havainto v:lta 1952, seuraavat vasta v:sta 1979 lähtien. Laji on viime vuosina hiukan runsastunut kesäpaikkani ympäristössä: vv. 1989 ja -90 5 yks., v. 1993 13 yks. sekä vv. 1994-96 2-5 yks./v.

Laivolahdesta melko säännöllisesti muutamia vuodessa (KN).

216 (314). *E. lanceata* (Hb.)

20.4.89,90 – 2.6.94; 7.6.87

Kesäpaikkani ympäristössä melko harvalukuinen (kuusia vähän). Aikaisemmin havaintoja vain silloin tällöin, mutta v:sta 1978 lähtien miltei vuosittain, yl. vain muutamia yksilöitä, v. 1990 17 yks.

Laivolahdessa säännöllisesti esiintyvä.

217 (315). *Gymnoscelis rufifasciata* (Hw.) (*pumilata* Hb.)

I 5.5.90 – 19.6.85

II 7.7.72 – 31.8.76

III 17.8.73 – 4.10.84; 9.10.95

Yl. jokseenkin runsaslukuinen, mutta runsaus vaihtelee suuresti. Ensimmäinen yksilö v. 1952, seuraavat v. 1961 (3 yks.) ja v. 1962 (8 yks.), mutta säännöllisesti vasta v:sta 1968. Lajilla on tavallisina vuosina kaksi täydellistä sukupolvea ja monena suotuisana kesänä (1972, -73, -75, -83, -84, -86 ja -95) varsin selvästi kolmaskin polvi. Yli 100 yksilöä on tullut lampuille kolmena vuotena:

v. 1972 72 + 28 + 5 = 105 yks., v. 1973 82 + 70 + 5 = 157 yks. ja eniten v. 1987 5 + 164 + 0 = 169 yks. Viimeksi mainitun erittäin kylmän vuoden jälkeen laji on ollut vähälukuinen, vv. 1988, -89, -91 ja -94 jopa kateissa. Myös kylmän kesän 1976 jälkeisinä vuosina 1977-81 laji oli hyvin vähälukuinen. – Lajin suuri runsauden vaihtelu voi johtua siitä, että toisen ja kolmannen polven välillä vallitsee "epätasapaino", ts. lajin talvehtiminen osuu sopimattomaan kehitysvaiheeseen.

218 (317). *Chloroclystis chloerata* (Mab.)

23.6.95 – 9.8.66

Varsin vähälukuinen, yl. 1-3 yks./v, enimmilläänkin v. 1987 vain 7 yks., monilta vuosilta ei havaintoa.

Toukka v. 1957 poikkeuksellisesti juolukalta (*Vaccinium uliginosum*) (kuoriutui ♀ seuraavana vuonna).

219 (318). *Ch. rectangulata* (L.)

3.7.68 – 20.8.93,94; 27.8.82

Jokseenkin vähälukuinen, havaintoja kuitenkin lähes vuosittain, yl. 1-10 yks./v, eniten v. 1994 27 yks. (lähimpiin omenapuihin matkaa puolisen kilometriä).

220 (319). *Ch. debiliata* (Hb.)

19.6.84; 25.6.53 – 24.8.68,82

Runsaslukuinen, joskin runsaus vaihtelee melkoisesti. Enimmillään vv. 1966-70 ja 1979-85 75-230 yks., toisaalta vv. 1972-76 alle 10 yks. (lämpimänä kesänä 1973 jopa kateissa); myös vv. 1988-93 vain 5-25 yks., mutta sen jälkeen taas runsastunut, v. 1996 n. 150 yks.

Toukkia usein juolukalta ja mustikalta.

221 (320). *Anticollix sparsatus* (Tr.)

I 2.6.90; 12.6.86,89 – 19.8.56; 24.8.58

II 14.8.89 – 5.9.88 (ks. alla)

Jokseenkin vähälukuinen, yl. 1-5 yks./v, eniten vv. 1990-91 ja 1996-98 n. 20 yks., kateissa vv. 1976-78 ja 1994.

Toisen sukupolven havaintoja 23.8.83, 22.8.-5.9.88 (15 yks.), 14.8.-15.8.89 (2) sekä 1.9.99.

222 (322). *Carsia sororiata* (Hb.)

4.7.88 – 28.8.55; 5.9.65

Rämeillä melko runsaslukuinen, usein n. 10 yks. käyntikertaa kohden, pihapiirini lampuilta silloin tällöin.

223 (323). *Apiocera praeformata* (Hb.)

I 24.6.84,89 – 11.9.87

II 29.8.84 (ks. alla)

Runsaslukuinen. Ensi havainto v. 1952 pitäjän kaakkoisosasta Halmeniemeltä, omasta

pihapiiristäni vasta vv. 1956, -58, -60 ja -64. Sen jälkeen kuitenkin jokavuotinen, useimmiten 30-60 ja vähimmilläänkin n. 20 yks./v, runsaimmillaan vv. 1975, -83 ja 1993-96 100-140 yks. – Nuolnien lämpimältä kedolta v. 1988 140, v. 1994 255 ja v. 1995 jopa 350 yks.

Aikaisen vuoden 1984 havainto 29.8. on mielestäni toista sukupolvea (varsinainen lento oli 24.6.-7.8.).

Toukkaa silloin tällöin toukokuun lopulla haavimalla särmäkuismalta (*Hypericum maculatum*).

224 (325). *Odezia atrata* (L.)

19.6.54 – 1.8.57

Nykyään hyvin vähälukuinen. Lajia oli 1950-luvulla kohtalaisesti, ja vielä vv. 1966-75 n. 5 yks./v, enimmäkseen lennosta, jokenen yksilö valoltakin, mutta sen jälkeen on vain muutama havainto vv:lta 1979, -82, -89, -93 ja -96. – Toukan ravintokasveja, koiran- ja karhunputkea (*Anthriscus sylvestris* ja *Angelica sylvestris*), kasvaa nykyisin pakettipelloilla jopa enemmän kuin ennen, joten on vaikea keksiä syytä lajin taantumiselle.

225 (326). *Discoloxia blomeri* (Curt.)

22.6.99 – 25.7.96

Vasta vakiintumassa alueelle. Ensimmäiset yksilöt v. 1983 Museomäeltä lennosta, 26.6. ♂ ja 7.7. ♀ (E. Laajo). Valorysistäni 1 yks. vv. 1996, -97 ja -98 sekä 3 yks. v. 1999. – Jalavia ei tiettävästi kasva lähistöllä.

Ensi havainto EH: iitistä (676:47) v. 1971 (J. Kuusinen) ja Kuusankoskelta (675:47) v. 1982 (MV).

226 (327). *Venusia cambrica* (Curt.)

19.6.98; 28.6.99 – 22.7.94

Vähälukuinen. Havaintoja vain yhdeksältä vuodelta: 1966, -84, -91 ja 1994-99, yht. 16 yks. Ympäristössä ilmeisesti tällä hetkellä paikallinen kanta.

227 (328). *Euchoeca nebulata* (Scop.)

I 25.5.89, 1.6.84; 6.6.92 – 1.8.87

II 17.8.-2.9.88 (3 yks.) ja 27.9.89

Melko runsaslukuinen, yl. 10-30 yks./v, enimmillään v. 1968 41 ja v. 1979 75 yks., vv. 1991-96 kuitenkin vain 2-7 yks.

Muutama toukka elokuussa harmaalepältä (*Alnus incana*).

228 (330). *Hydrelia flammeolaria* (Hfn.)

I 28.5.83 – 11.8.90

II 20.8.96 1♀

Runsaslukuinen, useimmiten 10-50 yks./v, eräinä vuosina jopa 80-130 yks. (1968, 1979-83, -89, -91 ja -99).

229 (331). *H. sylvata* (D.& S.) (*testacea* Don.)

I 31.5.84 – 31.7.55; 11.8.87

II 27.8.72 sekä 1.9.-4.9.88 (4 yks.)

Jokseenkin runsaslukuinen. Yl. 10-30, muutamana kerran 45-65 yks./v (vv. 1968, -69, -83 ja -89), v. 1972 jopa 141 ja v. 1999 118 yks.

Tästä lajista olen eniten tavannut vajaasiipisiä yksilöitä (vrt. Kaisila 1967). Vuosien 1950-99 kaikkiaan 1091 yksilöstä on vajaasiipisiä ollut 52 eli 4,8 % (ks. tarkemmin luvussa "Vajaasiipisyys").

230 (332). *Lobophora halterata* (Hfn.)

15.5.93 – 26.6.94; 6.7.96, 7.8.52 (ks. alla)

Jokseenkin vähälukuinen, harvoin edes 10 yks./v, vv. 1973 ja -79 kuitenkin n. 30 ja v. 1996 jopa 50 yks.; kateissa vv. 1974, -82 ja -91. Koiraita vähän, keskimäärin 12 % (25/205; 22 v), v:n 1996 50 yksilöstä vain yksi (!). Lähes kolmasosa naaraista on ollut keltävöistä muotoa (f. zonata). – Kylmän vuoden yksilö 7.8.52 lienee vain myöhästelijä. Kerran tavattu vajaasiipinen yksilö: 16.5.75 ♀.

231 (333). *Trichopteryx polycommata* (D.& S.)

Erittäin vähälukuinen, vain neljä yksilöä: 11.5.69 ♀, 6.5.82 ♂, 2.5.87 ♂ ja 24.4.91 ♂, kaikki valolta pihapiiristäni.

Savitaipaleelta (678:53) havainto v:lta 1986 (J. Svahn).

232 (334). *T. carpinata* (Bkh.)

13.4.89 – 10.6.85, 94; 17.6.68, 21.6.55

Varsin runsaslukuinen, usein 50-120 yks./v, eniten v. 1979 n. 300 ja v. 1989 240 yks.

233 (335). *Pterapherapteryx sexalata* (Retz.)

I 29.5.88 – 8.8.85; 22.8.55, 27.8.55, 96

II 27.7.75 – 26.8.88; 7.9.68 (I?, kylmä vuosi)

Vähälukuinen, yl. 3-8 yks./v, eniten v. 1968 19 yks.

Toista sukupolvea vv. 1953, -68(?), -72, -73, -75, -83, -88 ja -99, yht. 15 yks.

Vajaasiipisiä yksilöitä 2 ♂♂: 18.6.54 ja 10.7.76.

234 (336). *Acasis viretata* (Hb.)
30.4.90; 11.5.63,82,94 – 12.6.97; 24.6.79,
26.6.68

Vähälukuinen. Ensi havainnot v. 1952 (3 yks.)
ja v. 1953 (6), seuraavat vasta v. 1963, sen
jälkeen säännöllisemmin. Yl. 1-8 yks./v, eni-
ten v. 1979 29 yks. (lajilla oli tällöin run-
sausvuosi laajalti Etelä-Suomessa, ks. Bapt-
ria 4: 78,80). Naaraita selvä enemmistö.
Toista sukupolvea en ole tavannut.

– (338). *Malacodea regelaria* Tgstr.

EH: Kuusankoskelta (675:47, 676:48) todettu ensi ker-
ran 23.4.82 (J. Jääskeläinen), sen jälkeen havaintoja lä-
hes vuosittain (sec. HK).

– (339). *Abraxas grossulariatus* (L.)

EH: Iitti 1940-luvulta (Hietalahti); Lappeenranta (677:
56) 26.7.37 (U. Kiviranta), havainto myös 1970-luvulta
(T. Rönkä).

235 (340). *Abraxas sylvatus* (Scop.)

I 21.6.99 – 19.7.92

II 28.8.72, 1.9.-14.9.88 (ks. alla), 3.9.-
3.10.99 5 yks.

Yl. (hyvin) vähälukuinen. Ensimmäistä pol-
vea tavattu vv. 1954, -56, -72, -82, -83, -92
ja -99, yksitellen, paitsi v. 1982 5 yks.

V:n 1988 syksyllä lajilla todettiin suurvael-
lus etelästä Suomenlahden yli; valorysistäni
tuli tällöin 19 yks., Laivolahdesta n. 20 (KN)
sekä Nuolnimestä 37 yks. (TN).

236 (341). *Lomaspilis marginata* (L.)

I 3.5.90; 15.5.93 – 28.8.76,85; 12.9.87,
19.9.65

II 22.7.88 – 18.9.90

Runsaslukuinen, useimmiten 30-90 yks./v,
eniten v. 1979 220 ja v. 1980 165 yks.

Varsin usein lajista kehittyvä loppukesällä
toinen sukupolvi, jonka erottelu ensimmäi-
sestä on monesti vaikeaa (tuoreita ja kulu-
neita yksilöitä lentää samanaikaisesti). En-
simmäinen polvi lopettaa lentonsa tavalli-
sesti heinäkuun loppupuolella, mutta myö-
häisinä vuosina lento jatkuu elokuun lop-
puun, jopa pitkälle syyskuuhun. Toisen pol-
ven yksilöt lentävät ensimmäiseen västa elo-
kuun puolivälin jälkeen, mutta aikaisina vuo-
sina lento alkaa jo heinäkuun puolella. Eni-
ten olen toista polvea saanut v. 1988, 22.7.-
7.9. 59 yks. (ensimmäistä polvea totesin tänä
huippuaikaisena vuotena 21.5.-6.7. 30 yks.).

V:sta 1979 olen merkinnyt muistiin niiden
yksilöiden määrän, joilla siipien poikki kul-
kee ± yhtenäinen keskivyö (f. nigrofasciata).
Rajan vetäminen on vaikeaa, mutta suuntaa
antavasti sain tämän muodon osuudeksi n. 9
% (112/1214; 18 v).

237 (342). *L. opis* (Butler)

13.6.83 – 9.8.82

Erittäin vähälukuinen, yht. 5 yks. vv. 1955,
-58, -68, -71 ja -82 pihapiirini valoilta. Li-
säksi tavattu Nuolingista (679:50) vv. 1980
ja -83 (MV).

238 (343). *Semiothisa notata* (L.)

I 16.5.75 – 29.7.85,95; 5.8.68

II 31.7.72 – 29.9.81

Runsaslukuinen, yl. 30-80 yks./v, runsaim-
millaan v. 1983 350 ja v. 1984 230 yks.,
vähiten vv. 1964 ja -77 3-4 yks.

Toista sukupolvea 19 vuotena yht. n. 50
yks., eniten v. 1989 9 yks. 5.8.-27.9. sekä v.
1967 8 yks. 22.8.-23.9.

Vajaasiipisiä yksilöitä kolme: 2.6.79 ♂,
15.6.86 ♂ ja 24.6.94 ♀.

Toukkia silloin tällöin, v. 1983 poikkeuksel-
lisesti tammelta (*Quercus*) (kuoriutui ♀ v.
1984).

239 (344). *S. alternaria* (Hb.)

I 16.5.75 – 12.8.94

II 23.7.59 – 12.9.70

Runsaslukuinen, useimmiten 30-90 yks./v,
enimmillään v. 1983 175 yks., vv. 1972-73
140 sekä v. 1984 133 yks.; toisaalta vain n.
10 yks. vv. 1963-66 ja 1977-79 (vrt. 238
notata).

Toista sukupolvea 13 vuodelta yht. n. 110
yks., eniten v. 1972 46 yks. 25.7.-19.8. sekä
v. 1988 29 yks. 29.7.-23.8.

240 (345). *S. signaria* (Hb.)

10.6.56 – 21.7.76

Hyvin vähälukuinen, aina ± yksitellen eikä
havaintoja läheskään kaikilta vuosilta (kuu-
sia ympäristössä vähän, mutta lajista niukalti
löytöjä muualtakin).

Muutamia toukkia elokuussa kuuselta ja
lehtikuuselta (*Larix*).

241 (346). *S. liturata* (Cl.)

I 13.5.93, 15.5.75, 20.5.84, 26.5.72,83;
1.6.86,92 – 28.8.76

II 22.8.88 – 7.9.90 (ks. alla)

Jokseenkin runsaslukuinen, mutta runsaus
vaihtelee suuresti. Melko usein 25-55 yks./v,
eniten v. 1984 120 yks., monena vuotena
vain muutama (1977-81, 1987-89, 1995 ja
-97).

Vaikka lajin äärihavaintojen väliä on lähes
neljä kuukautta, laji on Mäntyharjulla nor-
maalista yksipolvinen. Toukokuulta on vain
yllämainitut viisi yksilöä aikaisilta vuosilta,
ja lento päättyy yleensä jo heinä-elokuun
vaihteessa; elokuun loppupuolen havainnot
ovat suurelta osin kylmiltä vuosilta (1955,

-56, -76 ja -85). Toisen polven yksilöitä ovat kuitenkin mielestäni seuraavat: 5.9.83, 29.8.84, 22.8.88, 7.9.90, 24.8.93 sekä 27.8.-2.9.99 4 yks.

242 (347). *S. clathrata* (L.)

I 5.5.90; 15.5.93 – 17.8.85

II 13.7.88 – 31.8.70; 20.9.89 (III ?)

Hyvin runsaslukuinen, valorysistä useimmiten 50-150, vv. 1983-84 jopa n. 300 yks./v; lisäksi runsaasti havaintoja päiväs aikaan eri puolilta pitäjää.

Sukupolvet voivat monena vuotena lentää osittain yhtä aikaa, mutta suunnilleen puolet keräilyvuosistani on ollut sellaisia, jolloin olen melkoisella varmuudella todennut toista polvea. Runsaimmillaan toinen polvi oli huippulämpimänä kesänä 1988, jolloin 13.7.-27.8. tuli pihapiiristäni 20 ja Nuolnimestä 90 yks. Myös vuosi 1989 oli lähes yhtä suotuisa: 22.7.-18.8. pihapiiristäni 16 ja Nuolnimestä 50 yks.; saman vuoden yksilö Nuolnimestä 20.9. lienee jo kolmatta polvea.

Vajaasiipisiä yksilöitä tavattu kahdeksan: 15.6.67, 19.6.83, 12.6.92, 26.6.92 sekä 9.6.-17.6.99 4 yks.

– (348). *S. artesiaria* (D. & S.)

Valkeala, Vuohijärvi (677:48) v. 1917 (E. W. Suomalainen); Valkeala (676:49) vv. 1978-79 (sec. J. Halme); Kouvolan-Kuusankosken alueelta havaintoja yhtäjaksoisesti vv:lta 1985-96 (sec. HK).

243 (349). *S. carbonaria* (Cl.)

3.5.90 – 19.6.75

Jokseenkin runsaslukuinen lähes kaikilla soilla, joilla on lentoaikaan käväisty, usein 5-15 yks. kerralla.

Hirvensalmen Suurisuolta (682:49) sain 30.5.86 yksilön, jolla keski- ja ulkosarakkeet ovat pikimustat.

Toukkia löytyi 4.7.63 suokukalta (*Andromeda polifolia*).

244 (351). *Itame loricaria* (Ev.)

24.6.92; 2.7.83 – 14.8.90; 21.8.96, 22.8.87

Jokseenkin runsaslukuinen. Ensi havainto 1.8.52 Halmeniemeltä (679:51), mutta kesäpaikkani luota vasta v. 1964. V:sta 1967 tavattu joka vuosi, aluksi ± yksitellen, sitten yl. 5-15 yks./v, enimmillään vv. 1992-94 n. 30 ja v. 1995 n. 50 yks. Ainoa naaras vasta v. 1997 e.l.; täysikasvuinen toukka 18.6. kiiltopajulta (*Salix phylicifolia*).

Yksivärisen harmaa "savuttunut" yksilö tuli rysääni 21.7.76.

245 (352). *I. wauaria* (L.)

19.6.86 – 30.8.68

Hyvin runsaslukuinen, yl. 40-90, monesti 100-180 yks./v, eniten v. 1995 n. 300 yks. (+ Kivelän pihasta lähes 200 yks.).

Kahdesti olen tavannut yksivärisen mustanharmaan yksilön: 22.7.69 (kuva 6) ja 2.8.91.

246 (353). *I. brunneata* (Thnbg.) (*fulvaria* Villers)

21.6.84,95 – 15.8.96

Hyvin runsaslukuinen, etenkin rämeillä, rysäsaaliskin yl. 50-100 yks./v.

247 (355). *Cepphis advenaria* (Hb.)

5.6.99 – 15.7.74

Vähälukuinen. Tavattu v:sta 1967 lähtien kaikkiaan 19 vuotena, yl. ± yksitellen, v. 1974 kuitenkin 11 ja v.1999 9 yks.

248 (357). *Plagodis pulveraria* (L.)

I 2.5.90; 13.5.93 – 12.7.81,97

II 26.7.-27.8.88 (5 ♂♂, 3 ♀♀)

Hyvin runsaslukuinen, yl. 50-150, usein jopa 200-250 yks./v, naaraista 10 % (325/3260; 26 v).

Toukkia elokuussa pajuilta (*Salix*), pihlajalta (*Sorbus aucuparia*), mustikalta (*Vaccinium myrtillus*) ja kuusamalta (*Lonicera xylosteum*).

248A (358). *P. dolabraria* (L.)

Ainoa havainto tutkimusalueeltani on Pohjois-Valkealasta (678:49) '5.-9.'6.88 (T. Mäkinen).

Ensi kerran tavattu Kouvolan ympäristöstä EH: Kuusankoskelta (676:47) 27.6.82 (J. Koskela), myöhemmin samasta ruudusta useita havaintoja; EH: Jaalasta (677:47) pari yksilöä vv. 1986 ja -93 (HK).

249 (359). *Opisthograptis luteolata* (L.)

I 20.5.93 – 5.8.93; 11.8.96

II 16.9.72, 30.9.-3.10.99 4 yks.; Nuolniemi '22.-24.'8.88 (TN)

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-60 yks./v. Muutama toukka pihlajalta (*Sorbus aucuparia*), tuomipihlajalta (*Amelanchier* sp.) ja omenapuulta (*Malus*) elokuussa; kylmänä vuotena 1952 pieni toukka vielä 12.10.

250 (360). *Epione repandaria* (Hfn.)

13.7.88, 18.7.83 – 24.9.81; 4.10.85

Runsaslukuinen, yl. 40-75 yks./v, enimmillään v. 1995 167 ja v. 1978 114 yks; naaraista keskimäärin 13 % (188/1467; 34 v).

251 (361). *E. paralellaria* (D.& S.) (*vespertina* Hb.)

7.7.88,99 – 9.9.87

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 25-40, harvemmin 10-15 yks./v, eniten n. 80 yks. vv. 1980, -83 ja -95; naaraita keskimäärin 13 % (135/1032; 34 v).

Pari aberratiivista yksilöä: 29.7.67 ♂, jonka pohjaväri lähes punainen, sekä 26.7.82 ♂, jonka tumma ulkosarake paljon normaalia leveämpi (ks. kuvataulu Baptria 1983: s.14).

– (362). *Pseudopanthera macularia* (L.)

Vanha tieto Mikkelistä n. v. 1890 (K. J. Ehnberg).

252 (363). *Hypoxystis pluviana* (Fabr.)

Vain kaksi yksilöä, molemmat lajille epätoiminnaisesta ympäristöstä: Mäntyharjun aseman läheltä kuumalta ratapenkereeltä lennosta 11.6.52 kulunut ♀ sekä pihapiiristäni valorysällä 20.5.93 tuore ♂ (koko kesän lämpimin päivä, max 26°C ja keskiyöllä 15°C). Lajin varsinaista elinympäristöä ei etsikyselyistä huolimatta ole löytynyt.

Kouvola seudulta on 28.5.31 tallennetun yksilön (A. Ulvinen) lisäksi vain yksi havainto: EH: Kuusankoski (676:48) 6.6.94 ♂ (O. Reunanen).

253 (364). *Ennomos autumnarius* (Werneburg)

28.7.88; 3.8.70,80 – 7.10.82

Runsaslukuinen, mutta runsaus vaihtelee melkoisesti. Usein yli 100 yks. (vv. 1954, -67, -70, -71, 1978-82 ja -98), eniten v. 1981 460 yks., mutta joinakin vuosina (1974, -76, -77, -88, -90, -93 ja -96) vain viittisen yks. ja niukimmillaan v. 1987 1 yks. Naaraita 2,8 % (61/2178; 36 v).

253A (365). *E. alniarius* (L.)

Pertunmaalta (682:47) läheltä Mäntyharjun rajaa v. 1994 2 yks. (J. Tabell).

EH: Iitti (676:47) ensi havainto v. 1968 (J. Kuusinen); Kouvola (675:48) v. 1978 (P. Kolehmainen) ja 19.9.98 (HK), Valkeala (675:48) vv. 1979 (S. Lähteenmäki); Taipalsaari (678:55) vv. 1974 ja -79 (H. Koski).

254 (368). *Selenia dentaria* (Fabr.)

I 26.4.90, 29.4.89; 6.5.93 – 28.6.72,96; 10.7.54 II 14.8.65 ja 15.7.88

Runsaslukuinen, yl. 20-100 yks./v, eniten v. 1979 n. 200 yks.

Toista polvea vain yllämainitut 2 ♂♂.

– (369). *S. lunularia* (Hb.) (*lunaria* D. & S.)

EH: Iitti (676:46) v. 1974 (J. Kuusinen).

255 (370). *S. tetralunaria* (Hfn.)

I 2.5.90; 12.5.93 – 16.7.76; 18.7. ja 31.7.72 (II?, ks. alla)

II 20.7.73 – 14.8.95

Jokseenkin runsaslukuinen, useimmiten 10-50 yks./v. Naaraita vain 2,0 % (15/740; 35 v).

Toisen polven yksilöitä – helposti erotettavissa ulkonäön perusteella – olen tavannut 11 vuotena (1954, -72, -73, -75, 1988-90, 1994-95 ja 1998-99), yht. 15 yks. Lisäksi tapasin lämpimänä kesänä 1972 ylempänä mainitut kaksi ensimmäisen polven näköistä isoa yksilöä (31.7.72 oli rysässä myös pienikokoinen toisen polven yksilö; varsinainen lento oli päättynyt jo 26.6.). Ehkäpä toisen polven yksilöt saattavat joskus käydä läpi kaikki toukkavaiheet.

256 (372). *Epirranthis diversata* (D.& S.)

13.4.89,91 – 30.5.85

Melko vähälukuinen, yl. 5-20 yks./v, enimmillään v. 1989 43 yks. ja v. 1990 60 yks. Naaraita päivällä lennosta, joskus valoltakin. Pari toukkaa kiiltopajulta (*Salix phylicifolia*) 25.6.95.

257 (373). *Odontopera bidentata* (Cl.)

11.5.90; 18.5.84,89 – 12.7.82

Runsaslukuinen, yl. 20-100 yks./v, eniten v. 1979 160 yks. Naaraita 3,3 % (48/1440; 30 v).

Laji on parin viimeisen vuosikymmenen aikana lievästi tummunut, lähinnä siipien ulkosarakkeesta, tummentuneiden yksilöiden osuuden ollessa tätä nykyä karkeasti arvioiden 10 %. Vain kerran, 14.6.71, olen tavannut täysin (myös alapuolelta) harmaanmustan yksilön (f. nigra).

Toukkia on löytynyt varsin erilaisilta kasveilta, mm. koivulta (*Betula* sp.), pihlajalta (*Sorbus aucuparia*), pajulta (*Salix* sp.), puna-apilalta (*Trifolium pratense*), takiaiselta (*Arctium* sp.), suopursulta (*Ledum palustre*), kuuselta (*Picea abies*) ja lehtikuuselta (*Larix sibirica*).

258 (374). *Crocallis elinguarina* (L.)

11.7.89 – 30.8.91

Runsaslukuinen, useimmiten 50-110 yks./v, eniten v. 1983 163 yks. ja v. 1992 191 yks.

Naaraita 2,1 % (57/2720; 30 v).

Vain muutama sellainen yksilö tavattu, jolla keskisarake mustakehnäinen.

– (375). *Ourapteryx sambucaria* (L.)

Taipalsaarella (678:55) v:sta 1984 vakituinen kanta (H. Koski); Luumäki (676:53) 28.7.87 (O. Reunanen).

259 (376). *Colotois pennaria* (L.)

31.8.95; 9.9.98 – 14.10.90

Jokseenkin vähälukuinen, mutta vaellusvuosina joskus runsaslukuinen. Ensi havainto 28.9.37 ES:lle uutena (T.Rönnholm), seuraava omalta pihalta valolle 10.10.54, sitten vasta v. 1983, mutta sen jälkeen lähes vuosittain, ± yksitellen, v. 1984 kuitenkin 15 yks. (lisäksi 1 yks. Laivolahdesta). Viime aikoina runsastunut: v. 1992 8 yks., v. 1994 21 ja v. 1995 (vaelluksen ansiosta) 172 yks. (+ Kivelän pihasta 26 yks.; Nuolnimestä 70 ja Pertunmaalta 47 yks.); vv:lta 1996-99 jälleen vain 0-5 yks./v. Lajilla saattaa olla alueella jo vakinainen kanta, joskin kaikki todetut yksilöt ovat olleet koiraita (naaras liikkuu tunnetusti vähän).

260 (377). *Angerona prunaria* (L.)

I 7.6.84 – 26.7.76; 2.8.96, 5.8.87

II(?) 26.7.89 (varsinainen lento 10.6.-24.6.)

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-20 yks./v, eniten v. 1979 34 yks. Naaraita harvoin, vain 6 yks. päivällä lennosta ja 2 yks. valolta. Tummavöistä corylaria-muotoa tullut melko säännöllisesti, osuus n. 8 % (33 ♂/414; 36 v). Samaa tyyppiä olevia naaraita (f. picketaria) on tiedossani kolme: Mouhusta (679:49) e.l. 1987 (TN), Nurmaalta (679:48) v. 1992 (M.Englund) sekä samoin Nurmaalta (680:48) 26.6.93 (M.Mustonen).

260A (378). *Apocheima pilosaria* (D. & S.)

Ensimmäinen yksilö valorysäni 28.4.98. Seuraavalta vuodelta 1999 kaksi havaintoa, 23.4. pihapiiristäni sekä 25.4. Nuolingista (679:50) (MV).

Savitaipale (678:53) v. 1986 (J. Svahn); Valkeala (675:48) '23.-28.'4.95 (J. Räbinä) ja Kouvola (675:48) '1.-2.'5.98 (HK); EH: Kuusankoski (675:47) 23.4.-4.5.96 5 yks. ja 7.5.97 (MV) sekä Jaala (677:47) '21.-25.'4.96 (HK).

261 (379). *Lycia pomonaria* (Hb.)

3.4.90; 8.4.83 – 20.5.94

Jokseenkin vähälukuinen, mutta säännöllinen. Koiraita valolle yl. 5-15 yks./v, vv. 1987 ja -90 jopa 30 yks. Naaraita en ole onnistunut itse löytämään, mutta tiedossani on Nurmaalta 1.5.92 2 ♀♀ (M.Englund).

– (380). *L. lapponaria* (Bdv.)

Valkeala (675:49) vv. 1977 ja -79 (J. Halme); EH: Kuusankoski (676:47-48) vv. 1979 ja 1984-90 (A. Parti ym.)

262 (381). *L. hirtaria* (Cl.)

13.4.89,91 – 20.6.68,74

Varsin runsaslukuinen, useimpina vuosina 30-100 yks., eniten v. 1984 213 ja v. 1990

180 yks. Seiniltä ja puunrungoilta yht. 6 naarasta, ei yhtään valolle.

Lajin yksilöt ovat mielestäni nykyään keskimäärin tummempia kuin aiemmin, mutta tarkemmin en ole tullut asiaa tutkineeksi.

– (382). *Biston stratarius* (Hfn.)

Lappeenranta (677:56) 16.5.74 1 ♀ (M. Liljebld); Taipalsaari (678:55) 15.5.84 (H. Koski); Valkeala (675:48) 3.5.96 (V. Lehtonen).

263 (383). *Biston betularius* (L.)

I 11.5.90; 4.6.84 – 22.8.68,87; 28.8.55, 30.8.76, 31.8.96

II? 18.8.90 – 29.8.70 (ks. alla)

Jokseenkin runsaslukuinen, mutta runsaus vaihtelee melkoisesti. Tavallisimmin 5-20 yks./v, eniten v. 1968 86 yks., toisaalta vv. 1994 ja -99 vain 1 yks. ja v. 1995 kateissa. Naaraita harvoin: valolta 10 ja päivävalolta 3 yks., osuus kaikkiaan n. 2,5 %.

Kun laji kuoriutuu epäsäännöllisesti pitkin kesää ja toukan kehityskin on melko hidasta, toisen sukupolven kehittyminen on epätoennäköistä. Seuraavat aikaisien vuosien havainnot voisivat kuitenkin olla toista polvea: 29.8.70, '20.-25.'8.72 (1 yks.) sekä 18.-19.8.90 (2).

Lajin tummuus vaihtelee, mutta vain kerran, 15.7.65, olen saanut lähes mustan (naaras) yksilön (f. insularia).

264 (384). *Agriopis aurantiaria* (Hb.)

3.10.95 – 28.10.94

Ensimmäinen yksilö 19.10.80, seuraava v. 1994, hyvänä vaellusvuonna 1995 24 yks. (+ Kivelän pihasta 3, Nuolnimestä 3 ja Pertunmaalta 7 yks.) sekä v. 1996 2 yks. Tuskin (vielä) paikallista kantaa.

EH: Kuusankoskelta (675:47) 12.-19.10.80 17 yks. (J. Jääskeläinen); Kouvolan ympäristöstä havaintoja lisäksi vv. 1985 ja 1990-95; Jaalasta (677:47) 22.10.85 ja 8.-31.10.95 6 yks. (HK).

265 (386). *Erannis defoliaria* (Cl.)

5.9.95; 19.9.98 – 25.10.94

Vaeltalaji, jolla ilmeisesti on nykyään myös vähälukuinen paikallinen kanta. Ensimmäiset yksilöt 15. ja 17.10.64 (ensi kerran ES:sta). Sen jälkeen tavattu vv. 1979 -81, -84, -85, -90, 1992-96 ja 1998-99, yleensä ± yksitellen, mutta (vaelluksiin liittyen) v. 1993 15 yks., v. 1994 11 ja v. 1995 38 yks. (+ Nuolnimestä 6 ja Pertunmaalta 8 yks.).

266 (389). *Cleora cinctaria* (D.& S.)

25.4.90 – 20.6.72

Runsaslukuinen, useimmiten 20-100 yks./v, mutta v. 1988 vain 4 ja v. 1991 7 yks. Naaraita 8,6 % (139/1620; 32 v).

– (390). *Deileptenia ribeata* (Cl.)

EH: Iitti (675:46) viimeinen havainto v. 1968 (I. Jalas & J. Kuusinen); Valkeala (675:49) '15.-19.'7.98 1 ♂ (HK ym.).

267 (391). *Alcis repandatus* (L.)

20.6.86 – 19.8.85

Hyvin runsaslukuinen, yl. 50-200 yks./v, enimmillään v. 1982 345 yks. ja v. 1996 480 yks. Väritys vaihtelee lähes yksivärisen harmaista voimakaskirjauksiin. Vajaasiipinen ♀-yksilö tavattu 11.7.83.

268 (392). *A. jubatus* (Thnbg.) (*glabrarius* Hb.)

Ainoat havainnot, 3 yks., pihapiiristäni valolta: 20.8.52 ♀, 22.8.55 ♂ sekä 12.8.67 ♀. Laji on tuskin kokonaan alueelta hävinnyt, sopivaa elinympäristöä on jäljellä mm. kaakkoisosan vanhoissa kuusikoissa.

269 (393). *Arichanna melanaria* (L.)

30.6.89; 6.7.86,88 – 24.8.56; 30.8.68

Rämeillä melko runsaslukuinen, parhaiten iltahämärässä. Pihapiirini valoille useimmiten 5-15 yks./v (vieressä suopursua ja juolukkaa kasvava entinen räme).

270 (394). *Hypomecis roboraria* (D.& S.)

I 16.6.75,86 – 3.8.55; 9.8.85, 11.8.87

II 25.8.72 – 21.9.99 (ks. alla)

Melko runsaslukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1948, seuraavat v. 1952, mutta sen jälkeen havaintoja lähes joka vuodelta. Vv. 1972-76 valolle 20-30 yks./v, mutta v. 1977 kateissa ja vv. 1978-81 vain 1-2 yks./v. V:sta 1982 lähtien jälleen melko runsaslukuinen, 15-45 yks./v. Naaraitakin kohtalaisesti, osuus n. 11 % (66/606; 38 v). Hyvin pieni ♂-yksilö 3.8.55, kärkiväli 38 mm.

Toista sukupolvea neljänä vuotena: 25.8.-17.9.72 3 yks., 10.9.88, 6.9.-10.9.97 3 yks. sekä 8.9. ja 21.9.99, kaikki koiraita.

271 (395). *H. punctinalis* (Scop.)

16.6.46 – 7.7.47

Lajilla oli selvästi paikallinen kanta 10 vuoden aikana sotien jälkeen. Vv. 1946, -47 ja -51 löytyi seiniltä istumassa yht. 4 ♂♂ ja 1 ♀, valolle puolestaan tuli v. 1954 1 ♂ ja v. 1955 5 ♂♂; sen jälkeen laji hävisi. – Vaelushavainnot: 21.6.80 pihapiiristäni 1 ♂, Nurmaalta (679:48) 19.6.98 1 ♀ (M. Eng-

lund) sekä Kokkosenkylästä (679:50) 19.6.99 (MV).

272 (397). *Ectropis crepuscularia* (D.& S.) (*bistortata* Goeze)

I 19.4.90 – 8.7.58

II 24.7.72 – 26.9.80; 5.10.99, 16.10.95

Hyvin runsaslukuinen, yl. 50-200 yks./v, enimmillään vv. 1983-84 n. 450 yks. Naaraita 3,1 % (138/4426; 34 v), osa seiniltä ja rungoilta, suurin osa valolta.

Tummavöistä muotoa (f. *fasciata*) on esiintynyt ainakin v:sta 1953. Tarkat lukumäärät olen kirjannut 27 vuodelta. Sen mukaan osuudeksi tulee keskimäärin 6,7 % (267/3993). Osuus on vuosien mittaan selvästi kasvanut: 12 vuodelta välillä 1961-84 se on vain 4,6 % (77/1683), mutta 15 vuodelta 1985-99 8,2 % (190/2310). – Lähes yksivärisen tummanharmaata muotoa (f. *defessaria*) on v:sta 1982 lähtien esiintynyt n. 10 yks., kirjavahkoa muotoa (f. *varia*) v. 1983 2 yks.

Toisesta sukupolvesta on havaintoja 15 vuodelta yht. 26 ♂♂, niistä kaksi *fasciata*-muotoa.

273 (398). *Paradarisa consonaria* (Hb.)

Valorysästäni 3.6.94 1 ♂ sekä 4.6.99 1 ♂. Ilmeisesti leviämässä sisämaahan.

Savitaipaleelta (678:53) havainto v:lta 1996 (J. Svahn); EH: Jaalasta (677:47) 18.5. ja 31.5.93 sekä 7.6.96 (HK).

274 (399). *Aethalura punctulata* (D.& S.)

I 22.4.90 – 7.7.57; 22.7.87

II '31.8.-10.9.'70 1 ♀ ja 3.9.99 1 ♀

Runsaslukuinen, joskin runsaus vaihtelee. Useimmiten 30-150 yks./v, eniten vv. 1975 ja 1984 n. 220 yks., mutta v. 1991 vain 4 yks.

275 (400). *Ematurga atomaria* (L.)

3.5.90 – 23.7.65

Runsaslukuinen päivällä, etenkin rämeillä ja hakkuuaukeilla. Valolta ainoastaan 4 yks. Nuolnimestä v. 1989. Ei havaintoa toisesta sukupolvesta (heinäkuun loppupuolen yksilöt kylmiltä kesiltä).

276 (401). *Bupalus piniarius* (L.)

20.5.93; 30.5.83,90 – 26.7.94

Vähälukuinen, usein vain muutama havainto kesän aikana, enimmilläänkin vain parikymmentä yksilöä. Yksilöistä n. puolet saatu valolta. – Lajin vähälukuisuus selittyyne päivähavainnoinnin vähäisyydellä.

Toukkia löytynyt silloin tällöin, yleensä vasta elokuun lopulla ja syyskuussa, joskus vielä lokakuun alkuvuorokolla.

277 (402). *Cabera pusaria* (L.)

I 15.5.90, 17.5.84; 23.5.93 – 23.8.76;
30.8.68 (II?)

II 30.7.73 – 14.9.84; 7.10.96

Erittäin runsaslukuinen, yl. 300-500 yks./v, enimmillään vv. 1982, -83, -84 ja -90, yksilömäärät vastaavasti 710, 850, 1000 ja 865. Kylmien kesien 1976, -87 ja -93 jälkeen niukalti: v. 1977 vain 14, v. 1988 n. 60 (+ 7 toista polvea) ja v. 1994 n. 50 yks. (vrt. seuraava laji *exanthemata*).

Toista sukupolvea varsin usein, kaikkiaan ainakin 16 vuotena, sukupolvien erottelu monesti mahdotonta.

278 (403). *C. exanthemata* (Scop.)

I 24.5.84 – 22.8.76

II 25.7.83 – 17.9.91; 1.10.96

Varsin runsaslukuinen, yl. 100-200 yks./v, runsaimmillaan vv. 1982, -83, -84 ja -90, yksilömäärät vastaavasti 415, 360, 570 ja 300. Poikkeuksellisen vähälukuinen: v. 1977 15, v. 1988 37 (+ 16 toista polvea) ja v. 1994 25 yks. Siis sekä runsaus- että niukkuusvuodet täsmälleen samat kuin *pusarialla*.

Myös toisen sukupolven esiintyminen samanlaista kuin *pusarialla*: havaintoja ainakin 16 vuodelta, sukupolvien erottelu vaikeaa.

279 (404). *Lomographa bimaculata* (Fabr.)

3.5.90; 14.5.93 – 7.7.87

Jokseenkin vähälukuinen. Ensimmäiset 2 yks. vasta v. 1973, sitten 10 vuoden tauon jälkeen v:sta 1983 (lähes) joka vuosi, yl. 5-15 yks./v, eniten v. 1993 59 yks., mutta seuraavana vuonna kateissa; sen jälkeen vv. 1995-98 6-22 yks./v ja v. 1999 53 yks. – Ei havaintoa toisesta sukupolvesta.

280 (405). *L. temerata* (D.& S.)

I 6.5.90; 16.5.75, 89, 93 – 14.7.58

II 23.8.89 1 ♂

Jokseenkin vähälukuinen, runsaus kuitenkin vaihtelee. Ensi havainto v:lta 1950; vv. 1952-66 muutama yks. lähes vuosittain, sitten vv. 1967-75 5-20 yks., mutta vv. 1976-81 miltei kateissa (yht. vain 4 yks.); runsastui jälleen v:sta 1982, v. 1986 jopa 41 ja v. 1989 28 yks., vv. 1991-98 kuitenkin vain 0-10, mutta v. 1999 taas 36 yks.

281 (407). *Hylaea fasciaria* (L.)

I 21.6.86 – 10.8.62, 74; 27.8.52

II? 8.9.80 ja 15.9.91 (ks. alla)

Runsaslukuinen, yl. 10-60 yks./v, eniten vv. 1975-76 n. 120 yks., toisaalta vv. 1997-99 vain muutama. Naaraita 2,8 % (32/1150; 35 v).

Harmaata muotoa (f. *grisearia*) yht. n. 15 yks.

Laji talvehtii normaalisti pienenä toukkanä (mm. huhtikuun lopulla 1985 löysin muuttaman n. 10 mm pitkän toukan). Ylempänä mainitut kaksi yksilöä saattavat kuitenkin olla harvoin tavattua toista polvea.

282 (408). *Gnophos obfuscatus* (D.& S.)

(*myriillatus* Thnbg.)

6.7.88 – 19.8.84; 24.8.76

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö (valopyynnin alettua) v. 1952, sen jälkeen havaintoja lähes vuosittain, mutta yl. vain 1-5 yks./v, eniten vv. 1975-77 15-24 yks.; ka-teissa vv. 1979 ja -89.

283 (409). *G. obscuratus* (D.& S.)

9.7.84; 15.7.88 – 21.8.78; 27.8.77

Vähälukuinen. Havainto Nironkylästä (682:48) v:lta 1934 (T. Äyräpää). Ensimmäinen oma havaintoni v:lta 1950 (2 yks.), seuraava yksilö v. 1971; vasta v:sta 1977 lähtien lähes vuosittain, joskin ± yksitellen ja monina vuosina kateissakin. – Varpasesta (680:49) v. 1982 kymmeniä imagoita maassa maa-kaavien laudanpätkien alta (P. Klaus).

284 (410). *Parietaria vittaria* (Thnbg.)

(*sordaria* Thnbg.)

20.6.92 – 12.7.96

Erittäin vähälukuinen. Koko alueelta havaintoja vain neljältä vuodelta: Nuolingista (679:50) v. 1976 2 ♂♂ (MV) sekä oman pihapiiriin valorysistä v. 1980 2 ♂♂, v. 1992 1 ♀ ja v. 1996 2 ♂♂.

Havaintoja siis vain parillisilta vuosilta, samoin myös Kouvolan ja Mikkelin ympäristössä (sec. J. Halme, M. Aronen ja K. Vaalamo).

285 (412). *Siona lineata* (Scop.)

27.5.84 – 20.7.57

Jokseenkin runsaslukuinen lajille sopivilla niityillä, lennossa etenkin iltahämärissä. Omia havaintoja eri paikoilta yhteensä useimmiten 20-80, vaioilleni vain muutama yksilö kesän aikana. Nuolnimestä valorysiin v. 1988 n. 175 ja v. 1989 n. 140 yks. Toukkia melko usein sekä syksyllä että ke-väällä *Vicia*-kasvustoja haavimalla.

286 (413). *Aspitates gilvaria* (D.& S.)

10.7.73, 92 – 20.7.85, 87.

Vähälukuinen, erittäin paikallinen. Mäntyharjun pitäjän alueelta vain 1 ♂ Mouhun Kalkkisuolta (6798:492) 10.7.73; olen käynyt myöhemmin tällä pienellä suolla pari kertaa tapaamatta lajia. Sen sijaan Hirvensalmen Suurisuolla (6828:493) on selvä paikallinen kanta, havaintoja vv:lta 1985-87

ja 1992, 1-8 yks. kerralla (viime vuosina en ole käynyt paikalla lajin lentoaikaan).

Läheltä Mäntyharjun rajaa Valkealan puolelta (677:50) lajista on havaintoja vv:lta 1971-78 (Halme 1980); Savitaipaleella (678: 53) tavattu v. 1987 (J. Svahn).

– (414). *Perconia strigillaria* (Hb.)

Valkeala, Vuohijärvi (677:48) v. 1917 (E. W. Suomalainen); Savitaipale (678:53) v. 1986 (J. Svahn); Kouvolan ympäristössä "kohtalaisesti esiintyvä" (Halme 1980), havaintoja v:een 1987 sekä v. 1998 (sec. HK); Taipalsaari (678:55) vv. 1971 ja -73 (H. Koski) sekä 1976 (M. Liljeblad).

Lasiocampidae

287 (415). *Poecilocampa populi* (L.)

29.8.73; 8.9.68 – 31.10.99

Hyvin runsaslukuinen, yl. 50-300 yks./v, vv. 1986, -90 ja -92 n. 450 yks., eniten v. 1983 635 yks. Myös Nuolnienemessä runsaslukuinen.

Toukkia kesäkuussa pajuilta (*Salix* spp.), haavalta ja omenapuulta.

288 (416). *Trichiura crataegi* (L.)

6.7.63; 11.7.53 – 12.9.98; 19.9.65, 21.9.82

Jokseenkin vähälukuinen, mutta säännöllisesti esiintyvä, yl. 3-10 yks./v, enimmillään vv. 1968, -73 ja -82 n. 15 yks.

Toukkia touko-kesäkuussa etenkin pihlajalta ja pajuilta; juuri munasta kuoriutunut toukka 2.5.90.

289 (417). *Eriogaster lanestris* (L.)

Ainoastaan toukkahavaintoja ja niitäkin varsin vähän. Toukkapesye Ahvenistosta (6799:474) v. 1975 (EP), Nuolingista (6796:503) vv. 1975 ja 1979 (MV) sekä Kolmikkannan aarnialueen reunasta (6787:510) v. 1977 (RO), lisäksi (loisittu) toukka yllättäen omasta pihasta pihlajalta 1.8.87.

Valkealan puolelta Nuolnienemestä pari toukkaa v. 1987 sekä vähän etelämpää Saarijärven lähistöltä (6788:493) v. 1988 kymmenkunta toukkapesyettä (TN). Samalta paikalta löysin v. 1990 pari toukkapesyettä, joista toisen otin kasvatukseen; kotelokopat olivat talven yli maahan kaivetussa astiassa rahkasammalilla peitettyinä. Imagoita kuoriutui seuraavasti: v. 1991 ei yhtään, v. 1992 1 ♂ ja 1 ♀, v. 1993 9 ♂♂ ja 9 ♀♀, v. 1994 ei yhtään sekä v. 1995 1 ♂ ja 5 ♀♀; jäljelle jääneet n. 15 koteloa totesin kuolleiksi seuraavana keväänä.

290 (421). *Lasiocampa quercus* (L.)

7.6.84 – 26.7.60; 2.8.84 (ks. alla)

Imago vähälukuinen, mutta havaintoja varsin säännöllisesti, yl. 1-5 yks./v, eniten v. 1985 10 yks. Valolle tulleet yksilöt ovat kaikki olleet naaraita, koiraita olen todennut vain päivisin vilkkaassa lennossa.

Perhosen kehityksen tiedetään olevan yleensä kaksivuotinen; toukkia olenkin löytänyt lähes vuosittain toukokuun puolivälistä (keskenkasvuisia) elokuun loppuun (täysikasvuisia), pienen toukan ennen talvehtimista vain kerran (28.8.65). Ylempänä mainittu aikaisen vuoden havainto 2.8.84 lienee kuitenkin tuloksena yksivuotisesta kehityksestä.

291 (422). *Macrothylacia rubi* (L.)

25.5.63 – 12.7.55

Melko runsaslukuinen, mutta säännöllisesti esiintyvä, yl. 5-20 yks./v, eniten v. 1968 55 yks.; v. 1988 vain 1 yks. Valolle tulleista yksilöistä naaraita hiukan enemmän kuin koiraita.

Toukkia usein loppukesällä ja etenkin syksyllä (talvehtimispaikkaa etsimässä), keväällä melko harvoin. Toukka lähtee keväällä liikkeelle joskus jo huhtikuun alussa (5.4.87), joskin yleensä vasta toukokuussa.

292 (423). *Dendrolimus pini* (L.)

18.6.70; 23.6.69,97 – 23.8.87; 28.8.65,68

Vähälukuinen, useimmilta vuosilta vain muutama havainto, enimmilläänkin vv. 1968, -70, -71 ja -74 vain n. 10 yks./v. Naaraita ainoastaan neljä, niistä kaksi valolta, yksi männynoksalta *in copula* ja yksi toukasta kasvattamalla.

293 (934). *Cosmotriche lobulina* (D.& S.)

(424 *lunigera* Esper)

6.6.88 (ks. alla); 14.7.73 – 23.8.87

Vähälukuinen. Ensimmäisenä valopyyntivuotena 1952 10 yks., sen jälkeen lähes vuosittain muutama yksilö, joukossa yksi naaras (27.7.53), mutta v:n 1987 jälkeen vain 1 yks. v. 1999. – Laivolahdesta on havaintoja väliltä 1984-95, yht. n. 25 yks.(KN). Laivolahden yksilö 6.6.88 tuskin kuuluu *junia*-alalajiin, vaan edellisen kesän kylmyyden vuoksi kuoriutuminen on siirtynyt seuraavaan vuoteen. – Nuolnienemestä vv. 1986-88 yht. 6 yks.

Kerran, 3.8.82, olen saanut lähes mustan yksilön.

Toukkahavaintoja kaksi: pieni toukka 6.6.52 (loisittu) ja täysikasvuinen 27.6.60, molemmat ulkoportailta.

294 (425). *Euthrix potatoria* (L.)

12.6.89, 14.6.84; 21.6.89 – 19.8.56; 27.8.87
Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-20 yks./v, eniten v. 1985 26 yks. Valolle tulleista yksilöistä vain viisi on ollut naaraita (kasvatuksessa naaraita kuoriutuu joskus enemmän kuin koiraita).

Pieniä toukkia löytnyt silloin tällöin elokuussa, talvehtineita melko usein toukokuun lopulla ja kesäkuun alussa; erityisen runsaasti, n. 50 toukkaa, tavattiin v. 1987 lihoosuon reunasta tukkietien varrelta sekä yli 100 toukkaa v. 1988 Mouhulta hakkuualueelta (TN & OP).

295 (426). *Phyllodesma ilicifolium* (L.)

25.4.90; 6.5.89 – 11.6.71; 21.6.74

Jokseenkin vähälukuinen. Toukkahavainnot jo v:sta 1936, imagoja valolle v:sta 1952, yl. 5-10 yks./v, monilta viime vuosilta (1992-96 ja 1998) ei kuitenkaan omia havainnotta. Valolle on tullut vain 9 ♀♀ (kasvatuksissa naaraita kuoriutunut lähes yhtä paljon kuin koiraita). – Mouhun-Nuolniemen alueelta vv. 1987 ja -88 valolle n. 30 yks./v (TN).

Toukkia heinäkuun loppupuoliskolla pajujen vesoilta, etenkin raidalta (*Salix caprea*), myös mustikalta, monesti pari kolme toukkaa aivan lähekkäin; Nuolniemestä v. 1987 n. 50 toukkaa.

– (427). *Gastropacha quercifolia* (L.)

Mikkelin mlk. (684:50) 20.7.76 (M. Aronen); Taipalsaari (678:55) 1970-luvun alkupuolelta lähtien (H. Koski); EH: Iitti (676:46) larvae 1987 (J. Kuusinen).

Endromidae

296 (429). *Endromis versicolora* (L.)

16.4.90; 22.4.82 – 2.6.72

Vähälukuinen, mutta havainnot lähes kaikilta vuosilta. Useimmiten 1-5 yks./v, eniten vv. 1967 ja -83 n. 20 yks. Valolle naaraita vain viisi.

Laji tuntuu olevan – samoin kuin Joutseonossa (Marttila 1989) – parittomina vuosina keskimäärin runsaampi kuin parillisina; 40 vuoden yhteistuloksena lukumääräsuhteeksi tulee 124 : 41 eli 3 : 1.

Lemoniidae

297 (430). *Lemonia dumi* (L.)

Ainoa havainto Nironkylästä (682:48) v:ltä 1934 toukka (kotelo kuoli) (T. Äyräpää).

Tavattu Taipalsaarelta ennen v. 1869 (Mäklin; sec. Tengström).

Saturniidae

298 (431). *Agria tau* (L.)

14.5.90 – 13.6.71,98; 19.6.87, 23.6.55

Jokseenkin vähälukuinen, mutta havainnotta lähes joka vuodelta, yl. 1-4 yks.; naaraita yht. 8 yks. V. 1993 lajilla oli runsausvuosi (monilla muillakin paikkakunnilla), totesin silloin n. 15 yks. eri puolilta pitäjää; myös v. 1995 melko lukuisasti, 10 yks. Yli puolet havainnoista tehty päivällä.

299 (432). *Saturnia pavonia* (L.)

1.5.90 – 8.6.91

Hyvin vähälukuinen. Toukkalöydötkin mukaanluettuina havainnotta (v:sta 1936 lähtien) koko alueelta vain n. 20 vuodelta; imagoita yht. 3 ♂♂ ja 10 ♀♀, niistä pihapiirini valoille 1 ♂ ja 6 ♀♀, lisäksi kymmenkunta toukkaa.

Sphingidae

300 (433). *Agrius convolvuli* (L.)

Keräilyalueeltani kolme havaintoa: Valkealan Nuolniemestä 12.9.92 (S. Nikki) (samaa syksynä mm. Kouvolan ympäristöstä useita yksilöitä), Mäntyharjulta kirkonkylän koulun seinältä n. 30.8.95 (Ensi Volanen) sekä Asemankylästä näköhavainto *Phloxin* kukilla elokuun lopulla 1998 (K. Blomberg).

301 (433). *Acherontia atropos* (L.)

Pyhäveden rannalta (681:49) vedestä n. 30.8.65 (yksilö on Mäntyharjun lukion koelmissa); lisäksi löytö Valkealasta (678:49) 28.9.67 (I. Laine, sec. Ulvinen 1976).

302 (435). *Sphinx ligustri* L.

3.6.90 – 14.7.57; 28.7.55

Vähälukuinen. Ensimmäiset toukkahavainnot v:ltä 1942, imagoja valolta v:sta 1952. Havainnotta kaikkiaan vain n. 20:ltä vuodelta, 1-3 yks./v, kateissa mm. vv. 1963-72, 1988-89 ja 1991-96.

Toukkia silloin tällöin elokuussa kuumalta (*Lonicera* sp.) ja pensasangervolta (*Spiraea* sp.).

303 (436). *S. pinastri* L.

I 17.5.93, 21.5.90; 26.5.89 – 15.8.55; 19.8.58, 22.8.68

II 5.9.98 (tuore yks.)

Melko vähälukuinen, joskin havainnotta lähes kaikilta vuosilta. Yl. 1-8 yks./v, enimmäislänsinkin vain parikymmentä yksilöä.

304 (437). *Mimas tiliae* (L.)

19.5.93; 7.6.89 – 13.7.74

Vähälukuinen. Kesäpaikkani luota toukka-
löytöjä koivulta viitenä vuotena 1942-53
sekä 1 ♂ valolta v. 1952. Pitkän tauon jäl-
keen havaintoja 10 vuodelta välillä 1968-84,
yht. 17 yks.; seuraavat tapaamani yksilöt
vv:lta 1993, -95 ja -98. Laivolahdesta todettu
vv. 1988-92 (KN). – Nuolniemestä tavattu
vv. 1985-89 muutamien imagojen lisäksi
lukuisia toukkia pihalehmukseita, mm. v.
1987 n. 20 toukkaa (TN).

305 (438). *Smerinthus ocellatus* (L.)

18.5.93 – 8.8.71; 20.8.87, 26.8.74, 31.8.68

Melko runsaslukuinen, useimpina vuosina
varhaisin kiittäjälaaji. Yl. 5-20, enimmillään n.
30 yks./v (1983 ja -87); naaraita vain 2,1 %
(7/327; 30 v). – Elokuun lopun havainnot
osuvat kaikki kylmille vuosille, joten yksilöt
lienevät vain myöhästeljiöitä.

306 (439). *Laothoe populi* (L.)20.5.93, 26.5.75; 30.5.84 – 28.8.87; 4.9.91,
19.9.65

Runsaslukuinen, yl. 20-80 yks./v, eniten v.
1982 160 yks.; naaraita 2,6 % (39/1502; 30
v). Ruusunhohtoista muotoa (f. roseotincta)
vain pari yks.

Koleana vuotena 1976 löytyi keskenkasvui-
nen toukka vielä 9.10.

307 (440). *L. amurensis* (Stgr.) (*tremulae* auct.)

26.5.84 – 2.8.87; 8.8.75, 16.8.91

Jokseenkin vähälukuinen, mutta havaintoja
valopyynnin alkamisesta (1952) lähtien kai-
kilta vuosilta, useimmista 5-10 yks./v, eniten
v. 1968 27 yks.; naaraita todella vähän, vain
1,1 % (3/278; 47 v). – V. 1954 valolle tul-
leen naaraan munitin; kuoriutuneista 25
yksilöstä naaraita oli 14 eli noin puolet.

308 (441). *Hemaris tityus* (L.)

23.5.74 – 25.6.87; 5.7.87, 9.7.52

Vähälukuinen. Havaintoja eri puolilta pitä-
jää, mutta niukalti, vain n. 15 vuodelta, en-
simmäiset v:lta 1952. Yl. ± yksitellen, v.
1972 kuitenkin n. 10 yks. (perhonen on len-
nossa vaikeasti havaittava).

Toukkia löytynyt ruusunruoholta (*Knautia
arvensis*) silloin tällöin, yl. heinäkuun lo-
pulla ja elokuussa, aikaisena vuotena 1984
pari pientä toukkaa jo 15.6.

309 (442). *H. fuciformis* (L.)

Hyvin vähälukuinen. Vain kaksi imago-
havaintoa: Asemankylästä 5.6.79 (RO) sekä
Nurmaalta (679:48) 8.6.96 (TN). Toukkaha-
vaintoja Varpuniemestä (6814:489), Mu-

seomäeltä sekä pihapiiristäkin, mutta nii-
täkin vähän, vain seitsemältä vuodelta välillä
1947-99, kaikki kuusamilta (*Lonicera xy-
losteum* ja *L. tatarica*).

310 (443). *Macroglossum stellatarum* (L.)

Ainoa havainto Nironkylästä (682:48) 20.8.

35 1 ♀ (T. Äyräpää).

Taipalsaareltä (678:55) kaksi näköhavaintoa, 6.6. ja
8.6.80 (M. Liljeblad & H. Koski); Lappeenrannasta
29.8.88 1 ♂ (A. Rantanen).

311 (446). *Hyles gallii* (Rott.) (*galii* D. & S.)3.6.86 – 27.7.67; 20.8.68, Nuolniemi 22.8.87
(TN)

Harvalukuinen, ± yksitellen eikä havaintoa
läheskään kaikilta vuosilta. – Aikaisen vuode-
n 1979 toukasta kehittyi toisen polven
yksilö, mutta vasta syyskuun puolivälissä ja
sisäkasvatuksessa.

Toukkia maitohorsmalta (*Epilobium angus-
tifolium*) ja paimenmataralta (*Galium album*).

312 (448). *Deilephila elpenor* (L.)

I 1.6.84 – 12.8.69; 21.8.68 (ks. alla)

II 30.8.70, 20.8.72 (2 yks.) ja Nuolniemi
'25.-28.'88

Jokseenkin vähälukuinen. Havaintoja lähes
kaikilta vuosilta, mutta yl. vain 3-12 yks.,
enimmillään v. 1972 21 ja v. 1973 27 yks. –
V:n 1972 yksilöt 20.8. ovat mielestäni toista
polvea (täysikasvuisia toukkia löytyi tänä
lämpimänä kesänä jo heinäkuun loppupuol-
lella), sen sijaan v:n 1968 yksilö 21.8. lienee
vain kylmän kesän myöhästeljiä.

313 (449). *D. porcellus* (L.)

27.5.84; 5.6.88 – 20.7.74; 28.7.82

Vähälukuinen. Ensimmäinen havaintoni (3
yks.) vasta v:lta 1961 (vanha tieto jo v:lta
1914, A. Nordman), seuraavat yksilöt vv:lta
1962, -68 ja -71; siitä eteenpäin lähes vuo-
sittain, mutta vain 1-5 yks./v.

Pari toukkalöytöä paimenmataralta (*Galium
album*).

Notodontidae

314 (451). *Cerura vinula* (L.)

4.5.84; 17.5.84 – 21.6.68; 21.7.65

Hyvin vähälukuinen. Tavattu (toukkalöydöt
mukaanlukien) vain 17 vuotena välillä 1945-
96, yl. yksitellen, v. 1984 5 yks. valolta.
Naaraita tullut valolle enemmän kuin koi-
raita (4 ♂♂, 15 ♀♀). Kotelo talvehtinut jos-
kus kahdesti.

315 (452). *Furcula bicuspis* (Borkh.)

1.6.81 – 28.6.96; 10.7.76

Hyvin vähälukuinen, havaintoja n. 20 vuodelta välillä 1945-96, tavattu ± yksitellen, vv. 1967 ja -81 5 yks. Toukkalöytöjä muutamia.

316 (453). *F. furcula* (Cl.)

26.5.84; 4.6.79 – 12.7.55; 20.7.66, 23.8.68 (ks. alla)

Nykyään vähälukuinen. Ensimmäiset havainnot vv:lta 1954-56, sitten v:sta 1965 varsin säännöllisesti, yl. 3-9, vv. 1967-68 jopa 18 yks./v. V:sta 1984 lähtien vain 0-2 yks./v. – V:n 1968 yksilö 23.8. lienee vain kylmän kesän myöhästelijä, varsinkin kun lajin kotelon tiedetään talvehtivan joskus useammin kuin kerran.

317 (454). *F. bifida* (Brahm) (*hermelina* Goeze)

27.5.84 – 19.7.57; 24.7.87, 5.8.71

Vähälukuinen. Imagohavaintoja useimmilta vuosilta, mutta vain 1-3 yks./v. Valolle vv. 1957-96 tulleista 33 yksilöstä vain 2 ♂♂.

Toukkahavaintoja melko usein, v. 1954 jopa 15 toukkaa. Pari koteloa talvehtinut kahdesti.

318 (455). *Stauropus fagi* (L.)

21.6.75 – 24.7.87

Erittäin vähälukuinen. Pihapiiristäni löysin 17.8.49 pihlajalta toukan, josta seuraavana keväänä kuoriutui ♀. Seuraava havainto vasta v:lta 1962, 1 ♂ valolta, sitten vv. 1971-72 ja 1975-76 yht. 9 ♂♂; sen jälkeen vain 1 ♂ v. 1987, samana vuonna myös Nuolnimestä 1 ♂ (TN). Lisäksi toukkahavainto koivulta v:lta 1984 (RO).

ES:lle uutena laji tavattiin v. 1947 Luumäeltä (C. von Numers); EH: Jaalasta (677: 47) vv. 1985-92 yht. 9 yks. (HK).

319 (457). *Notodonta torva* (Hb.) (*tritophus* auct.)

I 12.5.90 – 25.8.74

II 30.7.73 – 7.9.88

Melko vähälukuinen, joskin säännöllisesti esiintyvä. Yl. 2-10 yks./v, eniten v. 1996 15 yks. Toisen sukupolven havaintoja vv:lta 1972 (8 yks.), -73 (2), -79, -86 ja -88 (7) sekä Nuolnimestä v. 1989 (TN). Muut elokuun havainnot lienevät myöhästelijöitä.

320 (456). *N. dromedarius* (L.)

I 20.5.75 – 27.8.64; 25.9.65 (ks. alla)

II 3.8.89 – 7.9.88

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-20 yks./v, runsaimmillaan (I polvi) v. 1965 30 ja v. 1971 34 yks., toisaalta (kylmien kesien jälkeen) v. 1963 vain 1 yks. ja v. 1977 kateissa.

Loppukesän yksilöt ovat usein vain myöhästelijöitä (ehkä myös yllämainittu kylmän kesän yksilö 25.9.65), mutta joinakin vuosina on lentänyt selvästi toinen sukupolvi: 4.8.-22.8.72 36 yks., 17.8.-3.9.88 29 ja samana vuonna Nuolnimestä 7.8.-7.9. peräti 160 yks., Nuolnimestä myös v. 1989 3 yks. Toiseen polveen kuulunevat lisäksi seuraavat havainnot: 15.8.73, 23.8.83, 28.8.-2.9.92 (2) sekä 19.8.-27.8.99 (2 yks.).

321 (458). *N. tritophus* (D.& S.) (*phoebe* Siebert)

25.5.59 – 9.8.72; 19.8.52, 23.8.68 (2 ♂♂)

Varsin vähälukuinen. Imagohavaintoja vv:lta 1952, -59, -66, -68 (2), -71, -72 (2), -73 (5), -75 ja -87, yht. 13 ♂♂ ja 2 ♀♀, kaikki valolta. Lisäksi muutama toukkalöytö pihapiiristäni vv:lta 1949, -53 ja -59 sekä Mustajärven läheltä (6790:498) v. 1965 (MV).

322 (459). *N. ziczac* (L.)

I 15.5.75 – 15.8.54; 21.8.96, 25.8.76, 26.8.85

II 20.7.88 – 24.8.88 (ks. alla)

Jokseenkin vähälukuinen, vain 1-14 yks./v, lisäksi silloin tällöin toukkalöytöjä. – Ilmeisiä toisen polven yksilöitä vv. 1972 (2), -88 (10 + Nuolnimestä 7), -89 ja -95. Lisäksi Mouhulta 10.7.86 löydetystä toukasta kehittyi toisen polven imago 30.7. (TN). – Valolle tulleista I polven yksilöistä enemmistö ollut naaraita, II polven kohdalla päinvastoin: v:n 1988 yksilöistä 15 ♂♂ ja 2 ♀♀.

323 (460). *Pheosia gnoma* (Fabr.)

I 16.5.84,89 – 22.8.54

II 3.8.88 – 1.9.88

Runsaslukuinen, useimmiten 30-85 yks./v, vv. 1978, -82, -84 ja -93 110-130 yks.; naaraita vain 1,4 % (25/1760; 28 v). Myöhästelijöitä tapaa monina vuosina pitkin elokuuta, mutta ilmeisiä toisen polven yksilöitä on esiintynyt vain vv. 1972, -88 (11 + Nuolnimestä 24), -89, -92, -95 ja -99. Tummentuneita yksilöitä harvoin, yht. n. 5 yks.

324 (461). *Ph. tremula* (Cl.)

I 25.5.83, 30.5.84, 31.5.79, 6.6.80,96; 19.6.71,77 – 31.8.82

II 25.8.72 – 7.9.88

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-25, vv. 1983-84 n. 35 yks./v. Naaraita n. 16 % (72/462; 28 v), vv. 1990-92 yht. jopa puolet (22 ♂♂, 21 ♀♀) (vrt. ed. laji). Toisen sukupolven havaintoja vv:lta 1972, -73, -88 ja -95, yht. 6 yks.

325 (463). *Pterostoma palpinum* (Cl.)

I 14.5.90 – 4.8.71; 20.8.81,91, 22.8.55
 II '1.-5.'8.72 (2 ♂♂), 27.7.-23.8.88 (6 ♂♂) ja 2.8.99

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-30 yks./v; naaraita 2,7 % (14/523; 32 v).

326 (464). *Ptilodon capucinus* (L.) (*camelinus* L.)

I 14.5.93; 26.5.83 – 26.8.65

II 7.8.88 – 30.9.88 (ks. alla)

Varsin runsaslukuinen, yl. 50-200 yks./v; naaraita 2,2 % (71/3175; 30 v). Useimmat elokuun yksilöistä ovat kylmän kesän myöhästeljiöitä, mutta n. 10 vuotena olen elokuun loppupuolella ja syyskuussa todennut toista sukupolvea, yl. ± yksitellen, mutta ennätyslämpimänä vuotena 1988 peräti 290 yks. (kaikki ♂♂) (I polvea 17.6.-18.7. 120 yks.) sekä Nuolniemestä samana vuonna 12 ensimmäisen polven ja 61 toisen polven yksilöä. V. 1999 rysiini tuli 78 toisen polven yksilöä.

327 (467). *Leucodonta bicoloria* (D. & S.)

1.6.84 – 23.7.57; 1.8.71,93

Jokseenkin vähälukuinen, 1-10 yks./v, valolle vain 1 ♀.

Muutama toukka elokuun lopulla koivulta.

Oranssikirjauksisen nimimuodon osuus on ollut n. 11 % (16/145; 39 v). Kesäkuussa 1989 löytyi Mäntyharjun Partsimaalta (6793: 494) läheltä Valkealan rajaa nimimuotoa oleva naaras, joka houkutteli Valkealan puolella valkoisen koiraan, jonka kanssa se paritteli. Kasvatuksesta saatiin 40 koteloa (osa toukista preparoihin); kuoriutuneista 35 yksilöstä nimimuotoa oli 12 eli 34 % (TN & OP).

328 (465). *Odontosia carmelita* (Esper)

3.5.89, 4.5.90; 11.5.75 – 24.6.71

Jokseenkin vähälukuinen. Havainnot v:sta 1953 lähtien, yl. 5-15 yks./v, joskus vain muutama, runsaimmillaan v. 1971 26 ja v. 1984 33 yks.; naaraita 6,8 % (19/280; 35 v). Kuutena vuotena löytynyt koteloitumaan menossa oleva toukka (2.7. – 10.8.).

329 (466). *O. sieversi* (Ménétriés)

13.4.89 – 19.5.85; 25.5.55

Jokseenkin runsaslukuinen. Havainnot valopyynnin alkamisesta v:sta 1952 lähtien varsin säännöllisesti, yl. 10-40 yks./v, v. 1990 poikkeuksellisesti 123 yks.; naaraita ainoastaan 1,6 % (11/689; 36 v).

Tummaa stringei-muotoa on tullut v:sta 1972 lähtien silloin tällöin, yht. 13 ♂♂; välimuotoa en ole tavannut.

330 (468). *Gluphisia crenata* (Esper)

I 31.5.89 – 4.8.67,93; 18.8.96, 20.8.85, 3.9.68

II 13.8.88, 17.8.95 ja 31.8.80

Vähälukuinen. Imagohavainnot 27 vuodelta välillä 1952-99, yl. 1-4 yks./v; valolle tulleist 52 yksilöstä vain 2 ♀♀ eli n. 4 %. – Laivolahdesta v. 1995 1 ♂ (KN) ja Nuolniemestä v. 1987 2 ♂♂ (TN).

Muutamia kertoja on löytynyt toukkia heinäelokuun vaihteen tienoilla, kaikki haavan lehden alapinnalta.

331 (450). *Phalera bucephala* (L.)

31.5.84; 6.6.71,78 – 29.8.90

Jokseenkin vähälukuinen, 2-20 yks./v; naaraita valolle todella vähän, vain 0,7 % (2/279; 33 v). Laji kuoriutuu (monien muiden nirkkojen tapaan) sirotellusti pitkin kesää; toisesta sukupolvesta ei ole havaintoa. Toukkia silloin tällöin, yleensä elokuussa. Lämpimänä kesänä 1988 löytyi Mouhulta toukkapesye (n. 40 lähes täysikasvuista toukkaa) jo heinäkuun loppupuolella, mutta odotusten vastaisesti yhdestäkään kotelosta ei kuoriutunut toisen polven yksilöä (TN).

332 (469). *Fygaera timon* (Hb.)

1.5.90; 15.5.93 – 28.6.94; 10.7.82

Vähälukuinen. Toukkahavainnot v:sta 1914 (A. Nordman). Ensimmäinen oma havaintoni, 1 ♂, heti valopyynnin alkamisvuotena 1952. Aluksi jokunen yksilö silloin tällöin, v:sta 1967 havainnot lähes vuosittain, yl. 1-3 yks./v, eniten v. 1972 9 ja v. 1984 8 yks. Naaraita n. 4 % (3/79; 31 v).

Valorysään lensi 4.6.72 gynandromorfinen yksilö, jonka vasen puoli on koirasta ja oikea naarasta (kuva 6).

333 (473). *Clostera curtula* (L.)

I 14.5.93 – 28.7.55; 7.8.76, 14.8.96

II 4.8. ja 5.9.99

Melko vähälukuinen. Runsaus vaihdellut 2-30 yks./v, naaraita 4,5 % (21/467; 33 v).

334 (472). *C. anachoreta* (D. & S.)

I 19.5.93 – 29.6.87

II 23.8.67, 6.8.73, 9.8.86 ja 25.7.88

Vähälukuinen, yl. 1-6 yks./v, v. 1979 kuitenkin 26 yks. Naaraita vain 1,7 % (2/121; 36 v).

Toukkia löytynyt muutaman kerran elokuun alussa nuorilta haavoilta, tavallisesti useita toukkia vierekkäisiltä oksilta.

335 (470). *C. anastomosis* (L.)

I 22.6.37 – 26.7.96

II 17.8.73, 24.8.88, 27.8.99 sekä Nuolniemi '14.-24.'8.88 2 ♂♂

Vähälukuinen, mutta havainto jo v:lta 1935 Nironkylästä (T. Äyräpää) sekä v:lta 1937 (Kirkonkylästä?) (T. Rönnholm). Omia havaintoja v:sta 1952 lähtien 21 vuodelta, yht. 39 yks., eniten v. 1954 5 yks.; naaraita vain yksi, 17.7.52. – Nuolingista (679:50) tavattu v. 1979 ja Honkataipaleesta (681:50) vv. 1976, -77 ja -83 yht. 5 ♂♂ (MV); lisäksi Laivolahdesta 5.7.91 1 ♀ (KN).

336 (471). *C. pigra* (Hfn.)

I 2.5.90; 10.5.75 – 7.8.64

II 15.7.99 – 27.8.74 (ks. alla)

Jokseenkin runsaslukuinen, mutta runsaus vaihtelee. Usein 15-30 yks./v, joinakin vuosina (1977, -82, -92, 1994-97) vain muutama, eniten v. 1972 n. 50 yks. Naaraita 6,4 % (28/438; 28 v). – Melko varmoja toisen polven havaintoja vv:lta 1954, -70, -72, -74, -78, -86, -88, -89 ja -99, enimmillään v. 1972 24.7.-11.8. 18 yks., v. 1988 16.7.-21.8. 22 yks. (+ Nuolnimestä 20 yks.) sekä v. 1999 15.7.-8.8. 17 yks.

Lymantriidae

337 (474). *Orgyia recens* (Hb.) (*gonostigma* L.)

Ainoastaan toukkalöytöjä ja niitäkin vain kahdeksalta vuodelta. Syksyllä 1942 löytyi toukkapesye omenapuulta (EP); yksittäisiä toukkia on löytynyt keväällä 1952 mustikalta, 1966 koivulta ja 1976 vaivaiskoivulta. Eniten on havaintoja Mouhulta (679:49) kivikkoisen metsäautotien varrelta: syksyllä 1986 ja keväällä 1987 yli 100 toukkaa erilaisilta pensailta ja puiden vesoilta (paju, koivu, pihlaja), myös keväällä 1988 samalta alueelta lukuisia toukkia. Osa toukista kasvatettiin, perhoset kuoriutuivat 20.6.-12.7. Koteloaika oli koirilla 14-16 vrk, mutta naarilla vain 7-10 vrk (TN & OP). V. 1999 löytyi toukkia Pekkojärveltä (679:48) (M. Roitto).

338 (475). *O. antiqua* (L.)

28.7.72; 5.8.67,99 – 23.9.81

Nykyään jokseenkin vähälukuinen, runsaus vaihtelee kuitenkin paljon. Muutamia koiraita näkynyt päivällä lennossa monina vuosina, valolle tullut usein 5-12 yks./v, eniten v. 1981 20 yks. Toisaalta joinakin vuosina (1970, -74, -77 ja -85) lajihavainto on jäänyt yhden imagon tai toukan varaan ja vv. 1993-96 laji oli kokonaan kateissa; vv. 1997-98 jälleen 5 yks./v ja v. 1999 16 yks.

Toukkahavaintoja useimmilta vuosilta, tavallista runsaammin vv. 1948, -55, -61 ja -68. Toukkien kuoriutuminen voi tapahtua luonnossa jo toukokuun loppupuolella (mm.

18.5.75). Toukkia löytää kuitenkin parhaiten vasta heinäkuun austa aina elokuun loppuun, joskus vielä syyskuun alkupäivinä (2.9.87), ja vastaavasti imagoja kuoriutuu monesti vasta syyskuussa.

Kanta on selvästi vähentynyt 1950- ja 1960-lukuihin verrattuna.

339 (476). *O. antiquoides* (Hb.) (*ericae* German)

Hyvin vähälukuinen, taantunut. Havaintoja kolmelta alueelta. Herajärven Lakiasuolta ja viereiseltä Rahkasuoilta (6802:499-500) löysin vv. 1964, -65 ja -69 tyhjiä kotelokoppia sekä 5.6.65 myös täysinäisen munaryhmän, josta ei kuitenkaan kuoriutunut toukkia (suot ojitettu 1970-luvulla). Sutelansuolta (6799:489) totesin v. 1972 tyhjän kotelokopan (sekin suo ojitettu). Iihoonsuolta (6799:475) pyydystin 16.7.79 lennosta yhden koiraan ja löysin useita kotelokoppia, joista 25.7. kuoriutui 1 ♀. Lisäksi löytyi 4.6.80 samalta paikalta kotelokoppia, jossa olevista munista toukat kuoriutuivat jo samana päivänä; suurin osa toukista kuoli pienenä, loputkin viimeistä edellisessä vaiheessa; parikymmentä toukkaa preparoin. Iihoonsuolla olen käynyt lähes vuosittain sen jälkeen, mutta lajia en ole havainnut.

340 (477). *Gynaephora selenitica* (Esper)

2.6.84 – 24.6.87

Hyvin vähälukuinen. Havaintoja kolmelta rämeeltä: Sutelansuolta 8.6.56 lennosta 1 ♂ (OP); Iihoonsuolta 21.6.67 pieni toukka (EP) ja 24.6.87 illalla männynoksalta 1 ♂ (TN); Kasakkasuolla (678:50) vakituinen kanta: havaintoja vv:lta 1982, -83, -84 ja -87, yht. 13 yks. (KN).

Varsin läheltä keräilyluettani, Valkealan Vuohijärveltä, on tieto jo v:lta 1917, toukkia runsaasti (E. W. Suomalainen), ja viereisestä (samasta?) ruudusta 677:49 on runsaasti toukkahavaintoja mm. vv:lta 1984-87 (sec. HK).

341 (478). *Dicallomera fascelina* (L.)

25.6.60 – 9.8.84

Vähälukuinen. Kahdeksana vuotena välillä 1952-90 on valoilleni tullut kaikkiaan 8 ♂♂. Lisäksi tavattu Honkataipaleesta (681:50) vv. 1976-77 2 ♂♂ (MV), Laivolahdesta (678:50) v. 1992 1 ♂ (KN) ja Nuolnimestä v. 1987 1 ♂ ja 1 ♀ (TN).

Toukkia on löytynyt v:sta 1939 lähtien varsin monena vuotena, mutta useat toukista ovat olleet vasta kerran talvehtineita (niitä on tunnetusti hankala kasvattaa). V. 1987 toukokuun lopulla ja kesäkuun alussa löytyi Mouhulta (679:49) nelisenkymmentä täysi-

kasvuista toukkaa (TN & OP); imagot kuoriutuivat 25.6.-4.7. Paikka oli hakkuuaukio, missä kasvaville pihlajanvesoille toukat kiipeivät heti auringonlaskun jälkeen. Seuraavana vuonna löytyi hiukan pohjoisempaa (680:49) samalla tavalla n. 60 toukkaa ja myös v:lta 1996 on toukkahavaintoja samoilta paikoilta (TN).

342 (479). *Calliteara abietis* (D. & S.)

I 23.6.88 – 24.7.87

II 9.9.83 Laivolahdi (KN)

Hyvin vähälukuinen. Ainoa oma havaintoni on Kalliorannasta (6815:488) 21.5.95 kuuselta karistamalla saatu toukka, joka oli juuri luomassa viimeisen kerran nahkansa; kuoriutui ♀ 9.6. – Laivolahdesta tavattu vv. 1983, -88 ja 90 yht. 6 ♂♂ (KN) ja Nuolnimestä v. 1987 1 ♂ (TN), kaikki valolta.

343 (480). *C. pudibunda* (L.)

20.5.93; 30.5.84 – 4.7.62,82

Nykyään vähälukuinen. Heti sotien jälkeisinä vuosina 1945-49 tapasin kesäpaikkani ympäristöstä toukkia runsaasti varsin erilaisilta kasveilta (koivu, leppä, tuomi, pihlaja, omenapuu, mesiangervo, mustikka ja puolukka); sisäkasvatuksessa imagot kuoriutuivat jo syksyllä. Ensimmäiset imagot luonnosta, kaksi naarasta, löysin v. 1950. Vv. 1952-67 valolle tuli – alkukesän usein vähäisestä keräilystä huolimatta – melko säännöllisesti muutamia yksilöitä vuodessa, sen jälkeen vv. 1968-76 7-20 yks., joukossa jokuunen naaraskin; v:lta 1976 on havainto myös Nuolingista (679:50) (MV). Sen jälkeen kanta romahti niin, että ajalta 1977-99 havaintoja on vain kahdeksalta vuodelta, yht. 25 imagoa ja 3 toukkaa.

– (481). *Euproctis similis* (Fuessly)

Taipalsaari (678:55) v. 1961 (M. Liljebblad); Lappeenranta (677:56) 1970-luvulla (T. Buure), myös vanha havainto Lappeelta 4.8.38 (M. Häyrinen); Kouvola (675:48) v. 1996 (P. Sundell).

344 (482). *Leucoma salicis* (L.)

5.6.89, 11.6.70; 21.6.79 – 6.8.69; 22.8.87

Jokseenkin vähälukuinen, usein 4-10 yks./v, poikkeuksena vuosi 1974, jolloin 7.7.-18.7. valolle tuli 47 ♂♂ ja 2 ♀♀, luultavasti vaeltaji. Selviä vaellusyksilöitä (varhainen lentoaika!) ovat olleet 11.-12.6.70 2 ♂♂ sekä 5.-15.6.89 5 ♂♂; myös Nuolnimestä 5.6.89 1 ♂. Viime ajoilta havaintoja on niukalti: vv. 1991-99 0-5 yks./v.

Useimpien vuosien yksilöt ovat selvästi paikallista kantaa. Toukkia on löytynyt toukokesäkuun vaihteessa haavalta ja pajulta (*Sa-*

lix sp.); kuoriutuminen on tapahtunut aikaisintaan juhannuksen tienoilla.

– (483). *Lymantria monacha* (L.)

Mikkeli (684:51) v. 1995 (J. Laaksonen); Taipalsaari (678:55) 18.8.76 (H. Koski); Puumala (681:55) 4.-12.8.98 12 yks. (A. Teijo); EH: Iitti (676:46-47) vv. 1982, -85 ja -86 (J. Kuusinen ym.)

– (484). *L. dispar* (L.)

EH: Iitti (676:46) 10.9.88 (J. Kuusinen).

Arctiidae

345 (485). *Thumatha senex* (Hb.)

23.6.61,89 – 11.8.92; 17.8.85, 18.8.96

Runsaslukuinen, varsinkin rämeillä illansuussa. Valolle niukemmin, yl. 10-30 yks./v, v. 1992 kuitenkin 270 yks., joista 57 ♀♀, sekä v. 1999 77 ♂♂ ja 27 ♀♀.

346 (486). *Setina irrorella* (L.)

9.7.47,48, 13.7.73; 22.7.80 – 23.8.62

Vähälukuinen. Päivällä critoten lämpimiltä hakkuuaukeilta sekä rämeiltä, koiraita myös valolta. Omia havaintoja v:sta 1947 koko alueelta vain 15 vuodelta, 1-4 yks./v, viimeinen v:lta 1982; Laivolahdesta kuitenkin vv. 1993-95 muutama yksilö (KN) sekä Nuolnimestä 1.8.-4.8.87 8 ♂♂ ja 24.7.89 (TN). Naaraita olen tavannut vain kaksi, toisen ratapenkereeltä ja toisen rämeeltä, lennosta auringonpaisteesta.

347 (487). *Miltochrista miniata* (Forster)

28.6.73; 5.7.73 – 29.8.92

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1951 syötöltä, seuraavat v:sta 1962 lähtien, suurin osa valolta. Yl. ± yksitellen, vv. 1975-76 sentään 6-8 yks./v. Aikaisemmin havaintoja lähes vuosittain, mutta 1980-luvulla useina vuosina kateissa (1978-84 ja 1987-89); vv. 1990-99 jälleen muutamia yks./v. Valolle tulleista n. 50 yksilöstä naaraita on viisi.

348 (488). *Nudaria mundana* (L.)

17.6.84; 24.6.59 – 2.8.75

Jokseenkin vähälukuinen, yl. 5-12 yks./v, enimmillään v. 1973 30 ja vv. 1991-92 n. 20 yks., suurin osa valolta, melko usein myös vajojen seiniltä; kateissa vv. 1979-82. Valolle tulleista yksilöistä naaraita n. 4 % (8/203; 29 v).

Täysikasvuisia toukkia löytyi 4.6.67 lukuisasti kiviaidan jäkäliltä (EP).

349 (489). *Atolmis rubricollis* (L.)

Ainoa oma havaintoni 21.7.55, 1 ♂ valolta. Lisäksi tieto Valkealan puolelta Parolasta (678:50) (Halme 1983).

Tavattu Ristiinasta v. 1938 (H. Suomalainen), Savitaipaleelta (678:53) v. 1986 (J. Svahn) sekä Lappeenrannasta (677:56) 24.6.76 (M. Liljeblad).

350 (490). *Cybosia mesomella* (L.)

6.6.84 – 10.8.92

Runsaslukuinen, etenkin rämeillä, mutta myös kuivemmillä paikoilla, mm. hakkuuaukeilla. Pihapiirini lampuille yl. 10-50 yks./v, mutta v. 1992 150, v. 1983 175 ja v. 1984 peräti 335 yks. Naaraita tavattu harvoin, yl. päivällä heinäkorrella istumasta, vain pari kertaa valolta.

Muutama täysikasvuinen toukka on löytynyt toukokuun lopulla tieltä.

– (491). *Pelosia muscerda* (Hfn.)

EH: Kuusankoski (675:47) '3.4.'8.92 (MV); Valkeala (675:49) '31.7.-4.8.'98 (sec. HK); Taipalsaari (678:55) 23.7.74 (M. Liljeblad).

– (492). *Eilema sororculum* (Hfn.)

EH: Iitti (676:47) v. 1984 (J. Kuusinen); Taipalsaari (678:54) 20.5.93 (J. Kallio).

– (493). *E. griseolum* (Hb.)

EH: Kuusankoski (675:47) 1.8.70 (MV); Taipalsaari (678:55) vv. 1974, -76 ja 92 (H. Koski); Lappeenranta (677:56) v. 1987 (M. Liljeblad).

351 (495). *Eilema lutarellum* (L.)

5.7.89 – 26.8.65

Runsaslukuinen, varsinkin rämeillä sekä toisaalta kuivilla kedoilla. Lentää parhaiten iltahämärissä ja yöllä, mutta lähtee helposti liikkeelle päivälläkin; naaraita (yht. n. 15 yks.) tavattu ainoastaan päivällä. Valolle tullut yl. 10-35 yks./v, enimmillään v. 1992 n. 60 ja v. 1998 85 yks. Nuolnimeissä vv. 1994-95 hyvin runsaslukuinen, n. 120 yks./v.

352 (496). *E. complanum* (L.)

11.7.80; 17.7.72,86 – 1.9.76; 8.9.87

Yl. melko vähälukuinen, 3-10 yks./v, silloin tällöin kateissakin, mm. vv. 1988-91 ja 1994-95, enimmillään vv. 1974 ja -85 n. 25 yks. sekä v. 1993, jolloin Kivelän pihalla olleeseen rysään tuli 72 yks. (omasta pihapiiristäni vain 4 yks.). Naaraita on tullut valolle – toisin kuin suvun muista lajeista – lähes yhtä paljon kuin koiraita.

353 (497). *E. depressum* (Esper) (*deplanum* Esp.)

7.8.92 – 27.8.65

Erittäin vähälukuinen. Havaintoja vain kolmelta vuodelta: v. 1965 26.8. 1 ♂ (OP) ja 27.8. 1 ♀ (A. Petrell), 7.-10.8.92 2 ♂♂ sekä 16.8.93 1 ♂, kaikki valolta, ilmeisesti vaeltaneita.

354 (498). *E. lurideolum* (Zincken)

24.6.89 – 26.8.77

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-30 yks./v, enimmillään v. 1993 n. 100 (+ Kivelän pihalta 70) ja v. 1996 n. 80 yks. Naaraita vain 3,5 % (36/1018; 34 v). – Nuolnimeistä v. 1994 n. 110 yks.

355 (499). *E. cereolum* (Hb.)

26.6.95 – 2.8.51,96

Paikallisesti jokseenkin runsaslukuinen. Vanhin tieto v:lta 1934 Nironkylästä (682:48) (T. Äyräpää). Ensimmäinen oma havaintoni, 14.7.50 1 ♂, pihapiirini vieressä olevalta entiseltä rämeeltä. Viikkoa myöhemmin, 21.7., totesin Sutelansuolla (6809:489) lajin joukkoesiintymisen, yht. n. 80 ♂♂. (Peltonen 1951). Samalla paikalla havaitsin joukkoesiintymisen uudelleen v. 1961; tällöin löysin myös kolme naarasyksilöä, niistä kaksi ympärillä parveilevien koiraiden avulla varvikosta juolukanlehden alapinnalta (Hublin & Peltonen 1985). Sutelansuolla lajilla oli vakituinen kanta (ainakin) vuoteen 1985, jolloin suo ojitettiin. – Kesäpaikkani valoille lajia on tullut 19 vuotena, yl. ± yksitellen, viime vuosina hiukan runsaammin: vv. 1991-99 yht. 28 ♂♂. Lisäksi noin kilometrin päässä, Myllyojan suulla olevalla pienellä rämeellä (6810:491) on vakituinen kanta: vv. 1992-94 ja -96 valorysästä yht. 40 ♂♂ (KL; keväällä 1995 suo jäi pitkäksi ajaksi veden alle). – Valkealan Parolasta (678:50) tavattu 20.7.74, 1 ♂ valolta (J. Halme).

– (500). *Lithosia quadra* (L.)

EH: Iitti (676:46) v. 1991 (J. Kuusinen); Taipalsaari (678:55) '29.7.-3.8.'85 1 ♂ (H. Koski).

356 (501). *Coscinia cribraria* (L.)

24.6.73 – 10.8.85

Vähälukuinen. Rämeiltä, hakkuuaukeilta sekä valolta yl. 1-5 yks./v, eniten v. 1977 20 yks.

357 (502). *Parasemia plantaginis* (L.)

10.6.93 – 24.7.62

Vähälukuinen, yl. vain muutama yks./v, monena vuotena kateissakin, havaintoja kuitenkin eri puolilta pitäjää. Kaikki havainnot tehty päivällä lämpimillä kedoilla ja pientareilla sekä rämeillä. Valkokirjauksista koirasmuotoa (f. hospita) tavattu melko usein,

mutta vähemmän kuin nimimuotoa (tarkat muistiinpanot puuttuvat).

358 (508). *Arctia caja* (L.)

25.6.60 – 11.8.96; 16.8.76, 24.8.54

Melko vähälukuinen, mutta havaintoja miltei joka vuodelta, useimmiten 5-12 yks./v, eniten v. 1976 36 yks.; naaraita valolta vain 3,4 % (10/293; 32 v).

Toukkia löytynyt silloin tällöin syyskesällä sekä talvehtimisen jälkeen toukokuussa ja kesäkuun alussa, myöhäisenä vuotena 1976 vielä 27.6., etenkin pajuilta (*Salix* spp.).

359 (510). *Diacrisia sannio* (L.)

I 3.6.84; 9.6.88 – 31.7.55

II 19.8.89 – 12.9.75 (ks. alla)

Runsaslukuinen, varsinkin rämeillä ja lämpimillä kedoilla. Valosaalis vähäisempi, yl. 10-20, enimmillään n. 50 yks./v (1976, 1983-85 ja -93). Naaraita vain päivällä lennosta. – Toista sukupolvea havaittu kolmena vuotena: 12.9.75 (2 yks.), Laivolahdesta '4.-14.'9.88 (1) (KN) sekä Nuolnimestä 22.8.-7.9.88 (5) ja 19.8.89 (TN).

360 (509). *Rhyparia purpurata* (L.)

Vanha tieto kirkonkylästä v:lta 1917 (A. Petrell). Omia havaintoja viidestä koirasyksilöstä: 4.7. ja 11.7.52, 23.6.54, 22.7.55 ja 2.7.56, kaikki valolta. Laji hävinnyt.

Viimeiset havainnot Kouvolan ympäristöstä Valkealasta (675:48) vv. 1962-63 (J. Henttu; Halme 1983).

361 (511). *Spilosoma lubricipedum* (L.)

(*menthastris* D. & S.)

14.5.93 – 11.8.68; 20.8.55 – 1.9.85

Runsaslukuinen, usein 20-100 yks./v, enimmillään v. 1967 180 ja v. 1984 210 yks. V:lta 1988 ei havaintoa Mäntyharjulta (edellinen kesä kurja!), Nuolnimestä sentään 15 yks. Naaraita niukalti. – Elokuun lopun yksilöt ovat lähes kaikki kylmien kesien (1955, -68, -85 ja -87) myöhästelijöitä. – Ex ovo -kasvatuksessa v. 1992 toukat koteloituivat jo 24.-25.7., mutta ainoatakaan toisen polven yksilöä ei kuoriutunut.

362 (512). *S. luteum* (Hfn.)

I 11.6.56 – 22.7.93

II 2.9.-14.9.88 (ks. alla)

Erittäin vähälukuinen. Omia havaintoja vv:lta 1955, -56 ja -62 (1 yks./v) sekä pitkän tauon jälkeen vv. 1992 (3 yks.) ja -93. Lisäksi tavattiin v. 1988 toisen polven yksilöitä: Laivolahdesta '4.-14.'9. 2 ♂♂ (KN) sekä Nuolnimestä '2.-7.'9. 2 ♂♂ (TN).

– (513). *S. urticae* (Esper)

Lappeenranta v. 1998 1 ♂ (T. Rönkä).

363 (514). *Diaphora mendica* (Cl.)

3.5.90; 13.5.93 – 23.6.74; 2.7.47

Vähälukuinen, joskin havaintoja useimmilta vuosilta. Yl. 1-6 yks./v, enimmillään v. 1969 15 ja v. 1993 21 yks.; Nuolnimestä v. 1989 15 yks. Valolle tulleet yksilöt ovat kaikki olleet koiraita; naaraita olen tavannut yht. 7 yks. päivällä lennosta tahi lepäämässä ruohikossa tai seinällä.

364 (515). *Phragmatobia fuliginosa* (L.)

6.5.88; 15.5.93 – 30.6.73

Imago jokseenkin vähälukuinen, vain 0-10 yks./v, lennosta sekä valolta. Toukkahavainnot sen sijaan melko lukuisasti sekä syksyllä että keväällä, joskus talvellakin lumihangelta, mm. 27.2.80.

Noctuidae

365 (525). *Paracolax tristalis* (Fabr.) (*derivialis* Hb.)

Erittäin vähälukuinen, yht. vain neljä yksilöä: 19.7. ja 26.7.54, 16.7.73 sekä 1.8.75, kaikki valolta.

Lähialueilta on tiedossa muutamia runsaslukuisiakin esiintymiä: Valkeala, Vuohijärvi (677:48) v. 1917 heinäkuun alussa rantalepikossa cp (E. W. Suomalainen); Ristiina (681:52) 21.-25.7.87 16 yks. (H. Virkkunen); Hirvensalmi - Kangasniemi (685:47-48) Puulaveden saarista vv. 1982-84 yht. 56 yks. syötillä (Tomminen 1986).

366 (523). *Macrochilo cribrumalis* (Hb.)

Ainoa havainto 10.7.93, 1 ♂ valolta.

Kouvolan ympäristöstä ensi havainto Valkealasta (675:48) 29.6.73 (J. Halme), v:sta 1985 vakainainen kanta Valkealan-Kuusankosken alueella (676:47) (MV); Savitaipaleelta (678:53) v. 1986 (J. Svahn) ja Taipalsaareltä (678:55) v. 1975 (H. Koski).

367 (519). *Herminia tarsipennalis* (Tr.)

28.6.69 – 27.8.96

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1956, sen jälkeen havaintoja v:sta 1959, yl. 1-10 yks./v, eniten v. 1976 17 yks. Oli välillä kateissa 13 vuotta, 1977-89.

– (521). *H. tarsicrinalis* (Knoch)

EH: liitti (676:47) 1.9.72 ja v. 1973 (J. Kuusinen & Salminen); ES: Taipalsaari (678:55) 23.-30.8.88 2 ♂♂ (H. Koski).

368 (522). *H. grisealis* (D. & S.) (*nemoralis* auct.)

I 18.6.86,92; 28.6.92 – 1.8.82

II 24.8.-10.9.88 (ks. alla)

Vähälukuinen. Ensimmäiset kolme yksilöä vv:lta 1952, -58 ja -62, mutta vasta parinkymmenen vuoden tauon jälkeen v:sta 1982 lähtien melko säännöllisesti, tosin ± yksitellen. – Toista sukupolvea esiintynyt vain v. 1988, yht. 8 yks., niistä kaksi pihapiiristäni, neljä Laivolahdesta (KN) ja kaksi Nuolnimestä (TN).

369 (518). *Polypogon strigilatus* (L.) (*barbalis* Cl.)

I 30.5.84 – 3.8.55

II 31.8.95 sekä Laivolahti '4.-14.'9.88 (KN)

Aikaisemmin jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-35 yks./v, enimmillään vv. 1969-70, -72 ja -74 n. 50 yks. Viime aikoina taantunut: vv. 1992-99 vain 1-6 yks./v.

370 (524). *P. tentacularius* (L.)

I 6.6.84 – 3.8.78

II 25.8.72 – 5.9.89 (ks. alla)

Runsaslukuinen, varsinkin kuivilla hakkuu-aukeilla ja pientareilla päivällä, kesäpaikkani valoille niukalti. Nuolnien ketoympäristössä olevista rysistä v. 1989 n. 115 ja v. 1995 n. 190 yks. – Toisen sukupolven havaintoja pihapiiristäni 25.-26.8.72 (2 yks.) ja 31.8.95 sekä Nuolnimestä vv:lta 1988 (3), -89 ja -95 (TN).

– (520). *P. lunalis* (Scop.) (*tarsiplumalis* Hb.)

EH: Iitti (676:47) 18.7.72 (Salminen); ES: Luumäki (675:53?) v. 1966 (M. Kononen); Taipalsaari (678:55) vv. 1973 ja -74 (H. Koski).

371 (527). *Rivula sericealis* (Scop.)

I 19.6.86 – 22.8.87; 30.8.76

II 22.8.88 – 23.9.88 (ks. alla)

Vuoteen 1973 saakka melko vähälukuinen, vain 5-15 yks./v, mutta siitä eteenpäin varsin runsaslukuinen, 50-200 yks./v, v. 1987 jopa n. 300 yks. – Toista sukupolvea vv. 1972, -83, -88, -91 ja -99, yl. ± yksitellen, mutta v. 1988 pihapiiristäni, Laivolahdesta ja Nuolnimestä yht. n. 50 yks.

372 (528). *Parascotia fuliginaria* (L.)

16.6.83, 20.6.84; 26.6.79 – 5.9.64,65

Melko runsaslukuinen, yl. 10-40 yks./v, eniten v. 1975 65 yks.

Toukkia löytyi Nurmaalta (679:48) kesäkuussa v. 1985; söivät purettujen hirsien pinnalla kasvavia sienirihmastoja (M. Englund).

373 (529). *Colobochyla salicalis* (D. & S.)

2.6.84 – 20.7.88; 27.7.87, 31.7.85

Jokseenkin vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1962, sen jälkeen muutamia yksilöitä keskimäärin joka toinen vuosi, yhtäjaksoi-

sesti kateissa vv. 1975-80, mutta v:sta 1981 lähtien havaintoja lähes joka vuodelta, yl. 3-10 yks./v, eniten v. 1987 17 yks.

Kauttaaltaan tumman hiirenharmaa yksilö tuli valolle 12.7.87 (ks. Baptria 15: s. 18).

374 (531). *Hypenodes humidalis* Dbld. (*turfosalis* Wck.)

I 2.7.73 – 22.8.87; 30.8.68,76

II 3.9.-12.9.89 (5 + Nuolniemi 1 yks.)

Varsin runsaslukuinen rämeillä ja turveperäisillä niityillä, parhaiten auringonlaskun aikaan; pihapiirini valoillekin 3-30 yks./v.

375 (530). *Schranksia costaestrigalis* (Stph.)

I 29.6.92,98 – 2.9.96

II 26.8.99 – 3.10.99 (ks. alla)

Nykyään runsaslukuinen. Ensimmäiset kaksi yksilöä vasta v. 1972 (samana vuonna ensi kerran myös Kouvolasta), mutta havaintoja sen jälkeen lähes kaikilta vuosilta, aluksi vain muutamia, vv. 1982-90 jo 10-20 ja v:sta 1991 lähtien 50-180 yks./v, v. 1996 peräti 261 yks.; naaraista 4,7 % (60/1280; 25 v).

Kun laji alkaa lentonsa yleensä vasta heinäkuun keskivaiheilla, havainnot mahdollisesta toisesta polvesta ovat arvailun varassa. Seuraavat aikaisten vuosien havainnot lienevät kuitenkin tällaisia: 30.8.-12.9.84 (3 yks.), 3.-12.9.88 (5 + Nuolniemi 1), 29.8.-26.9.92 (4), 5.-23.9.94 (3), 6.-7.9.95 (3), 4.-15.9.98 (4) sekä 26.8.-3.10.99 (24).

376 (533). *Hypena proboscidalis* (L.)

I 15.6.89,92 – 8.9.98; 19.9.65, 23.9.96

II 28.8.-12.9.88, 23.9.99 (ks. alla)

Hyvin runsaslukuinen, yl. 200-350 yks./v, eniten v. 1996 510 yks. Syyskuussa havaitut yksilöt ovat useimmiten myöhästelijöitä. Toista polvea tavattu vain v. 1988 3 yks., Nuolnimestä 28.8. (TN), Laivolahdesta '4.-14.'9. (KN) ja pihapiiristäni 12.9., sekä 23.9.99 2 yks.

377 (535). *H. rostralis* (L.)

16.8.86 sekä talvehtimisen jälkeen 28.4.89 – 24.6.73,87

Vähälukuinen. Imagohavaintoja talvehtineistä yksilöistä aikaisemmin vain silloin tällöin, v:sta 1973 melko säännöllisesti, mutta vain 1-6 yks./v. Loppukesän tuoreita yksilöitä olen luonnosta tavannut vain kerran (siirtynevät kohta kuoriutumisen jälkeen talvehtimiskoloihinsa), toukasta kasvattamalla sentään useammin; kuoriutuminen tapahtunut vasta elokuun puolivälin jälkeen. Lähimmät humalat (*Humulus*) kasvavat n. 300 metrin päässä.

378 (532). *H. crassalis* (Fabr.) (*frontis* Thnbg.; "fontis" painovirhe)

I 2.6.93, 3.6.73; 11.6.88 – 28.7.87; 23.8.87
II 1988: Laivolahdi ja Nuolnieniemi 24.8.-4.9.,
yht. 4 yks. (KN & TN)

Vähälukuinen, vain 1-6 yks./v, monilta vuosi-
silta (1959-66, 1976-85 ja 1996-97) ei lain-
kaan havaintoa.

379 (541). *Scoliopteryx libatrix* (L.)

27.7.61, 3.8.99; 10.8.46,89 – 7.10.93;
26.10.96, 2.11.99 sekä talvehtimisen jälkeen
20.4.89; 2.5.90 – 10.7.51; 23.7.58,76

Tulee niukalti valolle, paremmin syötille.
Syyshavaintoja vähän, vv:lta 1979-99 (keräily-
ä kauden loppuun) vain yhdeksältä syksy-
sylvä, 1-3 yks./syksy; keväthavaintoja sään-
nöllisesti vuosittain, syöttiltä ja valolta yhteensä
yl. 1-8 yks./kevät, eniten v. 1984 17 yks. –
Myöhäisten vuosien talvehtineiden yksilöiden
viimeinen havaintopäivämäärä osuu lähes yksin
aikaisimpien uuden polven yksilöiden kanssa!

– (547). *Catocala spona* (L.)

Lappeenranta (677:56) 26.-29.8.72 3 yks. (H. Koski & J. Hokka).

380 (543). *Catocala fraxini* (L.)

9.8.72,73,99 – 4.10.85

Joskus runsaslukuinen (ehkä vaellusten ansiosta),
usein kateissa! Runsaimmillaan laji oli vv. 1971-73
ja 1999, 50-100 yks./v, jokseenkin runsaslukuinen,
n. 20 yks./v, vv. 1946 (syötillä), -70, -75, -86,
-97 ja -98, mutta kateissa mm. yhtäjaksoisesti
vv. 1961-65, 1976-80 ja 1987-91. – Tummaa
moerensmuotoa tullut silloin tällöin, yht. n. 10 yks.

Löysin 3.7.48 pihamaaltani ison haavan alta
jo viimeisessä nahassa olevan *Catocala*-
toukan, jonka pohjaväri oli laajalti mustarip-
pusteinen ja poikkesi siten huomattavasti
vaaleasta ja lähes yksivärisestä *fraxinin*
toukasta. Toukka oli selvästi sairas, minkä
takia preparoin sen. Luulin sitä *adulteran*
toukaksi, minkä nimisenä julkaisin siitä
kuvauksen (Ann. Entom. Fenn. 14:120-121).
Myöhemmin on kuitenkin osoittautunut, että
kyseessä on aberratiivinen *fraxini*-toukka
(det. M. Ahola & K. Silvonen).

381 (542). *C. adultera* Mén.

20.7.73 – 8.9.88

Vähälukuinen, enimmäkseen vaeltaja, mutta
ajoittain tilapäisviipijä. Havaintoja vv:lta
1937 (T. Rönnholm), 1947, 1960-61, 1964-
65, 1970-75, 1980-81, 1983, 1988-90, 1994-
95 ja 1997, yl. ± yksitellen, eniten v. 1973 9
yks.

– (544). *C. nupta* (L.)

Taipalsaari (678:55) 27.8.72 (H. Koski); EH: Iitti (676:
47) v. 1968 (J. Kuusinen).

– (545). *C. promissa* (D. & S.)

Puumala (682:56?) v. 1942 (Ritavuori); Taipalsaari
(678:55) 2.8.74 (H. Koski).

382 (546). *C. pacta* (L.)

10.8.53 – 5.9.65

Hyvin vähälukuinen. Havaintoja kymmenel-
tä vuodelta välillä 1945-71, yht. 13 yks.,
kesäpaikkani luota syöttiltä ja valolta. Läheltä
Mäntyharjun rajaa Valkealan puolelta (678:
50) on myös havainto 1970-luvun alku-
vuosilta (J. Halme). Laji ilmeisesti hävinnyt.
EH: Kuusankoskelta (676:47) havaintoja vielä vv:lta
1985-90 (sec. HK).

– (548). *C. fulminea* (Scop.)

Valkeala (675:48) 15.8.85 (T. Mäkinen).

383 (538). *Lygephila pastinum* (Tr.)

25.6.86 – 6.8.76,85; 11.8.68, 15.8.87

Jokseenkin runsaslukuinen, usein 10-25
yks./v. Nuolnienemistä v. 1995 40 yks. (TN).
Toukkia löytynyt muutaman kerran touko-
kuun lopulla hiirenvirralta (*Vicia cracca*)
haavimalla.

384 (539). *L. viciae* (Hb.)

Ainoastaan kolme havaintoa: pihapiiristäni
7.7.79 1 ♀ (ES:lle uusi) ja 7.7.82 1 ♂ sekä
Nuolnienemistä 21.6.87 1 ♂ (TN), kaikki va-
lolta.

Itäisin tiedossani oleva löytö on Ristiinasta (681:52)
6.7.87 (H. Virkkunen).

385 (540). *L. cruccae* (D. & S.)

Ainoastaan neljä havaintoa: 27.8.56 (ES:lle
uusi), 6.8.57, 27.8.69 ja 27.8.71. – V. 1956
pyydystämäni naarasyksilö muni kymmen-
kunta munaa. Toukat kuoriutuivat seuraava-
na keväänä, osan preparoin, pari imagoa
syntyi heinäkuun lopulla.

Pohjois-Valkealasta (677:48) laji on ilmoitettu saaduksi
14.7.71 (oudon aikainen päivämäärä) (M. Laine); EH:
Jaalasta (677:47) 27.7.75 ja '5.-9.9.87 (HK).

– (537). *Tyta luctuosa* (D. & S.)

EH: Kuusankoski (675:48) 17.5.84 (H. Rundberg).

386 (550). *Callistege mi* (Cl.)

14.5.90 – 3.7.51,82

Melko vähälukuinen päivälentäjä, vain 1-10
yks./v; kuivilta kedoilta, mutta parhaiten rä-
meiltä. – Kokoelmassani on täysin melanis-
tinen ♀-yksilö Pärnämäestä (679:47) 9.6.72
(Y. Marttila leg.) (kuva 6).

Toukkia löytynyt silloin tällöin heinäkuun lopulla ja elokuussa haavimalla niittynätkelmästä (*Lathyrus pratensis*) ja hiirenvirnalta (*Vicia cracca*).

387 (551). *Euclidia glyphica* (L.)
3.5.90; 14.5.80 – 23.7.74

Päivälentäjä, elinympäristössään rinnenii-tyillä ja pientareilla usein runsaslukuinen.

388 (552). *Laspeyria flexula* (D. & S.)
Havaintoja vain kolmelta vuodelta, yht. 4 yks.: 17.7. ja 7.8.52 (ES:lle uusi), 12.7.73 sekä 12.6.95 (tuore ♀).

– (561). *Nola cucullatella* L.

EH: Iitti (676:47) v. 1973 (Salminen) ja 4.7.82 (J. Kuusinen); EH: Kuusankoski (675:48) 6.7.98 (O. Reunanen).

389 (562). *Nola confusalis* (H.-S.)
15.5.75 – 20.6.81

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1952 (valopyynnin alkaessa), seuraavana vuonna 5 yks. Pitkän tauon jälkeen havaintoja 12 vuodelta välillä 1971-89, yht. 26 yks. Kateissa vv. 1990-95, mutta jälleen v. 1996 2 yks. valolta ja toiset kaksi Lyytikälästä (680:50) puunrungolta sekä v. 1999 1 yks. valolta. Lisäksi havainto Honkataipaleesta (681:50) 24.5.84 (MV).

390 (563). *N. aerugula* (Hb.) (*centonalis* Hb.)
19.6.83,86 – 5.8.51; 18.8.61, 27.8.62

Erittäin runsaslukuinen rämeillä, lentää parhaiten illansuussa. Muutamia yksilöitä vuosittain myös pihapiirini valoille.

391 (564). *N. karelica* Tgstr.
5.7.50 – 20.7.50

Havaintoja ainoastaan viideltä vuodelta: 1950-52, -59 ja -62, yht. 15 yks., joukossa vain 1 ♂. Lajia lenteli Pyhäsuolla ja läheisellä Sutelansuolla illalla yhdessä edellisen lajin kanssa; yhden yksilön sain kesäasuntooni seinältä valolta. – V. 1971 yrittin PK: Ilomantsista löytämäni houkuttelevan naaraan avulla saada koiraita entiseltä löytöpai-kalta Sutelansuolta, mutta tuloksetta. Lajilla saattaa kuitenkin vielä olla kanta jollakin kauempana olevalla rämeellä.

Savitaipaleelta (678:53) havainto v:lta 1979 (J. Svahn); Valkealasta löytyi kaksi esiintymää (674-675:49) v. 1998 (sec. HK).

392 (569). *Nycteola degenerana* (Hb.)
17.7.72 – 14.10.90 sekä talvehtimisen jäl-keen 4.5.84,98 – 23.6.69; 30.6.70, 1.7.97

Yl. jokseenkin runsaslukuinen. Enimmillään vv. 1970-72 alkukesällä n. 12 ja loppuke-sällä 35-85 yks./v sekä v:n 1985 loppuke-sällä jopa 185 yks.; toisaalta vv. 1976-78 kateissa ja vv. 1987-94 vain 2-5 yks./v. Toukkia tapasin v. 1971 juhannuksen aikaan lukuisasti kiiltopajulta (*Salix phylicifolia*).

392A (570). *N. asiatica* (Krulikowsky)
Ainoa havainto 14.9.98, kesämökkini val-vontavalolta kulunut koirasyksilö.
Lappeenranta (677:56) 11.9.98 (ES:lle uusi) (M. Lilje-blad); EH: Kuusankoski (676:48) 16.9.-18.9.98 2 yks. (V. Lehtonen); suurvaellus v. 1998 etelärannikolle.

393 (565). *Earias clorana* (L.)

Vain pari havaintoa: toukkia 5.8.45 kesä-asuntooni luota raidan (*Salix caprea*) ver-soista sekä yksi imago 11.6.46 lennosta. Laji hävinnyt.

394 (567). *Pscudoips prasinanus* (L.) (*fa-ganus* Fabr.)

I 6.6.86 – 10.7.52,83

II 1988: 3.9. ja Nuolnieniemi '2.-7.'9., molem-mat ♀♀

Vähälukuinen, yl. ± yksitellen, eniten v. 1967 10 yks.; useimmat yksilöt valolta, ker-ran päivällä lennosta. Kateissa vv. 1974-81 sekä 1994-95.

Toukkia silloin tällöin elokuussa, kerran vas-ta syyskuun lopulla (26.9.89), useimmat ryö-mimässä koteloitumaan.

395 (596). *Panthea coenobita* (Esper)
28.6.72 – 20.7.74

Erittäin vähälukuinen; havaintoja vain nel-jältä vuodelta. V. 1945 elokuun lopulla män-nyltä pari täysikasvuista toukkaa, jotka pre-paroitiini (EP). Imagohavaintoja pihapiiristä-ni 28.6.-7.7.72 4 ♂♂, Asemankylästä 20.7.74 1 ♀ (RO) sekä Kirkonkylän liepeiltä 16.7.93 1 ♂ (KL), kaikki valolta.

– (597). *Trichosea ludifica* (L.)

EH: Iitti (676:47) v. 1972 (J. Kuusinen & Kajander); Mikkelin mlk. (684:52) 18.7.71 (K. Vaalamo) ja v. 1999; Hirvensalmi (685: 47) v. 1984 (J. Tomminen).

396 (598). *Colocasia coryli* (L.)

I 3.5.90; 10.5.75 – 28.7.70; 6.8.69, 15.8.76

II '14.-17.'8.72 1 ♂

Runsaslukuinen, yl. 20-60 yks./v, enimmil-lään vv. 1984 ja -93 n. 100 yks. ja v. 1979 125 yks. Naaraita vain 0,9 % (11/1286; 32 v). Melanistisia, lähes yksivärisen tummanhar-maita yksilöitä tavattu v:sta 1961 lähtien yht. n. 35 yks., yl. yksitellen, mutta v. 1988 5 yks.

Toukkia löytynyt monilta pensailta ja lehtipuilta heinä-elokuussa, myöhäisenä vuotena 1987 pieni toukka vielä 2.10.

397 (599). *Moma alpium* (Osbeck)

20.6.56 – 6.8.48; 19.8.87

Vv. 1935-77 lähes vuosittainen, joskin vähälukuinen, syötillä ja valolla 1-7 yks./v; lisäksi toukkahavaintoja monilta vuosilta, mm. v. 1945 elokuun puolivälissä parikymmentä toukkaa koivulta. V:n 1977 jälkeen ± satunnainen, havaintoja ainoastaan vv:lta 1986, -87 ja -93, 1 yks./v, sekä Nuolnimestä v. 1988 1 yks.

Vaikka lajin kanta Mäntyharjulla on selvästi taantunut, tiedossa on lähistöltä pari esiintymää: Hirvensalmi, Puulaveden saarista (685: 47-48) vv. 1982 ja -84 yht. 35 yks. syötillä (Tomminen 1986), sekä Juva, Koikkala (684:54) v. 1992 runsaslukuinen (P. Martikainen).

398 (603). *Acronicta alni* (L.)

20.5.93, 25.5.84; 7.6.73,86 – 15.7.52; 25.7.55

Vähälukuinen. Havainto jo v:lta 1917 (A. Petrell). Vanhimmat omat havainnot: toukka vv:lta 1945 ja -54 sekä imago vv:lta 1952 ja -55. Sen jälkeen vasta vv. 1968-75 1-3 yks./v (valolta ja syötiltä) sekä muutama yksilö vv. 1984, -86, -93 ja -98.

Etusiivistään "savuttuneen" yksilön tapasin v. 1970. Useita samanlaisia syntyi ex ovo -kasvatuksesta v. 1986 (MV); normaalin värinen naaras oli pyydystetty Valkealan Kirjokivestä (678:48).

399 (604). *A. cuspis* (Hb.)

Ainoastaan kaksi havaintoa: v. 1946 toukka harmaalepältä (*Alnus incana*) sekä 15.7.57 1 ♀ pihapiiristäni valolta.

Lähimmät tietämäni löydöt ovat Puumalasta (680:56) v. 1971 (H. Saarenmaa), Kouvolasta (675:48) 17.8.76 (T. Muhonen) ja Lappeenrannasta v. 1999.

– (605). *A. tridens* (D. & S.)

Pari vanhaa tietoa: Joutsa v. 1902 (J. Sucksdorff) ja Kouvola (675:48) 9.7.38 (K. Laaksonen).

400 (606). *A. psi* (L.)

20.5.93; 30.5.61 – 28.7.68; 21.8.52

Melko vähälukuinen, yl. vain 1-5 yks./v, valolta ja syötiltä, eniten vv. 1968 ja -71 14 yks.; havaintoja kuitenkin lähes joka vuodelta. Lievästi tummentunut yksilö v. 1991.

Hirvensalmella Puulaveden saarista (685: 47-48) saatu vv. 1982-84 syötillä yht. 283 yks. (Tomminen 1986).

– (601). *A. aceris* (L.)

EH: liitti (676:46) toukkia v. 1990 (J. Kuusinen).

401 (602). *A. leporina* (L.)

I 26.5.89 – 30.7.69,87

II 11.8.72, '5.-9.'9.88 1 ♀

Vähälukuinen, yl. 1-9 yks./v, havaintoja kuitenkin miltei kaikilta vuosilta; naaraista suurin osa. Monesti on perhonen tavattu istumasta näkyvästi tummalla seinällä.

402 (600). *A. megacephala* (D. & S.)

15.5.75,90; 25.5.76 – 10.8.69; 18.8.78, 12.9.82(!)

Aikaisemmin jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-20 yks./v, eniten v. 1970 70 yks., syötiltä ja valolta; viime aikoina vähälukuisempi, vv. 1985-99 keskimäärin vain 4 yks./v. – V:n 1982 yksilö syyskuulta lienee vain myöhästelijä; kesä oli kylmä ja sateinen.

403 (607). *A. strigosa* (D. & S.)

Ainoa havainto 19.7.52, 1 ♂ valolta.

Lähialueilta on tiedossa muutama havainto 1970-luvulta: Kouvola (675:48) 21.8.72 (K. Taina) ja 13.7.74 (A. Leinonen) sekä Mikkeli (684:50) v. 1975 (M. Aro-nen).

404 (608). *A. menyanthidis* (Esper)

19.5.75 – 2.7.68; 21.7.57

Elinympäristössään ilmeisesti jokseenkin runsaslukuinen. Parhaiten lajia on tullut rämeiltä syötillä, mutta pihapiirini valoiltakin olen useina vuosina saanut muutaman yksilön.

405 (609). *A. auricoma* (D. & S.)

15.5.90; 20.5.93 – 20.7.74

Aikaisemmin melko runsaslukuinen, varsinkin syötillä, yl. 10-30 yks./v, eniten v. 1968 n. 50 yks. Vv. 1981-99 vähälukuisempi, vv. 1984 ja -89 sentään n. 20 yks., muulloin 0-10 yks./v.

406 (610). *A. euphorbiae* (D. & S.)

19.5.84 – 20.6.72

Vähälukuinen. Imagoja vain kahdeksalta vuodelta välillä 1946-98, ± yksitellen, useimmat päivällä istumasta pylväillä tai seinillä, valolta vain kolme. Toukkia (v:sta 1940) tavattu huomattavasti useammin, joskus runsaastikin, mm. v. 1986 Mouhulta n. 20 toukkaa, samoin v. 1987 Nuolnimestä (TN); yl. heinäkuussa, mutta varhaisena vuotena 1984 pieni toukka jo 6.6. – Enimmät toukat on löydetty ahusolaheinältä (*Rumex acetosella*), lisäksi mm. siankärsämöltä (*Achillea millefolium*), kerran porkkanaltakin (*Daucus carota sativus*).

407 (611). *A. rumicis* (L.)

I 16.5.93 – 1.8.52,55; 19.8.71

II 8.8.72, Nuolnieniemi 2.8.89 (TN); 24.7.99

Jokseenkin runsaslukuinen (edelleenkin), useimmiten 10-40 yks./v, eniten v. 1984 n. 70 yks., osa syötiltä. – Selvästi tummentuneita yksilöitä en ole tavannut.

Hirvensalmella Puulaveden saarilla (685: 47-48) vv. 1982-84 erittäin runsaslukuinen, syöttirysillä yht. 1285 yks. (Tomminen 1986).

– (612). *Simyra albovenosa* (Goeze)

Valkeala (674:48) 28.5.79 (J. Halme).

408 (616). *Cryphia raptricula* (D. & S.)

Ainoa havainto: Nuolnieniemi '7.-12.'8.94 1 ♀ (TN).

Lähialueilta tavattu Puumalasta (680:56) 30.7.78 (H. Saarenmaa), Kouvolasta (675: 48) 28.7.86 (HK) ja EH: Kuusankoskelta (675:47) '1.-7.'8.99 (TN).

409 (555). *Protodeltote pygarga* (Hfn.) (*fasciana* auct.)

Erittäin vähälukuinen (harhailija?). Ainoastaan viisi yksilöä: pihapiiristäni 7.7.56, 20.7.74 ja 10.7.93 2 yks. sekä Mouhulta (679:49) 31.7.87 (TN).

410 (557). *Deltote uncula* (Cl.)

I 2.6.95 – 9.8.92; 17.8.91, 20.8.68, 22. ja 26.8.55

II Nuolnieniemi '27.8.-2.9.'95 (TN)

Vähälukuinen, enimmilläänkin vain 5-6 yks./v, monina vuosina jäänyt havaitsematta.

– (558). *D. bankiana* (F.) (*olivana* D. & S.)

EH: Kuusankoski (676:47) 6.7.90 (V. Lehtonen; sec. HK)

411 (556). *Pseudeustrotia candidula* (D. & S.)

I 10.6.54 – 2.8.55

II 13.8.60 – 6.9.57 (ks. alla)

Laji oli vv. 1945-62 runsaslukuinen, mm. v. 1960 50 yks. ja tosikylmänäkin vuotena 1962 30 yks. Lentelivät etenkin kesantopelloilla ja lähtivät herkästi lentoon päivälläkin; valopyynnin alettua (v:sta 1952) tuli hyvin myös valolle. V:n 1962 jälkeen tavattu vain kolme yksilöä, vv. 1963, -68 ja -74; lisäksi ilmeinen vaeltajayksilö Nuolnienemestä '6.-10.'8.89 (TN). – Toista sukupolvea esiintyi vv. 1957, -59 ja -60, yht. 11 yks.

412 (526). *Trisateles emortualis* (D. & S.)

Ainoa havainto 26.7.82, 1 ♀ valolta.

EH: Kuusankoski (675:48) 20.7.82 (J. Jääskeläinen & MV) ja 6.7.83 (A. Partti), lisäksi havaintoja ruudusta 676:47 (Valkeala-Kuusankoski) vv:lta 1984, -87, -88 ja -93 (V. Lehtonen ym.).

– (554). *Eublemma purpurinum* (D. & S.)

Valkeala (675:49) '17.-22.'9.98 1 ♀ (HK ym.)

413 (937). *Abrostola triplasia* (L.) (593 *trigemina* Werneb.)

Vain kolme yksilöä: 19.7.54 1 ♂ (ES:lle uusi), 15.7.99 1 ♂ ja 30.9.99 1 ♀ (II sukupolvi!).

Savitaipaleella (678:53) tavattu v. 1996 (J. Svahn); Kouvolan ympäristöstä useita havaintoja: Kouvola (675:48) 10.7.76 (O. Huopainen), Valkeala (675:48) 18.6.86 (MV) sekä EH: Kuusankoski (675:47 ja 676:48) vv. 1990 ja -95 (MV).

414 (595). *A. tripartita* (Hfn.) (*triplasia* auct.)

I 21.5.93 – 16.8.82; 20.8.68, 22.8.76

II 14.9.83; 1.8.-11.8.99 6 yks. (I?)

Runsaslukuinen, yl. 20-60, monesti 80-130 yks./v.

– (571). *Trichoplusia ni* (Hb.)

Taipalsaari (678:55) 23.8.72 (H. Koski).

415 (938). *Diachrysis chrysis* (L.) & (916) *tutti* (Kostr.)

I 7.6.84 – 23.8.62 (nimimuoto 16.6.79 – 21.8.87)

II 6.8.88 – 23.9.88

Erittäin runsaslukuinen, yl. 150-300 yks./v, enimmillään vv. 1975 450, 1982 630 ja 1983 545 yks. – Ilmeisiä toisen sukupolven yksilöitä vv:lta 1953, -63, -70, -72 (25 yks.), -75, -79 (2), -88 (20 + Laivolahti 10 + Nuolnieniemi 87), -89 (5), -95 (2) ja -99 (8).

Vv:lta 1977-98 olen merkinnyt muistiin nimimuodon (etusipiin tumma poikkivyö yhtenäinen) ja *tutti*-muodon (ent. ab. juncta, poikkivyö selvästi katkennut) yksilömäärät: kaikkiaan 6382 (I polven) yksilöstä nimimuotoa on ollut 1348 eli n. 21 %. – Olen myös laskenut samalta ajanjaksolta ensimmäisen ja viimeisen havaitun yksilön päivämäärien keskiarvot. Lennon alkamisen keskiarvo *tutti*-muodolla on 22.6. (±8) ja nimimuodolla 29.6. (±7); lennon päättymisen keskiarvo puolestaan on *tutti*-muodolla 10.8. (±7) ja nimimuodolla 7.8. (±7). Nimimuodon näennäisesti hiukan lyhyempi lentoaika selittyy sillä, että se on huomattavasti vähälukuisempi. Kyseessä on mielestäni yksi ja sama laji.

– (576). *Euchalcia variabilis* (Piller & Mitterpacher)

Savitaipale (678:53) '1.-7.'7.72 (J. Svahn).

– (577). *E. modestoides* Poole (*modesta* Hb.)

EH: Jaala (677:47) '28.-31.'7.85 1 ♂ (HK) ja Kuusankoski (675:47) 16.7.99 (TN).

416 (575). *Polychrysis moneta* (Fabr.)

I 23.6.89; 2.7.73,88 – 29.8.69

II 1972: '20.-25.'8. 1 ♂ ja 16.9. 2 ♀♀

Melko vähälukuinen, enimmäkseen 5-15 yks./v.

Toukkia löytynyt lähes vuosittain viereiselle pakettipellolle siirretyiltä ukonhatuilta (*Aconitum septentrionale*), pieninä kukannupuis- ta, myöhemmin myös lehtikääröistä.

417 (573). *Macdunnoughia confusa* (Stph.)

I 1.7.47, 4.6.75 ja Nuolniemi 3.6.89

II 30.7.88 – 13.9.75; 26.9.74

Vähälukuinen, tilapäisviipyjä. Ensimmäinen yksilö 20.8.46 (ES:lle uutena), muut havainnot vv:lta 1947, 1972-75, 1982 sekä 1985-89, koko alueelta yht. 27 yks.

418 (578). *Plusia festucae* (L.)

I 5.6.88,89 – 18.8.85, 27.8.87, 28.8.77

II 25.7.89 – 14.9.63 (ks. alla)

Lajit *festucae* ja *putnami* olen voinut erottaa toisistaan vasta v:sta 1968 lähtien; aikaisemmista havainnoista olen ottanut mukaan vain tallennetut *festucae*-yksilöt.

Vähälukuinen. Pihapiiristäni yl. vain muutamia yks./v, enimmillään vv. 1988-89 14 yks.; Nuolniemessä selvästi lukuisampi (ks. alemmaa).

Mäntyharjun seutu lienee yksi- ja kaksipolvisten kantojen vaihtumisvyöhykettä. Aikaisina vuosina perhonen lentää selvästi kaksipolvisena, esim. v. 1988 I 5.6.-20.7. (pihapiiristäni 4 + Nuolniemestä 9 yks.) ja II 29.7.-10.9. (10 + 106), sekä v. 1989 I 5.6.-5.7. (9 + 5) ja II 25.7.-25.8. (4 + 23). Sen sijaan kylmänä vuotena 1987 lentoaika oli Nuolniemessä yksipolvinen, 20.7.-27.8. 10 yks.; itse en silloin todennut lajia lainkaan. Vv. 1968-98 tapaamieni yksilöiden havaintopäivämäärien jakauma tukee enemmän kaksipolvisuutta: kesäkuulta 24 yks., heinäkuulta 18, elokuulta 43 ja syyskuulta 2 yks.

419 (579). *P. putnami* Grote ssp. *gracilis*

Lempke

I 23.6.79 – 13.8.69; 19.8.87

II Nuolniemi '2.-7.'9.88 1 ♂ (TN)

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 10-50 yks./v, enimmillään vv. 1971-72 90 sekä v. 1978 80 yks.; vv. 1996-98 vain 1-2 yks./v. Miltei ehdottomasti yksipolvinen laji (vrt. *festucae*).

420 (580). *Autographa macrogamma* (Ev.)

25.6.88 – 3.8.87

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö 23.7.66 Asemankylästä (RO). Omia havaintoja vain kuudelta vuodelta, 1969, -70, -75, -80, -83 ja -93, 1 yks./v. – Nuolniemestä tavattu lähes

kaikkina keräilyvuosina, 1986-89 ja 1994-95, yht. 15 yks. (TN).

421 (581). *A. gamma* (L.)

I (vaeltajia) 31.5.95 – 10.7.54; 21.7.76

II (kesänviipyjäpolvi) 21.7.66,88 – 13.10.87

Alkukesän vaeltajahavaintoja n. 20 vuodelta, runsaslukuinen vain vv. 1946, -54, -96 ja -98. Loppukesän uutta polvea sen sijaan tavattu miltei kaikkina vuosina, yl. 1-10 yks., mutta parhaina vaellusvuosina (1946, -54, -66, -87, -91, -96 ja -98) runsaslukuinen, 30-100 yks. Vielä lokakuulta lajista on havaintoja kahdeksalta vuodelta: 1964, 1981-84, 1986-87 ja -91.

Vuoden 1946 vaellus oli erityisen voimakas. Sen jäljiltä löytyi heinäkuun puolivälissä toukkia hyvin runsaasti monilta kasveilta, eniten pelto-ohdakkeelta (*Cirsium arvense*); väriltään ne olivat tummia, lähes mustanvihreitä, useilla pääkin musta. Ensimmäiset uuden polven imagot havaitsin 26.7.

Mäntyharjulla lajilla tuskin on paikallista kantaa. Kertaakaan en ole keväällä löytänyt lajin toukkaa enkä liioin keskikesällä vasta-kuoriutunutta perhosta.

422 (582). *A. pulchrina* (Hw.) (*v-aureum* Gn.)

I 2.6.84 – 11.8.93; 15.8.96

II Nuolniemi '24.-28.'9.88 1 ♀ (TN)

Runsaslukuinen, yl. 30-70 yks./v, enimmillään vv. 1971-72 n. 160 sekä vv. 1979 ja -83 n. 120 yks.

423 (583). *A. buraetica* (Stgr.)

7.6.89 – 20.7.95

Vähälukuinen. Vanhin tallettamani yksilö on v:lta 1978. V:sta 1986 lähtien olen lajia tavannut 0-4 yks./v. – Yksilöt on määritetty ainoastaan ulkonäön perusteella (pohjaväri harmahtava, ripset valkotäpläiset).

– (585). *A. jota* (L.)

EH: Iitti (675:46) 16.7.74 (J. Kuusinen & Salminen).

424 (584). *A. mandarina* (Frr.)

I Nuolniemi 12.7.87; 28.8.87 (II?) (TN)

II 20.7.88 – 6.9.86

Tilapäisviipyjä? Havaintoja ainoastaan vv:lta 1986-89, pihapiiristäni yht. 7, Laivolahdesta 3 (KN) ja Nuolniemestä 26 yks. (TN).

Myös EH: Jaalasta (677:47) viimeinen havainto v:lta 1989 (HK); Kouvolan ympäristöstä tavattu vv. 1981, 1985-91 ja 1995 (sec. HK) sekä Savitaipaleelta (678:53) v. 1985 (J. Svahn).

425 (586). *A. bractea* (D. & S.)

24.6.89 – 30.8.68,76; 7.9.87

Runsaslukuinen, yl. 50-90 yks./v, enimmäislään vv. 1971-72, -78 ja -83 130-160 yks.; vv. 1996-99 kuitenkin vain 2-5 yks. – Nuolnimestä vv. 1988 ja -95 n. 275 yks./v.

426 (587). *A. excelsa* (Kretschmar)

12.7.89; 25.7.88 – 19.8.82,94

Vähälukuinen, mutta ilmeisesti jo vakiintunut. Ensimmäinen yksilö v. 1982, sen jälkeen havaintoja vv:lta 1985-90 ja 1992-96, 1-3 yks./v. – Nuolnimestä vv. 1987-89 ja 1994-95 1-3 yks./v.

Savitaipaleelta (678:53) ensimmäinen yksilö v. 1983 (J. Svahn) ja Kouvolan seudulta sekä Jaalasta v. 1986 (sec. HK).

427 (917). *Cornutiplusia circumflexa* (L.)

Vaellushavainto 26.8.92, 1 ♂ valolta (kuva 6), maalle uusi laji (Peltonen & Mikkola 1994).

Toinen yksilö maastamme EK: Virolahdelta (671:53) 8.9.95 (S. Leinikka). – Lajin toukkia todettu importina v. 1967 ES: Ruokolahdella (679:59).

428 (589). *Syngrapha microgamma* (Hb.)

19.6.68 – 12.7.58

Vähälukuinen. Omia havaintoja v:sta 1952 lähtien toukkalöydöt mukaanlukien vain 12 vuodelta, yl. yksitellen, imagot useimmiten valolta. Kerran olen todennut päivällä vilkkaan lennon: Pyhäsuolla 24.6.59 n. 20 yks. Laivolahdesta on havaintoja vv:lta 1983-88 ja 1992-93, 1-4 yks./v (KN).

Muutama toukka löytynyt toukokuun lopulla haavimalla suopursulta (*Ledum palustre*) ja juolukalta (*Vaccinium uliginosum*).

429 (590). *S. interrogationis* (L.)

25.6.95 – 3.9.78

Runsaslukuinen, yl. 20-50 yks./v, enimmäislään v. 1978 110 ja v. 1979 140 yks.

Toukkia löytynyt usein touko-kesäkuun vaihteessa haavimalla juolukalta, vain kerran pieni toukka ennen talvehtimistä elokuussa.

– (712). *Cucullia fraudatrix* (Ev.)

EH: Iitti (676:47) 21.7.82 (J. Kuusinen).

430 (715). *Cucullia lucifuga* (D. & S.)

Vain epävarma toukkahavainto Mouhulta (679:49) v. 1989 (T. Laine). – Läheltä Mäntyharjun rajaa EH: Jaalasta (679:47) löytyi 8.7.37 pieni toukka (EP; in coll. OP).

Lähialueilta on havainto Ristiinasta (682 :51?) v:lta 1936 (H. Suomaiainen), Mikkelin mlk:sta (684:52) 15.6.71 (K. Vaalamo) sekä EH: Kuusankoskelta (675:47) 13.7.85 (MV).

– (716). *C. lactucae* (D. & S.)

Valkeala (675:48) 1940-luvulla toukkalöytö sinivalvailta (*Lactuca sibirica*) (J. Taarna, sec. Halme 1983).

431 (717). *C. umbratica* (L.)

6.6.88; 16.6.95 – 31.7.56,93; 9.8. ja '15.-20.'8.87

Vähälukuinen, vain 0-6 yks./v, havaintoja kuitenkin keräilyni alkuajoista lähtien. – Nuolnimestä runsaslukuisempi, v. 1987 jopa n. 100 yks. (TN; tarkistin määrittökset, *lucifugaa* ei joukosta löytynyt).

432 (719). *C. gnaphalii* (Hb.)

11.6.90,92 – 29.6.87; 22.7.85, '15.-20.'8.87

Erittäin vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö 13.6.71 Kirkonkylästä valolta (A. Vainio); pihapiiristäni ainoa havainto v:lta 1985. Nuolnimestä v. 1987 6 yks., valolta ja syreenin kukilta, sekä v. 1990 1 yks. (TN); Laivolahdesta v. 1992 1 yks. (KN).

Toukkia löytynyt lukuisammin ja monesta paikasta: Matalajärven läheltä (678:49) vv. 1982-83 (MV), Iihoonmäeltä (679:47) v. 1984 (OP), Nuolingista (679:50) v. 1987 (MV) ja samana vuonna Nuolnimestä ja Mouhulta (679:49) (TN), kaikki kultapiiskun (*Solidago virgaurea*) kukinnoista, monet loisittuja.

433 (721). *Calophasia lunula* (Hfn.)

Ainoastaan vanha havainto: toukkia v. 1914 (A. Nordman). – Laji lienee hävinnyt alueelta. Sopivia, kannusruohoa (*Linaria*) kasvavia elinympäristöjä on kyllä jäljellä, mutta toukkiakaan ei ole etsiskelyistä huolimatta löytynyt.

EH: Jaalasta (677:47) vv. 1987 ja -89 (HK); Kouvolan ympäristöstä lukuisia havaintoja, mm. yhtäjaksoisesti vv. 1984-96.

– (724). *Sympistis funebris* (Hb.)

Mikkelin mlk. (685:50) 6.6. ja 7.6.84 (R. Miekkoja & J. Palmioli) sekä 20.6.92 (M. Aronen).

– (618). *Amphipyra pyramidea* (L.)

Lappeenranta v. 1998 (T. Rönkä).

– (619). *A. berbera* Rungs ssp. *svenssoni* Fletcher

EH: Iitti (676:46) 10.9.82 (Salminen).

434 (620). *A. perflua* (Fabr.)

19.7.99; 30.7.94,97 – 3.9.99; 13.9.98

Jokseenkin vähälukuinen, juuri vakiintumassa alueelle. Ensimmäinen yksilö tavattiin vasta v. 1986 Laivolahdesta (KN), seuraava v. 1987 Nuolnimestä (TN), muutaman vuoden tauon jälkeen v. 1992 jälleen Laivolah-

desta ja (vihdoin) v. 1993 pihapiiristäni. Vv. 1993-95 lampuilleni tuli 2-3 yks./v, v. 1996 jo 8 yks. ja lisäksi löytyi toukka kuusamalta (*Lonicera xylosteum*); v. 1997 7, v. 1998 24 ja v. 1999 18 yks. – Pertunmaalta (682:47) havainto vv:lta 1995 ja -96 (J. Tabell & K. Laasonen).

Kouvolan seudulle laji levisi jo v. 1972, ja EH: Jaalassa (677:47), vain 40 km kesäasunnostani etelään, yökönen on ollut viime aikoina jopa runsaslukuinen, mm. v. 1993 85 yks. (HK); Mikkelistä (684:51) tavattu vv. 1995-96 (J. Laaksonen).

– (918). *A. livida* (D. & S.)

Lappeenranta 20.9.-4.10.99 1 ♀ (T. Rönkä & J. Svahn).

435 (621). *A. tragopoginis* (Cl.)

27.7.88 – 9.10.96

Melko vähälukuinen, joskin varsin säännöllisesti esiintyvä, yl. 1-5 yks./v, enimmillään vv. 1965, -66 ja -68 n. 20 yks. – Nuolnimestä vv. 1994-95 n. 15 yks./v (TN).

436 (710). *Panemeria tenebrata* (Scop.)

Erittäin vähälukuinen. Omia havaintoja vain kahdelta vuodelta: 9.6.-19.6.52 6 yks. ja 21.6.54 1 yks., kesäasuntoni läheltä kurjenpolven (*Geranium*) kukilta päivällä. – Valkealasta Kuisman kylän ympäristöstä (678-679:49) tavattiin vv. 1990-91 kesäkuun puolivälissä parikymmentä yks. (TN & MV).

436A (898). *Pyrrhia umbra* (Hfn.)

Ainoa havainto 22.7.98, pihapiirini valorysästä 1 ♂.

Mikkeli (684:51) v. 1941 (V. J. Karvonen); Savitaipale (678:53) v. 1995 (J. Svahn); Taipalsaari (678:55) vv. 1975, -90 ja -92 (H. Koski); Kouvolan ympäristöstä tavattu vv. 1981, -83, -86, -87, -95 ja -98 (sec. HK).

437 (899). *P. exprimens* (Walker)

Ainoa havainto 13.7.72, melko kulunut ♀ Kivelän pihassa olleesta valorysästä (kuva 6), ilmeisesti itämyrskyn tuoma (toinen yksilö Nyky-Suomesta).

– (905). *Schinia scutosa* (D. & S.)

Lappeenranta (677:57) 4.8.95 (T. Rantala & O. Reunanen); EH: Kuusankoski (676:48) 12.9.98 (V. Lehtonen).

– (901). *Heliothis viriplaca* (Hfn.) (*dipsacea* L.)

Mikkeli (684:51) v. 1940 (V. J. Karvonen); EH: Iitti (676:46) 26.8.74 (Salminen).

– (902). *H. maritima* Graslin

EH: Heinolan mlk. (678:45) 20.7.43 (V. A. Seppälä).

438 (701). *Caradrina morpheus* (Hfn.)

I 2.6.84 – 11.8.87

II 1988: 18.8.-30.9. (3 ♂♂ + Nuolnieniemi 21 ♂♂)

Pihapiirissäni melko vähälukuinen (lajin suosimia nurmikenttiä ympärillä vähän), yl. 5-12, enimmillään vv. 1975-76 ja 1995-96 25-30 yks./v. Nuolnien suotuisassa elinympäristössä hyvin runsaslukuinen, vv. 1987-89 60-140 yks./v, v. 1994 340 ja v. 1995 570 yks.

439 (702). *Platyperigea montana* (Bremer)

(*cinerascens* Tgstr.)

6.7.78 – 30.8.76

(Jokseenkin) runsaslukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1947, mutta v:sta 1952 lähtien havaintoja lähes kaikilta vuosilta, usein 30-60 yks./v, eniten v. 1979 80 yks. V:sta 1984 eteenpäin lajia on tullut niukemmin, 1-10 yks./v; Nuolnimestä kuitenkin vv. 1994-95 40-50 yks./v.

Puulaveden saarilla (685:47-48) vv. 1982-84 erittäin runsaslukuinen, syöttöryillä yht. yli 800 yks. (Tomminen 1986).

440 (703). *Paradrina selini* (Bdv.)

31.5.93, 2.6.53; 10.6.73 – 6.8.69

Vähälukuinen. Lajia tapasi aikaisemmin melko säännöllisesti, usein n. 10 yks./v, eniten v. 1972 18 yks. Välillä 1977-86 laji oli lähes kateissa, vain 1 yks. v. 1981 ja toukka v. 1983. V:sta 1987 lähtien tavattu jälleen miltei vuosittain, mutta ± yksitellen.

441 (704). *P. clavipalpis* (Scop.)

19.5.66 – 29.7.65

Havaintoja vain kuudelta vuodelta: Kirkonkylästä v. 1937 (T. Rönnholm), -54, -55, -65 (A. Petrell) ja -66 (OP) sekä Pärnämäestä (679:47) v. 1971, yht. 8 yks., niistä kaksi rakennuksen ulkoseinältä, muut sisätiloista.

442 (697). *Hoplodrina octogenaria* (Goeze)

(*alsines* Brahm)

16.6.88; 26.6.70 – 20.8.87,97

Runsaslukuinen, etenkin 1960- ja 1970-luvuilla, silloin usein 40-150 yks./v; sen jälkeen yl. 10-25 yks./v, mutta joinakin viime vuosina jälleen lukuisammin: v. 1995 pihapiiristäni 80 (+ Kivelästä 160) ja v. 1996 50 yks. – Nuolnimestä hyvin runsaslukuinen, vv. 1987-89 130-200 ja vv. 1994-95 n. 450 yks./v.

443 (698). *H. blanda* (D. & S.)

10.7.72 – 27.8.77

Aikaisemmin runsaslukuinen, vv. 1968-79 yl. 25-50 yks./v, v. 1970 peräti 150 yks., mutta v:sta 1981 lähtien vähälukuinen, ± yksitellen, joinakin vuosina kateissakin; kui-

tenkin Kivelän pihasta v. 1993 22 yks. – Nuolninessä v. 1987 runsaslukuinen, muina vuosina sieltäkin niukalti.

444 (700). *Spodoptera exigua* (Hb.)

Lajin suurvaelluksen yhteydessä v. 1964 tuli 7.8.-19.8. lampuilleni 16 yks.; lisäksi tavattiin Kirkonkylästä 2 yks. (A. Petrell).

444A. *Sp. littoralis* (Bdv.)

Importtilaji, jonka toukkia (munia?) kulkeutui v. 1966 Kanariansaarilta krysanteemin pistokkaiden mukana Mäntyharjun aseman lähellä olevaan kauppapuutarhaan. O. Heikinheimon keräämistä toukista osa preparoiitiin täysikasvuisina marras-joulukuussa, osa kehittyi imagoksi tammikuussa 1967 (kuva 6). – Yllättäen lensi 10.4.67 yksi yksilö Asemankylässä valolle (RO); em. kauppapuutarhaan on matkaa n. 1,5 km.

445 (705). *Chilodes maritimus* (Tauscher)

Vain neljä yksilöä, 24.6.66, 12.7.86 (ab. bipunctata) sekä 7.7. ja 14.7.98, kesäasunto- ni luota valolta.

Ensi havainto ES:sta on Valkealasta (675: 48) 26.6.64 (MV), sittemmin tavattu EH: Kuusankoskella (676:47) ja Valkealassa (676:48) vv. 1984, -86, -87, -91 ja 96 (sec. HK).

446 (706). *Athetis gluteosa* (Tr.)

Koko alueelta tiedossa vain 3 ♂-yksilöä: pihapiiristäni 8.7.72 sekä Nuolnimestä 4.7. ja 8.7.88 (TN), kaikki valolta.

Kouvolan ympäristöstä runsaasti havaintoja v:sta 1963 viime vuosiin saakka (Halme 1979; sec. HK).

447 (707). *A. pallustris* (Hb.)

31.5.93 – 12.7.55

Vähälukuinen, yl. 0-5 yks./v, enimmillään vv. 1971 ja 1986-89 10-15 yks. Naaraita tavattu yht. neljä: 17.6. ja 20.6.68, 9.6.81 sekä 24.6.87 (TN), niistä yksi päivälevolta, muut valolta.

448 (622). *Dypterygia scabriuscula* (L.)

1.6.84 – 27.7.74,87

Jokseenkin vähälukuinen, yl. 2-10 yks./v, eniten v. 1973 24 yks. Laji oli vv. 1958-68 lähes kateissa; tältä ajalta on vain pari muuten tekemää havaintoa.

449 (623). *Rusina ferruginea* (Esper) (*tenebrosa* Hb.)

2.6.84,93 – 10.8.62

Erittäin runsaslukuinen, yl. 50-150, usein jopa 200-300 yks./v. Naaras tulee valolle harvoin, syötille joskus lukuisastikin; yhteissaa- liista on naaraita ollut 4,9 % (136/2757; 23 v).

450 (626). *Euplexia lucipara* (L.)

I 3.6.89 – 5.8.93; 22.8.76

II 1988: 21.8.-23.9. (2 + Nuolniemi 3 yks.)

Jokseenkin vähälukuinen, mutta runsaus vaihtelee paljon. V:een 1976 saakka 5-20, vv. 1977-81 vain 0-2 yks./v; sen jälkeen runsastui, v. 1986 58 ja v. 1987 jopa 110 yks., mutta siitä eteenpäin jälleen vain 5-30 yks./v.

Toukkia löytynyt elokuussa varsin erilaisilta kasveilta, mm. perunalta, vehkalta (*Calla*) ja sananjalalta (*Pteridium*).

– (627). *Phlogophora meticulosa* (L.)

EH: Kuusankoski (676:48) 10.10.88 (V. Lehtonen).

451 (637). *Hyppa rectilinea* (Esper)

30.5.84 – 26.7.96

Melko vähälukuinen, joskin säännöllisesti esiintyvä, yl. 2-15 yks./v, eniten v. 1979 27 yks.

Pari toukkalöytöä elokuussa ja kerran ke- vällä, 27.4.84.

452 (839). *Actinotia polyodon* (Cl.)

I 25.5.92 – 3.8.93; 15.8.87

II 24.8.54, 10.8.99; Nuolniemi 13. ja 25.8.88 (TN)

Melko vähälukuinen, enimmäkseen 5-15 yks./v.

Pari toukkaa särmäkuismalta (*Hypericum maculatum*) haavimalla elokuun alussa.

453 (628). *Ipimorpha retusa* (L.)

28.7.72,94 – 11.9.98; 8.10.96

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1961, muut havaintovuodet 1964, 1968-75, 1985-86 ja 1990-99, muulloin 1-3 yks./v, paitsi vv. 1995-99 5-9 yks.

454 (629). *I. subtusa* (D. & S.)

19.7.86; 28.7.64 – 18.9.96; 24.9.87, 1.10.86

Jokseenkin vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1957, seuraavat v:sta 1964, ± yksitel- len, kateissa vv. 1974-82, mutta sen jälkeen runsastui, enimmillään vv. 1985-86 ja 1994-96 10-18 yks./v.

– (630). *I. contusa* (Freyer)

EH: Iitti (675:46) '10.-21.7.73 (I. Jalas); EH: Jaala (677:47) '12.-14'.8.94 (HK); Puumala (680:56) 2.8.94 (H. Saarenmaa).

455 (631). *Enargia paleacea* (Esper)

17.7.88, 18.7.84; 26.7.66 – 7.10.87

Runsaslukuinen, joskin runsaus vaihtelee melkoisesti. Aikaisemmin yl. 10-25, vv. 1978-87 50-140 yks., sen jälkeen luultavasti kylmän kesän 1987 seurauksena muutamana

vuotena varsin niukalti, mm. vv. 1989 ja -90 vain 1 yks., kunnes taas v:sta 1992 runsaammin, v. 1994 85, v. 1995 230 ja v. 1996 170 yks. – Myös Nuolnimestä v. 1989 vain 1 yks., mutta vv. 1994-95 150-180 yks.

Lajin ulkonäkö vaihtelee suuresti, mutta tilastoja eri värimuotojen osuudesta en ole tehnyt.

456 (632). *Parastichtis suspecta* (Hb.)

14.7.72,79,89 – 19.9.65,82

Runsaslukuinen, yl. 30-130 yks./v, eniten v. 1979 740 yks. Kirjavan variegata-muodon osuus on n. 12 % (212/1782; 19 v).

– (633). *P. ypsillon* (D. & S.) (*fissipuncta* Hw.)

Mikkeli v. 1891 (K. J. Ehnberg), Mikkelin mlk. (684:50) v. 1976 (M. Aronen); Kouvolan seudulta (675:47-48, 676:48) havaintoja vv:lta 1969 (MV), -78 (J. Halme) sekä 1984, -94, -95 ja -98 (sec. HK).

– (897). *Mesogona oxalina* (Hb.)

Kouvolan ympäristöstä ensi havainto EH: Kuusankoskelta (676:47) 20.8.82 (A. Partti), sen jälkeen tavattu lähes vuosittain jopa lukuisana, mm. Kouvolasta (675:48) v. 1989 n. 60 yks.; Mikkelistä (684:51) havainto 17.8.90 (J. Pöyry) ja Taipalsaareltä (678:55) v. 1984 (H. Koski).

457 (636). *Cosmia pyralina* (D. & S.)

Kaksi havaintoa: 5.8.94 1 ♀ ja 3.8.95 1 ♂, valorysistä. V:n 1994 yksilö liittyy kesän vaellushavaintoihin, v:n 1995 yksilö puolestaan lienee tilapäisviipyyjä.

Lajia saatiin v. 1994 lähialueilta mm. Valkealasta (675:48) 8.8. (T. Mäkinen) ja Puumalasta (680:56) 3.8. (H. Saarenmaa); koko Etelä-Suomesta ilmoitettiin yht. lähes 100 yks..

458 (635). *C. trapezina* (L.)

22.7.97 – 28.9.99; 7.10.96

Aikaisemmin vähälukuinen, viime vuosina voimakkaasti runsastunut. Ensi havainto v:lta 1960, sen jälkeen lähes vuosittain 1-6 yks., kateissa yhtäjaksoisesti vv. 1979-83 ja 1988-91, mutta v:sta 1992 lähtien vuosi vuodelta yhä runsaammin, vv. 1995-99 90-180 yks./v. – Pertunmaalta (682:47) v. 1995 33 yks.

Mustavöistä badiofasciata-muotoa olen tavannut kaikkiaan 12 yks., ensi kerran v. 1978; vuosien 1993-99 yht. 794 yksilöstä tätä muotoa oli 9 (1,1 %). Viime vuosien yksilöistä on tavallista useampi ollut ± mustakehäinen.

459 (763). *Xanthia togata* (Esper) (*lutea* Ström)

5.8.67,88 – 8.10.93,96; 14.10.86

Runsaslukuinen, yl. 40-120 yks./v, eniten vv. 1980 ja -89 n. 280 yks.

460 (764). *X. ictertia* (Hfn.)

29.7.72 – 30.9.93

Ei aivan yhtä runsaslukuinen kuin ed. laji, yl. 20-80 yks./v, enimmillään vv. 1983, -93 ja -95 n. 100 ja vähiten vv. 1987-88 vain 2 yks./v. – Yksivärisen *flavescens*-muodon osuus ollut n. 24 % (333/1390; 33 v).

461 (761). *X. citrago* (L.)

Ainoa havainto 25.8.95, 1 ♀ pihapiirini valorysistä. Outoa, ettei lajia ole tullut Kivelän lehmusten alla olleesta rysästä.

Koko ES:n alueelta on tiedossani vain muutama yksilö: Joutseno (678:58) e.l. 1951 (OP); Savitaipale (678:53) v. 1996 (J. Svahn); Hirvensalmi (6852:479) ja Kangasniemi (6855:482), Puulaveden saarilta syötillä 2 yks. v. 1983 (Tomminen 1986); Enonkoski (688:59) '7-10.'9.98 (J. Makkonen).

462 (755). *Agrochola circellaris* (Hfn.)

13.8.59 – 28.10.78; 6.11.89

Jokseenkin runsaslukuinen, mutta runsaus vaihtelee melkoisesti. Yl. 5-15 yks./v, enimmillään vv. 1983 ja -85 n. 40 yks. valolle sekä vv. 1993-94 n. 75 yks./v valolle ja syöttille yhteensä; kateissa vv. 1975-77 ja -87, ja vain 1 yks. v. 1988. Tulee etenkin loppusyksyllä syöttille paremmin kuin valolle.

463 (756). *A. lota* (Cl.)

29.8.54,83 – 24.10.76,94; 30.10.96

Nykyään runsaslukuinen. Ensimmäinen havainto v:lta 1949 (ES:lle uusi), seuraavat yksilöt vv. 1952 ja -54. Monen vuoden tauon jälkeen havaintoja vasta v:sta 1963, mutta edelleenkin melko harvoin, vain vv:lta 1963-68, 1974-76, 1980 sekä 1983-87, 1-10 yks./v. V. 1988 laji oli taas kateissa, ja vv. 1989-90 tapasin kumpanakin vuotena vain yhden yksilön. Sen jälkeen laji yhtäkkiä runsastui niin, että vv. 1992-99 lampuilleni on tullut 15-90 yks., lisäksi syötiltä useita yksilöitä. – Myös Nuolnimestä kanta voimistunut, v:lta 1995 n. 50 yks.; Pertunmaalta (682:47) v. 1995 71 yks.

EH: Jaalasta (677:47) v. 1991 9 yks., mutta v. 1992 100 yks. (HK).

464 (759). *A. helvolus* (L.)

13.8.53, 17.8.95; 21.8.84 – 8.10.93

Melko runsaslukuinen, mutta runsaudessa paljon vaihtelua. Yl. 10-30, vv. 1968, -89 ja -92 n. 45 yks./v ja v. 1967 jopa n. 100 yks. Toisaalta vv. 1973-78 vain 0-4 yks./v.

– (760). *A. litura* (L.)

EH: Iitti (676:47) v:sta 1972 (J. Kuusinen); EH: Kuusankoski (675:48) 10.9.83 (A. Partti); Kouvola (675:48) 4.9.85 sekä Valkeala (675:49, 676:48) v:sta 1992 (sec. HK).

465 (750). *Eupsilia transversa* (Hfn.)

25.8.97, 26.8.95; 2.9.80 – 6.11.89,92 sekä talvehtimisen jälkeen

19.3.90 (ks. 466 *vaccinii*); 5.4.83 – 21.5.55

Useimmiten jokseenkin vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1955, seuraavat vv:lta 1958, -61 ja -65. Sen jälkeen havaintoja useammin, yl. 1-5 yks. sekä keväisin että syksyisin. Kateissa vv. 1974-78, mutta v:n 1980 syksyllä 20 yks. Vv:lta 1981-93 jälleen vain 1-9 yks./v, kunnes yhtäkkiä v. 1994 n. 90 yks. sekä vv. 1995-96 n. 20 yks., miltei kaikki syksyllä ja suurin osa syötöltä; vv. 1997-99 1-5 yks.

Munuaistaplän väristä on merkintä vv:lta 1983-99. Sen mukaan valkotäpläisiä on ollut hiukan enemmän kuin keltatäpläisiä: kaikkiaan 171 yksilöstä valkotäpläisiä on 102 eli n. 60 %.

466 (751). *Conistra vaccinii* (L.)

26.8.88 – 8.11.91 sekä talvehtimisen jälkeen 19.3.90 (ks. alla); 31.3.97 – 17.6.85; 23.6.55 Erittäin runsaslukuinen, sekä syksyisin että keväisin. Tulee hyvin valolle, vielä paremmin syötille. Vuoden yhteissaalis yl. 300-800 yks., vv. 1981, -83, -90 ja -95 n. 1200 sekä vv. 1984 ja -94 n. 1900 yks. – Ennätysvarhaisena keväänä 1990 syötille tuli 19.-22.3. n. 50 yks., valollekin pari; maksimilämpötila 19.3. oli +15,5°C ja seuraavan yön minimi +4°C.

467 (753). *C. rubiginea* (D. & S.)

7.9.88; 13.9.65 – 6.11.89 sekä talvehtimisen jälkeen

21.3.90; 5.4.83 – 6.6.96

Melko vähälukuinen, joskin varsin säännöllisesti esiintyvä; 1-15 yks./v, keväisin enemmän havaintoja kuin syksyisin.

468 (728). *Brachionycha nubeculosa* (Esper)

1.4.90, 6.4.89; 10.4.67 – 22.5.58

Runsaslukuinen, säännöllisesti 15-80 yks./v; naaraista 3,6 % (41/1125; 35 v).

Keväällä kuoriutuvista yöperhosista kilpailee varhaisuudessa tasapäisesti lajin 79 *Achlya flavicornis* kanssa (vrt. myös 555 *Orthosia gothica*). Ensimmäiset yksilöt tavattu usein rakennusten seiniltä tai puunrungoilta.

Muutamia toukkia löytynyt kesäkuun lopulla ja heinäkuussa koivulta, pihlajalta ja paatsamalta (*Rhamnus frangula*).

469 (729). *Dasypolia templi* (Thnbg.)

27.8.88 – 30.10.86 sekä talvehtimisen jälkeen

12.4.90 – 20.5.58

Syksyisin hyvin runsaslukuinen, lähes säännöllisesti 50-200 yks., syksyllä 1980 ja -83 n. 400 yks.; naaraista 7,5 % (231/3082; 27 v). Keväällä vain naaraista, yl. 1-6, eniten 14 yks. keväällä 1984.

470 (722). *Brachylomia viminalis* (Fabr.)

19.7.99; 27.7.53 – 6.9.97; 12.9.52

Vähälukuinen. Aikaisemmin (v:sta 1949) lähes vuosittain muutamia yksilöitä valolta ja syötöltä, vv:lta 1952-53 jopa merkintä *st cp*, mutta kateissa vv. 1974-92 (v:lta 1991 kuitenkin havainto Laivolahdesta); vv. 1993-99 jälleen 1-9 yks.

471 (723). *Hillia iris* (Zett.)

Erittäin vähälukuinen, yht. vain neljä yksilöä: 20.8.64, 29.8.73, 17.8.78 (f. schildei) sekä 13.8.95, kaikki valolta pihapiiristäni. – Pertunmaalta (682:47) v. 1995 1 yks. (J. Tabell).

EH: Kuusankoskelta (675:47) 22.8.78 (f. schildei) (MV) ja (676:48) v. 1994 (sec. HK).

472 (730). *Lithomoia solidaginis* (Hb.)

2.8.88,99 – 7.10.86

(Hyvin) runsaslukuinen. Valosaalis yl. 25-100, vv. 1978-80 jopa 200-440 yks./v; syötillä joskus erittäin lukuisa, varsinkin rämeillä.

Toukkia lähes vuosittain kesäkuussa rämeiltä haavimalla, enimmäkseen juolukalta (*Vaccinium uliginosum*).

Ainakin v:sta 1968 lähtien on joukossa ollut yksilöitä, joiden etusiivet ovat mustanharmaat; niiden osuudesta ei ole merkintöjä.

473 (731). *Lithophane hepatica* (Cl.) (*socia* Hfn.)

20.8.79,95 – 28.10.94; 5.11.87 sekä talvehtimisen jälkeen

9.4.84, 13.4.89; 21.4.99 – 18.6.96

Jokseenkin runsaslukuinen. Tulee syötille paremmin kuin valolle. Yhteissaalis (syötti + valo) sekä syksyisin että keväisin yl. 5-15 yks., syksyllä eniten vv. 1985 ja -94 n. 40, keväällä vv. 1993, -96 ja -99 n. 30 yks.

474 (733). *L. furcifera* (Hfn.)

27.8.85 – 12.10.86; 25.10.94 sekä talvehtimisen jälkeen

12.4.91 – 18.5.94

Jokseenkin vähälukuinen. Keväällä 1951 ja -52 tuli muutama yksilö syötille ja valolle, seuraavat havainnot vasta 30 vuoden tauon

jälkeen keväältä 1982. Tästä eteenpäin lajia on tavattu säännöllisesti, myös Laivolahdesta v:sta 1983 lähtien. Vuotuinen yksilömäärä on yl. 1-15, keväällä 1985 28 yks.

475 (734). *L. lamda* (Fabr.)

25.8.53 – 21.9.46,90; 2.10.81 sekä talvehtimisen jälkeen

11.4.91 – 9.6.94

Jokseenkin vähälukuinen, vuotuinen yksilömäärä yl. 2-15, keväisin lukuisampi kuin syksyisin, keväällä 1990 jopa 28 yks.

Tummaa zinckenimuotoa tavattu silloin tällöin, ja 2.10.81 tuli syöttiltä yksilö, jonka sekä etu- että takasiivet ovat miltei yksivärisen tummanharmaat (kuva Baptria 15 (1990): s.18).

Toukkia löytynyt melko usein heinäkuussa rämeiltä haavimalla, etenkin juolukalta (*Vaccinium uliginosum*).

476 (735). *L. consocia* (Borkh.) (*ingrica* H.-S.)

12.8.99; 17.8.73 – 3.11.62,96 sekä talvehtimisen jälkeen

19.3.90 (ks. 466 *vaccinii*); 4.4.87 – 10.6.87

Erittäin runsaslukuinen. Keväisin valolta ja syöttiltä yhteensä 50-200 yks., syksyisin yl. hiukan vähemmän, joskin syksyllä 1985 n. 300 yks.

Laji on keräilyn alkuajoista selvästi tummunut. Vaalean- tai punervanharmaita yksilöitä tapaa enää harvoin ja mukaan on tullut miltei mustia yksilöitä.

477 (736). *Xylena vetusta* (Hb.)

19.8.60 – 27.10.94; 3.11.62 sekä talvehtimisen jälkeen

3.4.90 – 3.6.85,87; 13.6.52

Jokseenkin runsaslukuinen. Keväisin yl. 5-20 yks., syksyisin niukemmin, usein vain muutama, syksyllä 1983 kuitenkin 35 yks., suurin osa syötillä.

– (737). *X. exsoleta* (L.)

EH: liiti (676:46) 6.9.72 (Salminen; sec. J. Kuusinen).

478 (738). *Allophyes oxyacanthae* (L.)

19.8.99; 26.8.97 – 1.10.96

Juuri levinnyt alueelle, mutta jo (melko) runsaslukuinen. Ensimmäinen yksilö Nuolnimestä 27.8.-2.9.'95 (TN) ja samana syksynä myös Pertunmaalta (682:47) 1 yks. (J. Tabell), mutta jo seuraavana vuonna 1996 pihapiiristäni 10 yks., v. 1997 26, v. 1998 75 ja v. 1999 jopa 82 yks.

EH: Kuusankoskelta (675:47) ensi havainto v. 1961 (M. Varama), Valkealassa (675:48-49) tavattu v:sta 1969

lähtien (Halme 1979); EH: Jaalassa (677:47) runsaslukuinen v:sta 1985 (HK).

– (739). *Dichonia aprilina* (L.)

Lappeenranta (677:56) v. 1974 (J. Innanen).

479 (748). *Antitype chi* (L.)

12.8.89 – 26.9.65; 4.10.87,90

Vähälukuinen, vain 0-4 yks./v; Nuolnimestä kuitenkin 16 yks. v. 1989.

Toukkia löytynyt silloin tällöin, ravintokasveina mm. mäkitervakko (*Lychnis viscaria*), palavarakkaus (*L. chalcidonica*), paimenmatar (*Galium album*) ja akileija (*Aquilegia*).

480 (749). *Ammoconia caecimacula* (D. & S.)

19.8.95 – 25.9.49; 8.10.96

Vähälukuinen. Omia imago havaintoja vain 9 vuodelta, 1-4 yks./v; toukkalöytöjä hiukan useammin, suurin osa mäkitervakolta kesäkuussa. Laivolahdesta ja Nuolnimestä tavattu säännöllisemmin ja lukuisammin, mm. Nuolnimestä v. 1989 23 ja v. 1995 10 yks.

481 (742). *Blepharita satura* (D. & S.)

10.8.99; 19.8.73 – 23.9.67; 11.10.98

Varsin vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1952, seuraavat v:sta 1963, mutta välillä 1963-99 havaintovuosia vain 19, 1-5 yks./v. Lisäksi muutama havainto Laivolahdesta ja Nuolnimestä.

482 (741). *B. amica* (Tr.)

25.8.95 – 10.9.89,96

Hyvin vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1979 kesäasuntoni luota, muut havaintovuodet 1986, -88, -89, -92 sekä 1994-96; tavatuista 23 yksilöstä on pihapiiristäni tullut 6 ♂♂, Laivolahdesta 2 ♂♂ (KN) sekä Nuolnimestä 14 ♂♂ ja 1 ♀ (TN), kaikki valolta. – Pertunmaalta (682:47) tavattu v. 1996 (K. Laasonen).

483 (743). *Mniotype adusta* (Esper)

14.5.90; 28.5.89 – 15.7.87; 22.7.94

Vähälukuinen, joskin melko säännöllisesti esiintyvä, 0-5 yks./v. Nuolnimestä hieman lukuisampi, mm. vv. 1988-89 8-10 yks.

484 (744). *M. bathensis* (Lutzu)

5.6.88 – 13.7.70

Hyvin vähälukuinen. Omia havaintoja vain kahdeksalta vuodelta välillä 1952-72, yht. 11 yks., sekä 1 yks. vv:lta 1987 ja -98. – Nuolnimestä vv. 1987-89 ja -94 1-3 yks./v (TN).

485 (638). *Apamea monoglypha* (Hfn.)

4.7.88 – 21.8.62; 27.8.87

Nykyään vähälukuinen. Oli aikaisemmin melko runsaslukuinen, yl. 5-15 yks./v, v. 1970 jopa n. 60 yks., mutta v:sta 1978 alkaen havaintoja niukalti, monena vuotena kateissakin. – Nuolniemestä v. 1987 15 yks., muutoin sieltäkin ± yksitellen.

486 (642). *A. crenata* (Hfn.) (*rurea* F.)

1.6.84; 9.6.89 – 8.8.62; 16.8.64

Melko runsaslukuinen, yl. 10-25 yks./v, enimmillään vv. 1972 ja -88 n. 45 yks., harvoin vain viitisen yks.; naaraita n. 70 %. Tummaa alopecurus-muotoa on koko keräilyajan ollut enemmistö, yht. n. 59 % (270/456; 32 v).

487 (643). *A. lateritia* (Hfn.)

1.7.88 – 8.9.87

Pihapiirissäni aikaisemmin runsaslukuinen, mm. vv. 1966-72 25-80, mutta v:sta 1976 alkaen vain 1-9 yks./v; kuitenkin lähellä olevasta Kivelän pihasta v. 1993 n. 80 yks. Myös Nuolniemessä vv. 1987-89 ja 1994-95 runsaslukuinen, 30-100 yks./v.

488 (644). *A. furva* (D. & S.)

29.6.88; 12.7.97 – 15.8.76

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1949, seuraavat v:sta 1967 lähtien; tavattu vain n. 20 vuotena välillä 1967-97, ± yksitellen.

489 (646). *A. rubrirena* (Tr.)

5.7.77, 6.7.95; 15.7.82 – 11.8.93

Vähälukuinen. Ensi kerran v. 1971, Kivelän pihasta 2 yks. Sen jälkeen tavattu 11 vuotena välillä 1977-95, pihapiiristäni ± yksitellen, muutama yksilö myös Laivolahdesta (KN) ja Honkataipaleesta (MV). Kivelän pihasta tuli v. 1993 yllättäen 38 yks., mutta vv. 1994-95 ei ainoatakaan. Yksilöistä n. 70 % on ollut naaraita.

– (641). *A. oblonga* (Hw.)

Kouvolasta (675:48) 24.7.70 (K. Taina), havaintoja samasta ruudusta viime vuosiin saakka (sec. HK).

490 (647). *A. remissa* (Hb.) (*obscura* Hw.)

10.6.83; 16.6.98 – 10.8.68; 20.8.87

Jokseenkin runsaslukuinen, yl. 5-20 yks./v, eniten v. 1970 32 yks.; naaraita n. 80 %. – Kirjavaa nimimuotoa on ollut 28 % (92/331; 29 v).

491 (648). *A. unanimitis* (Hb.)

16.6.98; 23.6.99 – 20.7.76

Erittäin vähälukuinen, imago havaintoja vain kuudelta vuodelta, 1971, -73, -76, -90, -98 ja -99, yht. 9 yks. pihapiiriin valoilta.

Toukkia löytyi v. 1943 syyskuun alussa Miekkankosken rannalta (681:48) järviruo'on (*Phragmites*) lehtitupesta (EP).

492 (649). *A. illyria* Frr.

24.5.89 – 3.7.87

Jokseenkin vähälukuinen. Ensimmäiset yksilöt vv. 1952-53, seuraavat v. 1962, mutta sen jälkeen havaintoja miltei vuosittain, yl. 1-15 yks./v, v. 1987 jopa 40 yks., mutta vv. 1989-99 vain 0-4 yks. Naaraiden osuus on, kuten monilla tämän suvun lajeilla, huomattavan suuri, 78 % (135/173; 28 v).

493 (652). *A. sordens* (Hfn.) (*basilinea* D. & S.)

6.6.52 – 17.7.52

Aikaisemmin vähälukuinen, nykyään miltei kadonnut. Havaintoja lähes vuosittain välillä 1950-73, yl. 1-4 yks./v; muistiinpanoissani v:lta 1952 merkintä "syötiillä, valolla ja mustaherukan kukilla *st cp*". V:n 1973 jälkeen en ole lajia tavannut, syynä mahdollisesti ruuviinviljelyn loppuminen lähistöllä. Nuolniemen viljely-ympäristössä laji on kuitenkin säilynyt: vv. 1987-89 muutamia yksilöitä vuosittain (TN).

494 (653). *A. scolopacina* (Esper)

30.7.98 – 14.8.96

Erittäin vähälukuinen, juuri vakiintumassa alueelle. Ensi havainto 31.7.93, Kivelän pihasta 1 ♀. Vv:lta 1995-99 pihapiiristäni 1 yks./v sekä Nuolniemestä v. 1995 1 yks. (TN).

Taipalsaarella (678:55) v:sta 1981 (H. Koski); Savitai-paleelta (678:53) v. 1985 (J. Svahn); Kouvolan seudulta ensi havainto EH: Kuusankoskelta (675:48) 17.8.85 (HK), seuraavat v:sta 1995; EH: Jaalasta (677:47) v. 1997 3 yks. (HK).

495 (654). *A. ophiogramma* (Esper)

25.7.72 – 27.8.87

Hyvin vähälukuinen, hiljalleen yleistymässä alueella. Ensimmäinen yksilö pihapiiristäni jo v. 1972, mutta seuraavat vasta vv. 1985, -89 ja -91. Lisäksi Nuolniemestä vv. 1987 (5 yks.) ja -94 (TN) sekä Pertunmaalta (682:47) v. 1993 (J. Tabell).

Kouvolasta (675:48) ensi havainto 27.7.73 (K. Taina).

496 (650). *Pabulatrix pabulatricula* (Brahm)

25.7.66 – 15.9.67

Aikaisemmin jokseenkin runsaslukuinen. Vanhin tieto Nironkylästä (682:48) v:lta 1934 (T. Äyräpää), omia havaintoja v:sta

1946, yl. 5-20 yks./v. V:sta 1982 lähtien taantunut, vv. 1982-86 enää 1-5 yks./v ja sen jälkeen vain 1 yks. vv. 1992 ja -93. – Nuolnimestä tavattu v. 1986 (TN) sekä Pertunmaalta (682:47) v. 1993 (J. Tabell).

EH: Jaalasta (677:47); viimeinen havainto samoin v:lta 1993 (HK).

497 (655). *Oligia strigilis* (L.)

14.6.84 – 11.8.87,93

Jokseenkin runsaslukuinen. Ensimmäiset yksilöt vasta v. 1960, mutta v:sta 1964 lähtien havaintoja melko säännöllisesti, yl. 10-30 yks./v, enimmillään vv. 1967, -70, -71 ja -74 n. 50 yks. Vv. 1978-81 kuitenkin vain 0-1 yks. (vrt. seur. laji).

V:sta 1977 lähtien olen tavannut kymmentä kunta jonkin verran tummentunutta yksilöä.

498 (656). *O. latruncula* (D. & S.)

17.6.89 – 19.8.87; 24.8.91

Runsaslukuinen, yl. 10-40, enimmillään vv. 1967-71 60-150 yks./v, toisaalta vv. 1978-81 vain 0-2 yks. (vrt. ed. laji).

Lähes yksivärisen tummaa unicolor-muotoa olen tavannut v:sta 1971 alkaen yht. n. 15 yks. Sen sijaan vähemmän tummentuneita intermedia-yksilöitä on esiintynyt keräilyn alkuajoista, v:sta 1945, saakka. Monilta, nimenomaan lajin runsausvuosilta ei valitettavasti ole merkintöjä, mutta vuosien 1966, -68 ja 1973-99 tilasto osoittaa intermedia-muodon osuudeksi n. 34 % (150/445; 29 v). Osuus on tänä aikana noussut n. 25 %:sta n. 40 %:iin, mutta aineiston pienuus ei anna mahdollisuutta tarkempaan selvittelyyn. Osasyllisenä tummenemiseen lienee n. 4 km itään sijaitseva Asemankylän taajama lämpökeskuksineen. – Nuolnimestä (kesäpaikastani n. 15 km etelään) vv. 1987 ja -89 kerätty aineisto antaa intermedia-muodon osuudeksi 25 % (79/321).

499 (658). *Mesoligia furuncula* (D. & S.)

9.7.88 – 21.8.75

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö vasta v. 1969, muut omat havainnot vv:lta 1972-77 ja 1983; yl. ± yksitellen, v. 1975 kuitenkin 15 yks. – Nuolnimestä tavattu vv. 1986-89 ja -94, v. 1986 15 yks., muina vuosina vain muutama.

Lähistöltä, Mikkelin mlk:n Hietasesta (683: 50), on havainto 24.8.68 (M. Koponen).

500 (659). *M. literosa* (Hw.)

2.7.89; 12.7.86 – 21.8.87

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1964 (ES:lle uusi). Havaintoja sen jälkeen v:sta 1969 useimmilta vuosilta, mutta esiintynyt

koko ajan ± yksitellen. – Nuolnimestä runsaslukuisempi, mm. v. 1987 n. 50 yks.

Hirvensalmelta Puulaveden saarista (685: 48) tavattu vv. 1982 ja -84 syötillä yht. 8 yks. (Tomminen 1986).

501 (660). *Mesapamea secalis* (L.)

10.7.72 – 1.9.75,76; 8.9.52, 12.9.87

Runsaslukuinen, etenkin 1960- ja 1970-luvuilla, usein 30-80 yks./v, v. 1970 jopa 150 yks.; tosin kylmältä vuodelta 1962 vain 2 yks. ja seuraavana vuonna kateissa. V:sta 1976 lähtien laji on kesäpaikkani ympäristössä taantunut, enää 0-20 yks./v. – Nuolnimestä laji on hyvin runsaslukuinen, v. 1987 n. 500 ja vv. 1988-89 n. 80 yks. (TN). V:n 1987 aineistosta tarkastin yli sadan koirasyksilön genitaalit, mutta en löytänyt joukosta *M. didymaa*.

– (939). *M. didyma* (Esper) (*secalella* Remm)

Valkeala (675:48) 15.8.91 ja 30.7.93 (T. Mäkinen, det. H. Luoma).

502 (662). *Photedes captiuncula* (Tr.)

Erittäin vähälukuinen, vain kolme yksilöä: Laivolahdesta (678:50) 19.7.82 ja 17.7.92 (KN) sekä Halmeniemeltä (679:51) 20.7.93 1 ♀, joka osui haaviini turpeisella pakettipellolla.

Valkealasta (674:48) tavattu v. 1979 (H. Luoma) ja samalta paikalta 24.6.89 (MV); EH: Jaalasta (677:47) v. 1990 (HK).

503 (663). *Ph. minima* (Hw.) (*arcuosa* Hw.)

4.7.88 – 4.8.78,92,97; 11.8.69

Vähälukuinen, mutta säännöllisesti esiintyvä. Yl. 1-3 yks./v, enimmilläänkin vv. 1992 ja 1995-97 vain 7-9 yks.; naaraita yht. 7 yks., kaikki valolta.

– (669). *Eremobia ochroleuca* (D. & S.)

Ristiina v. 1914 (Spåre).

– (671). *Luperina zollikoferi* (Freyer)

Lappeenranta (677:56) 25.8.96 (M. Liljebblad).

504 (693). *Rhizedra lutosa* (Hb.)

1.9.78 – 8.10.85

Hyvin vähälukuinen. Havaintoja kaikkiaan vain 11 vuodelta välillä 1964-1999, kesäpaikkani ympäristön lisäksi Laivolahdesta ja Nuolnimestä, yht. 15 yks.

505 (673). *Amphipoea oculea* (L.)

22.7.99 – 15.9.67

Yl. runsaslukuinen, 15-50 yks./v, eniten vv. 1979-80 75-80 yks., mutta vv. 1987-89 ja 1994-96 vain 1-4 yks.; Nuolnimestä em.

vuosina 1987-89 ja 1994-95 kuitenkin 50-70 yks./v.

Munuaistäplän väristä on tilasto ainoastaan vv:lta 1984-99: keltatäpläisiä n. 17 % (30/175; 16 v). Nuolniemestä tulos on yhdenmukainen: vuosien 1987 ja -89 yht. 117 yksilöstä keltatäpläisiä oli 22 eli n. 19 %.

506 (674). *A. fucosa* (Freyer)
11.7.89 – 26.9.65

Hyvin runsaslukuinen. Yl. 50-250 yks./v, enimmillään vv. 1979-80 n. 900 yks., toisaalta v. 1998 vain 6 yks. – Nuolniemestä v. 1994 jopa 1100 yks.

Vuosien 1984-99 tilaston mukaan munuaistäplä oli valkoinen n. 21 %:lla yksilöistä (335/1588; 16 v). Nuolniemen vastaava tulos vv:lta 1987 ja -89 oli n. 23 % (146/647).

507 (675). *A. lucens* (Freyer)
30.7.89; 6.8.88 – 3.9.78

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1952 (ES:lle uusi), seuraava v. 1961; v:sta 1966 havaintoja melko säännöllisesti, yl. 1-4 yks./v, eniten v. 1979 11 yks.

Valkotäpläistä muotoa on ollut n. 23 % (12/53). Nuolniemen 5 yksilöstä v:lta 1989 oli 4 valkotäpläistä!

508 (676). *A. crinanensis* (Burrows)

Vain kaksi koirasyksilöä: 25.8.51 pihavalolta (ES:lle uusi) sekä 8.8.66. Molempien yksilöiden keltainen munuaistäplä on suurempi kuin etelärannikon yksilöillä, joten yksilöt muistuttavat ulkonäöltään *oculeaa*.

EH: Kuusankoski (676:48) vv. 1992 ja -98 (sec. HK).

509 (679). *Hydraecia micacea* (Esper)
15.7.88; 25.7.89 – 21.10.96

Hyvin runsaslukuinen, usein 100-300 yks./v, eniten v. 1980 480 yks., mutta vain kymmenkunta yksilöä vv. 1977 ja -87. Nuolniemestä v. 1994 830 yks.

– (678). *H. ultima* Holst

Valkeala (674:48) 13.8.79 (J. Halme); EH: Jaala (677:47) 2.8.75 ja '21.-24'.8.90 (HK).

– (681). *H. petasitis* Dbl.

EH: Iitti (675:46) 27.8.79 (J. Kuusinen & Salminen).

510 (682). *Gortyna flavago* (D. & S.)
25.8.67 – 2.10.81

Hyvin vähälukuinen. Havaintoja vain 11 vuodelta välillä 1967-98, yht. 15 yks. (lähimpiin takiaisiin matkaa lähes kilometri).

511 (683). *Calamia tridens* (Hfn.) (*virens* L.)
1.8.75 – 2.9.67,80

Aikaisemmin vähälukuinen, kuitenkin melko säännöllisesti todettu. V:lta 1934 tieto Niironkylästä (T. Äyräpää); omia havaintoja 20 vuodelta välillä 1954-83, 1-8 yks./v. Sen jälkeen lajia ei ole tavattu. Hävinnyt?

Kouvolan seudulta viimeksi v. 1990; EH: Jaalasta (677:47) v. 1994 (HK) sekä (677: 46) vv. 1998 ja -99 (H. Jokela ym.).

512 (684). *Staurophora celsia* (L.)
16.8.79,95 – 3.10.66

Jokseenkin runsaslukuinen. Ensimmäinen yksilö vasta v. 1963, mutta siitä eteenpäin havaintoja joka vuodelta, usein 15-25 yks./v, runsaimmillaan v. 1967 52 ja v. 1980 42 yks. V:sta 1981 lähtien lajia on tullut niukemmin, 1-10 yks./v. – Nuolniemessä laji on esiintynyt runsaslukuisena: vv. 1988-89 ja 1994 45-70 yks.

513 (747). *Crypsedra gemmea* (Tr.)
4.8.72 – 27.9.89

Runsaslukuinen, useimmiten 10-60 yks./v, eniten v. 1979 93 yks. Nuolniemestä vv. 1994-95 80-130 yks./v.

514 (685). *Celaena haworthii* (Curtis)
25.7.88; 2.8.89 – 16.9.66

Jokseenkin vähälukuinen? Pihapiiristäni 0-15 yks./v, rämeiltä joitakin yksilöitä päivällä (ei yöpyyntiä rämeillä lentoaikaan).

515 (686). *C. leucostigma* (Hb.)
19.7.88 – 26.9.49; 1.10.96

Jokseenkin vähälukuinen. Yl. 3-15 yks./v, enimmillään vv. 1978-79 n. 55 yks. – Kirjvaa fibrosa-muotoa olen tavannut melko usein, mutta en ole eritellyt värimuotoja tarkemmin.

516 (687). *Nonagria typhae* (Thnbg.)
5.8.71 – 25.9.65

Vähälukuinen? Yhteensä kymmenkunta elinympäristöstään harhautunutta yksilöä valolta vv. 1965, -68, -71, -90, -91 ja -95. Lähin tiedossani oleva osmankäämikasvusto on n. 5 km päässä Mäntyharjun aseman lähistöllä olevassa lampareessa; olen löytänyt sieltä toukan syöntijälkiä ja kotelokuoria, viimeksi v. 1992. Varpasen aseman läheltä (680:49) havainto v:lta 1997 (P. Klaus). – Nuolniemestä muutamia yksilöitä vv. 1986 ja -94 sekä toukkia ja koteloita v. 1987 (TN).

517 (690). *Archanara dissoluta* (Tr.)
1.8.85,89 – 22.8.68

Erittäin vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1968 pihapiiristäni, sitten v. 1985 4 yks. ja Laivolahdesta 3 yks. (KN), v. 1989 Nuol-

niemestä 1 yks. (TN) ja v. 1991 Laivolahdesta 1 yks. Edellämainituista 10 yksilöstä kaksi on tummaa nimimuotoa. – Lajilla lienee alueella vähäinen paikallinen kanta. Savitaipaleelta (678:53) tavattu v. 1985 (J. Svahn).

518 (691). *A. sparganii* (Esper)

Vain yksi havainto: 19.8.79 1 ♀ pihapiiristäni valolta.

Kouvolan ympäristöstä tavattu 1970-luvulta lähtien (Halme 1979) viime aikoihin saakka (sec. HK); lähin havainto Valkealasta (677: 49) (I. Väisänen).

519 (692). *A. algae* (Esper)

15.8.70 – 23.8.95

Erittäin vähälukuinen. Omia havaintoja kuudelta vuodelta, 1967, -70, -79, -85, -86 ja -95, kaikki 6 yks. naaraita. Lisäksi Laivolahdesta 1 yks. vv. 1988 ja -89 sekä Nuolniemestä v. 1988 2 ♂♂. – Lajilla näyttää olevan alueella vakainainen kanta.

520 (695). *Arenostola semicana* (Esper)

(*phragmitidis* Hb.)

Ainoa havainto 5.8.84, 1 ♀ valolta (ES:lle uusi).

EH: Kuusankoskelta (675-676:47) tavattu vv. 1991 ja -92 (sec. HK).

521 (666). *Chortodes fluxus* (Hb.)

2.7.88; 8.7.72,89 – 31.8.78

Melko runsaslukuinen. Yl. 15-60 yks./v, enimmillään vv. 1975 n. 100 ja 1985 n. 85 yks., mutta vv. 1978-81 ja 1995-99 vain 0-7 yks.

522 (667). *Ch. pygminus* (Hw.)

30.7.73 – 25.9.64,65; 8.10.96

Runsaslukuinen. Yl. 20-100 yks./v, enimmillään vv. 1967 ja 1979 n. 145 yks., v. 1977 kuitenkin vain 1 yks. ja v. 1987 4 yks.; naaraita 2,9 % (51/1743; 34 v). – Poikkivierusta transversa-muotoa olen tavannut 6 ♂♂.

523 (770). *Discestra trifolii* (Hfn.)

I 8.6.52, 15. ja 23.7.58; 24.8.65 (kylmän kesän myöhästelijä)

II Nuolniemi 28.7.86 sekä 30.7.-3.8.89 6 yks. (TN)

Erittäin vähälukuinen, satunnainen? Pihapiiristäni vain yllämainitut neljä ensimmäisen polven yksilöä.

Kouvolan ympäristössä aikaisemmin "kohtalaisesti esiintyvä" (Halme 1979), viime aikoina vähälukuinen (MV); Valkealasta (677: 50) havainto 26.5.84 (O. Kujala).

524 (767). *Anarta myrtilli* (L.)

Vähälukuinen? Imagohavaintoja vain kaksi, nekin toisten tekemiä: Laivolahdesta v. 1995

(KN) sekä Valkealasta, Kuisman kylän itäpuolelta (679:49) 14.7.87 (TN). – Toukkia tavattu kuutena vuotena välillä 1960-95 useasta paikasta eri puolilta aluetta (TN, MV ja OP), lähimmät löydöt vain puolisen kilometrin päästä kesäasunnostani, kanervalta haavimalla. Suurin osa toukista on kuollut kasvatuksessa, muutama on koteloitunut, mutta yhtään imagoa ei ole kuoriutunut.

525 (768). *A. cordigera* (Thnbg.)

14.5.90, 18.5.93; 24.5.64 – 25.6.94; 8.7.87

Jokseenkin vähälukuinen. Havaintoja varsinkin monelta paikalta, enin osa rämeiltä kelojen ja räkämäntyjen rungolta sekä lennosta haavimalla, yl. 1-5 yks. käyntikerralla; muutama yksilö tavattu aivan vähäisistä, juolukkaa kasvavista painanteista.

526 (790). *Lacanobia w-latinum* (Hfn.) (*genistae* Bkh.)

Ainoastaan yksi havainto, Laivolahdesta (678:50) 3.7.76 rämeeltä (J. Halme).

Hiukan etelämpää Valkealan puolelta (677: 50) tavattu 13.-19.6.77 6 yks. (Halme 1979); lähialueelta todettu lisäksi Savitaipaleelta (678:53) vv. 1985 ja -87 (J. Svahn).

527 (793). *L. oleracea* (L.)

3.7.56 – 7.8.95

Hyvin vähälukuinen. Keräilyni alkua ajoilta, vv:lta 1951-53, -56 ja -67, yht. 6 imagoa ja pari toukkaa sekä pitkän tauon jälkeen vv. 1991-99 yht. 10 yks., niistä v:n 1994 yksilö Laivolahdesta (KN). Laji ilmeisesti levinnyt uudelleen paikkakunnalle. – Nuolniemestä ei havaintoa!

528 (791) *L. thalassina* (Hfn.)

I 13.5.90; 19.5.93 – 12.8.52; 19.8.85,87, 22.8.46

II 28.7.72; Nuolniemi 3.8. ja 7.9.88 (TN)

Runsaslukuinen, yl. 20-60 yks./v, eniten v. 1971 80 yks. – Lajin lentoaika voi etenkin kylminä kesinä venyä varsin pitkäksi, joten toisen polven esiintyminen on jossakin määrin arvailun varassa.

529 (789). *L. contigua* (D. & S.)

I 31.5.89, 4.6.88; 8.6.52 – 8.8.76; 28.8.87

II? 26.8.67, 20.8.68 ja 20.8.71 (ks. alla)

Jokseenkin vähälukuinen. Yl. 1-5 yks./v, enimmillään v. 1971 20 yks. sekä vv. 1968 ja -72 15 yks.; Nuolniemestä v. 1989 n. 20 yks. – Yllämainitut mahdollisen toisen sukupolven yksilöt ovat kaikki melko kylmiltä vuosilta ja ovat siten yhtä hyvin myöhästelijöitä.

530 (792). *L. suasa* (D. & S.) (*dissimilis* Knoch)

I 15.5.75 (ks. alla), 18.5.84; 25.5.63 – 8.8.93
II 18.7.88 – 24.9.89

Ihmeen vähälukuinen, usein vain 0-5, harvoin edes 10 yks./v, eniten v. 1971 22 yks.; Nuolnienessä lukuisampi, vv. 1987-89 15-30 yks.

V. 1975 tuli 15.-17.5. valolle kaksi hyvin kulunutta yksilöä, selvästi vaeltajia (vrt. laji 12 *P. brassicae*).

Pari päivää myöhemmin tavattiin Kn: Kuhmosta 2 yks. (ks. Baptria 6:59).

Toisen sukupolven havaintoja on vv:lta 1956, -72, -73, -81, -83, -88, -89, -94, -98 ja -99, yl. ± yksitellen, v. 1988 kuitenkin n. 35 yks., suurin osa Nuolnienestä.

531 (941). *Hada plebeja* (L.) (*nana* Hfn.)

I 11.5.90; 26.5.88,89 – 31.7.87

II 1988: Nuolniemi 28.8.-28.9. 4 yks. (TN).

Runsaslukuinen. Yl. 15-50 yks./v, v. 1984 85 yks. ja v. 1968 jopa 120 yks.; Nuolnienestä n. 80 yks./v.

532 (795). *Hecatera bicolorata* (Hfn.) (*serena* D. & S.)

4.6.89 – 23.7.89; 3.8.76

Vähälukuinen. Ensi havainto 8.6.75 Nuolnienestä (679:50) syreenin kukilta (MV), pihapiiristäni vv. 1976, -83, -93, -94 ja -99, yht. 6 yks. valolta, Laivolahdesta vv. 1990-91 yht. 4 yks. (KN) sekä Nuolnienestä vv. 1986-89 ja 1994 yht. n. 20 yks.

Toukkia löytynyt heinä-elokuussa monesta paikasta eri puolilta pitäjää, haavimalla keltanoilta (*Pilosella* spp., *Hieracium umbellatum*), joskus runsaastikin, mutta olleet usein loisittuja. Yhdestä kotelosta aikuinen kuoriutui vasta kahden talvehtimisen jälkeen.

533 (801). *Hadena capsincola* (D. & S.) (*bicruris* auct.)

I 24.5.89; 13.6.88 – 8.8.76

II 1988: 28.8. ja Nuolniemi '2.-7.'9. (TN)

Vähälukuinen. Ensi havainto v:lta 1950, pari toukkaa Jäniskylästä (680:48), seuraava v:lta 1952, 1 ♂ mäkitervakon kukilta Asemankylästä. Senjälkeiset havainnot vasta v:sta 1971 lähtien, muttei läheskään kaikilta vuosilta. Pihapiirini valoille laji on tullut 9 vuotena, aina yksitellen. – Toukkia löytynyt silloin tällöin heinä-elokuussa valkoailakin (*Silene latifolia alba*) siemenkodista. Elokuun alussa 1980 löydetystä toukasta kehittyi toisen polven ♂-yksilö 2.9.

534 (798). *H. compta* (D. & S.)

19.6.83 – 6.8.69

Aikaisemmin melko säännöllinen, joskin vähälukuinen. Havaintoja vv:lta 1958-75, 0-6 yks./v, pihapiirini lisäksi Kirkonkylästä (A. Petrell) ja Asemankylästä (RO) valolta, muutamia yksilöitä myös mäkitervakon kukilta. Myöhemmin tavattu ainoastaan v. 1983, pihapiiristäni 3 yks., v. 1987 Mouhun läheltä (679:49) (TN) sekä pitkän tauon jälkeen valorysästäni 30.7.98. Taantunut.

535 (799). *H. confusa* (Hfn.) (*conspersa* D. & S.)

13.6.83 – 23.7.87

Vähälukuinen. Havaintoja v:sta 1952 lähtien, mutta melko harvoin ja vain 1-3 yks./v, valolta ja mäkitervakon kukilta. V:n 1983 jälkeen pihapiiristäni vain vv. 1988, -95 ja -98, yht. 4 yks. Nuolnienestä vv. 1987-89 ja -95 1-5 yks./v. – Toukkia tavattu vv. 1969, -96 ja -99 heinäkuussa mäkitervakolta haavimalla.

– (800). *H. albimacula* (Bkh.)

EH: Iitti (675:46) 28.6.72 (J. Kuusinen & Kajander).

536 (796). *H. rivularis* (Fabr.) (*cucubali* D. & S.)

I 30.5.84 – 6.8.76

II 17.7.88 – 28.8.54

Jokseenkin runsaslukuinen, useimmiten 5-20 yks./v, eniten v. 1987 54 yks. – Toisen sukupolven yksilöitä tavattu kymmenenä vuotena 1954, -60, -61, -72, -79, -83, -86, -88, -89 ja -97, ± yksitellen.

Toukkia löytynyt heinäkuun lopulla ja elokuussa nurmikohokin (*Silene vulgaris*), valkoailakin (*S. latifolia alba*) sekä palavarakauden (*Lychnis chalconica*) kukista ja siemenkodista.

537 (797). *H. perplexa* (D. & S.) (*lepida* Esp.)

20.6.54 – 24.7.95

Hyvin vähälukuinen. Tavattu toukkahavainnotkin mukaanlukien melko harvoin, 15 vuotena välillä 1946-78, ± yksitellen; myöhemmin ainoastaan v:lta 1984 1 ♂ ja v:lta 1993 toukka sekä Nuolnienestä v. 1995 1 yks. (TN).

Toukkia löytynyt heinä-elokuun vaihteen tienoilla nurmikohokin (*Silene vulgaris*) ja mäkitervakon (*Lychnis viscaria*) kukista ja siemenkodista.

538 (785). *Sideridis reticulata* (Goeze) (*calcatrippae* Vieweg)
I 18.5.93; 30.5.84 – 28.7.68,70
II 11.8.72

Aikaisemmin melko runsaslukuinen. Laji esiintyi vv. 1952-84 varsin säännöllisesti, usein 4-15 yks./v, vv. 1965 ja -69 jopa 30 yks. V:n 1984 jälkeen olen lajia tavannut vain vv. 1993 ja -98, yht. 3 yks. – Nuolnimestä vv. 1987-89 n. 20 yks./v.

539 (787). *Melanchnra persicariae* (L.)

Ainoa havainto 28.7.64, 1 ♀ pihapiiristäni valolla.

Lähialueilta tavattu Ristiinasta v. 1936 (H. Suomalainen), Mikkelistä (684:50) v. 1955 (L. Tiensuu) ja EH: Kuusankoskelta (675: 47) vv. 1947, -61 ja -62 (Halme 1979); viime ajoilta tiedossa vain pari yksilöä, Kouvolasta (675:48) vv. 1987 ja -93 (T. Mäkinen).

540 (788). *M. pisi* (L.)

16.5.93; 27.5.89 – 7.8.68; 28.8.87

Jokseenkin vähälukuinen. Imagohavainnot melko säännöllisesti, mutta vain 0-10 yks./v. Sen sijaan Nuolnimestä vv. 1987-89 runsaslukuinen, 80-100 yks./v. Helposti havaittavia toukkia löydetty usein loppukesällä.

541 (786). *Mamestra brassicae* (L.)

Muutama toukka kesäpaikkani ympäristöstä loppukesällä vv. 1941, -42 ja -45 (EP & OP) sekä kaksi imagoa v:lta 1952, 21.6. ja 6.7., rakennuksen seinältä. Hävinnyt.

Lähialueilta on viime vuosikymmeniltä muutama havainto: EH: Kuusankoski (675: 47) vv. 1972 ja -76 (Halme 1979) sekä Kouvola (675:48) vv. 1992 ja 1998 (HK).

542 (794). *Papestra biren* (Goeze) (*glauca* Hb.)

4.5.90; 19.5.93 – 26.6.55

Jokseenkin vähälukuinen, yl. 1-10 yks./v, v. 1979 poikkeuksellisesti 55 yks.

Muutama toukka löydetty heinäkuussa, keran näsiältä (*Daphne*), jonka (ihmiselle) myrkyllisiä lehtiä todella söi.

543 (781). *Polia bombycina* (Hfn.)

21.6.89; 27.6.83,86 – 12.8.87

Pihapiirissäni vähälukuinen, vain 1-10 yks./v, lähellä olevasta Kivelän pihasta kuitenkin 36 yks. v. 1993. Nuolnimestä runsaslukuinen, 50-100 yks./v.

544 (942). *P. trimaculosa* (L.) (*tincta* Brahm)

16.6.84; 21.6.70 – 4.8.90; 26.8.65

Aikaisemmin melko runsaslukuinen, yl. 5-20 yks./v valolle, Sutelansuolla v. 1954 lukuisana syöttille. V:sta 1978 lähtien laji on käynyt vähälukaiseksi, enää 0-6 yks./v.

545 (783). *P. nebulosa* (Hfn.)

17.6.95 – 6.8.69,76; 15.8.96

Jokseenkin runsaslukuinen. Vanhin tieto jo v:lta 1916 Kirkkonylästä (A. Petrell). Omia havainnot v:sta 1952 melko säännöllisesti, yl. 2-15 yks./v, enimmillään vv. 1974, -93 ja -96 n. 30 yks., toisaalta kateissa yhtäjaksoisesti vv. 1978-84. – Lähes yksivärisen harmaa "savuttunut" yksilö 6.7.75.

Toukkia löydetty silloin tällöin lokakuussa, mm. 24.10.96, sekä talvehtimisen jälkeen toukokuussa, pajunnorkoista karistamalla.

546 (823). *Leucania obsoleta* (Hb.)

21.6.99 – 15.7.45

Erittäin vähälukuinen, yht. vain viisi yksilöä vv:lta 1945, -52, -70, -81 ja -99, kesäpaikkani luota valolta ja syötiltä.

547 (824). *L. comma* (L.)

5.6.65 – 31.7.58

Aikaisemmin jokseenkin runsaslukuinen, lähes säännöllisesti 5-15 yks./v, eniten v. 1971 25 yks. V:sta 1980 lähtien laji on käynyt kesäpaikkani luona harvalukaiseksi; v:n 1987 jälkeen on tullut vain 2 yks., vv. 1995 ja -99. – Nuolnimestä runsaslukuinen, vv. 1987-89 55-70 yks.

548 (815). *Mythimna turca* (L.)

Vaellushavainto Nuolnimestä 10.8.87, 1 ♂ valolta (TN).

549 (816). *M. conigera* (D. & S.)

23.6.88; 2.7.70 – 27.8.87

Aikaisemmin runsaslukuinen, usein 20-100 yks./v, enimmillään vv. 1970, -71 ja -75 n. 200 yks.; v:sta 1977 lähtien tullut kesäasuntoni luona harvalukisemmaksi, enää 1-15 yks./v. – Nuolnimestä kuitenkin hyvin runsaslukuinen, vv. 1987-89 ja 1994-95 50-190 yks.

550 (817). *M. ferrago* (Fabr.) (*lithargyria* Esp.)

Vain kaksi yksilöä koko alueelta: Laivolahdesta '15.-18.'7.91 (KN) sekä Nuolnimestä '15.-23.'7.95 (TN).

Laji tavattu Kouvolasta (675:48) ensi kerran v. 1977 (Halme 1979) sekä samana vuonna myös Taipalsaari-Joutseno-alueelta; Savitaiपालeelta (678:53) v. 1996 (J. Svahn).

551 (820). *M. straminea* (Tr.)
14.7.95 – 5.8.76

Erittäin vähälukuinen. Ensimmäinen havainto pihapiiristäni 5.8.76 1 ♂ – laji saatiin pari viikkoa aikaisemmin Imatralta (679:59) ES:lle uutena (H. Saarenmaa) –, seuraavat yksilöt, 2 ♀♀, 30.7.85 ja 29.7.91. – Pertunmaalta (682:47) tavattu vv. 1993-95 yht. 4 yks. (J. Tabell) sekä Nuolnimestä 14.7.95 1 ♀ (TN).

552 (821). *M. impura* (Hb.)
21.6.84 – 26.8.65; 7.9.87

Hyvin runsaslukuinen, yl. 100-350, harvoin "vain" 30-50 yks./v. Selviä toisen sukupolven yksilöitä en ole tavannut.

553 (822). *M. pallens* (L.)
I 24.6.60 – 21.8.68; 28.8.87, 30.8.65
II 15.9.63

Aikaisemmin melko runsaslukuinen ja varsin säännöllisesti esiintyvä, useimmiten 5-20 yks./v. V:sta 1978 lähtien pihapiiristäni vain 0-3 yks./v, kateissa mm. vv. 1988-92, 1994-96 ja 1998-99. – Nuolnimestä vv. 1987 ja 1994 15-20 yks./v, muilta keräilyvuosilta vain muutamia (TN).

554 (813). *Orthosia incerta* (Hfn.)
12.4.90 – 5.6.95

Runsaslukuinen, yl. 20-80 yks./v, vv. 1979, -87 ja -89 n. 200 ja v. 1996 peräti 280 yks. Eri värimuotojen osuudet olen merkinnyt muistiin 17 vuodelta, 1979-80 ja 1983-97: yht. 1540 yksilöstä kirjavaa muotoa (ks. Mikkola & Jalas 1977. Yökköset 1: kuvat 114b,c,d) oli 931 eli 61 %, yksivärisen tummanruskeita (kuva 114e) 466 eli 30 % ja vaaleita (kuva 114a) 143 eli 9 %. Tummanruskean muodon osuus on pysynyt keskimäärin samana em. ajanjakson alku- ja loppupuoliskolla.

555 (814). *O. gothica* (L.)
3.4.90; 12.4.89 – 12.6.74,97

Erittäin runsaslukuinen, yl. 200-600 yks./v, monesti 800-1000 yks., eniten v. 1979 n. 1400 yks.

Vuosien 1961-99 tilasto osoittaa gothicinamuodon osuudeksi n. 32 % (4765/14838; 39 v). Osuus ei ole vuosien mittaan muuttunut. Laji on joinakin keväinä varhaisin kuoriutuva yökkönen (vrt. 468 *Brachionycha*).

556 (809). *O. opima* (Hb.)
14.4.89; 21.4.83 – 1.6.65; 12.6.72, 16.6.68
Aikaisemmin jokseenkin runsaslukuinen, usein 15-75 yks./v, eniten v. 1982 120 yks.,

v:sta 1985 lähtien 1-12 yks./v; naaraita vain 4,7 % (38/810; 35 v).

557 (810). *O. populeti* (Fabr.) (*populi* Ström)
14.4.89 – 23.5.52,74; 28.5.85, 31.5.95, 1.6.97

Runsaus vaihdellut rajusti. Aikaisemmin vähälukuinen, havaintoja välillä 1952-82 vain 15 vuodelta, 1-12 yks./v; yhtäkkiä vv. 1983-87 runsaslukuinen, yksilömäärät vuosijärjestyksessä 37, 52, 147, 185 ja 43; vv. 1988-92 vain 0-10 yks., mutta vv. 1993-99 jälleen lukuisasti, 25-100 yks. Naaraiden osuus vain 2,9 % (29/1015; 30 v).

Vv. 1985-98 kerätyistä yht. 839 yksilöstä oli pohjaväritään mustahkoja 256 eli n. 31 % ja loput harmaita; yksilöitä, joilla aaltoviirun sisäpuolella oli selvät mustat täplät, oli puolestaan 268 eli n. 32 %, muut ilman täpliä, ja ne jakautuivat melko tasan samassa suhteessa harmaitten ja mustahkojen yksilöiden kesken kuin koko aineisto.

558 (811). *O. gracilis* (D. & S.)
26.4.52 – 2.6.85; 7.6.66

Vähälukuinen. Havaintoja useimmilta vuosilta välillä 1950-87, mutta vain 1-7 yks./v. V:sta 1988 lähtien kateissa. Taantunut. Toukkia löytynyt keräilyn alkuvuosina melko usein, ravintokasveina mm. puna-apila (*Trifolium pratense*), pujo (*Artemisia vulgaris*), paju (*Salix* sp.) ja suomyrty (*Myrica gale*).

559 (806). *Panolis flammea* (D. & S.)
16.4.90; 21.4.89 – 8.6.91,97

Runsaslukuinen, mutta runsaus vaihtelee suuresti perättäisinäkin vuosina. Harvoin alle 10, useimmiten 20-80 yks./v, vv. 1983, -86 ja -90 110-135 yks., v. 1980 168 yks., niistä 130 yhtenä yönä (8.5.), eniten v. 1975 182 yks., mutta edellisenä vuonna vain 1 yks.

560 (803). *Cerapteryx graminis* (L.)
27.6.88,89 – 6.9.93

Erittäin runsaslukuinen, vain joinakin kylminä kesinä (mm. 1987, -91 ja -96) n. 50, muuten 100-750 yks./v.

561 (804). *Tholera cespitis* (D. & S.)
31.7.60 – 7.9.68; 19.9.65

Aikaisemmin runsaslukuinen, yl. 20-80 yks./v, v. 1967 jopa n. 150 yks., mutta v:sta 1984 lähtien vain 0-8 yks./v. Naaraita 6,5 % (43/658; 29 v). – Nuolninessäkin viime aikoina vähälukuinen.

562 (805). *Th. decimalis* (Poda)
31.7.63 – 6.9.69

Aikaisemmin runsaslukuinen, yl. 20-50 yks./v, enimmillään vv. 1967 ja 1975 n. 125 yks., mutta v:sta 1977 lähtien enää 0-14 yks./v; lähellä olevasta Kivelän pihasta kuitenkin 30 yks. v. 1994. Naaraita ed. lajiin verrattuna lähes kaksinkertaisesti, 11 % (80/733; 33 v). – Nuolnimestä melko runsaslukuinen, vv. 1988-89 ja 1994-95 15-25 yks.

563 (776). *Eriopygodes imbecilla* (Fabr.)
6.7.60 – 27.7.91

Erittäin vähälukuinen, pihapiiristäni vain 4 yks., vv. 1960, -69, -76 ja -77, kaikki valolta. Lisäksi Nuolnimestä v. 1987 1 yks. (TN) ja Laivolahdesta v. 1991 3 yks. (KN). Hirvensalmelta (685:47) tavattu v. 1984 (Tomminen 1986) ja Savitaipaleelta (678:53) v. 1996 (J. Svahn).

564 (774). *Lasionycta proxima* (Hb.)
5.7.85 – 12.8.87

Vähälukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1966, sen jälkeen lähes vuosittain muutamia yksilöitä, vv. 1968 ja -72 jopa 15 yks. V:n 1985 jälkeen omasta pihasta tavattu vain 2 yks., vv. 1994 ja -98, Kivelästä kuitenkin v. 1993 18 yks. Myös Laivolahdesta ja Nuolnimestä on havaintoja aikaväliltä 1985-95.

Lähialueelta Hirvensalmelta (685:47-48) v. 1984 n. 120 yks. syötiltä (Tomminen 1986).

V:n 1977 toukokuussa löysin maasta toukan, joka söi mielellään hiirenvirnaa (*Vicia cracca*) ja aikuistui kesäkuun lopulla. – V. 1985 munitin yhden naaraan. Nuorille toukille kelpasi parhaiten ketoneilikan (*Dianthus deltoides*) ja nurmikohokin (*Silene vulgaris*) kukat, joiden sisällä toukat oleilivat. Myöhemmin toukat söivät myös valkoailakin (*Silene latifolia alba*) ja kannusruohon (*Linaria vulgaris*) kukkia ja siemeniä sekä viimeisessä vaiheessa ahnaasti voikukan (*Taraxacum* sp.) lehtiä. Aikuistuminen tapahtui sisäkasvatuksessa jo loppuvuonna.

565 (841). *Axylia putris* (L.)

Ainoastaan kolme yksilöä, 7.7.61, 25.7.67 ja 21.7.70, pihapiiristäni valolla. Lisäksi Valkealan puolelta (678:49) 13.7.85 (T. Mäkinen).

Ristiinasta havainto v:lta 1943 (H. Suomalainen); Savitaipaleelta v. 1996 (J. Svahn); Kouvolan ympäristössä lähes vuosittainen.

566 (842). *Ochropleura plecta* (L.)

I 19.5.93; 27.5.84,89 – 11.8.64; 23.8.87, 27.8.55, 30.8.76
II 28.7.88 – 23.9.88 (ks. alla)

Jokseenkin runsaslukuinen. Yl. 10-30 yks./v, v. 1971 50 yks. – Nuolnimestä vv. 1987-89 hyvin runsaslukuinen (ks. alla).

Yksittäisiä toisen sukupolven yksilöitä on tavattu varsin usein, n. 20 vuotena; niiden erottaminen loppukesän myöhästelijöistä on joskus arvailun varassa. Lämpiminä kesinä 1988 ja -89 sukupolvien erottelu Nuolnimestä oli kuitenkin selvä:

v. 1988 I 29.5.-4.7. (143 yks.), II 28.7.-23.9. (303!) ja
v. 1989 I 27.5.-6.7. (180), II 29.7.-17.9. (16).

Pihapiiristäni tuli v. 1988 toista polvea 14 yks., mutta ei lainkaan ensimmäistä (kesä 1987 hyvin kylmä).

567 (868). *Diarsia mendica* (Fabr.) (*festiva* D. & S.)

I 13.6.84 – 4.8.87,96

II 1988: Nuolnieni 7.8.-13.8. 8 yks. (ks. alla)

Varsin runsaslukuinen, yl. 50-150 yks./v, eniten vv. 1974 ja -76 n. 200 yks. – Edellämainitut varhaisen vuoden 1988 yksilöt ovat ilmeisesti toista polvea; I polven lentoaika oli 14.6.-15.7.

Lajin erinäköisistä muodoista olen vv. 1986-99 eritellyt sen, missä rengastiplän molemmin puolin on musta täplä; sen osuus oli 6,4 % (86/1336; 14 v).

568 (869). *D. dahlii* (Hb.)

20.7.88 – 13.9.75,94; 21.9.82

Hyvin runsaslukuinen, lähes aina 50-150 yks./v, enimmillään vv. 1976, -79 ja -80 350-450 yks. Naaraita n. 19 % (542/2810; 27 v).

569 (870). *D. brunnea* (D. & S.)

20.6.86 – 20.8.96; 28.8.87

Runsaslukuinen. Yl. 30-80 yks./v, vv. 1966, -85 ja -86 n. 150 ja v. 1994 jopa 280 yks. (+ Kivelän pihasta 165 yks.), toisaalta v. 1973 vain 1 yks. ja v. 1989 2 yks.; Nuolnimestä v. 1989 0 yks!

570 (871). *D. rubi* (Vieweg) & *florida* (Schmidt)

I 11.6.63,89 – 4.8.89

II 22.8.88,95 – 8.10.88

Jokseenkin runsaslukuinen. Yl. 10-25 yks./v, eniten v. 1987 43 yks. – Toista sukupolvea tavattu 11 vuotena, muulloin ± yksitellen paitsi vv. 1963 ja -89 n. 15 yks. sekä v. 1988 pihapiiristäni 26 ja Nuolnimestä jopa 110 yks.

Ulkonäön perusteella joukossa on myös *floridaa*, mutta asiaa ei ole tutkittu tarkemmin.

571 (851). *Noctua pronuba* (L.)

10.7.95 – 31.8.87; 9.9.80, 1.10.96

Vähälukuinen. Ensimmäiset kaksi yksilöä vv. 1966 Asemankylästä (RO) ja 1968 piha-piiristäni; havaintoja myöhemmin vasta v:sta 1980, 0-3 yks./v, paitsi v. 1993 Kivelän pihasta 15 yks. – Laivolahdesta tavattu v. 1990 (KN) sekä Nuolnimestä vv. 1986-89 ja 1994-95, 1-6 yks./v (TN).

– (854). *N. fimbriata* (Schreber) (*fimbria* L.)

Kangasniemi, Iso-Paatsalo (6855:482) 28.8.-3.9.'83 1 ♀ (J. Tomminen); Lappeenranta '8.-14.'8.99 1 ♂ (T. Rönkä & J. Svahn).

– (855). *N. janthe* (Borkh.)

Kouvola (675:48) 3.9.95 (HK).

572 (866). *Lycophotia porphyrea* (D. & S.)

19.6.83; 25.6.79 – 11.8.93; 20.8.64, 21.8.87

Jokseenkin runsaslukuinen, useimmiten 5-20 yks./v. – Muutama toukkalöytö kanervalta (*Calluna*), kerran variksenmarjalta (*Empetrum*).

573 (850). *Chersotis cuprea* (D. & S.)

17.7.88 – 3.9.76

Aikaisemmin runsaslukuinen. Yl. 20-90 yks./v, enimmillään vv. 1966 ja -78 n. 140 yks. Kylmästä kesästä 1987 lähtien niukemmin, 2-25 yks./v. – Nuolnimestä edelleen runsaslukuinen, vv. 1987-89 n. 100 ja v. 1995 n. 200 yks.

– (847). *Epipsilia grisescens* (Fabr.) ssp. *septentrionalis* (Fib.)

EH: Kuusankoski (675:48) 9.8.79 (A. Partti) sekä ES: Kouvola (675:48) 17.8.90 (HK).

574 (848). *Standfussiana simulans* (Hfn.)

Erittäin vähälukuinen, koko alueelta yht. 7 yks.: Kirkonkylästä v. 1963 (A. Petrell), Asemankylästä 17.8.66 (RO), Nurmaalta (679:48) 21.8.79 (M. Englund) sekä Nuolnimestä 20.-23.8.87 3 yks. ja 23.8.88 (TN).

575 (893). *Eurois occultus* (L.)

24.6.86 – 10.9.98; 11.9.78 (ks. alla)

Runsaslukuinen, yl. 25-100 yks./v, eniten v. 1972 n. 250 yks.

V:n 1978 syksyllä lajilla oli ilmeinen vaelus: varsinainen lento oli jo päättynyt 20.8., kun välillä 30.8.-11.9. lampuille yllättäen tuli 65 melko hyväkuntoista yksilöä.

576 (857). *Spaelotis ravidus* (D. & S.)

12.7.72; 23.7.66 – 30.8.67; 9.9.52

Hyvin vähälukuinen, havaintoja vain 7 vuodelta, 1952, -56, -59, -60, -66, -67 ja -72, yht. 14 yks. valolta ja syötiltä. Taantunut.

577 (858). *S. clandestina* (Harris) ssp. *suecica* (Auriv.)

Erittäin vähälukuinen. Ainoat havainnot Valkealan Nuolnimestä 22.8.-28.8.87 1 ♂, 2 ♀♀ sekä '20.-26.'8.95 3 yks. (TN).

Ensi havainto Kouvolasta (675:48) v. 1968 (K. Taina), Lappeenrannasia (677:55) v. 1971 (M. Liljeblad) ja Taipalsaarelta (678: 55) v. 1986 (H. Koski).

578 (859). *Opigena polygona* (D. & S.)

3.8.79; 22.8.87 – 4.9.86

Hyvin vähälukuinen. Omia havaintoja vain v:lta 1949 sekä 8 vuodelta välillä 1964-79, yht. 10 yks. Lisäksi Nuolnimestä vv. 1986-87 yht. 7 yks. (TN). Taantunut?

579 (860). *Graphiphora augur* (Fabr.)

1.7.89 – 28.8.52

Runsaslukuinen, yl. 20-80 yks./v, enimmillään vv. 1972 n. 250 ja 1996 170 yks.

580 (875). *Xestia speciosa* (Hb.) ssp. *baltica* (Valle)

16.7.53; 25.7.69 – 1.9.75

Elinympäristössään jokseenkin runsaslukuinen? Havaintoja vain parittomilta vuosilta. Kesäpaikkani luota melko säännöllisesti, mutta niukalti kuten muitakin kuusikkolajeja, 0-6 yks./v. Laivolahdesta (678:50) havaintoja selvästi enemmän (KN), ja Honkakaipaleessa (681:50) laji oli v. 1981 syötiltä runsaslukuinen (MV). – Pertunmaalta (682: 47) 1 yks. v:lta 1996, siis *parilliselta* vuodelta (K. Laasonen).

580A (874). *X. rhaetica* (Stgr.) ssp. *fennica* (Brandt)

O. Sotavallan kortiston mukaan lajista on merkintä Mäntyharjulta v:lta 1950 (B. Hackman); Th. Grönblom on pannut perään kysymysmerkin.

Tieto voi sittenkin olla oikea, sillä lajia on myöhemmin saatu monin paikoin Etelä- ja Keski-Suomesta (mm. Jyväskylästä v. 1979) aina etelärannikkoa myöten (Helsinki ja Porvoon mlk. v. 1989), ja varsin läheltä Mäntyharjuakin on havainto EH: Iitistä (676:46) 28.7.74 (J. Kuusinen).

581 (876). *X. sincera* (H.-S.)

Erittäin vähälukuinen. Ensi havainto alueelta on Suomenniemen Karhulahdesta (680:50) 9.7.78 1 ♂ (M. Suoknuuti). Lisäksi tavattu Laivolahdesta, missä ilmeisesti on vakituisen kanta: '13.-17.'6.88 2 ♂♂, 5.7.90 1 ♂ ja

'5.-15.'6.92 1 ♂ (KN). Kaikki havainnot siten parillisilta vuosilta.

582 (881). *X. alpicola* (Zett.) ssp. *iveni* (Hüber)

21.7.90 – 16.8.85

Varsin vähälukuinen. Pihapiiristäni vain 2 yks., vv:lta 1952 ja -72. Laivolahdesta tavattu vv. 1985, -88, -90, -91 ja -95, yht. kymmenkunta yks. (KN), sekä Nuolnimestä vv. 1987-88 yht. 3 yks. (TN).

583 (884). *X. c-nigrum* (L.)

I 24.6.60,88,89 – 1.8.87

II 2.9.88 – 7.10.96 (ks. alla)

Vähälukuinen. Ensimmäinen tieto Kirkonkylästä v:lta 1917 (A. Petrell), omia havainnoita 13 vuodelta välillä 1960-96, yht. 16 yks. Nuolnimestä selvästi lukuisampi, vv. 1987-89 ja 1994-95 4-14 yks./v. – Toista sukupolvea tavattu Nuolnimestä '2.-10'.9.88 3 yks. ja '13.-17'.9.94 1 yks. (TN) sekä pihapiiristäni 7.10.96 1 ♀.

584 (885). *X. triangulum* (Hfn.)

2.7.99 – 16.8.96

Aikaisemmin vähälukuinen, viime vuosina runsaslukuinen. Ensimmäinen yksilö v. 1964 (ES:lle uusi), sen jälkeen havainnoita melko säännöllisesti, 1-6 yks./v; v:sta 1992 lähtien yhtäkkiä runsastunut, vv. 1992-95 kesäasuntoni luota 20-50 (Kivelästä samoin) ja vv. 1996-99 45-70 yks./v.

– (886). *X. ashworthii* (Dbl.) ssp. *jotunensis* (Schöyen)

Valkeala, Vuohijärvi (677:48) v. 1944 (E. Valkeila); Kouvola (675:48) vv. 1977-78 (Halme 1979); Valkeala (675:49) v. 1998 n. 50 yks. (HK ym.); Taipalsaari (679:55) v:sta 1994 (T. Rönkä & J. Svahn).

585 (887). *X. baja* (D. & S.)

5.7.72 – 13.9.69,84

Hyvin runsaslukuinen, lähes aina 50-350 yks./v, samoin Nuolnimestä.

– (888). *X. castanea* (Esper)

EH: Kuusankoski (675:47) 10.8.61 (M. Varama); Kouvola ympäristöstä havainnoita myöhemmin vv:lta 1973, -77 (toukka), -85 ja -96; Valkeala (675:49) v. 1998 n. 40 yks. (HK ym.); Taipalsaari (678:55) 18.7.83 (H. Koski).

586 (889). *X. collina* (Bdv.) (*peterseni* Kru-likowsky)

15.6.95 – 30.7.96

Nykyään runsaslukuinen. Ensimmäinen yksilö pihapiiristäni 21.6.79, seuraavat v:sta 1990 lähtien, vuosi vuodelta runsastunut, vv. 1995-96 n. 30 ja vv. 1997-99 45-70 yks./v. –

Nuolnimestä tavattu ensi kerran v. 1989; v:lta 1995 11 yks. (TN).

587 (890). *X. sexstrigata* (Hw.)

12.7.88; 20.7.73 – 26.8.71

Jokseenkin runsaslukuinen, mutta runsaus vaihdellut paljon. Ilmestyi pihapiiriini v. 1966 ja runsastui nopeasti, niinpä v. 1970 totesin 40 ja v. 1971 jopa 78 yks. Oli välillä muutaman vuoden melko vähälukuinen, kunnes v:lta 1975 jälleen 44 yks. Ilmeisesti kylmien kesien 1976-78 seurauksena kanta romahti: väliltä 1977-87 vain 2 yks. (vv. 1980 ja -83). Vv. 1988-95 todettu melko säännöllisesti, 0-15 yks./v, mutta vv. 1996-99 jälleen kateissa. – Nuolnimestä vv. 1987-89 ja 1994-95 15-55 yks./v.

– (891). *X. xanthographa* (D. & S.)

EH: Iitti (676:46-47) vv. 1972, 1984 ja 1992-94 (J. Kuusinen ym.); Kouvola (675:48) v. 1997 (sec. HK).

588 (862). *Coenophila subrosea* (Stph.)

24.7.72,93 – 25.8.65,87

Elinympäristössään jokseenkin runsaslukuinen? Imagohavainnoita pihapiiristäni tosin vain 0-5 yks./v, mutta toukkaölöytöjä rämeiltä alkukesällä usein ja monesta paikasta, haavimalla juolukalta (*Vaccinium uliginosum*) ja vaivaiskoivulta (*Betula nana*). – Nuolnimestä valolle 10-15 yks./v.

589 (895). *Cerastis rubricosa* (D. & S.)

15.4.90, 17.4.89; 22.4.99 – 12.6.85

Runsaslukuinen, useimmiten 20-120 yks./v, eniten v. 1984 n. 200 yks. Naaraita n. 11 % (149/1320; 22 v).

590 (896). *C. leucographa* (D. & S.)

23.4.90 – 11.6.85

Jokseenkin runsaslukuinen. Havainnoita v:sta 1951 (ei kevätpyyntiä aikaisemmin). Yl. 5-30 yks./v, enimmillään vv. 1982-84 ja 1987 55-70 yks., parhaiten pajunkukilta karistamalla tai kukkivan pajun alle ripustetusta rysästä. Naaraita n. 20 % (104/512; 25 v).

591 (892). *Naenia typica* (L.)

11.7.72 – 10.8.62,67; 22.8.76,87

Vähälukuinen. Tavattu useimpina vuosina 1942-78, 1-5 yks./v, mutta sen jälkeen vv:lta 1979-93 havainnoita vain kuudelta vuodelta, yht. 10 yks., mukaanluettuna Laivolahdesta v. 1986 ja Nuolnimestä v. 1987 tavatut yksilöt. Kateissa vv. 1994-99. Taantunut.

592 (894). *Anaplectoides prasinus* (D. & S.)
14.6.84; 23.6.59 – 28.8.92
Runsaslukuinen. Yl. 15-75 yks./v, v. 1993
Kivelän pihasta n. 300 yks.

593 (856). *Cryptocala chardiniyi* (Bdv.)
27.6.88 – 10.8.82; 25.8.87

Melko runsaslukuinen. Ensimmäinen yksilö
v:lta 1973, mutta jo v:sta 1976 lähtien ha-
vaintoja joka vuodelta, aluksi 1-5, v:sta 1985
eteenpäin yl. 15-30 yks./v, vv. 1992 ja -94 n.
60 yks. Tulee hyvin valolle, mutta lentää
päivälläkin käyden mm. maitohorsman ja
ruusu ruohon (*Knautia*) kukilla.

594 (863). *Protolampra sobrina* (Dup.)
10.7.88 – 27.8.64,96

Runsaslukuinen, useimmiten 10-100 yks./v,
eniten v. 1976 n. 320 yks.

595 (843). *Actebia praecox* (L.)

Erittäin vähälukuinen. Koko alueelta ha-
vaintu vain viisi yksilöä: kesäpaikkani luota
19.8.71 ja 9.8.-10.8.72, Honkataipaleesta
(681:50) 10.8.79 (MV) sekä Pertunmaalta
(682:47) v. 1994 (J. Tabell).

– (844). *A. fennica* (Tauscher)

Tavattu monilta paikkakunnilta Mäntyharjun ympärillä:
EH: Kuusankoskelta (675:47) vv. 1961-63 ja -76 (MV),
Kouvola (675:48) v. 1976 (A. Mauno) ja v. 1990
(HK), Taipalsaarelt (678:55) v. 1972 ja -76 (H. Koski),
Mikkelistä (684:51) v. 1990 (R. Miekkoja) sekä vanha
tieto Joutsastakin (684:45) v. 1902 (Sucksdorff).

– (826). *Euxoa lidia* (Stoll) ssp. *adumbrata*
(Ev.) (*norvegica* Stgr.)

Mikkeli (684:51) 22.7.91 1 ♀ (J. Pöyry); Taipalsaari
(678:55) 16.8.76 ja 3.8.91 (H. Koski); Kouvola se-
dulta (675:48-49) v. 1998 lukuisia esiintymiä (HK ym.).

– (832). *E. recussa* (Hb.) ssp. *tetrastigma*
(Zett.)

EH: Iitti (675:46) 16.8.72 (J. Kuusinen); Taipalsaari
(678:55) vv. 1974 ja -76, yht. 5 ♂♂ (H. Koski).

596 (830). *E. nigricans* (L.)

19.7.70 – 12.9.69; 19.9.65

Aikaisemmin runsaslukuinen, mm. vv. 1965-
71 50-150 yks./v. V:sta 1972 lähtien pihapii-
rissäni vähälukuinen, vain 0-6 yks./v, mutta
Kivelän pihasta v. 1979 n. 40 ja v. 1993 pe-
rät 340 yks. (vv. 1994-95 kuitenkin vain
muutama). Nuolniiemessäkin vähän.

597 (3010). *E. eruta* (Hb.) (*tritici* auct.)

597A (943). *E. nigrofuscus*

14.7.72 – 30.8.96

Vähälukuisia? Vv:lta 1951-52 pari yksilöä,
sen jälkeen vasta v:sta 1965 melko säännöl-

lisesti, joskin pihapiiristäni vain 0-5 yks./v;
sen sijaan Kivelän pihasta v. 1979 15 ja v.
1993 jopa n. 150 yks. (vv. 1994-95 vain
muutama; vrt. 596 *nigricans*). – Pintapuoli-
sen tarkastelun tuloksena on materiaalistani
löytynyt ainakin yllämainitut kaksi lajia (det.
J. Kullberg).

– (828). *E. obelisca* (D. & S.)

Kouvola ympäristöstä ilmoitettu useita havaintoja
1970-luvulta lähtien (sec. HK), myös Mikkelistä (684:
51) muutamia yks. (sec. J. Pöyry).

598 (838). *Agrotis ipsilon* (Hfn.) (*ypsilon*
Rott.)

17.8.66 – 30.9.95; 25.10.98

Vaeltajalaji, havaintoja vv:lta 1946, -53, -59,
-65, -66, -95 ja -98, yht. 13 yks. V. 1995
myös Nuolniiemestä 1 yks.

V. 1965 syyskuun puolivälissä löysin kas-
vimaata kuokkiessani kotolon, mistä parin
päivän kuluttua kuoriutui ♀-yksilö. – Tou-
kokuun lopulla 1987 löytyi Israelista tuotu-
jen kiinankaalien sisältä toukka; aikuinen
kuoriutui jo heinäkuun alkupäivinä.

599 (837). *A. exclamationis* (L.)

I 4.6.88 – 4.8.71; 8.8.93, 12.8.87

II Laivolahti 16.9.88 (KN)

Aikaisemmin jokseenkin runsaslukuinen,
varsin säännöllisesti 5-25 yks./v; v:sta 1972
lähtien vähälukuinen, vain 0-4 yks./v, Kive-
län pihasta kuitenkin v. 1993 10 yks. –
Nuolniiemessä vv. 1987-89 ja 1994 melko
runsaslukuinen, 20-50 yks.

600 (836). *A. clavis* (Hfn.)

21.6.88 – 1.8.94; 10.8.87

Vähälukuinen, joskin melko säännöllisesti
esiintyvä, 0-5 yks./v. – Nuolniiemessä run-
saslukuinen, vv. 1987-89 ja 1994-95 30-70
yks.

601 (835). *A. segetum* (D. & S.)

Vain muutama vanha havainto: Nironkylästä
(682:48) vv. 1934-35 (T. Äyräpää) sekä
10.7.52 pihapiiristäni valolla. Hävinnyt.

Lähialueelta Valkealasta (677:48) 1.7.71 (M. Laine)
sekä (675:49) 10.6. ja 5.7.98 (HK ym.); Taipalsaarelt (678:55) 12.9.72 (H. Koski).

602 (834). *A. vestigialis* (Hfn.)

Erittäin vähälukuinen. Ensi havainto alueelta
vasta v:lta 1987, Nuolniiemestä 28.7. 2 yks;
samasta paikasta myös 15.7.88 1 yks. (TN).
Laivolahdesta tavattu 27.7. ja 30.8.90 (KN).
Kouvola ympäristöstä tavattu säännöllisesti v:sta 1984,
lähin havainto Valkealasta (677:50) (sec. HK).

Hepialidae

603 (1012). *Hepialus humuli* (L.)
14.6.83 – 18.7.74,85

Vähälukuinen. Tämä aikaisemmin vain lounais- ja kaakkoissuomalainen laji on vähitellen kuronut umpeen levinneisyysalueensa. Laji ilmestyi Mäntyharjulle v. 1966 (varmaankin kaakosta). Sen jälkeen on havaintoja lähes joka vuodelta, yl. 1-5 yks./v, eniten vv. 1971 ja -73 n. 15 yks. Naaraita tulee valolle selvästi enemmän kuin koiraita.

Kouvolan seudulla tavattu v:sta 1960 (MV), Anttolasta (683:53) v. 1971 (K. Vaalamo) ja Mikkelistä (684:52) v. 1973 (K. Vaalamo).

604 (1014). *H. hecta* (L.)
21.6.95 – 27.7.87

Vähälukuinen. Yksittäisiä havaintoja useimmilta vuosilta eri puolilta pitäjää, v. 1985 parveilulennolla parikymmentä yks.

605 (1016). *H. fusconebulosus* (DeGeer)
17.6.95 – 13.8.76; 20.8.64, 22.8.68

Runsaslukuinen. Valolle yl. 50-150 yks./v; naaraita 6,7 % (145/2178; 33 v).

Toukkia löytynyt kivikkoalvejuuren (*Dryopteris filix-mas*) ja mesiangervon (*Filipendula ulmaria*) juurilta elokuun lopulla ja toukokuussa.

606 (1018). *H. ganna* (Hb.)

12.8.94 – 7.9.68,85; 19.9.76, 21.9.82

Vähälukuinen. Havaintoja v:sta 1954 alkaen useimmilta vuosilta, yl. 1-7 yks./v, eniten v. 1959 17 yks, kaikki valolta. Naaraita 12 % (10/83; 23 v).

Psychidae

607 (1127). *Dahlia triquetrella* (Hb.)

Toukka- ja kotelosäkkejä löytynyt 15 vuotena välillä 1953-98, suurin osa heinäkuun keskivaiheilta lokakuun alkupuolelle. Toukka koteloituu keväällä hyvin aikaisin, mm. 22.4.72 löysin säkin, jonka sisällä oli jo elävä kotelo. Kuoriutuminen (vain naaraita) toukokuussa.

– (1129). *D. fennicella* (Suomalainen)

EH: Heinola e.l. 1990 (J. Tabell).

608 (1130). *D. charlottae* (Meier)
9.5.89 – 27.5.77

Hyvin vähälukuinen. Havaintoja kuudelta vuodelta, 1959, -77, -84, -86, -88 ja -89, yht. 10 ♂♂. Yksilöistä kaksi on saatu kasvattamalla, muut valolta. (Vuosien 1959 ja -77 yksilöt määrittänyt E. Suomalainen.)

609 (1131). *D. lazuri* (Cl.) (*fumosella* Hein.)
30.4.98, 2.5.90; 12.5.75 – 4.6.65

Jokseenkin vähälukuinen. Muutamia koiraita lähes vuosittain valolta tai päivällä lennosta. Toukkasäkkejä joskus syksylläkin, parhaiten kuitenkin huhtikuussa; kotelo aika lyhyt, yleensä vain viikon mittainen. Naaraita tullut kasvattamalla, ylempänä mainittu havainto 30.4.98 kuitenkin luonnosta löytynyt naaras.

610 (1132). *Siederia listerella* (L.) (*cembrella* L., *pineti* Z.)

Hyvin vähälukuinen, vain kolme koirasyksilöä: 27.5.59 ja e.p. 23.5.66 (molemmat det. E.S.) sekä 26.5.78.

611 (1133). *S. rupicolella* (Sauter)

Hyvin vähälukuinen, ainoastaan kolme koirasyksilöä: e.l. 2.5.73 (det. E.S.), e.p. 8.5.85 sekä valolta 17.5.86.

612 (1134). *Diplodomu laichartingellum* (Goeze) (*marginepunctellum* Sthp.)

Erittäin vähälukuinen, ainoastaan kolme koirasyksilöä: 2.7.50 ja 2.7.71 haavimalla lennosta sekä e.l. 27.5.77.

613 (1135). *Taleporia tubulosa* (Retzius)
12.6.88,89 – 25.7.76

Jokseenkin runsaslukuinen. Yl. 1-10 yks./v, vv. 1972 ja -75 n. 70 yks., enimmillään v. 1966 210 ja v. 1974 175 yks. Siivettämiä naaraita silloin tällöin kasvattamalla. – Koiraan ulkonäkö vaihtelee kirjavasta, kellertävätäpläisestä täysin yksiväriseen (*?borealis* Wck.).

614 (1137). *Psyche casta* (Pallas)
10.6.63; 21.6.88 – 20.7.55

Valolla vähälukuinen, yht. vain n. 15 ♂♂. Säkkejä löytynyt lähes vuosittain; kuoriutu-neista yksilöistä suurin osa ollut naaraita.

615 (1138). *P. crassiorella* (Bruand)

Koiraita ainoastaan kolme: valolta pihapiiristäni 29.6.88 ja Nuolnimestä 26.6.88 sekä Hirvensalmelta (682:49) e.l. 21.6.96. Säkkejä löytynyt verraten usein ja niistä kuoriutunut yht. n. 20 ♀♀.

– (1139). *P. norvegica* (Schöyen)

Juva (686:54) 25.6.60 (A. Aalto).

– (1140). *P. rotunda* (Suomalainen) (*betulina* auct.)

EH: Kuusankoski (676:47) vv. 1968 ja -72 (J. Kuusinen ym.)

616 (1141). *Acanthopsyche atra* (L.)

28.5.67 – 20.6.93

Säkkejä löytynyt yksitellen lähes vuosittain eri puolilta aluetta; suurimmassa osassa ollut sisällä naaras tai naaraan kotelokuori. Koiraita on kuoriutunut vain kaksi, Lyytikkälän Suursuolta 29.5.80 ja Iihoonsuolta 25.5.86. Lennosta tavattu lisäksi 2 ♂♂: Iihoonsuolta 4.6.87 (TN) ja Valkealan Kuismasta (6790:493) 31.5.87 (TN).

617 (1142). *Pachytelia villosella* (Ochs.)

18.6.83 – 5.7.67

Säkkejä tavattu v:sta 1946 monilta soilta, mm. Sutelansuolta (6809:489), Herajärven Rahkasuolta (6802:499), Mouhun Kalkki-suolta (6798:492), Lyytikkälän Suursuolta (6807:505) ja Iihoonsuolta (6799:475); kaksi ensin mainittua suota on jo ojituksen seurauksena hävinnyt. – Naarassäkkejä on helppo havaita niiden ollessa kiinnittyneinä männynrunkoihin tai pylväisiin n. puolen metrin korkeudelle. Sen sijaan karikkeen seasta vaikeasti havaittavia koirassäkkejä olen löytänyt vain kolme: Rahkasuolta 27.5.69 (imago kuoriutui 12.6.) sekä samasta paikasta seuraavana vuonna kaksi tyhjää säkkiä. – Vastakuoriutuneen naaraan houkuttelemana saatiin Iihoonsuolta 25.6.94 iltamyöhällä 5 ♂♂ (M. Englund & OP); ilta oli viileä, suolla ei lentänyt muuten juuri mitään.

618 (1143). *Canephora hirsuta* (Poda) (*unicolor* Hfn.)

Ainoa havainto Nurmaalta (679:48), e.p. 24.7.87 1 ♂ (M. Englund).

Valkealasta (675:48) e.p. 1978 (J. Halme); Taipalsaarelta (678-679:55) v:sta 1975 alkaen n. 30 koirassäkkiä (H. Koski).

619 (1144). *Phalacropterix graslinella* (Bdv.)

31.5.81 – 10.7.51

Naarassäkkejä on löytynyt verraten usein monilta rämeiltä kiinnittyneinä juolukan, vaivaiskoivun ym. varpujen latvaoksiin, sen sijaan karikekerroksessa pysytteleviä koirassäkkejä vain vähän. Sutelansuolta löytyi 23.5.81 säkki, josta 31.5. kuoriutui ainoa koiras, jonka olen onnistunut kasvattamaan.

619A (2419). *Sterrhopterix fusca* (Hw.) (*hirsutella* Hb.)

Ainoa havainto 21.6.67, 1 ♂ pihapiiristäni valolta.

EH: Heinolan mlk., Taipale (678:45) e.p. 14.6.37 2 ♂♂ (OP).

620 (2464). *S. standfussi* (Wck.)

12.6.75, 77 – 24.6.87

Koiraita tullut valolle yht. n. 10. Säkkejä löytynyt varsin usein ja eri puolilta aluetta. Kasvatetuista yksilöistä on naaraita ollut enemmän kuin puolet.

Cossidae

621 (1794). *Cossus cossus* (L.)

19.6.86 – 27.7.71

Vähälukuinen, mutta havaintoja lähes vuosittain. Naaraita yht. n. 15, suurin osa valolta, muutama toukasta kasvattamalla, yksi syötillä; koiraita kolme, kaikki valolta. Toukkahavaintoja parikymmentä, osa niistä Kivelän "etikalta" haisevan pihakoivun luota.

– (1795). *Lamellocossus terebra* (D. & S.)

Mikkeli (684:51) 29.7.76 1 ♂ (K. Laasonen & J. Laaksonen).

Sesiidae

622 (2173). *Pennisetia hylaeiformis* (Lasp.)

17.7.66 – 19.8.62

Havaintoja vähän kuten muistakin lasisiipisistä (ilman feromonisyöttejä). Tavattu Nironkylästä (682:48) v. 1935 (T. Äyräpää), Toivolasta (682:48) v. 1962, Kirkonkylän ympäristöstä vv. 1958, -66 ja -89 (OP & KL) sekä Mouhulta (679:49) v. 1987 (TN), yht. n. 10 yks.

622A (2174). *Sesia melanocephala* Dalman
Vanha toukkakäytävä kuoriutumisaukkoi-
neen 1970-luvulla pihapiiristä ison haavan
oksantyyvestä.

Valkeala (675:49) e.l. 1977 1 ♀ (J. Halme); Taipalsaari (677:56) e.l. 1991 1 ♂, 1 ♀ ja (678:55) e.p. 2 ♂♂ (H. Koski).

623 (2175). *S. apiformis* (Cl.)

27.6.53 – 22.7.60

Lajista on maininta jo v:lta 1814 (Kaisila 1959). – Vv. 1946-61 tapasin piha-alueellani kasvavan ison haavan rungolta tai puun läheltä miltei vuosittain 1-2 yks., lisäksi useita kotelokuoria, etenkin rungon tyvellä. Ei myöhempiä havaintoja (haapa kasvaa edelleen).

624 (2177). *Paranthrene tabaniformis* (Rott.)

Vain kolme havaintoa: Nironkylästä (682:48) 20.7.35 (T. Äyräpää), pihapiiristäni 19.7.42 (OP) sekä Nuolnimestä (679:49) 5.7.87 (TN).

625 (2178). *Synanthedon scoliaeformis* (Bkh.)
Imagohavainto piha-alueeltani 6.7.53 (EP)
sekä Laivolahdesta (678:50) 20.7.82 (KN).
Lisäksi löytynyt kotelokuoria kesäpaikkani
ympäristöstä vanhojen koivujen rungoilta
vv. 1953, -56, -62, -63 ja -73. – V. 1997 sain
kokeiltavaksi *tipuliformikselle* tarkoitettua
feromoniam. Sitä lajia ei tullut, sen sijaan
scoliaeformista pihapiiristäni 20.-27.6. 5
yks., Kivelän pihasta 28.6. 10 ja Varpasesta
(680:49) 1 yks. Sama feromonisyötti hou-
kutteli myös 1.7.98 3 yks.

626 (2180). *S. spheciformis* (D. & S.)
17.6.88 – 17.7.80

Kirkonkylästä kaksi vanhaa havaintoa, vv:lta
1914 (A. Nordman) ja 1936 (V. Oksanen).
Iihoonsuon reunasta (679:47) on ainoa oma
havaintoni, 19.6.83 1 ♂, lisäksi tavattu Lai-
volahdesta 17.7.80 ja 30.6.91 (KN) sekä
Nuolnimestä 17.6.88 (TN).

627 (2181). *S. culiciformis* (L.)

Lajista on maininta jo v:lta 1814 (Kaisila
1959). – Ainoa uusi havainto Iihoonmäeltä
(679:47) 23.6.87 (S. Nikki).
Savitaipaleelta (678:53) tavattu v. 1994 (J. Svahn).

628 (2182). *S. formicaeformis* (Esper)

Läheltä Mäntyharjun rajaa Valkealan Paro-
lasta (678:50) toukkia ja syöntijalkiä (det. M.
Vuola; Halme 1983).
Taipalsaareltä (678:55) 22.6.81 1 ♂ sekä v. 1986 e.l. 1
♂, samoin v. 1987 (H. Koski).

629 (2184). *S. tipuliformis* (Cl.)

15.6.86 – 25.6.68
Ainoastaan neljä yksilöä, Kalliorannasta
(6815:488) 20.6.68 2 yks., kesäpaikkani luota
25.6.68 sekä Asemankylästä 15.6.86,
kaikki punaherukkapensaista haavimalla.

630 (2185). *S. flaviventris* (Strg.)

Ahvenistosta (679:47) löytyi 25.6.75 raidan
(*Salix caprea*) äkämästä toukka; imago kuo-
riutui heinäkuussa (EP). V. 1977 toukokuun
puolivälissä tavattiin Kirkonkylästä raidan
äkämästä toukka, joka preparoitiin, sekä
lähistöltä Myllylampien maastosta (680:49)
kymmenkunta tyhjää äkämää (EP). Lisäksi
Pyhäniemestä (681:48) äkämä mustuvapa-
julta (*Salix myrsinifolia*) v. 1999 (M. Vuola)
– Pohjois-Valkealasta (678-679:49) löytynyt
lukuisia äkämiä 1970-luvun alussa (Halme
1983).

Taipalsaareltä (678:55) ja Lappeenrannasta (677:56) v.
1975 e.l. yht. 12 yks. (H. Koski).

Zygaenidae

631 (2407). *Rhagades pruni* (D. & S.)
4.7.88 – 24.7.51,85

Paikallisesti jokseenkin runsaslukuinen.
Sutelansuolta (680:48) havainto vv:lta 1947,
-51 ja -52 (suo myöhemmin ojitettu). Mou-
hun Kalkkisuolia (6798:492) totesin 10.7.73
parveilulennon, yht. ainakin 20 yks.; samalta
paikalta 10.7.86 2 yks. – Lyytikälän Suur-
suolla (680:50), missä olen usein käynyt,
olen lajia tavannut vain kerran, 4.7.88 muu-
taman yksilön. – Hirvensalmen Suurusuolla
(682:49) on melko runsaslukuinen kanta,
havaintoja vv:lta 1985, -87 ja -92 (OP &
RO).

632 (2408). *Adscita statices* (L.)

19.6.52 – 24.7.80; 31.7.87
Nykyään vähälukuinen. Keräilyni alkuaikoi-
na lajia tapasin selvästi useammin, mm. v.
1952 monesta paikasta yht. toistakymmentä
yksilöä. 1970-luvulta lähtien olen perhosta
havainnut keskimäärin vain yhden yksilön
joka toinen vuosi. Kuitenkin totesin Pärnä-
mäessä (679:47) 19.7.97 4 yks. ja Rannan-
maan tien varrella (681:48) v. 1998 pari yk-
silöä (1.7. ja 9.7.), molemmat paikat pieni-
alaisia ketoja.

633 (2409). *Zygaena viciae* (D. & S.) (*meli-
loti* Esp.)

Vanha tieto Kirkonkylästä v:lta 1917 (A.
Petrell). – Läheltä Mäntyharjun rajaa tavattu
Valkealan Jänislahdesta (679:49) 26.6.88
(HK) sekä Parolasta (678:50) 1970-luvulla
(J. Halme).
Kouvolan seudulla edelleen paikoin jopa runsaslukuinen
(sec. HK)

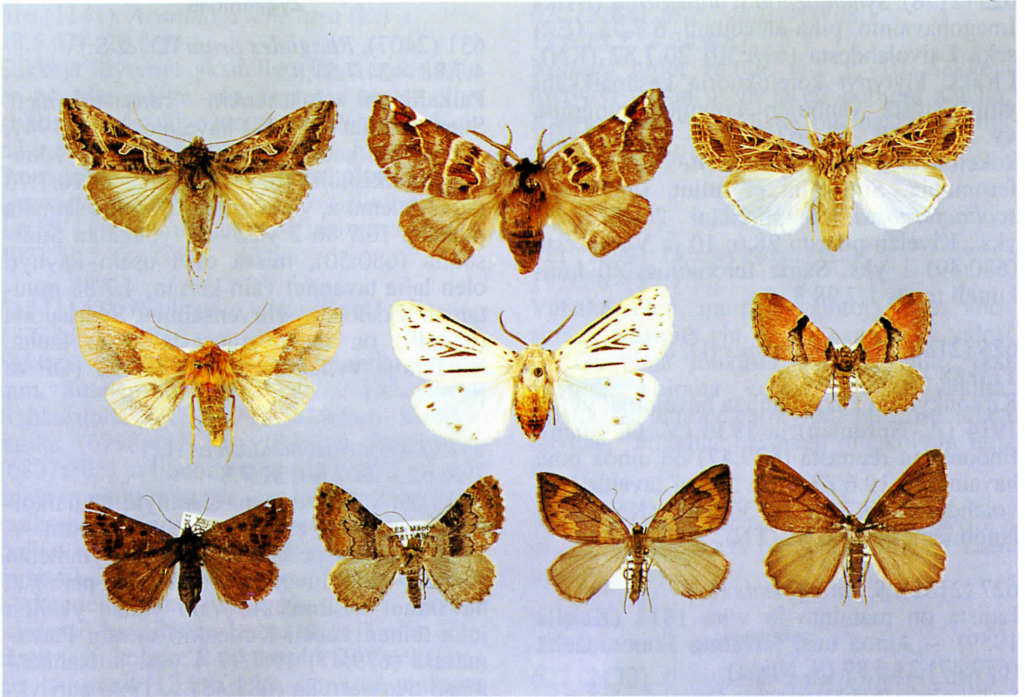
634 (2411). *Z. filipendulae* (L.)

Ainoa havainto Nurmaalta (679:48) v. 1931
(E. Kolehmainen; det. Th. Grönblom). – Tou-
kan ravintokasvia, keltamaitetta (*Lotus cor-
niculatus*), kasvaa Nurmaalla tienvierillä
edelleenkin melko runsaasti; toukkaa tai per-
hosta ei ole etsimisestä huolimatta löytynyt.

635 (2412). *Z. lonicerae* (Scheven)

Vanha tieto Kirkonkylästä v:lta 1914 (A.
Nordman). – Läheltä Mäntyharjun rajaa EH:
Jaalan Paljakasta (679:47) on oma havainto
23.7.45.

Heinolan mlk:sta (678:46) 24.7.49 (OP); Kouvolan ym-
päristöstä viimeinen havainto EH: Kuusankoskelta
(675:48) 13.7.84 (J. Halme).



Kuva 6. Mielenkiintoisia perhosia Mäntyharjulta. Ylin vaakarivi: *Cornutiplusia circumflexa* 26.8.92, *Pygaera timon* gynandromorfi 4.6.72, *Spodoptera littoralis* importti 1967. Keskimmäinen rivi: *Pyrrhia exprimens* 13.7.72, *Spilosoma lubricipedum* aberr. 8.6.53, *Catarhoe rubidata* aberr. ex ovo 1982. Alin rivi: melanistisia yksilöitä, *Callistege mi* 9.6.72, *Xanthorhoe quadrifasiata* 21.7.93, *Dysstroma citratum* 11.8.70, *Itame wauaria* 22.7.69.

Toisen sukupolven esiintyminen

Toisen sukupolven yksilöitä tutkimusalueelta on tavattu alempana mainituista 132 lajista; näistä neljän kohdalla (260 *prunaria*, 263 *betularius*, 281 *fasciaria* ja 529 *contigua*) on kuitenkin kysymysmerkki. Lähes kaikilla toinen sukupolvi on epätäydellinen ja siten ± satunnainen. Vain seuraavilla yhdellätoista lajilla on täydellinen toinen sukupolvi, toisin sanoen niiden munista pystyy kehittymään, ainakin yleensä, seuraavaksi alkukesäksi uusi polvi:

- 012 *brassicae*
- 013 *rapae*
- 014 *napi*
- 021 *phlaeas*
- 049 *lathonia*
- 089 *comai*
- 103 *cruentaria*
- 114 *fluctuata*
- 119 *alternata*
- 217 *rufifasciata*
- 418 *festucae*

Toinen sukupolvi syntyy luonnollisesti parhaiten lämpimänä kesinä, etenkin jos kesäntulokin on tapahtunut aikaisin. Tässä mielessä suotuisia kesiä on ollut vuosina 1936, 1937, 1963, 1967, 1972, 1975, 1983, 1984, 1986, 1988, 1989, 1992, 1995 ja 1999 (tarkemmin asiasta kirjoituksen alkuosan luvussa "Sääolot").

Eniten havaintoja toisesta sukupolvesta on vuodelta 1988, kaikkiaan 92 lajista. Toiselle

sijalle yltävät tasatuloksella vuodet 1972 ja 1999 noin 60 lajilla ja neljännelle vuosi 1989 noin 50 lajilla. Kauaksi näistä määristä jäävät seuraavina tulevat vuodet 1983 ja 1984 noin 28 lajillaan.

Kevät 1990 oli siitä erikoinen, että jo maaliskuun 19. päivänä tuli lämpöaalto, joka sai varhaiskevään perhoset liikkeelle. Huhtikuun lopussa lämpösomma oli jo ennätykselliset 58. Kesä oli muuten viileähkö. -- Myös keväällä 1993 oli hyvin lämmin kausi välillä 23.4.-24.5. (lämpösomma toukokuun lopussa 269), mutta sen jälkeen kesäkuu oli todella kylmä ja loppukesäkin viileä. Toisen polven havaintoja näinä kesinä tehtiin vain kymmenestä lajista.

Vuoden 1968 elokuun viimeisellä kolmanneksella lensi valolle "toisen polven" yksilöitä, etenkin kiitäjiä ja nirkkoja (Noto-dontidae), kymmenkunnasta sellaisesta lajista, joista en muulloin ole toista polvea todennut. Itse asiassa sen vuoden kesäkuu ja heinäkuun alkupäivät olivat hyvinkin lämpimiä, mutta sen jälkeen oli runsas kuuden viikon pituinen kolea kausi, kunnes 20.8. tuli lämpöaalto ja nimenomaan yöt olivat tällöin tavallista lämpimämpiä (minimi 13-16°C). Nämä yksilöt ovat mielestäni olleet vain myöhästelijöitä, jotka yhtäkkiä kohonnut lämpötila sai kuoriutumaan.

Seuraavassa yhteenveto lajeista, joista on todettu toinen sukupolvi (löytöajajat ynnä muut tarkemmat tiedot on mainittu koko faunaa käsitävässä lajiluettelossa):

- | | | |
|------------------------------------|------------------------------|------------------------------|
| 012 <i>Pie brassicae</i> | 103 <i>Lyt cruentaria</i> | 199 <i>Eup tripunctaria</i> |
| 013 <i>Pie rapae</i> | 105 <i>Ört vittatum</i> | 213 <i>Eup lariciata</i> |
| 014 <i>Pie napi</i> | 107 <i>Xan biriviata</i> | 217 <i>Gym rufifasciata</i> |
| 021 <i>Lyc phlaeas</i> | 108 <i>Xan designata</i> | 221 <i>Ant sparsatus</i> |
| 025 <i>Cel argiolus</i> | 110 <i>Xan spadicearia</i> | 223 <i>Apl praeformata</i> |
| 041 <i>Van atalanta</i> | 111 <i>Xan ferrugata</i> | 227 <i>Euc nebulata</i> |
| 042 <i>Van cardui</i> | 114 <i>Xan fluctuata</i> | 228 <i>Hyd flammeolaria</i> |
| 043 <i>Agl urticae</i> (syyspolvi) | 119 <i>Epi alternata</i> | 229 <i>Hyd sylvata</i> |
| 049 <i>Iss lathonia</i> | 123 <i>Mes albicillata</i> | 233 <i>Pie sexalata</i> |
| 053 <i>Clo selene</i> | 124 <i>Pel comitata</i> | 235 <i>Cal sylvatus</i> |
| 072 <i>Fal lacertinaria</i> | 127 <i>Cos ocellata</i> | 236 <i>Lom marginata</i> |
| 073 <i>Dre falcataria</i> | 132 <i>Ecl silaceata</i> | 238 <i>Sem notata</i> |
| 074 <i>Dre curvatula</i> | 138 <i>Dys truncatum</i> | 239 <i>Sem alternaria</i> |
| 075 <i>Thy batis</i> | 142 <i>The variata</i> | 241 <i>Sem liturata</i> |
| 078 <i>Och duplaris</i> | 143 <i>The obeliscata</i> | 242 <i>Sem clathrata</i> |
| 082 <i>The smaragdaria</i> | 146 <i>Eus reticulatum</i> | 248 <i>Pla pulveraria</i> |
| 086 <i>Cyc pendularia</i> | 161 <i>Eup unangulata</i> | 249 <i>Opi luteolata</i> |
| 087 <i>Cyc albipunctata</i> | 167 <i>Per alchemillatum</i> | 254 <i>Sel dentaria</i> |
| 088 <i>Tim griseata</i> | 171 <i>Per albulatum</i> | 255 <i>Sel tetralunaria</i> |
| 089 <i>Tim comai</i> | 179 <i>Eup plumbeolata</i> | ?260 <i>Ang prunaria</i> |
| 091 <i>Sco immorata</i> | 182 <i>Eup linariata</i> | ?263 <i>Bis betularius</i> |
| 094 <i>Sco immutata</i> | 188 <i>Eup centaureata</i> | 270 <i>Hyp roboraria</i> |
| 099 <i>Ida dimidiata</i> | 198 <i>Eup assimilata</i> | 272 <i>Ect crepuscularia</i> |

274 <i>Aet punctulata</i>	362 <i>Spi luteum</i>	419 <i>Plu putnami</i>
277 <i>Cab pusaria</i>	368 <i>Her grisealis</i>	421 <i>Aut gamma</i>
278 <i>Cab exanthemata</i>	369 <i>Pol strigilatus</i>	422 <i>Aut pulchrina</i>
280 <i>Lom temerata</i>	370 <i>Pol tentacularius</i>	424 <i>Aut mandarina</i>
?281 <i>Hyl fasciaria</i>	371 <i>Riv sericealis</i>	438 <i>Car morpheus</i>
303 <i>Sph pinastri</i>	374 <i>Hyp humidalis</i>	450 <i>Eup lucipara</i>
312 <i>Dei elpenor</i>	375 <i>Sch costaestrigalis</i>	452 <i>Act polyodon</i>
319 <i>Not torva</i>	376 <i>Hyp proboscidalis</i>	523 <i>Dis trifolii</i>
320 <i>Not dromedarius</i>	378 <i>Hyp crassalis</i>	528 <i>Lac thalassina</i>
322 <i>Not ziczac</i>	394 <i>Pse prasinanus</i>	?529 <i>Lac castigua</i>
323 <i>Phe gnoma</i>	396 <i>Col coryli</i>	530 <i>Lac suasa</i>
324 <i>Phe tremula</i>	401 <i>Acr leporina</i>	531 <i>Had plebeja</i>
325 <i>Pte palpinum</i>	407 <i>Acr rumicis</i>	533 <i>Had capsincola</i>
326 <i>Pti capucinus</i>	410 <i>Del uncula</i>	536 <i>Had rivularis</i>
330 <i>Glu crenata</i>	411 <i>Pse candidula</i>	538 <i>Sid reticulata</i>
333 <i>Clo curtula</i>	413 <i>Abr triplasia</i>	553 <i>Myt pallens</i>
334 <i>Clo anachoreta</i>	414 <i>Abr tripartita</i>	566 <i>Och plecta</i>
335 <i>Clo anastomosis</i>	415 <i>Dia chrysitis & tutti</i>	567 <i>Dia mendica</i>
336 <i>Clo pigra</i>	416 <i>Pol moneta</i>	570 <i>Dia rubi</i>
342 <i>Cal abietis</i>	417 <i>Mac confusa</i>	583 <i>Xes c-nigrum</i>
359 <i>Dia sannio</i>	418 <i>Plu festucae</i>	599 <i>Agr exclamacionis</i>

Vajaasiipisyys ja gynandromorfia

Vajaasiipisyyttä olen Mäntyharjulla todennut yhdeksällä mittarilajilla seuraavasti (v = yksilöltä puuttuu vasen takasiipi, o = oikea takasiipi puuttuu, m = molemmat takasiivet puuttuvat):

- + 112 *Xan quadrifasiata* 23.6.83 ♀ (v)
- 157 *Rhe hastata* 7.7.67 ♀ (v)
- + 163 *Ope brumata* 14.10.80 ♂ (o)
- 229 *Hyd sylvata* : Vuosien 1950-99 kaikkiaan 1091 yksilöstä oli vajaasiipisiä 52 eli 4,8 %, niistä 16 v, 25 o ja 11 m; joukossa oli vain yksi naaras (m). Vajaasiipisten osuus tällä lajilla näyttää viime vuosina vähentyneen, sillä vv. 1984-99 tavatuista 472 yksilöstä vajaasiipisiä oli vain kahdeksan (1,7 %).
- + 230 *Lob halterata* 16.5.75 ♀ (v)
- 233 *Pte sexalata* 18.6.54 ♂ (v) ja 10.7.76 ♂ (o)
- 238 *Sem notata* 2.6.79 ♂ (o), 15.6.86 ♂ (o) ja 24.6.94 ♀ (o)
- 242 *Sem clathrata* 15.6.67 ♂ (v), 19.6.83 ♂ (v), 12.6.92 ♂ (o), 26.6.92 ♂ (m) sekä 9.6.-17.6.99 3 ♂♂ (2 v, 1 o) ja 1 ♀ (o).
- + 267 *Alc repandatus* 11.7.83 ♀ (o)

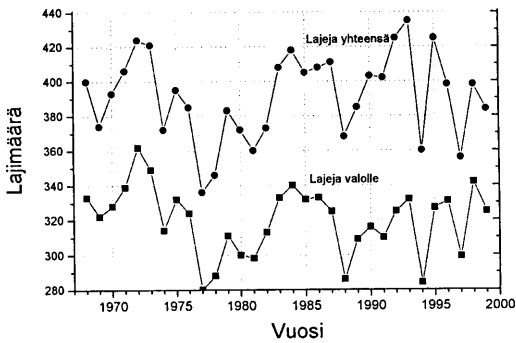
Yhdenmukaisesti J. Kaisilan vajaasiipisyyttä käsittelevän yhteenvedon kanssa (Kaisila 1967) on *Hydrelia sylvata*lla esiintynyt ylivoimaisesti eniten tätä kehityshäiriötä. Sen sijaan *Rheumaptera hastata*sta, jolla saman kirjoituksen mukaan on myös todettu erittäin paljon vajaasiipisyyttä, olen Män-

tyharjulta tavannut yllämainitun yhden ainoan vajaasiipisen yksilön (tosin lajia ei ole aivan helppo havainnoida sen lentäessä päivällä vilkkaasti heittelehtien). Mainitsemani lajeista neljä on sellaista, joita ei Kaisilan kirjoituksessa esiinny; ne on varustettu +-merkillä.

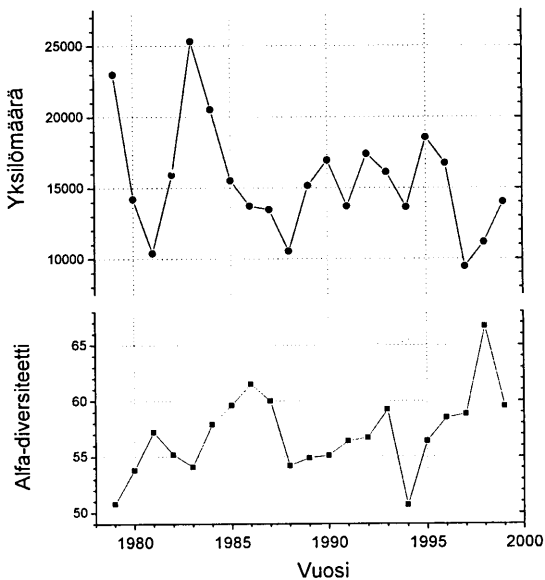
Gynandromorfinen yksilö on kohdalleni osunut vain kerran: 4.6.72 valorysystä *Pygæra timon*, jonka vasen puoli on koirasta ja oikea naarasta (kuva 6).

Perhossaaliiden tarkastelua

Olen vuodesta 1952 lähtien merkinnyt muistiin kaikki Mäntyharjulla vuosittain tavatut perhoslajit. Vuosilta 1952-67 ei kuitenkaan ole mielekästä julkaista tilastoa lajimääristä, koska keräilyni näinä vuosina ei ole ollut yhtämittaista. Sen sijaan vuodet tästä eteenpäin ovat kohtalaisen vertailukelpoisia. Kuvassa 7 on esitetty tilastoa vuosilta 1968-99. Alempi kuvaaja esittää kesäasuntoni luona oleville perhoslampuille (kaksi valorysää + valvontavalo) tulleiden suurperhoslajien lukumäärät, ylempi puolestaan koko Mäntyharjun pitäjältä havaittujen lajien lukumäärät. Jälkimmäisessä tilastossa ovat omien havaintojeni lisäksi mukana myös muiden havainnoijien toteamat lajit, mutta vain itse Mäntyharjulta, ei naapuripitäjistä. Vuosilta 1968-78 syyshavainnot ovat jonkin verran epätäydellisiä, sen sijaan vuosien 1979-99 tilasto käsittää koko keräilykauden.



Kuva 7. Suurperhosten lajimäärät Mäntyharjulla vuosina 1968-1999. Ylempi kuvaaja: koko pitäjän alueelta tavatut lajit. Alempi kuvaaja: valolle tulleet lajit.



Kuva 8. Ylempi kuvaaja: valolle tulleiden yksilöiden lukumäärät vuosina 1979-1999. Alempi kuvaaja: alfa-diversiteetin arvot vastaavina vuosina.

Yllä mainittujen 32 vuoden keskiarvoksi saadaan valopyydyksiini tulleiden lajien osalta 320 sekä koko pitäjältä havaittuina 392 lajia. Paras vuosi valohavaintojen osalta on ollut vuosi 1972 362 lajillaan. Koko pitäjältä on eniten lajeja tavattu vuonna 1993, yhteensä 436, joista omia havaintoja 418 lajista. Vuoden 1972 424 lajista on itse havaittuja samoin 418 lajia. Edellä mainittuihin lukuihin verrattuna myös vuoden 1952 tulosta on pidettävä varsin hyvänä: koko pitäjältä totesin 384 lajia, joista (silloin ainoalle) valvontavalolleni tuli 289.

Korkea lämpösomma ei yksinään takaa hyvää perhoskesää, vaan edellytyksenä on, että myös edellinen talvi ja nimenomaan edellinen kesä ovat olleet suotuisat. Se näkyy selvästi vuosien 1973 ja 1984 kohdalla, joiden hyvän tuloksen on pohjustanut edellisen kesän lämpimyyks. Sen sijaan vuoden 1988 saalis jäi huippulämpimästä kesästä huolimatta todella vähäiseksi, syynä varmastikin edellisen kesän 1987 kylmyys. Sama asia ilmenee myös vuosien 1994 ja 1997 kohdalla: kesät varsin lämpimiä, mutta saaliit alhaisia edellisen kesän koleudesta johtuen. Jos vielä kaksi kylmää kesää osuu peräkkäin, niin tilanne on odotetusti lähes katastrofaalinen. Niinpä kun sekä kesä 1976 että 1977 olivat erittäin kylmiä, vuoden 1977 perhossaalis on koko yllä esitetyn tilaston alhaisin ja vuoden 1978 tulos lähes yhtä heikko.

Yhden yön valosaaliin lajiluku jää parhainakin öinä yleensä noin 80 lajiin. Vähintään 100 lajia vuosien 1968-98 aikana olen saanut tulokseksi vain kahdeksana yönä. Eniten, 127 lajia, on tullut 21.7.76, jolloin lämpötila päivällä oli 25, keskiyöllä 18,5 ja minimissään aamulla 16,5°C. Seuraaviksi pääsevät 28.6.71 116 lajilla sekä 18.7.74 113 lajilla. Erikoista, että mikään mainituista päivämääristä ei satu lämpimille vuosille, joskin luonnollisesti itse kyseinen yö on ollut lämmin. Yli 100 lajiin ylittäneistä öistä vain yksi osuu lämpimälle vuodelle, nimittäin 8.7.72 108 lajillaan; lämpötila oli tuolloin ennätysmäisen korkea, päivällä 30, keskiyöllä 22 ja alimmillaankin vielä 20°C.

Valolle tulleiden yksilöiden yhteismäärä koko keräilykaudelta on ollut mahdollista laskea ainoastaan 21-vuotisjaksolta 1979-99 (kuva 8, ylempi kuvaaja). Sen mukaan maksimi on 25320 yksilöä vuodelta 1983 ja minimi, 9450 yksilöä, vuodelta 1997 keskiarvon ollessa 15500 yksilöä. On kuitenkin huomattava, että jonkin kesän korkea yksilömäärä saattaa perustua vain muutaman lajin joukkoesiintymiseen. Niinpä edellä mainitusta vuoden 1983 maksimimäärästä 6160 yksilöä eli noin 24 % tulee vain kolmen lajin (*E. autumnata*, *D. citratum* ja *E. pusillata*) osalle, ja vuoden 1979 tuloksesta, 23000 yksilöstä, kokonaista 40 % koostuu neljän lajin (*E. populata*, *D. citratum*, *E. pusillata* ja *O. gothica*) yhteisestä yksilömäärästä 9200.

Luettelo kahdestakymmenestä runsaslukuisimmasta valolle tulleesta lajista 21-vuotiskaksolta 1979-99 muodostuu seuraavaksi:

1. <i>Epi autumnata</i>	23630 yks.
2. <i>Dys citratum</i>	21230
3. <i>Eup pusillata</i>	15910
4. <i>Con vaccinii</i>	13040
5. <i>Ort gothica</i>	11250
6. <i>Cab pusaria</i>	8850
7. <i>Eul populata</i>	8100
8. <i>Chl miata</i>	5890
9. <i>Dia chrysitis & tutti</i>	5480
10. <i>Xan montanata</i>	5440
11. <i>Poe populi</i>	4920
12. <i>Hyp proboscidalis</i>	4800
13. <i>Hyd impluviata</i>	4560
14. <i>Cab exanthemata</i>	4000
15. <i>Ect crepuscularia</i>	3820
16. <i>Cer graminis</i>	3580
17. <i>Xes baja</i>	3570
18. <i>Lit consocia</i>	3420
19. <i>Myt impura</i>	3150
20. <i>Ida biselata</i>	3100

Vertailua

Koko Etelä-Savon luonnontieteellisestä maakunnasta oli vuoteen 1936 mennessä tavattu 515 suurperhoslajia (Grönblom 1936). Vuonna 1987 lajiluku oli kasvanut jo 686:ksi (Sotavalta 1987). Sen jälkeen on tietoon tullut ainakin 24 lajia lisää, joten ES:n lajiluku on tällä hetkellä (vuoden 1999 lopussa) noin 710. Edellä olevassa lajiluettelossani on Mäntyharjun alueelta mainittu yhteensä 610 suurperhoslajia (nrot 1-602 sekä 71A, 248A, 253A, 260A, 392A, 436A, 580A ja 597A), näin ollen 86 % koko ES:n lajiluvusta.

Lajeista on kuusi sellaista, jotka on saatu Mäntyharjun rajalla olevista ruuduista, mutta vain naapuripitäjän puolelta (3 *palaemon*, 248A *dolabraria*, 253A *alniarius*, 408 *raptacula*, 548 *turca* ja 577 *clandestina*). Itse Mäntyharjun pitäjältä on täten todettu 604 suurperhoslajia. Kun pitäjän lajiluku oli ensimmäisen valopyyntivuoden 1952 lopussa 471, on sen jälkeisten 47 vuoden aikana tullut lisää 133 lajia eli lähes kolme lajia vuotta kohden.

Kuvassa 9 on esitetty Mäntyharjun alueelta tavattujen suurperhoslajien lukumäärät neliöpeninkulmaruuduttain. Ruutu 681:49, missä oma kesäasuntoni sijaitsee, on luonnollisesti parhaiten edustettuna 580 lajillaan, ja seuraaviksi tulevat Timo Nikin kesäpaikkaruutu 679:49 484 lajilla (näistä 260 yksinomaan Valkealan puolelta) sekä Kalervo Nurmen kesämökkiruutu 678:50 413 lajilla.

682		330	163	59		
681		5	242	580	237	
680	12	56	227	260	177	
679		176	157	484	319	155
678			3	82	413	23
	46	47	48	49	50	51

Kuva 9. Suurperhosten lajimäärät havaintoruuduttain.

Ruudun 682:47 havainnot ovat kaikki Pertunmaan puolelta ja perustuvat valtakunnallisen yöperhosseurannan vuosiraportteihin (Nocturna) 1-3 (1993-95).

Hyvän vertailukohteen Mäntyharjun seudun suurperhosfaunalle tarjoaa Koillis-Kymenlaakso (= Kouvola, Valkeala ja Kuusankoski), miltä alueelta on julkaistu yhteenvedot havainnoista vuoteen 1982 saakka (Ulvinen 1974, 1976, Halme 1979, 1980, 1983). Sen jälkeiset havainnot ovat Matti Vesterisen ja Heikki Kronholmin kokoamina monisteina olleet lisäksi käytettävissäni. Niiden mukaan Koillis-Kymenlaaksosta on tähän mennessä tavattu 653 suurperhoslajia. – Toiseksi vertailukohteeksi sopinee paljon lännempänä, mutta lähes tarkalleen samalla leveysasteella oleva Pälkäneen pitäjä, mistä vuoteen 1993 mennessä on ilmoitettu 580 suurperhoslajia (Kangas 1994). Tämän hetkinen (1999) luku on kuitenkin jo 589 (J. Kangas, suull. ilm.).

Lajiston monimuotoisuutta on viime aikoina alettu kuvata käsitteellä alfa-diversiteetti. Sen määrittelee yhtälö $S = \alpha \ln(1+N/\alpha)$, missä S on havaittujen lajien ja N havaittujen yksilöiden lukumäärä. Vuosilta 1979-99 olen laskenut alfa-diversiteetin arvon valopyydiksiini yhteensä tulleiden suurperhosten osalta (kuva 8, alempi kuvaaja).

Valtakunnallisen yöperhosseurannan vuosiraporteissa alfa-diversiteetti on tietääkseni laskettu jokaiselle valorysälle erikseen. Jotta näitä alfan arvoja voisi verrata omiini, pidin vuonna 1999 kirjaa erikseen kumpaankin valorysäni sekä valvontalampulleni tulleista perhosista. Tulokseksi sain, että Huippulan valorysän lajimäärä oli 276 ja yksilömäärä 5460, josta alfan arvoksi tulee 61,4. Nyppylän vieressä olevalle rysälle vastaavat arvot olivat: lajimäärä 285, yksilömäärä 7950 ja

alfa 57,8. Valvontavaloa seurasin, kuten viime vuosina yleensäkin, varsin vähän; vain 6 lajia oli sellaisia, joita havaitsin ainoastaan valvontavalolta. Kaikkien valopyydyksieni yhteenlaskettu lajimäärä oli 325 ja yksilömäärä 14000. Kun näistä luvuista saadaan alfalle arvo 59,5, niin kuvassa 8 esittämiäni alfa-diversiteetin arvoja voi mielestäni hyvin käyttää vertailuna yöperhosseurannan raporttien antamiin lukuihin.

Kouvolassa on yllämainitussa raportissa vuodelta 1993 alfan arvo 64,26, v. 1994 53,93 ja (lähistöllä) Valkealassa v. 1995 64,02 sekä (n. 100 km lännempänä) EH: Lammilla samassa aikajärjestyksessä 55,80, 53,93 ja 52,46. Mäntyharjun vastaavat luvut ovat puolestaan 59,2, 50,7 ja 56,4. Mäntyharjua lähimpänä olevassa havaintopaikassa Jaalassa on alfan arvoksi vuodelta 1995 ilmoitettu 56,37 (siis sama kuin Mäntyharjulla).

Mäntyharjulla kaikkien 21 havaintovuoden alfan arvojen keskiarvo on 57,0, mikä luku asettuu raportissa mainitulla eteläboreaalisella vyöhykkeellä sijaitsevien paikkakuntien alfan arvojen kärkiosaan. Kesäsuontoni pihapiiri on ilmeisesti varsin suotuisa perhoskeräilyä ajatellen.

Perhosfaunan muutoksia

Perhosfaunassa tapahtuu luonnollisesti koko ajan muutoksia. Elinympäristöjen muutosten tai sääolojen jyrkkien vaihteluiden seurauksena osa lajeista häviää, mutta samoista syistä toisia lajeja tulee tilalle. Osa tulokaslaista on vain tilapäisviipyjiä, joiden liian pieni populaatio muutaman vuoden kuluttua katoaa. Osa on harhailijoita, jotka vain sattumalta ovat osuneet paikalle, mutta joukossa on aina niitäkin, jotka pystyvät synnyttämään elinvoimaisen kannan uudelle asuinsijalleen.

Seuraavassa pyrin kokoamaan yhteen hävinneet lajit ja toisaalta ne tulokaslajit, jotka muualta maastamme saatujen löytöjen perusteella ja/tai omakohtaisten havaintojen valossa näyttävät pysyvästi asettuneen paikkakunnalle. Rajan vetäminen on eräiden lajien kohdalla jonkin verran arvailun varassa, siitä jotkin kysymysmerkit lajinimen edessä.

Mäntyharjulta hävinneitä ovat mielestäni seuraavat 25 lajia (sulkeissa viimeinen havaintovuosi):

- 6 *Hesperia comma* (1936)
- ?8 *Parnassius apollo* (1936, ?1989)
- 19 *Fixsenia pruni* (1814)
- 22 *Lycaena helle* (1954)

- 26 *Scolitantides orion* (1945)
- 49 *Issoria lathonia* (1960)
- ?61 *Erebia embla* (1983)
- 63 *Maniola jurtina* (1961)
- 64 *Hyponephele lycaon* (1900)
- ?187 *Eupithecia egenaria* (1972)
- ?268 *Alcis jubatus* (1967)
- 271 *Hypomecis punctinalis* (1955)
- 297 *Lemonia dumi* (1934)
- ?339 *Orgyia antiquoides* (1980)
- 360 *Rhyparia purpurata* (1956)
- 382 *Catocala pacta* (1971)
- 391 *Nola karelica* (1962)
- 393 *Earias clorana* (1946)
- 399 *Acronicta cuspis* (1957)
- 411 *Pseudeustrotia candidula* (1974)
- 433 *Calophasia lunula* (1914)
- 511 *Calamia tridens* (1983)
- 541 *Mamestra brassicae* (1952)
- ?576 *Spaelotis ravida* (1972)
- 601 *Agrotis segetum* (1952)

Ekspansiolajeista on käytettävissä J. Kaisilan urauurtava ja seikkaperäinen esitys aina vuoteen 1960 saakka (Kaisila 1962). Sen jälkeisiä tulokaslajeja on puolestaan K. Mikkola käsitellyt laajassa artikkelissaan (Mikkola 1997). Sen johdosta olen taulukkoon 1 ottanut mukaan vain ne tulokaslajit, jotka ovat ilmestyneet Mäntyharjulle vuoden 1970 jälkeen (ja myös jääneet paikkakunnalle). Joukossa on muutamia lajeja, joista on havaintoja vasta parilta viime vuodelta. Ne kuuluvat kuitenkin juuri siihen ryhmään lajeja, jotka ovat viime aikoina selvästi laajentaneet esiintymisaluettaan ja ovat siten varsin todennäköisesti saaneet jo jalansijan paikkakunnalla.

Taulukko 1. Tulokaslajit vuodesta 1970 lähtien.

○ = 1-4 yks., ● = ≥ 5yks.

	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99			
<i>Ina io</i>					○		○						●	○	●	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○		
<i>Cat rubidata</i>										○	○	○					○	○	○							○	○	○	○	○	○		
<i>Chl siterata</i>															○											○							
<i>Col aptata</i>											○			○		○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○		
<i>Per affinitatum</i>																						○	○	○	○	○	○	○	○	○	○		
<i>Dis blomeri</i>														○													○	○	○	○	○		
<i>Apo pilosaria</i>																														○	○		
<i>Par consonaria</i>																									○						○		
<i>Lam bimaculata</i>				○											○	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
<i>Sch costastrigalis</i>			○	○	○	○	●	○	○				●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
<i>Ant excelsa</i>												○				○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	
<i>Amp perfusa</i>																	○	○					○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	
<i>All oxyacanthae</i>																										○	○	○	○	○	○	○	
<i>Ble amica</i>										○						○	○	○	○				○	○		○	○	○	○	○	○	○	
<i>Apa scolopacina</i>																								○		○	○	○	○	○	○	○	
<i>Apa ophiogramma</i>			○													○	○	○	○				○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	
<i>Hec bicolorata</i>						○	○							○	○	○	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	
<i>Myt ferrago</i>																							○			○							
<i>Myt straminea</i>							○									○							○			○							
<i>Noc promba</i>											○		○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	
<i>Xes collina</i>										○												○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
<i>Cry chardinyi</i>			○				●	○	○	○	●	○	○	○	○	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	

Kiitokset

Kauri Mikkolan ansiota on, että ylipäänsä ryhdyin tähän suuritöiseen urakkaan. Hän on lukenut käsikirjoituksen, korjannut kömmähdyksiäni ja tukenut minua lukuisin neuvoin ja opastuksin. Hän on myös kääntänyt englanniksi alussa olevan tiivistelmän. Anders Albrecht ja Larry Huldén ovat laatineet lajikohtaiset ruutuhavaintokartat, joita itse en olisi tietokonepohjaisesti pystynyt tekemään. Myös Marko Nieminen on auttanut tietokoneongelmissa laatien muun muassa kirjoituksen taulukot ja graafiset esitykset. Seppo Häkkinen on ystävällisesti antanut käyttööni Mikkelin pitkäaikaiset säähavainnot. Kivelän talon omistajien Lauri ja Ester Cantellin sekä myöhemmin heidän perikuntansa luvalla olen saanut pitää perhosrysiä heidän pihassaan. Kalervo Nurmen havainnot Laivolahdesta ja Timo Nikin Nuolniemestä ovat antaneet merkittävän lisän alueen perhosfaunan tuntemisessa. Jorma Kyrki ei enää ole joukossamme ottamassa vastaan tunnustusta samoista asioista, eivät liioin Aarne Petrell, veljeni Erkki Peltonen eikä Teuvo Äyräpää. Arja ja Raimo Olander paikallisina kasvien tuntijoina ovat neuvoneet minulle lukuisia mielenkiintoisia retkikohteita ja omakohtai-

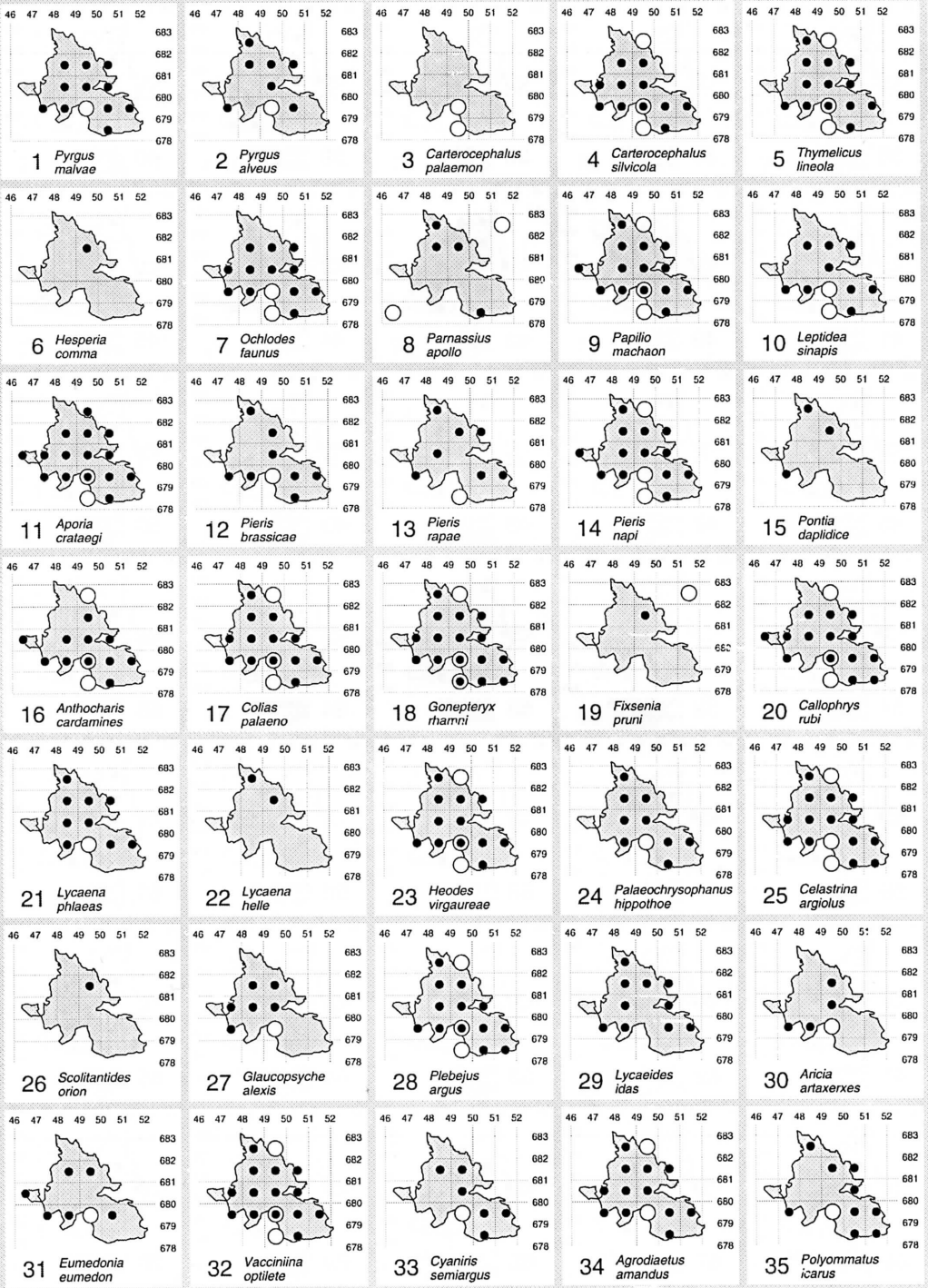
sesti myös keränneet ja havainnoineet perhosia. Mikael Englund, Petri Klaus, Karl-Erik Lundsten, Antti ja Mikko Mustonen sekä Ari ja Katri Suominen ovat ilmoittaneet minulle perhoshavaintojaan Mäntyharjulta. Ympäristöpitäjien perhostietoja ovat auliisti antaneet Matti Aronen, Jussi Halme, Hannu Koski, Heikki Kronholm, Jorma Kuusinen, Markku Liljebld, Olli Marttila, Juha Pöyry, Jukka Svahn, Kari Vaalamo ja Matti Vesterinen, viimeksi mainittu myös monet havaintonsa Mäntyharjulta. Yllämainituille ja luonnollisesti kaikille muillekin minua auttaneille lämpimät kiitokseni.

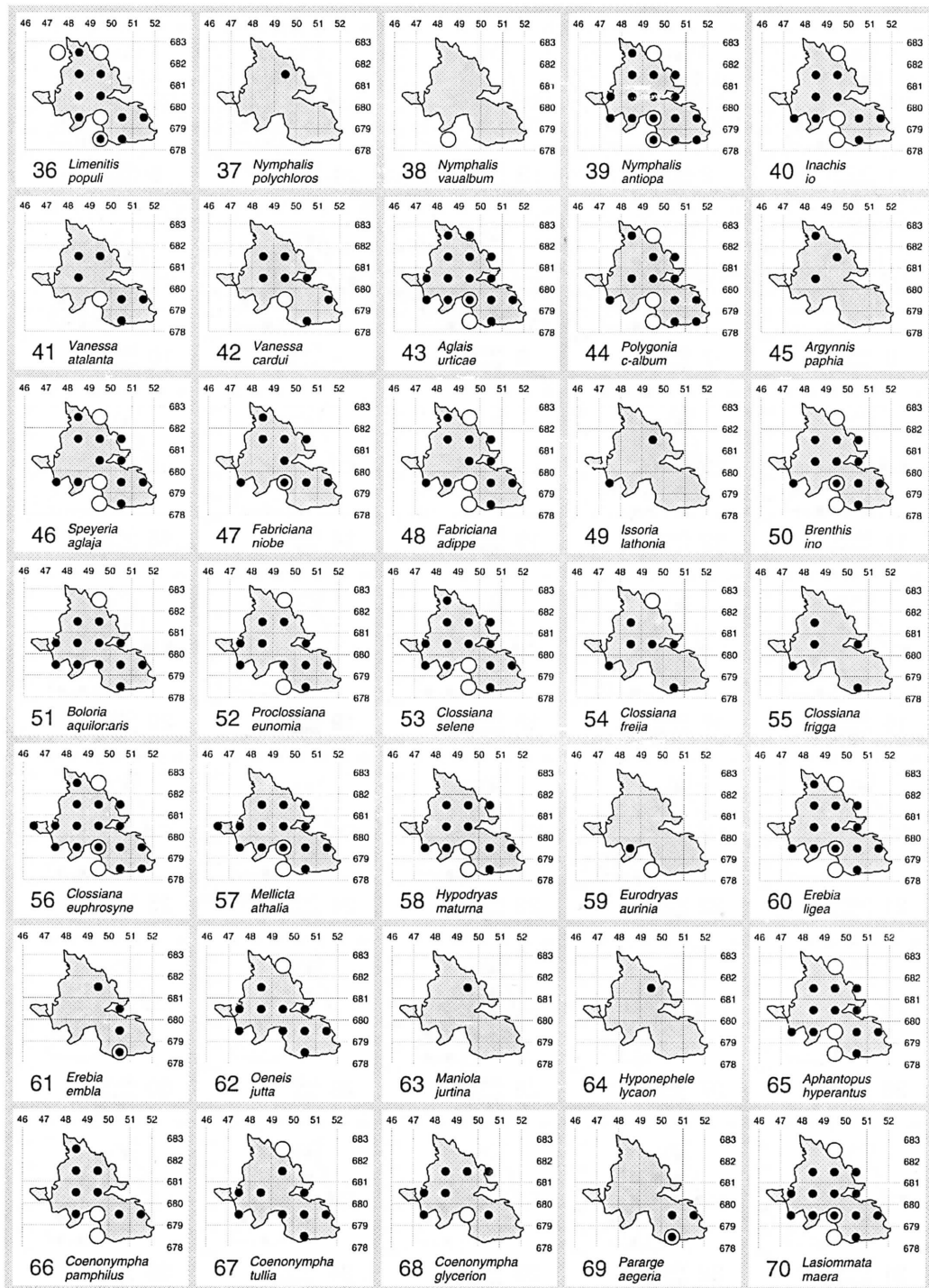
Kirjallisuus

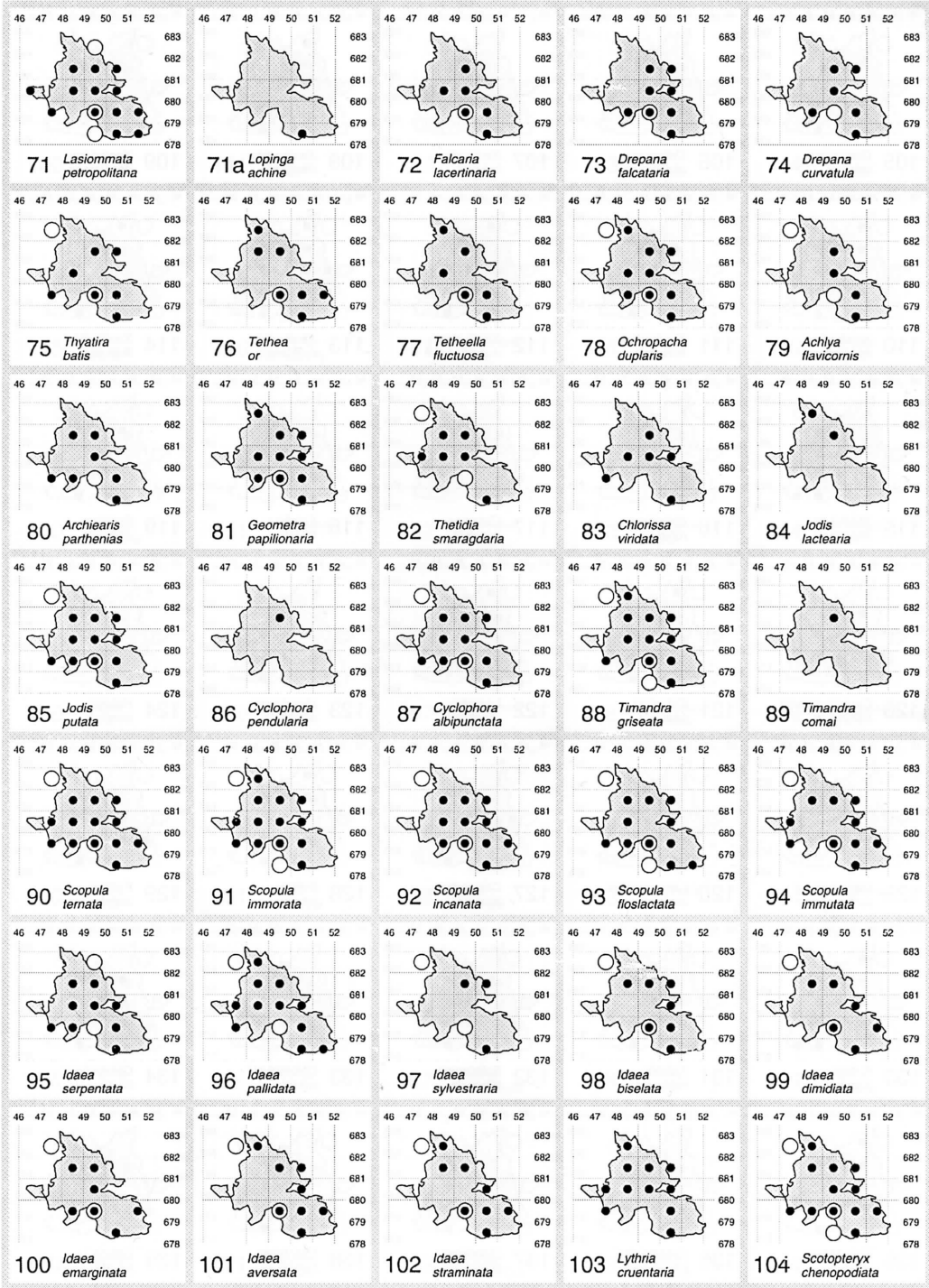
- Ahola, M., Silvonen, K. & Vilén, J. 1983: Kosken HI (EH) pitäjän suurperhoset vuosina 1969-1982. - Notulae Entomol. 63:145-175.
- Baptria 1976-99: vol. 1-24. - Suomen Perhostutkijain Seura.
- Bonsdorff, R. von 1985: Lahden seudun suurperhosfauna 1947-1983. - Lahden museolautakunta. 86 ss. + liitteet (moniste).
- Eliasson, C. 1991: Studier av boknätfjärilens, *Fuphydryas maturna* (Lepidop-

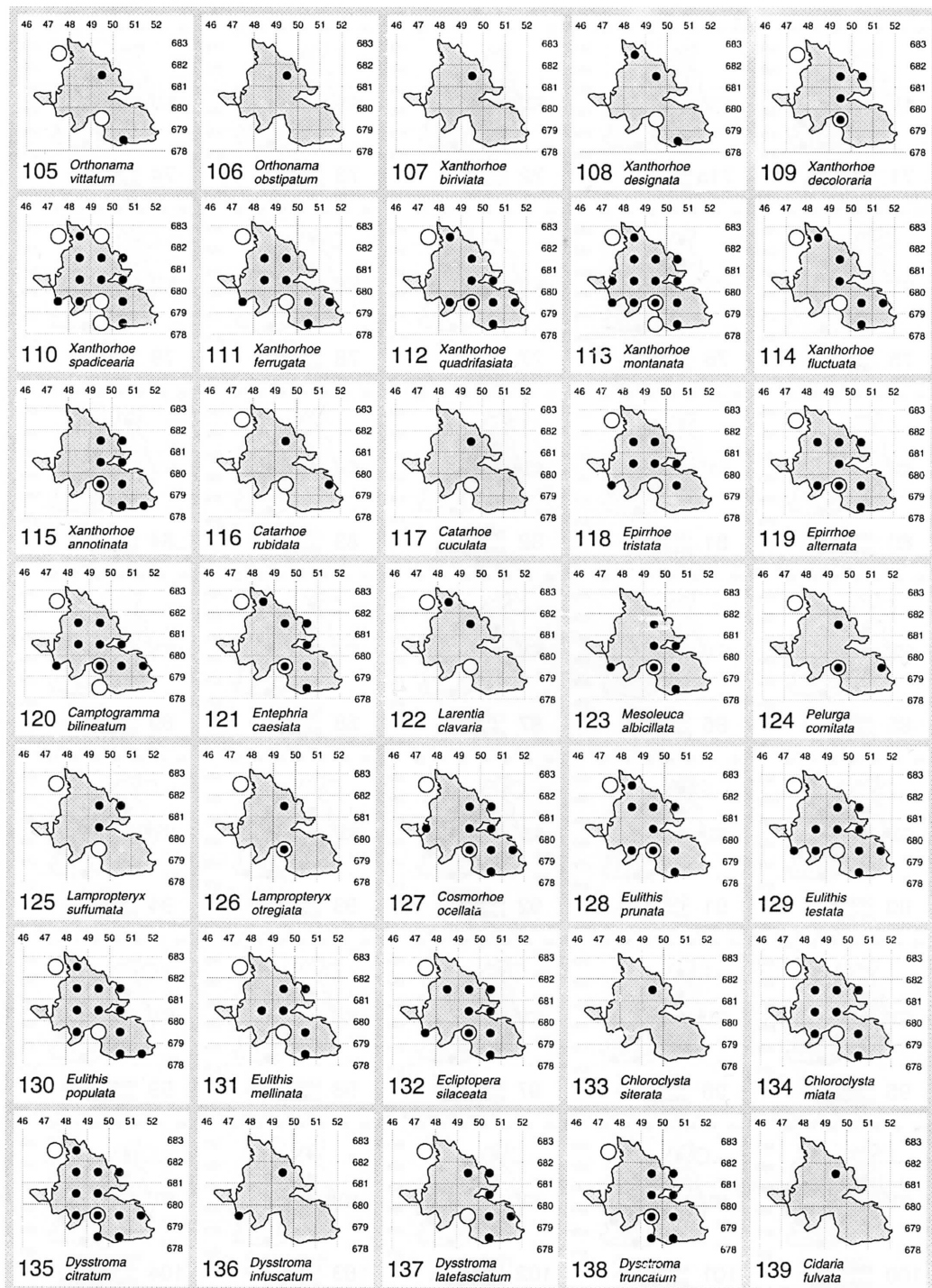
- tera, Nymphalidae), förekomst och biologi i Västmanland. – Entomol. Tidskr. 112:113-124.
- Grönblom, Th. 1936: Verzeichnis der Gross-Schmetterlinge Finnlands mit Rücksicht auf ihre Verbreitung in den verschiedenen Provinzen. – Acta Soc. F. Fl. Fenn. 58, nr.5.
- Halme, J. 1979: Koillis-Kymenlaakson yökköset. – Kymenlaakson Luonto 20:7-13.
- Halme, J. 1980: Koillis-Kymenlaakson mitarit. – Kymenlaakson Luonto 21:9-16.
- Halme, J. 1983: Koillis-Kymenlaakson juuriperhoset, puuntuhoajat, punatäpläperhoset, pussikehrääjät, lasisiipiset, siilikehrääjät ja allaskehrääjät. – Kymenlaakson Luonto 24:1-6.
- Heinänen, V. L. 1947: Havaintoja Lahden seudun suurperhosfaunasta. – Acta Entomol. Fennica 2.
- Hublin, Ch. & Peltonen, O. 1985: Eilema cereolum (Hübner, 1803) -jäkäläkehrääjän parveilusta. – Baptria 10:45-49.
- Hublin, Ch. & Savolainen, E. 1985: Pohjois-Savon suurperhoset. – Kulumus nro 8. Kuopion luonnontieteellinen museo. 86 ss.
- Häkkinen, S. 1994: Sadetta, poutaa, hellettä ja pakkasta. Säähavaintoja Etelä-Savon tutkimusasemalla Mikkelissä 1926-1993. – Maatalouden tutkimuskeskus. Moniste. 39 ss.
- Kaila, L. & Albrecht, A. 1994: The classification of the Timandra griseata -group (Lepidoptera, Geometridae, Sterrhinae). – Entom. Scand. 25:461-479.
- Kaisila, J. 1959: Vanhimmat tiedot Suomen perhoslajistosta. – Ann. Entomol. Fennici 25:80-102.
- Kaisila, J. 1962: Immigration und Expansion der Lepidopteren in Finnland in den Jahren 1869-1960. – Acta Entomol. Fennica 18:1-452.
- Kaisila, J. 1967: Teratologisches über Schmetterlinge (Lep.). – Ann. Entomol. Fennici 33:164-176.
- Kangas, J. 1994: Pälkäneen suurperhoset. – Diamina 1994a. Tampereen Hyönteistutkijain Seura. 44 ss.
- Kiertokirjeet vv. 1955-1961. – Suomen Lepidopterologien Kerho.
- Kiertokirjeet vv. 1961-1975. – Suomen Perhostutkijain Seura.
- Kontio-kari, S. 1989: Etelä-Pohjanmaan suurperhoset. – Notulae Entomol. 69:81-149.
- Leinonen, R. 1993: Kainuun suurperhoset. – Baptria 18(2a):1-73.
- Martikainen, R. & Seuranen, I. 1988: Tampereen seudun suurperhoset. – Notulae Entomol. 68:61-93.
- Marttila, O. 1989: Kirjokehrääjä runsas vain parittomina vuosina? – Baptria 14:90.
- Marttila, O. 1992: Yöperhosten lennon ajoittuminen ja sen yhteys tehoisaan lämpösummaan. – Etelä-Karjalan Allergia ja Ympäristöinstituutti. Moniste. 90 ss.
- Marttila, O., Haahntela, T., Aarnio, H. & Ojalainen, P. 1990: Suomen päiväperhoset. – Kirjayhtymä. Helsinki. 370 ss.
- Marttila, O., Haahntela, T., Aarnio, H. & Ojalainen, P. 1992: Päiväperhosopas. – Kirjayhtymä. Helsinki. 150 ss.
- Mikkola, K. 1997: Population trends of Finnish Lepidoptera during 1961-1996. – Entomol. Fennica 8:121-143.
- Mikkola, K. & Jalas, I. 1977: Suomen perhoset. Yökköset 1. – Suomen Perhostutkijain Seura/Otava. 256 ss.
- Mikkola, K. & Jalas, I. 1979: Suomen perhoset. Yökköset 2. – Suomen Perhostutkijain Seura/Otava 304 ss.
- Mikkola, K., Jalas, I. & Peltonen, O. 1985: Suomen perhoset. Mittarit 1. – Suomen Perhostutkijain Seura. 260 ss.
- Mikkola, K., Jalas, I. & Peltonen, O. 1989: Suomen perhoset. Mittarit 2. – Suomen Perhostutkijain Seura/Recallmed. 280 ss.
- Mäkinen, Y. 1970: Tilastotiedettä biologeille. – Synapsi r.y:n kurssimoniste. Turku. 184 ss.
- Nocturna. Valtakunnallisen yöperhosseuran vuosiraportit 1 (1993), 2 (1994) ja 3 (1995). – Suomen ympäristökeskus.
- Nordman, A. 1961: Boarinia consonaria funnen i SE-Finland, mähända nästa expansionsart av detta släkte. – Notulae Entomol. XLI:23-24.
- Nupponen, K. 1995: Sterrhopterix fusca (Haworth, 1809) ja S. standfussi (Wocke, 1851) Suomessa. – Baptria 20:107-111.
- Paasonen, K. 1963: Mäntyharjun Toivolankylän ja lähialueen kasvillisuudesta ja kasvistosta. – Pro gradu -työ (prof. J. Jalas). Moniste 34 ss.
- Peltonen, O. 1951: Lithosia cereola Hb. -jäkäläkehrääjän (Lep., Arctiidae) joukkoesiintyminen Mäntyharjulla. – Suomen Hyönteistiet. Aikakauskirja 17: 158-161.
- Peltonen, O. & Mikkola, K. 1994: Cornutiplusia circumflexa (Linnaeus, 1767) -metalliyökkönen vaeltanut Suomeen saakka. – Baptria 19:62-63.

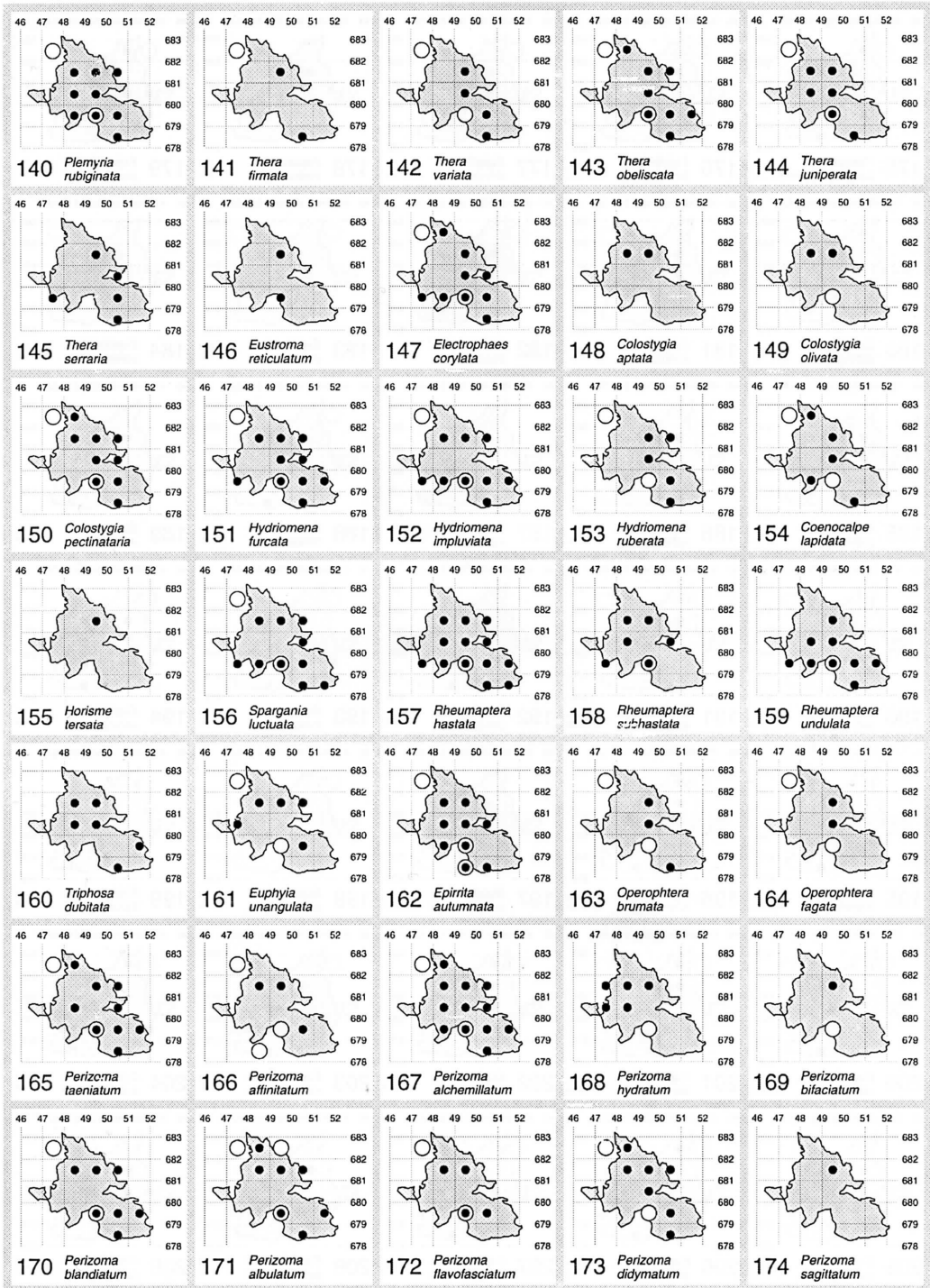
- Seppänen, E. 1970: Suurperhostoukkien ravintokasvit. – Suomen eläimet 14. Suomen biologian seura Vanamo. 179 ss.
- Sotavalta, O. 1987: Provincial distribution of Finnish Macrolepidoptera. – Notulae Entomol. 67:187-205.
- Suomalainen, E. 1958: Über das Vorkommen und spätere Verschwinden von *Epinephele lycaon* Rott. (Lep., Satyridae) in Finnland. – Ann. Entomol. Fennici 24:168-181.
- Tomminen, J. 1986: Puulaveden saarten yökkösyhteisöt saariteorian valossa. – Hels. yliop. eläintiet. laitos. Pro gradu - tutkielma.
- Ulvinen, A. 1974: Koillis-Kymenlaakson päiväperhoset. – Kymenlaakson Luonto 15:20-25.
- Ulvinen, A. 1976: Koillis-Kymenlaakson kiihtäjät ja kehääjät. – Kymenlaakson Luonto 17:7-12.
- Wahlberg, N. 1999: Kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) elinympäristö Suomessa. – Baptria 24:173-177.
- Varis, V., Ahola, M., Albrecht, A., Jalava, J., Kaila, L., Kerppola, S. & Kullberg, J. 1995: Checklist of Finnish Lepidoptera – Suomen perhosten luettelo. – Sahlbergia 2:1-80.

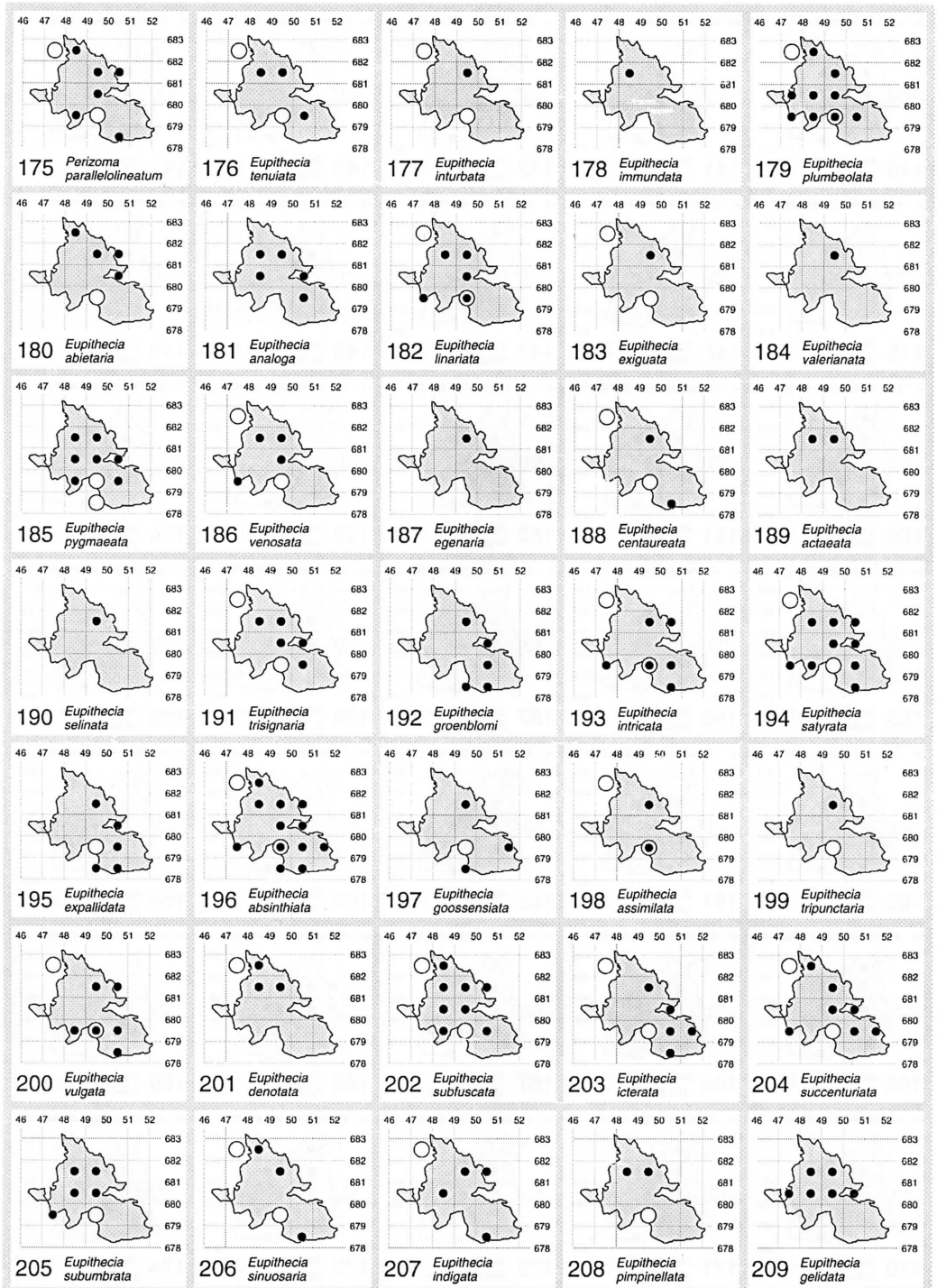


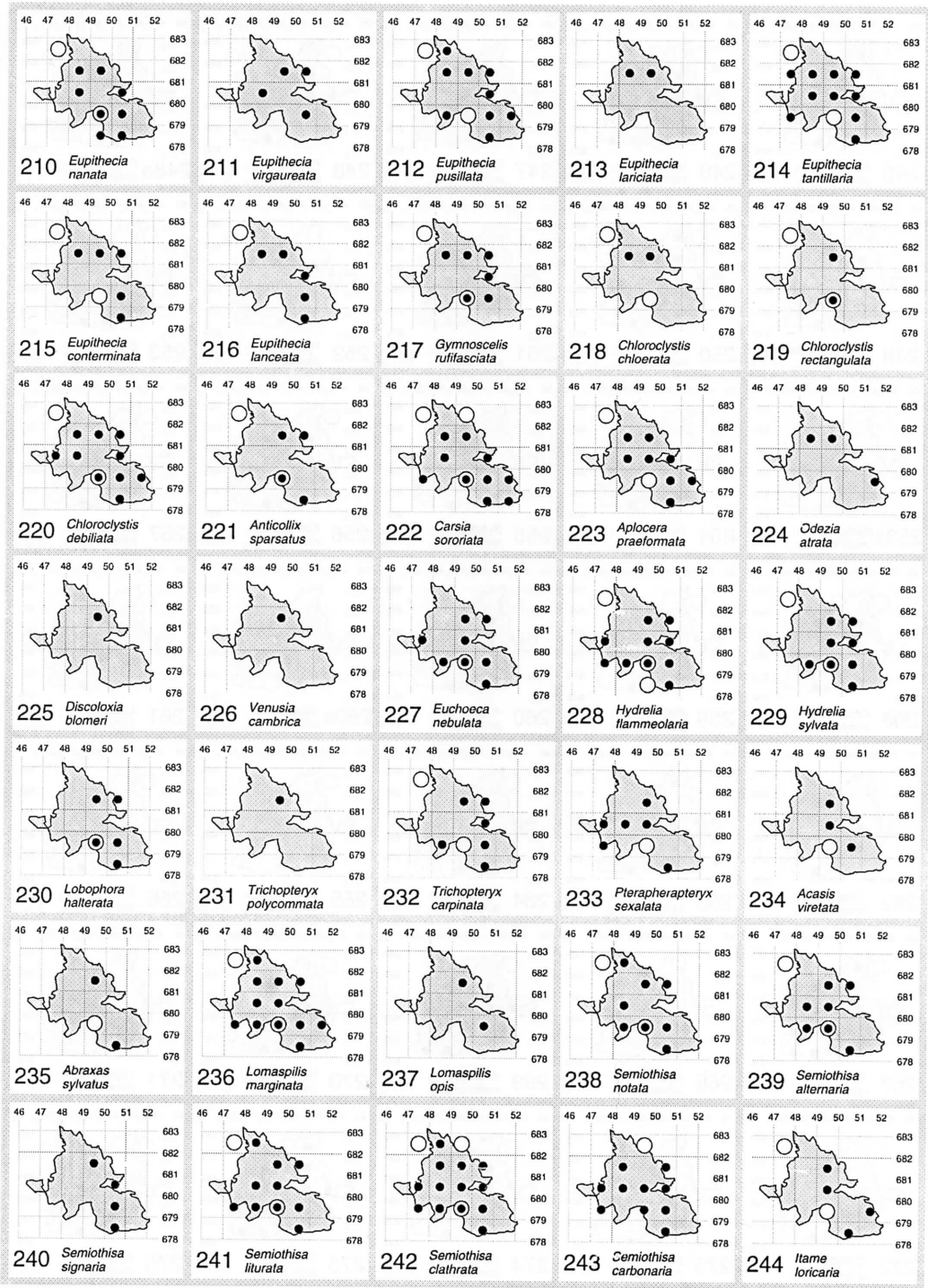


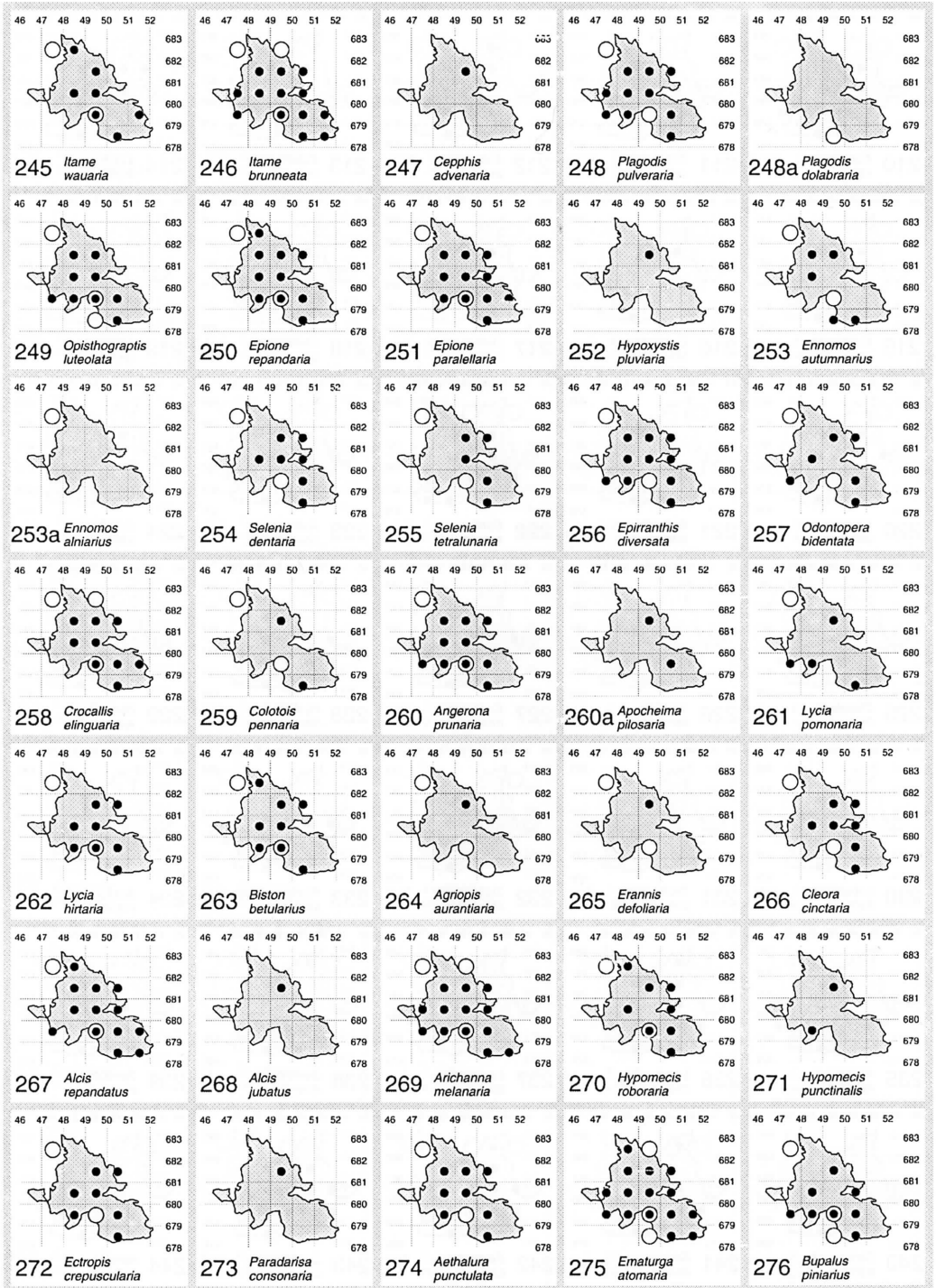


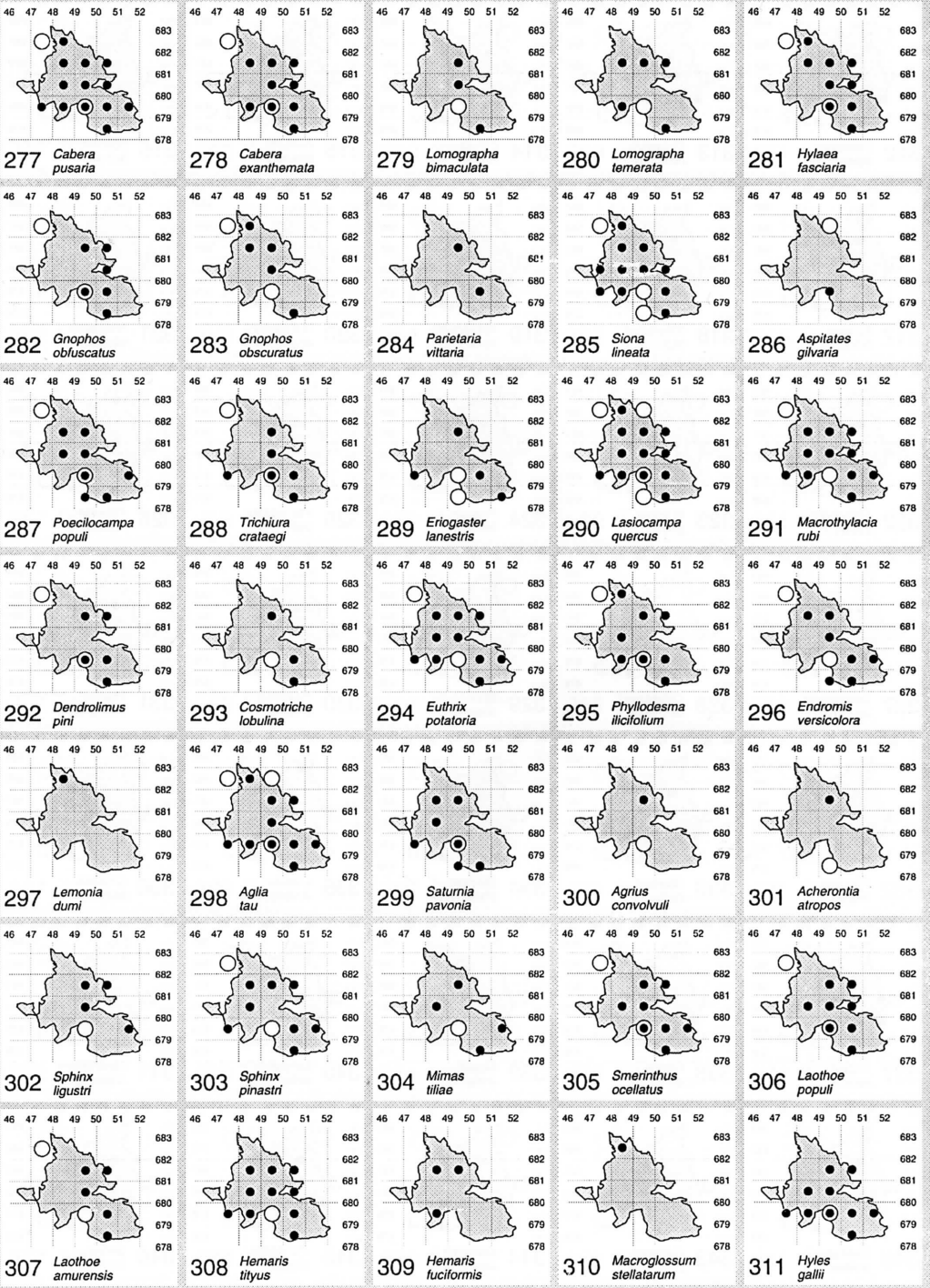


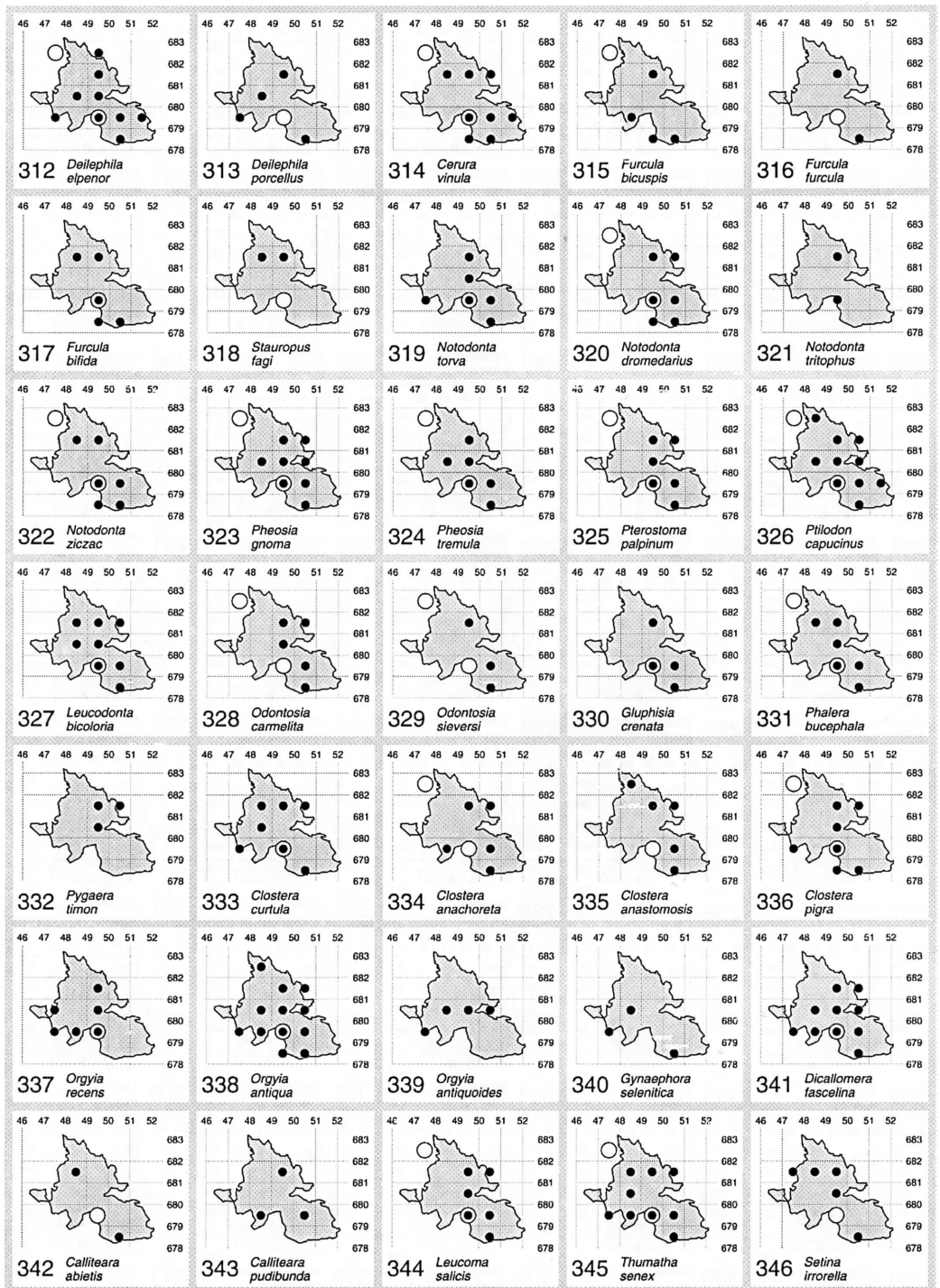


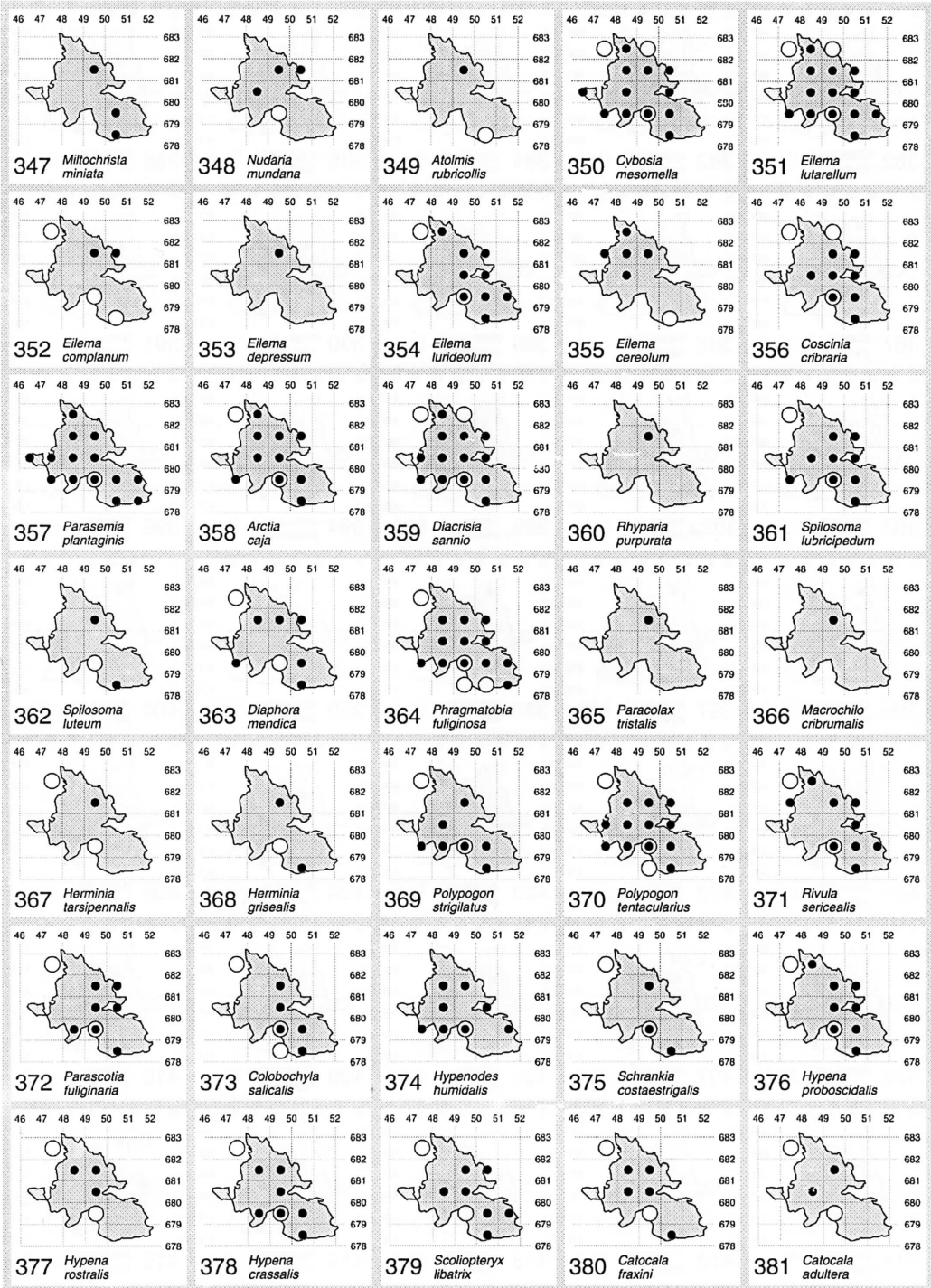


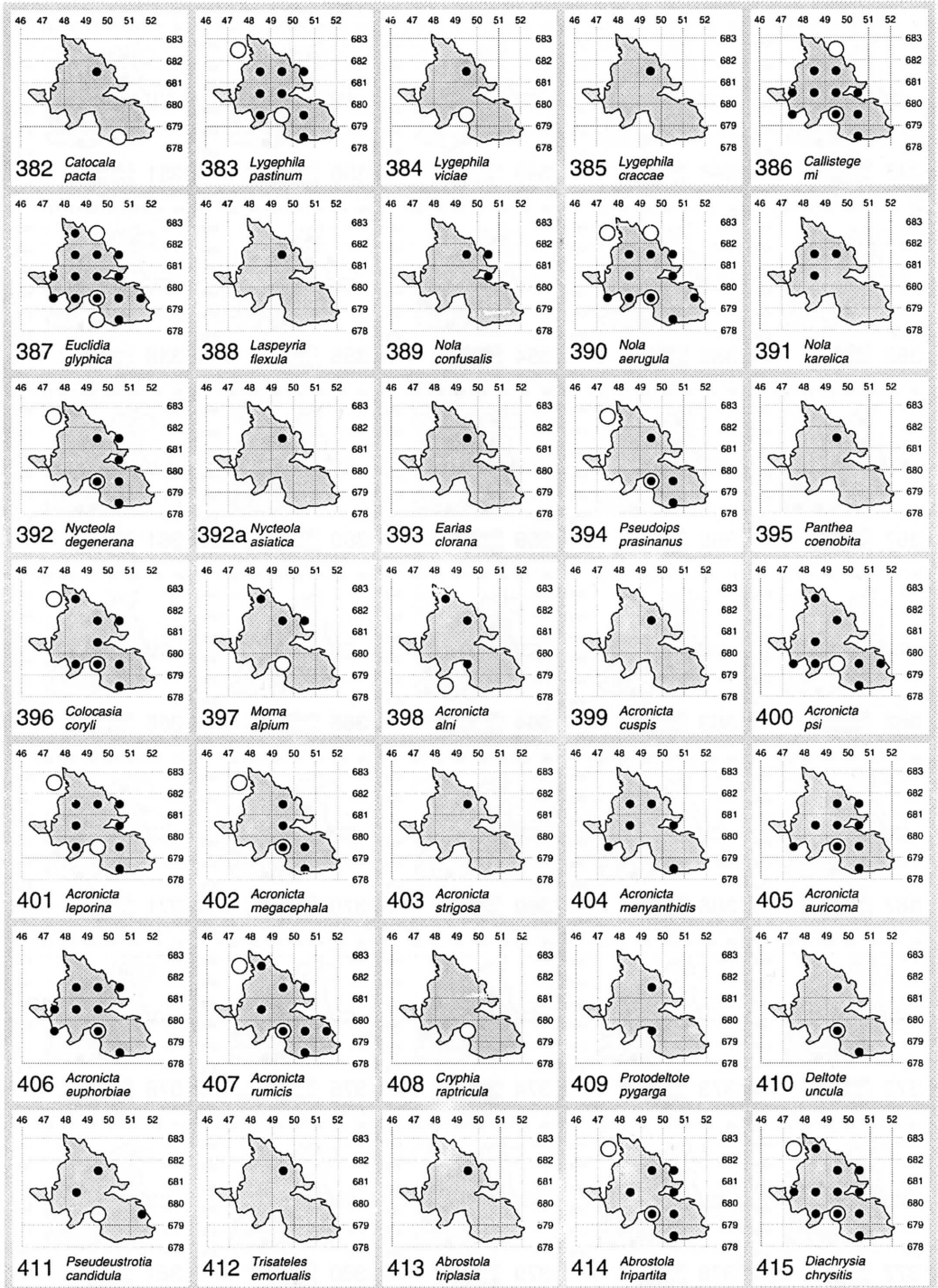


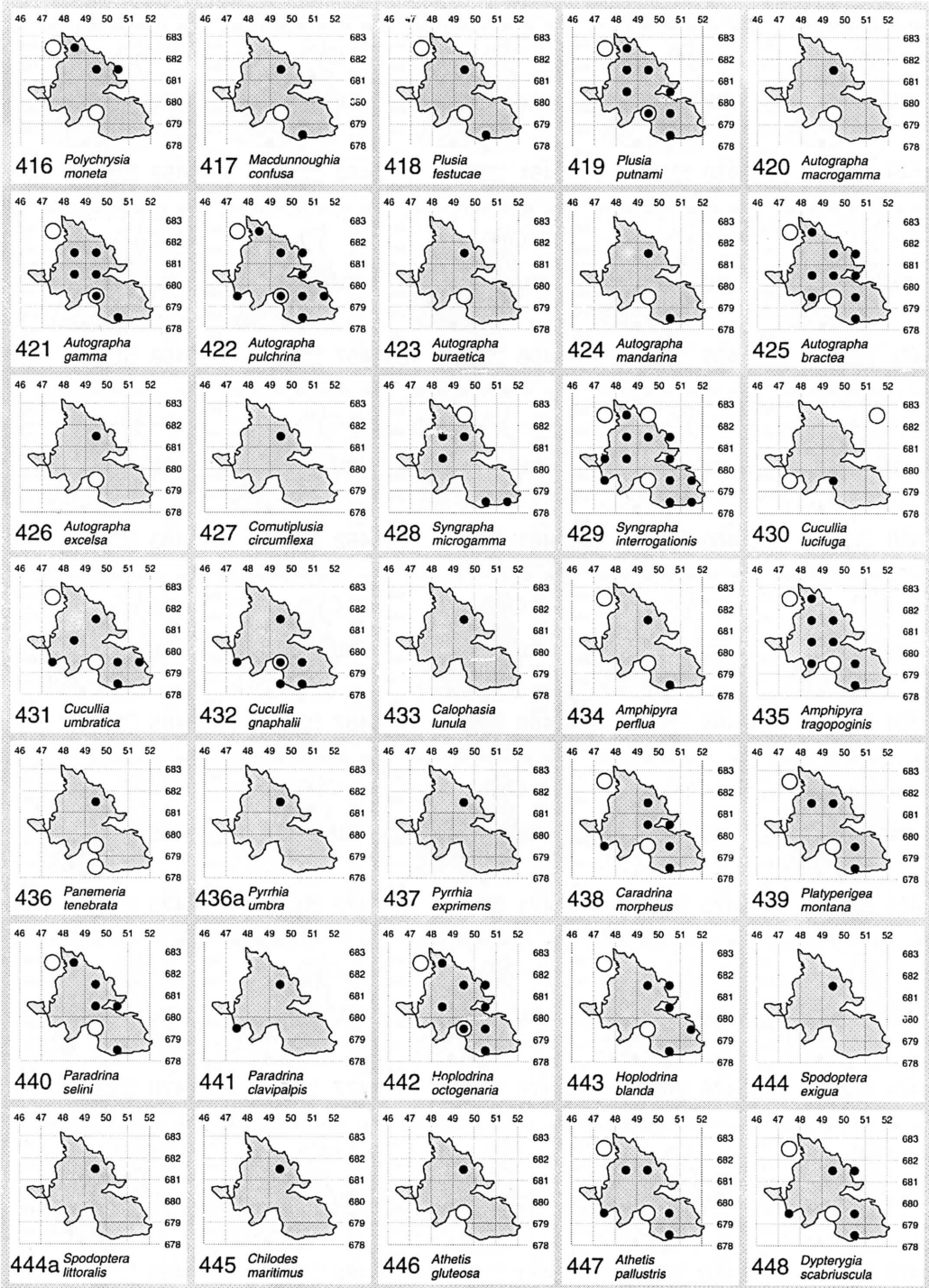


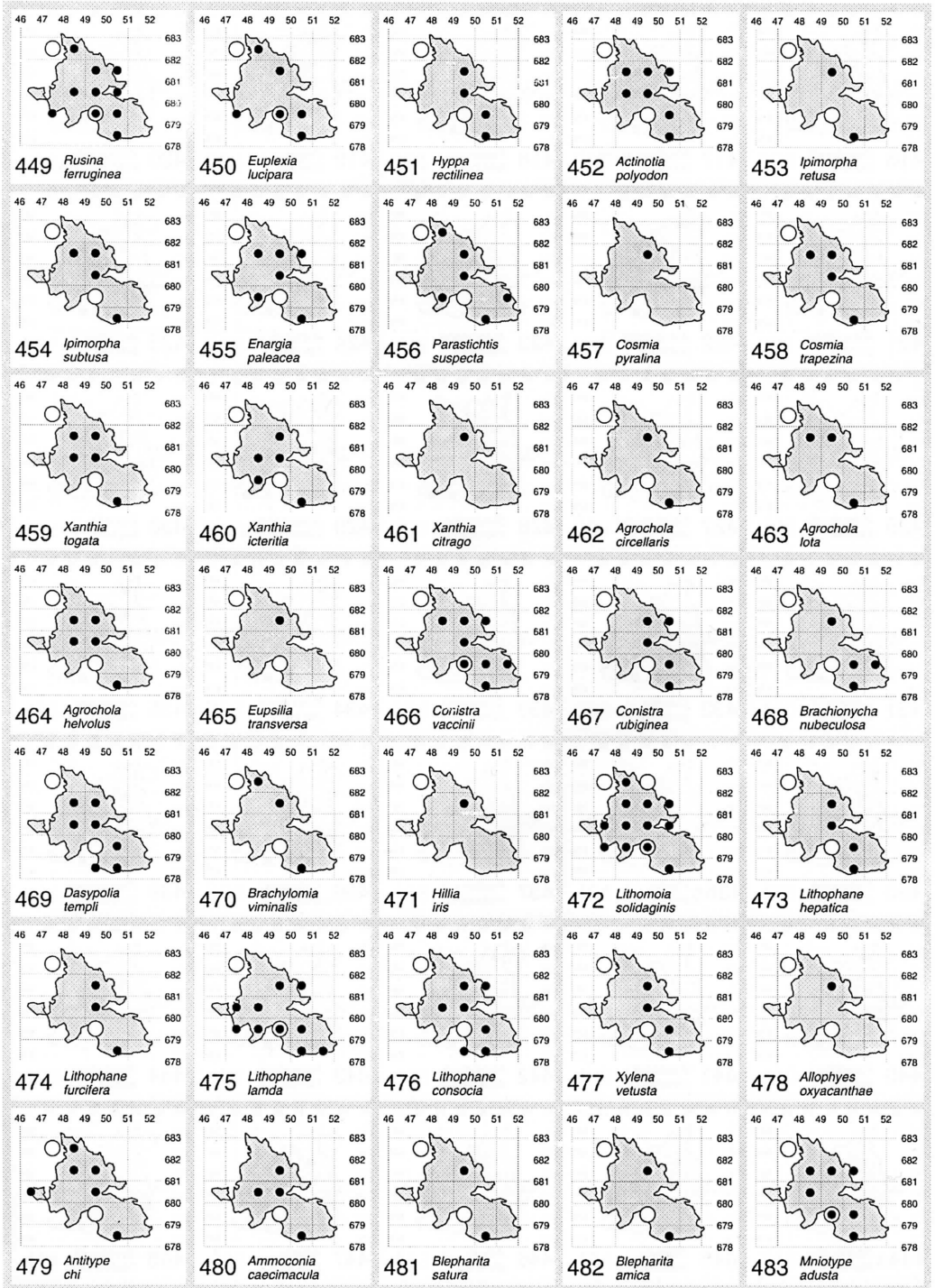


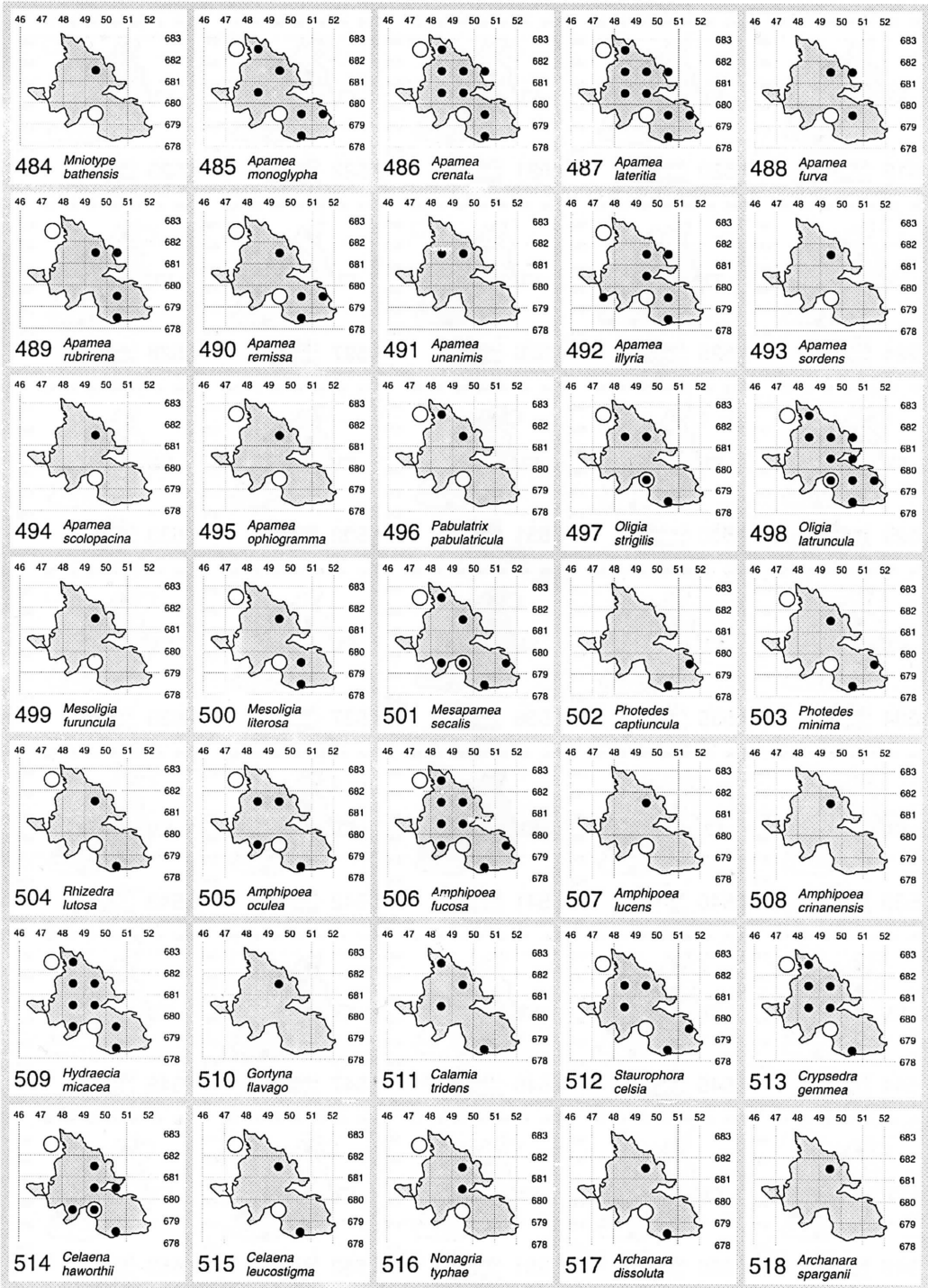


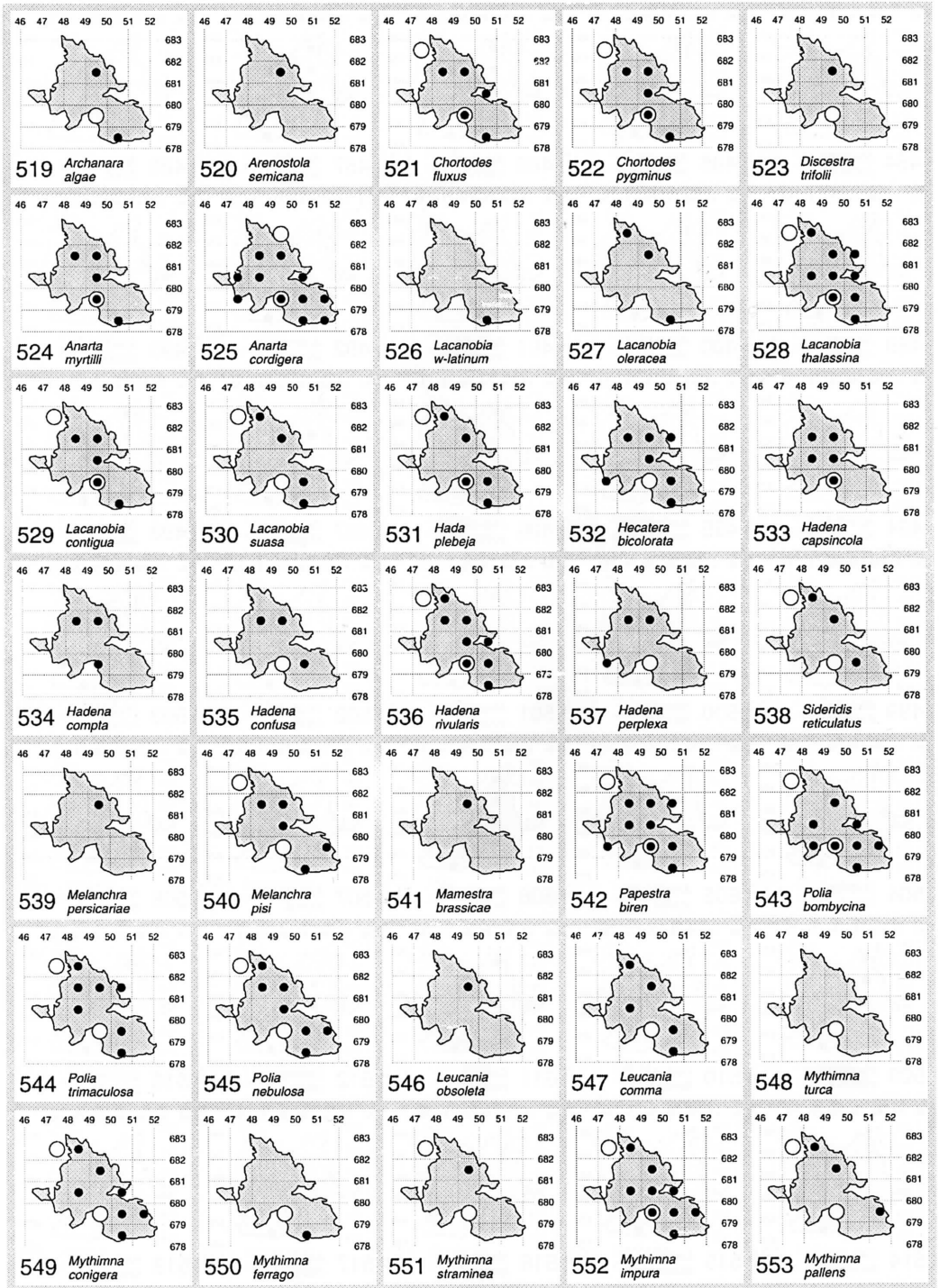


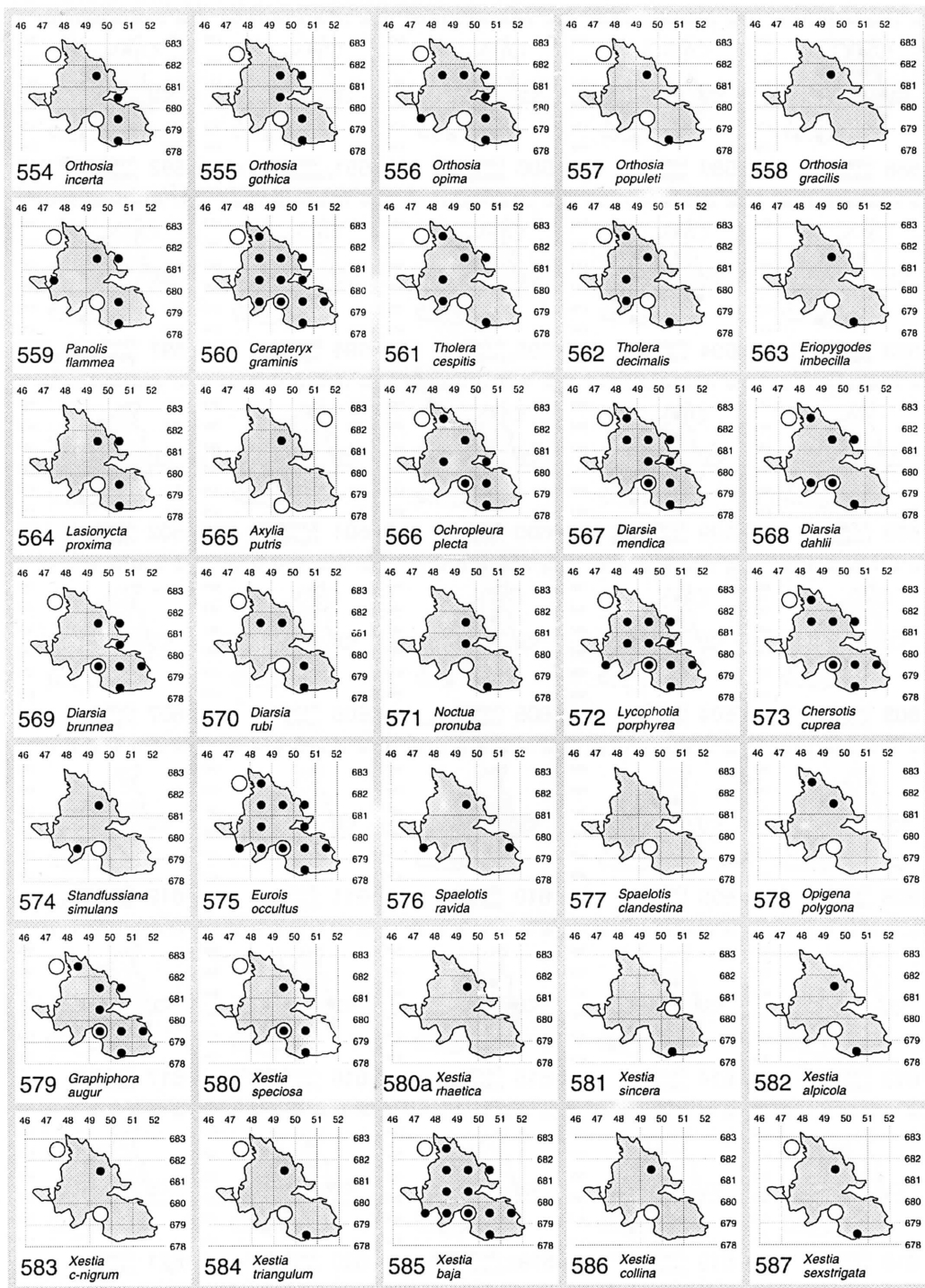


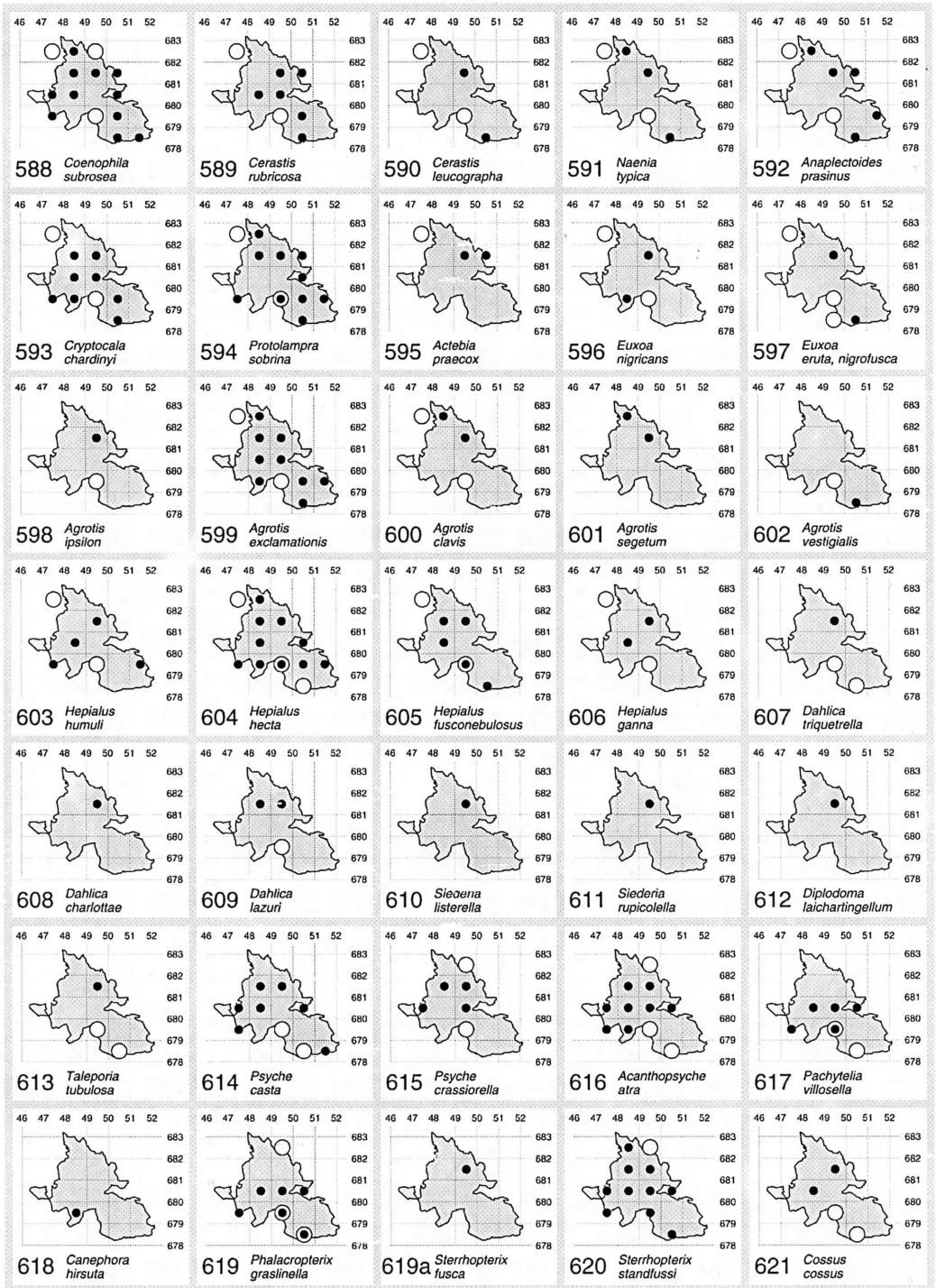


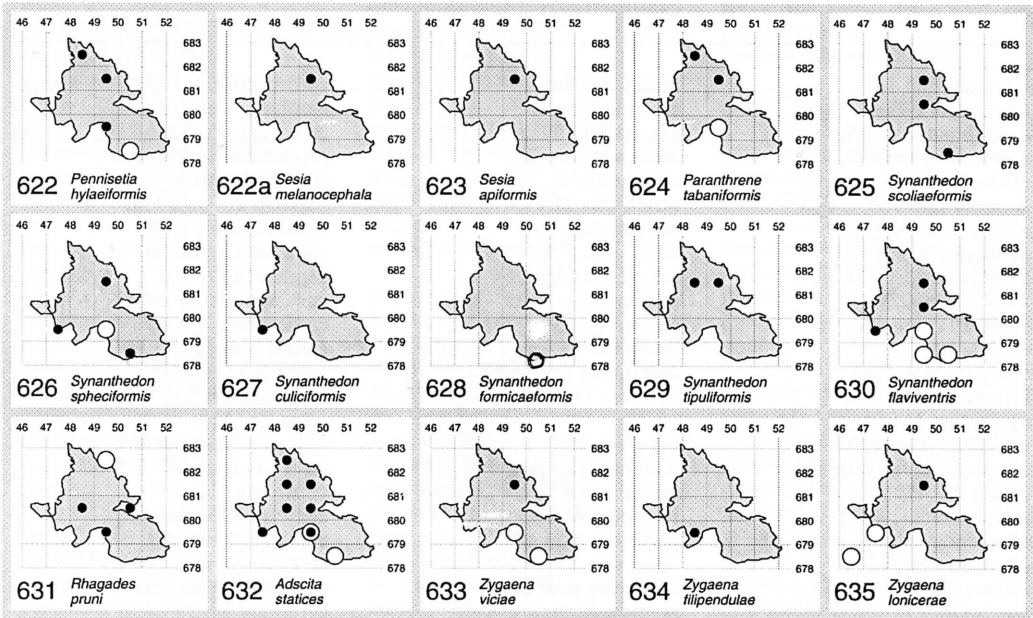












LAJIHAKEMISTO

Numerot ovat lajinumeroita.

- abietaria Eup 180
 abietis Cal 342
 absinthiata Eup 196
 aceris Acr *post* 400
 achine Lop 71A
 actaeata Eup 189
 adippe Fab 48
 adultera Cat 381
 adumbrata Eux *post* 595
 adusta Mni 483
 advenaria Cep 247
 aegeria Par 69
 aerugula Nola 390
 affinitatum Per 166
 aglaja Spe 46
 albicillata Mes 123
 albimacula Had *post* 535
 albina Pla 439
 albipunctata Cyc 87
 albovenosa Sim *post* 407
 albulatum Per 171
 alchemillatum Per 167
 alexis Gla 27
 algae Arc 519
 allous Ari 30
 alni Acr 398
 alniarius Enn 253A
 alpicola Xes 582
 alpium Moma 397
 alsines Hop 442
 alternaria Sem 239
 alternata Epi 119
 alveus Pyr 2
 amandus Agr 34
 amata Tim 88
 amica Ble 482
 amphidamas Lyc 22
 amurensis Lao 307
 anachoreta Clo 334
 analoga Eup 181
 anastomosis Clo 335
 annotinata Xan 115
 annulata Cyc *post* 86
 antiopa Nym 39
 antiqua Org 338
 antiquoides Org 339
 apiformis Ses 623
 apollo Par 8
 aprilina Dic *post* 478
 aptata Col 148
 aquilonaris Bol 51
 arcuosa Pho 503
 argiades Eve *post* 24
 argiolus Cel 25
 argus Ple 28
 arion Mac *post* 27
 artaxerxes Ari 30
 artesiaria Sem *post* 242
 ashworthii Xes *post* 584
 asiatica Nyc 392A
 assimilata Eup 198
 atalanta Van 41
 athalia Mel 57
 atomaria Erna 275
 atra Aca 616
 atrata Ode 224
 atropos Ach 301
 augur Gra 579
 aurantiaria Agr 264
 auricoma Acr 405
 aurinia Eur 59
 autumnarius Enn 253
 autumnata Epi 162
 aversata Ida 101
 baja Xes 585
 bankiana Del *post* 410
 barbalis Pol 369
 basilinea Apa 493
 bathensis Mni 484
 batis Thy 75
 baton Pse *post* 25
 berbera Amp *post* 433
 betulae The *post* 18
 betularius Bis 263
 betulina Psy *post* 615
 bicolorata Hec 532
 bicolorata Ple 140
 bicoloria Leu 327
 bicurris Had 533
 bicuspis Fur 315
 bidentata Odo 257
 bifaciatum Per 169
 bifida Fur 317
 bilineatum Cam 120
 bilunaria Sel 254
 bilunulata Eup 181
 bimaculata Lom 279
 biren Pap 542
 biriviata Xan 107
 biselata Ida 98
 bistortata Ect 272
 blanda Hop 443
 blandiatum Per 170
 blomeri Dis 225
 bombycina Pol 543
 bractea Aut 425
 brassicae Mam 541
 brassicae Pie 12
 brumata Ope 163
 brunnea Dia 569
 brunneata Ita 246
 bucephala Pha 331
 buraetica Aut 423
 c-album Pol 44
 c-nigrum Xes 583
 caecimacula Amm 480
 caesiata Ent 121
 caja Arc 358
 calcatrippae Sid 538
 cambrica Ven 226
 camelinus Pti 326
 candidula Pse 411
 cannae Arc 519
 capitata Ecl *post* 132
 capsicola Had 533
 captiuncula Pho 502
 capucinus Pti 326
 carbonaria Sem 243
 cardamines Ant 16
 cardui Van 42
 carmelita Odo 328
 carpinata Tri 232
 casta Psy 614
 castanea Xes *post* 585
 castigata Eup 202
 celsia Sta 512
 cembrella Sie 610
 centaureae Pyr *post* 2
 centaureata Eup 188
 centonalis Nola 390
 cereolum Eil 355
 cervicalis Rhe *post* 158
 cespitis Tho 561
 chardiniyi Cry 593
 charlottae Dah 608
 chenopodiata Sco 104
 chi Ant 479
 chiron Eum 31
 chloerata Chl 218
 chrysitis Dia 415
 cinctaria Cle 266
 cinerascens Pla 439
 circellaris Agr 462
 circumflexa Cor 427
 citrago Xan 461
 citratum Dys 135
 clandestina Spa 577
 clathrata Sem 242
 clavaria Lar 122
 clavipalpis Par 441
 clavis Agr 600
 clorana Ear 393
 coenobita Pan 395
 coeruleata Hyd 152
 collina Xes 586
 comai Tim 89
 comitata Pel 124
 comma Hes 6
 comma Leu 547
 complanum Eil 352
 compta Had 534
 confusa Had 535
 confusa Mac 417
 confusalis Nola 389
 conigera Myt 549
 consocia Lit 476
 consonaria Par 273
 conspersa Had 535

- conterminata Eup 215
 contigua Lac 529
 contusa Ipi *post* 454
 convolvuli Agr 300
 cordigera Ana 525
 corylata Ele 147
 coryli Col 396
 cossus Cos 621
 costaestrigalis Sch 375
 craccae Lyg 385
 crassalis Hyp 378
 crassiorella Psy 615
 crataegi Apo 11
 crataegi Tri 288
 crenata Apa 486
 crenata Glu 330
 crepuscularia Ect 272
 cribraria Cos 356
 cribrumalis Mac 366
 cruentaria Lyt 103
 crinanensis Amp 508
 cucubali Had 536
 cuculata Cat 117
 cucullatella Nol *post* 388
 culiciformis Syn 627
 cuprea Che 573
 curtula Clo 333
 curvatula Dre 74
 cuspis Acr 399
- dahlii Dia 568
 daplidice Pon 15
 debiliata Chl 220
 decimalis Tho 562
 decoloraria Xan 109
 defoliaria Era 265
 degenerana Nyc 392
 denotata Eup 201
 dentaria Sel 254
 deplanum Eil 353
 depressum Eil 353
 derivalis Par 365
 derivata Ant *post* 122
 designata Xan 108
 didyma Mes *post* 501
 didymatum Per 173
 dimidiata Ida 99
 dipsacea Hel *post* 437
 dispar Lym *post* 344
 dissimilis Lac 530
 dissoluta Arc 517
 diversata Epi 256
 dolabraria Pla 248A
 dromedarius Not 320
 dubitata Tri 160
 dum Lem 297
 duplaris Och 78
- egenaria Eup 187
 elinguarua Cro 258
 elpenor Dei 312
 emarginata Ida 100
 embla Ere 61
 emortalis Tri 412
 ericae Org 339
- eruta Eux 597
 eumedon Eum 31
 eunomia Pro 52
 euphorbiae Acr 406
 euphrosyne Clo 56
 exanthemata Cab 278
 excelsa Aut 426
 exclamationis Agr 599
 exigua Spo 444
 exiguata Eup 183
 expallidata Eup 195
 exprimens Pyr 437
 exsoleta Xyl *post* 477
- faganus Pse 394
 fagata Ope 164
 fagi Sta 318
 falcataria Dre 73
 fascelina Dic 341
 fasciana Pro 409
 fasciaria Hyl 281
 faunus Och 7
 fennica Act *post* 595
 fennicella Dah *post* 607
 ferrago Myt 550
 ferrugata Xan 111
 ferruginea Rus 449
 festiva Dia 567
 festucae Plu 418
 filipendulae Zyg 634
 fimbria Noc *post* 571
 fimbrialis Tha *post* 83
 fimbriata Noc *post* 571
 firmata The 141
 fissipuncta Par *post* 456
 flammea Pan 559
 flammeolaria Hyd 228
 flavago Gor 510
 flavicornis Ach 79
 flaviventris Syn 630
 flavofasciatum Per 172
 flexula Las 388
 florida Dia 570
 floslactata Sco 93
 fluctuata Xan 114
 fluctuosa Tet 77
 fluxus Cho 521
 fontis Hyp 378
 formicaeformis Syn 628
 fraudatrix Cuc *post* 429
 fraxini Cat 380
 freija Clo 54
 frigga Clo 55
 frontis Hyp 378
 fuciformis Hem 309
 fucosa Amp 506
 fuliginaria Par 372
 fuliginosa Phr 364
 fulminea Cat *post* 382
 fulvaria Ita 246
 fulvata Cid 139
 fumosella Dah 609
 funebris Sym *post* 433
 furcata Hyd 151
 furcifera Lit 474
- furcula Fur 316
 furuncula Mes 499
 furva Apa 488
 fusca Ste 619A
 fusconebulosus Hep 605
- galiata Epi *post* 119
 gallii Hyl 311
 gamma Aut 421
 ganna Hep 606
 gelidata Eup 209
 gemmea Cry 513
 genistae Lac 526
 gilvaria Asp 286
 glabrarius Alc 268
 glauca Pap 542
 gluteosa Ath 446
 glycerion Coe 68
 glyphica Euc 387
 gnaphalii Cuc 432
 gnoma Phe 323
 gonostigma Org 337
 goossensiata Eup 197
 gothica Ort 555
 gracilis Ort 558
 gracilis Plu 419
 graminis Cer 560
 graslinella Pha 619
 grisealis Her 368
 griseata Tim 88
 griseolum Eil *post* 350
 grisescens Epi *post* 573
 groenblomi Eup 192
 grossulariatus *post* 234
- halterata Lob 230
 hastata Rhe 157
 hastulata Epi *post* 118
 haworthii Cel 514
 hecta Hep 604
 helle Lyc 22
 helvolus Agr 464
 hepatica Lit 473
 hepatica Pol 544
 hermelina Fur 317
 hiera Las 71
 hippothoe Pal 24
 hirsuta Can 618
 hirsutella Ste 619A
 hirtaria Lyc 262
 humidalis Hyp 374
 humuli Hep 603
 hyale Col *post* 17
 hydratum Per 168
 hylaeiformis Pen 622
 hyperantus Aph 65
- icarus Pol 35
 icterata Eup 203
 icteritia Xan 460
 idas Lyc 29
 ilicifolium Phy 295
 illyria Apa 492
 imbecilla Eri 563
 immorata Sco 91

- immundata Eup 178
 immutata Sco 94
 impluviata Hyd 152
 impura Myt 552
 incanata Sco 92
 incerta Ort 554
 indigata Eup 207
 infuscatum Dys 136
 ingrlica Lit 476
 innotata Eup *post* 210
 ino Bre 50
 inornata Ida 102
 interrogationis Syn 429
 intricata Eup 193
 inturbata Eup 177
 io Ina 40
 iphis Coe 68
 ipsilon Agr 598
 iris Apa *post* 35
 iris Hil 471
 irrorella Set 346

 janthe Noc *post* 571
 jota Aut *post* 423
 jubatus Alc 268
 juniperata The 144
 jurtina Man 63
 jutta Oen 62

 karelica Nola 391

 l-album Nym 38
 lacertinaria Fal 72
 lactearia Jod 84
 lactucae Cuc *post* 429
 laichartingellum Dip 612
 lamda Lit 475
 lanceata Eup 216
 lanestris Eri 289
 lapidata Coe 154
 laponaria Lyc *post* 261
 lariciata Eup 213
 latefasciatum Dys 137
 lateritia Apa 487
 lathonia Iss 49
 latruncula Oli 498
 lazuri Dah 609
 lepida Had 537
 leporina Acr 401
 leucographa Cer 590
 leucostigma Cel 515
 levana Ara *post* 44
 libatrix Sco 379
 lidia Eux *post* 595
 lilea Ere 60
 lignatum Ort 105
 ligustri Sph 302
 liniariata Eup 182
 lineata Sio 285
 lineola Thy 5
 listerella Sie 610
 literosa Mes 500
 lithargyria Myt 550
 littoralis Spo 444A
 litura Agr *post* 464

 liturata Sem 241
 livida Amp *post* 434
 lobulina Cos 293
 loniceriae Zyg 635
 loricaria Ita 244
 lota Agr 463
 lubricipedum Spi 361
 lucens Amp 507
 lucifuga Cuc 430
 lucipara Eup 450
 luctuata Spa 156
 luctuosa Tyta *post* 385
 ludifica Tri *post* 395
 ludialis Pol *post* 370
 lunaria Sel *post* 254
 lunigera Cos 293
 lunula Cal 433
 lunularia Sel *post* 254
 lurideolum Eil 354
 lutarellum Eil 351
 lutea Xan 459
 luteolata Opi 249
 luteum Spi 362
 lutosa Rhi 504
 lycaon Hyp 64

 machaon Pap 9
 macrogamma Aut 420
 maera Las 70
 malvae Pyr 1
 mandarina Aut 424
 marginata Lom 236
 marginepunctellum Dip 612
 maritima Hel *post* 437
 maritimus Chi 445
 matura Hyp 58
 megacephala Acr 402
 melanaria Ari 269
 melanocephala Ses 622A
 meliloti Zyg 633
 mellinata Eul 131
 mendica Diaph 363
 mendica Diars 567
 menthastri Spi 361
 menyanthidis Acr 404
 mesomella Cyb 350
 meticulosa Phl *post* 450
 mi Cal 386
 miata Chl 134
 micacea Hyd 509
 microgamma Syn 428
 miniata Mil 347
 minima Pho 503
 minimus Cup *post* 24
 minna Lam 126
 modesta Euc *post* 415
 modestoides Euc *post* 415
 monacha Lym *post* 344
 moneta Pol 416
 monoglypha Apa 485
 montana Pla 439
 montanata Xan 113
 morpheus Car 438
 mundana Nud 348
 munitata Xan 109

 muscerda Pel *post* 350
 myrtillatus Gno 282
 myrtilli Ana 524

 nana Hada 531
 nanata Eup 210
 napi Pie 14
 nebulata Euc 227
 nebulosa Pol 545
 nemoralis Her 368
 ni Tri *post* 414
 nicias Pse *post* 30
 nigricans Eux 596
 nigrofusca Eux 597A
 niobe Fab 47
 norvegica Eux *post* 595
 norvegica Psy *post* 615
 notata Sem 238
 notha Arc *post* 80
 nubeculosa Bra 468
 nupta Cat *post* 380

 obelisca Eux *post* 597
 obeliscata The 143
 obfuscatus Gno 282
 oblonga Apa *post* 489
 obscuratus Gno 283
 obsoleta Leu 546
 obstipatum Ort 106
 occultus Eur 575
 ocellata Cos 127
 ocellatus Sme 305
 ochroleuca Ere *post* 503
 octogenaria Hop 442
 ocellularis Tet *post* 75
 oculea Amp 505
 oleracea Lac 527
 olivata Col 149
 ophiogramma Apa 495
 opima Ort 556
 opis Lom 237
 optilete Vac 32
 or Tet 76
 orion Sco 26
 oregiata Lam 126
 oxalina Mes *post* 456
 oxyacanthae All 478

 pabulatricula Pab 496
 pacta Cat 382
 palaemon Car 3
 palaeno Col 17
 paleacea Ena 455
 pallens Myt 553
 pallidata Ida 96
 pallustris Ath 447
 palpinum Pte 325
 palustraria Eup 185
 pamphilus Coe 66
 paphia Arg 45
 papilionaria Geo 81
 parallellaria Epi 251
 parallelolineatum Per 175
 parthenias Arc 80
 pastinum Lyg 383

- pavonia Sat 299
 pectinataria Col 150
 pendularia Cyc 86
 pennaria Col 259
 perflua Amp 434
 pernotata Eup *post* 193
 perplexa Had 537
 persicariae Mel 539
 petasitis Hyd *post* 509
 peterseni Xes 586
 petropolitana Las 71
 phlaeas Lyc 21
 phoebe Not 321
 phragmitidis Are 520
 pigra Clo 336
 pilosaria Apo 260A
 pimpinellata Eup 208
 pinastris Sph 303
 pineti Sie 610
 pini Den 292
 pini Eup 180
 piniarius Bup 276
 pisi Mel 540
 plantaginis Par 357
 plebeja Hada 531
 plecta Och 566
 plumbeolata Eup 179
 pluviana Hyp 252
 polychloros Nym 37
 polycommata Tri 231
 polygona Opi 578
 polyodon Act 452
 pomonaria Lyc 261
 popularis Tho 562
 populata Eul 130
 populeti Ort 557
 populi Lao 306
 populi Lim 36
 populi Ort 557
 populi Poe 287
 porcellus Dei 313
 porphyrea Lyc 572
 potatoria Eut 294
 praecox Act 595
 praeformata Apl 223
 prasinanus Pse 394
 prasinus Ana 592
 proboscidalis Hyp 376
 promissa Cat *post* 381
 pronuba Noc 571
 proxima Las 564
 prunaria Ang 260
 prunata Eul 128
 pruni Fix 19
 pruni Rha 631
 psi Acr 400
 pudibunda Cal 343
 pulchrina Aut 422
 pulveraria Pla 248
 pumilata Gym 217
 punctinalis Hyp 271
 punctulata Aet 274
 purpurata Lyt 103
 purpurata Rhy 360
 purpurinum Eub *post* 412
- pusaria Cab 277
 pusillata Eup 212
 putata Jod 85
 putnami Plu 419
 putris Axy 565
 pygarga Pro 409
 pygmaeata Eup 185
 pygminus Cho 522
 pyraliata Eul *post* 131
 pyralina Cos 457
- quadra Lit *post* 355
 quadrifasiata Xan 112
 quercifolia Gas *post* 295
 quercus Las 290
- rapae Pie 13
 rapricula Cry 408
 ravidia Spa 576
 recens Org 337
 rectangulata Chl 219
 rectilinea Hyp 451
 recussa Eux *post* 595
 regelaria Mal *post* 234
 remissa Apa 490
 repandaria Epi 250
 repandatus Alc 267
 reticulata Sid 538
 reticulatum Eus 146
 retusa Ipi 453
 rhaetica Xes 580A
 rhamnii Gon 18
 ribeata Dei *post* 266
 rivularis Had 536
 roboraria Hyp 270
 rostralis Hyp 377
 rotaria Lyt 103
 rotunda Psy *post* 615
 ruberata Hyd 153
 rubi Cal 20
 rubi Dia 570
 rubi Mac 291
 rubidata Cat 116
 rubiginata Ple 140
 rubiginata Sco *post* 91
 rubiginea Con 467
 rubricollis Ato 349
 rubricosa Cer 589
 rubrirena Apa 489
 ruffasciata Gym 217
 rumicis Acr 407
 rupicolella Sie 611
 rurea Apa 486
- sagittatum Per 174
 salicalis Col 373
 salicis Leu 344
 sambucaria Our *post* 258
 sannio Dia 359
 satura Ble 481
 satyrata Eup 194
 scabriuscula Dyp 448
 scoliaeformis Syn 625
 scolopacina Apa 494
 scutosa Sch *post* 437
- secalella Mes *post* 501
 secalis Mes 501
 segetum Agr 601
 selene Clo 53
 selenitica Gyn 340
 selinata Eup 190
 selini Par 440
 semiargus Cya 33
 semicana Are 520
 senex Thu 345
 serena Hec 532
 seriata Ida *post* 98
 sericealis Riv 371
 serpentata Ida 95
 serraria The 145
 sexualata Pte 233
 sexstrigata Xes 587
 sieversi Odo 329
 signaria Sem 240
 silaceata Ecl 132
 silvicola Car 4
 similis Eup *post* 343
 simpliciata Eup *post* 205
 simulans Sta 574
 sinapis Lep 10
 sincera Xes 581
 sinuosaria Eup 206
 siterata Chl 133
 smaragdaria The 82
 sobrina Pro 594
 sobrinata Eup 212
 socia Lit 473
 solidaginis Lit 472
 sordaria Par 284
 sordens Apa 493
 sororculum Eil *post* 350
 sororiata Car 222
 spadicearia Xan 110
 sparganii Arc 518
 sparsatus Ant 221
 speciosa Xes 580
 sphecoformis Syn 626
 sponsa Cat *post* 379
 standfussi Ste 620
 statices Ads 632
 stellatarum Mac 310
 straminata Ida 102
 straminea Myt 551
 stratrius Bis *post* 262
 strigilatus Pol 369
 strigilis Oli 497
 strigillaria Per *post* 286
 strigosa Acr 403
 suasa Lac 530
 subfuscata Eup 202
 subhastata Rhe 158
 subnotata Eup *post* 205
 subrosea Coe 588
 subtusa Ipi 454
 subumbrata Eup 205
 succenturiata Eup 204
 suecica Spa 577
 suffumata Lam 125
 suspecta Par 456
 sylvata Hyd 229

sylvatus Abr 235
 sylvestraria Ida 97
 syringaria Ape *post* 255

tabaniformis Par 624
 taeniatum Per 165
 tantillaria Eup 214
 tarsicrinalis Her *post* 367
 tarsipennalis Her 367
 tarsiplumalis Pol *post* 370
 tau Agl 298
 temerata Lom 280
 templi Das 469
 tenebrata Pan 436
 tenebrosa Rus 449
 tentacularius Pol 370
 tenuiata Eup 176
 terebra Lam *post* 621
 ternata Sco 90
 tersata Hor 155
 testaceata Hyd 229
 testata Eul 129
 tetralunaria Sel 255
 thalassina Lac 528
 tibiale Bap *post* 175
 tiliae Mim 304
 timon Pyg 332
 tinctoria Pol 544
 tipuliformis Syn 629
 tityus Hem 308
 togata Xan 459
 torva Not 319
 tragopoginis Amp 435
 transversa Eup 465
 trapezina Cos 458
 tremula Phe 324
 tremulae Lao 307
 triangulum Xes 584
 tridens Acr *post* 399

tridens Cal 511
 trifolii Dis 523
 trigemina Abr 413
 trimaculosa Pol 544
 tripartita Abr 414
 triplasia Abr 413
 tripunctaria Eup 199
 triquetrella Dah 607
 trisignaria Eup 191
 tristalis Par 365
 tristata Epi 118
 tritici Eux 597
 tritophus Not 321
 truncatum Dys 138
 tubulosa Tal 613
 tullia Coe 67
 turca Myt 548
 turfosalis Hyp 374
 tutti Dia 415
 typhae Non 516
 typica Nae 591

ultima Hyd *post* 509
 umbra Pyr 436A
 umbratica Cuc 431
 unangulata Euph 161
 unanimis Apa 491
 uncula Del 410
 undulata Rhe 159
 unicolor Can 618
 urticae Agl 43
 urticae Spi *post* 362

v-aureum Aut 422
 w-latinum Lac 526
 vaccinii Con 466
 valerianata Eup 184
 variabilis Euc *post* 415
 variata The 142

vualbum Nym 38
 wauaria Ita 245
 venatus Och 7
 venosata Eup 186
 versicolora End 296
 vespertaria Epi 251
 vestigialis Agr 602
 vetusta Xyl 477
 vibicaria Rho *post* 102
 viciae Lyg 384
 viciae Zyg 633
 vicrama Pse *post* 25
 villosella Pac 617
 viminalis Bra 470
 vinula Cer 314
 virens Cal 511
 viretata Aca 234
 virgaureae Heo 23
 virgaureata Eup 211
 virgularia Ida *post* 98
 virgulata Sco *post* 94
 viridata Chl 83
 viriplaca Hel *post* 437
 vittaria Par 284
 vittatum Ort 105
 vulgata Eup 200

w-latinum Lac 526
 wauaria Ita 245

xanthographa Xes *post* 587
 xanthomelas Nym *post* 37

ypsillon Par *post* 456
 ypsilon Agr 598

ziczac Not 322
 zollikoferi Lup *post* 503

SISÄLLYSLUETTELO.....	SIVU
Mäntyharjun sijainti ja historia.....	1
Maaperä ja kasvillisuus	2
Kesäasuntoni ympäristö	3
Oma keräilyni Mäntyharjulla	4
Muu keräily sekä keräilijät	5
Sääolot.....	7
Lajiluettelo.....	8
Toisen sukupolven esiintyminen	73
Vajaasiipisyys ja gynandromorfia	74
Perhossaaliiden tarkastelua.....	74
Vertailua	76
Perhosfaunan muutoksia	77
Kiitokset.....	78
Kirjallisuus	78
Lajihavaintojen ruutukartat	81
Lajihakemisto.....	100